

„Azoknak, akik Istent szeretik, minden a javukra van.”
(Róma 8,28)

Miskolc-Diósgyőri
Református
Általános Iskola
és Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Általános iskolai és óvodai nevelési program és helyi tanterv

2022

Tartalomjegyzék

<i>Levél az olvasóhoz</i>	7
<i>Székhely és tagintézmények bemutatása</i>	8
Általános Iskola	8
Erdész úti Óvoda	10
<i>Pedagógiai programunkat meghatározó dokumentumok, törvények</i>	12
<i>Alapító okiratunk (kivonat)</i>	13
<i>Küldetésnyilatkozatunk</i>	15
<i>Helyzetkép</i>	17
<i>Az oktatás struktúrája</i>	18
1.ÁLTALÁNOS ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM	19
<i>1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai</i>	19
1.1.1. Nevelő-oktató munkánk eredményességének kritériumai, sikerességi mutatóink	26
<i>1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok</i>	27
1.2.1. Nevelő oktató munkánk eredményességének kritériumai, sikerességi mutatóink a személyiségfejlesztés területén:	30
<i>1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok</i>	31
1.3.1. Fejlesztési területek, feladatok, tevékenységi formák	36
1.3.2. Az egészséges életmódra nevelés keretei	39
1.3.3. Drogstratégia	40
<i>1.4. Közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok</i>	44
1.4.1. A közösségfejlesztést segítő egyéb lehetőségek és területek az iskolában.	51
1.4.2. Hagyományaink	52
<i>1.5. Pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai</i>	53
<i>1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje</i>	57
1.6.1. Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése	62
1.6.2. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	87
1.6.3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását elősegítő program.	90
1.6.4. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	93
1.6.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	98
1.6.5.1. A hátrányok típusai és a segítségnyújtás módjai, eszközei, eljárásai	100
<i>1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje</i>	102

1.7.1. Kisdíákok Presbitériuma - az iskolai diákönkormányzati munka színtere	102
1.7.1.1. A Kisdíákok Presbitériuma (diákönkormányzat) jogai	102
1.7.1.2. A Kisdíákok Presbitériuma (diákönkormányzat) működési feltételei	103
1.7.1.3. A diákönkormányzat tájékoztatásának formái:	104
1.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	105
1.8.1. A szülők szerepvállalása, a szülői igények megjelenése az iskola életében	105
1.8.2. Az iskolában működő, szülői szervezetek	106
1.8.2.1. Szülői Szervezet (osztályok szülői munkaközösségei)	106
1.8.2.2. Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány	106
1.8.3. A szülők tájékoztatásának formái	108
1.8.4. A kapcsolattartás formái	109
1.8.5. Rendezvényeink, ünnepeink	111
1.8.6. Belső kommunikációs hagyományok	112
1.9. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai	115
1.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya	117
1.10. A felvétel és az átvétel helyi szabályai	118
1.10.1. Belépés az iskola induló évfolyamába	118
1.10.2. Belépés felsőbb évfolyamokra	119
1.10.3. A felvételi eljárás egyéb szabályai	119
1.11. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	121
2. A MISKOLC-DIÓSGYŐRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE	125
2.1. A választott kerettanterv megnevezése	125
2.1.1. Kerettantervek	125
2.1.2. Alapelvek, célok, feladatok (NAT 2012 – NAT 2020)	126
2.1.2.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyamán a pedagógus tevékenysége által	126
2.1.2.2. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyamán a pedagógus tevékenysége által	127
2.1.2.3. Kompetencia alapú oktatás	127
2.1.2.4. A kompetencia alapú oktatás céljai	128
2.2. A kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező, kötelezően választható és szabadon választható tanórai foglalkozások rendje (tananyag, foglalkozás megnevezése, óraszám)	129
2.2.1. Az iskola tantárgyi rendszere a kerettanterv alapján	129
2.2.2. Az 1-4. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszám - Óraterv az 1-4. évfolyamon	131
2.2.3. Az 5-8. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszám	133
2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	136
2.3.1. A taneszköz választás elvei	136
2.3.2. A tankönyv térítésmentes igénybevétele	137

2.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	137
2.4.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	137
2.4.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	137
2.4.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	138
2.4.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	138
2.4.5. Fejlesztési területek – nevelési célok (NAT) helyi megvalósulása	139
2.5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	147
2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	149
2.7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	150
2.7.1. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei	150
2.7.1.1. A tanulók értékelése	151
2.7.1.2. A tanulmányi eredmények értékelése érdemjeggyel:	153
2.7.1.3. A tanulmányi eredmények értékelése szövegesen	154
2.7.1.4. A tanulói teljesítmény értékelésének, minősítésének formája	155
2.7.2. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei	156
2.7.2.1. A magatartás és szorgalom értékelése	157
2.8. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	158
2.9. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag	162
2.10. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	163
2.11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	164
2.11.1. Alapelveink az egészségnevelésben	164
2.11.2. Környezeti nevelési programunk	166
2.11.2.1. Helyi irányelvek a környezeti nevelési programhoz	168
2.11.2.2. A környezeti nevelés feladata:	169
2.11.2.3. Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei	170
2.11.2.4. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban	174
2.11.2.5. Erőforrások	175
2.11.2.6. Az iskola jövőképe a környezeti nevelés tükrében	176
2.12. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	180
2.13. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	184
2.14. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	185
2.14.1. Az iskola képzési rendje	185
2.14.2. Az osztályba és csoportba sorolás elvei és rendje	185
2.14.3. Tanulói jogviszony keletkezése	185
2.14.4. Belépés felsőbb évfolyamokra	186
2.15. Iskolában alkalmazott korszerű oktatási és nevelési elvek, módszerek	189

2.15.1. Az eredményes tanulás segítésének elvei	189
2.15.2. Az új tanulásszervezési eljárások intézményi célkitűzései.	191
2.15.2.1. Kooperatív tanulásszervezés	192
2.15.2.2. Az informális és nem formális tanulási lehetőségek előtérbe helyezése az ismeretszerzés folyamatában	193
2.15.2.3. Az IKT alkalmazása a tanítási órákon	193
2.15.2.4. Intézményünk fejlesztési céljai a digitális pedagógia területén	194
2.15.2.4. A projektoktatás, iskolai projekt	198
2.15.2.5. Erdei iskolák, tanulmányi kirándulások	201
2.15.2.6. Témahetek	201
2.16. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	203
2.16.1. A követelményrendszerünk alapelvei	203
2.16.2. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	203
2.16.3. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:	204
2.16.4. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:	205
2.16.5. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje	205
2.16.6. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái:	205
2.16.7. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:	205
2.16.8. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások korlátai:	206
2.17. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai	207
2.18. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program	209
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM	210
1. Az intézmény adatai	211
2. Törvényi háttér	211
3. Az óvoda bemutatása	213
3.1 Személyi feltételek	213
3.2. Tárgyi feltételek	215
4. Pedagógiai programunk szellemisége	216
4.1. Óvodai nevelésünk alapelvei	219
4.2. Óvodai nevelésünk célja, küldetésünk	219
4.3. Keresztyén szellemű nevelés	220
5. Az óvodai nevelés feladatai	222
5.1. Óvodai nevelés általános feladatai	222
5.1.1 Egészséges életmódra nevelés	222
5.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	224
5.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés	226
5.2. Áhítatok, Csendes percek	228
5.3. Bibliai történetek	229
6. Az óvodai élet megszervezése	230

7. Az óvodai élet tevékenységformái	233
7.1. A játék	233
7.2 Munkajellegű tevékenységek	240
7.3. A tanulás	242
7.4. A külső világ tevékeny megismerése – a környezet megismerése - fenntarthatóság	245
7.5. A külső világ tevékeny megismerése- matematikai tartalmú tapasztalatok	247
7.6. Verselés, mesélés	249
7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	250
7.8. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	253
7.9. Mozgás	255
8. Megemlékezések, ünnepek	258
9. Az óvoda pedagógiai dokumentumai	261
10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	263
11. Az óvoda kapcsolatai	264
11.1. Az óvoda és a család kapcsolata	264
11.2. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése	265
11.3. Kapcsolat a Gyülekezettel	267
11.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával	267
11.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel	269
11.6. Külső szakmai kapcsolatok	269
11.7. Kapcsolat a fenntartóval	271
12. Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok	272
12.1. A gyermekvédelmi munka célja és az ezzel összefüggő pedagógiai tevékenység	273
12.2. Óvodai nevelőtestület gyermekvédelmi feladatai:	274
12.3. Gyermekvédelmi felelős feladatai:	274
12.4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:	275
13. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodában	275
13.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése	275
13.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	277
13.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	278
13.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	279
14. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	281
15. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	283
FÜGGELÉK	285
Legitimációs záradék	<i>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</i>

LEVÉL AZ OLVASÓHOZ

Tisztelt Olvasó!

Ön a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját tartja a kezében. A következő oldalakon bemutatjuk óvodáinkat, iskolánkat, megismerhetik pedagógiai tevékenységünket, törekvéseinket, szakmai hitvallásunkat.

Az előző programok szerves folytatása ez a mostani, ugyanakkor mégis más. Az örök érvényű pedagógiai feladatok mellett ez az új program megfelel a jelen kihívásainak, a korszerűség igényének mind tartalmában, mind formájában, valamint a törvényi kötelezettségeknek.

A mai elvárások, az utóbbi évek változásai teljesen új gondolkodást követelnek meg az óvodáktól, iskoláktól. Vonzó oktatási kínálat mellett, jól felkészült, az oktatás-nevelés területén jártas, hitükben megálló keresztyén óvodapedagógusokat, tanáregyéniségeket kell bemutatni. A partnerek véleményének és igényeinek szükségszerűen tükröződnie kell az intézmény munkájában. Mindenki részéről fontos elvárás, hogy az intézmény egyenletes, magas színvonalon, eredményesen, hatékonyan működjön. Ezeknek az elvárásoknak úgy kell megfelelnünk, hogy életünk, szolgálatunk zsinórmértékének a Szentírást tekintjük.

Óvodásaink, tanulóink nagyon sok szeretetet és gondoskodást igénylő gyerekek. Tőlünk, felnőttektől várják a figyelmességet, a segítségnyújtást, az útmutatást bonyolult életünkben való eligazodáshoz. Egyfelől nyugalmat és biztonságot, másfelől izgalmat és kalandot várnak, keresnek. Óvodai és iskolai életünk változatos, mindig zibongó. Igyekszünk színes, keresztyén értékekben is gazdag óvodai életet, diákéletet biztosítani a tanulás mellett. Eredményeink nem maradnak el. Tanulóink érettségit adó középiskolákban folytatják tanulmányaikat, nagy részük egyházi középiskolákban tanul tovább. Az egyházi, városi, megyei és országos szintű versenyeken is dicséretesen helytállnak diákjaink.

Mostani pedagógiai programunkban arra vállalkozunk, hogy meghatározzuk mai helyzetünket, s terveket szőjük az előttünk álló időszakra, miközben Isten áldásáért imádkozunk, Őreá tekintünk.

Célunk, hogy a mai igényekhez alkalmazkodni tudó keresztyén óvodát, iskolát működtessünk, s itt mindenki: felnőtt és gyermek egyaránt személyiségéhez közelálló feladatot kapjon, békeségben, lelki közösségben élje mindennapjait.

Várjuk azokat a gyermekeket és családokat, akik az Istenhez vezető úton velünk együtt szeretnének járni, elfogadják küldetésünket, misszióinkat, s azonosulni tudnak keresztyén óvodai, iskolai nevelésünkkel - oktatásunkkal.

Nagy Attila
igazgató

Velezdy Zoltánné
tagintézmény vezető
Erdész Úti Tagóvoda

SZÉKHELY ÉS TAGINTÉZMÉNYEK BEMUTATÁSA

Általános Iskola

A Tiszáninneri Református Egyházkerület - mint fenntartó - egy 10 tantermes új épületrész bővítését tette lehetővé. 2002 szeptemberétől tanulhat egy helyen, egy épületben az alsó és felső tagozat. 2011-ben tornatermet építettünk. 2018-ban tovább bővül az épület: étterem és tálaló konyha építésével.

Az iskolánk küldetése a református keresztyén értékek közvetítése mind a tanulók, mind a családok felé. Ezért legfontosabb feladatunknak tekintjük a Szentírás tanításainak megismertetését, az e szerint való életre nevelést, a magyar református iskolák évszázadok során kialakult hitbéli örökségére és pedagógiai kultúrájára épülő, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelést.

A hitre nevelés mellett a mindennapos tevékenységünk középpontjában a minőségi nevelés és oktatás áll. A korszerű ismeretanyag és általános műveltség közvetítése, a továbbtanulásra, az alkotó, szolgáló életre való felkészítés, lehetőleg minden gyermek számára képességeinek, érdeklődésének, illetve távolabbi céljainak megfelelően történik.

A heti 2 hittanóra mellett a bibliaórák, imaórák, istentiszteletek, szülők bevonásával szervezett alkalmak segítik a közösség erősítését. A bibliai integráció szinte valamennyi tantárgy esetében jelen van.

Alsó tagozatban nagy felmenős (1-4. osztályig ugyanaz a két tanító) iskola - napközis rendszerben tanítunk tantárgycsoportos formában, ami azt jelenti, hogy mindkét tanítónak vannak tanórái, és napközis foglalkozást is tart. Ez jól bevált, kedvelt gyakorlat a tanítók, a gyermekek és a szülők körében egyaránt.

Az idegen nyelvek oktatását kiemelten kezeljük, az angol nyelvet már az 1- osztálytól tanítjuk. A felsőbb évfolyamokon mindez kiegészülhet további, tanórán kívüli nyelvi foglalkozásokkal is.

Az informatikai ismeretek megszerzésére tanórai keretben 2022 szeptemberétől a 3. osztálytól van lehetősége tanítványainknak hetente 1 órában csoportbontásban. Korszerű számítógépremben ismerkedhetnek meg az ismeretszerzés e módjának lépéseivel, lehetőségeivel. Ezen túl valamennyi tantermünket felszereltük interaktív táblákkal. Pedagógusaink közel viszik tanítványainkhoz a digitális tartalmakat informatika órán kívül is, a tanulócsoporthoz igazított, különböző tanulásszervezési eljárások, pedagógiai módszerek széles palettáját alkalmazzák, építenek a tanulók egyéni képességeire, sikerélményhez juttatják őket a megfelelő módszer és eljárás megválasztásával. Pályázati forrásból a 2017/2018-as tanévtől digitális fejlesztési tervünk megvalósítását kezdtük meg.

A testnevelés oktatása a 2011 novemberében átadott jól felszerelt, korszerű tornateremben, sportudvarainkon, edzőtermünkben valósul meg, ahol modern udvari fitneszjátékok használatával bővíthet a napi testedzés. Keresünk és kihasználunk minden olyan lehetőséget iskolán kívül is, mely tanulóink egészséges életmódra neveléséhez, mozgáskultúrájuk fejlődéséhez hatékonyan hozzájárulhat (uszoda, jégpálya, sípálya, sportversenyek stb.). A kötelező tanórai foglalkozások mellett tanítványaink érdeklődésének megfelelő egyéb foglalkozásokat szervezünk. A napközis és tanulószobai csoportokban pedagógusaink segítik tanítványaink felkészülését, valamint a szabadidő tartalmas eltöltését.

2020-ban egy jelentős beruházás keretében megépült az iskola ebédlője, a hozzá tartozó melegítő konyhával, mely korszerű, kényelmes körülményeket teremt az étkezés helyben történő megoldására. Az új épületszárny tetőterében helyet kapott egy korszerű, multimédiás könyvtár, fejlesztő tanterem és lelkesítő szoba, valamint vendégszobák kerültek kialakításra, a hozánk messziről érkező vendégek és tanulók számára.

Kapcsolatrendszerünket folyamatosan építjük az egyházi fenntartású intézményekkel, valamint a város valamennyi iskolájával és az ország területén működő református iskolákkal, óvodákkal egyaránt.

Két évenként az Országos Magyar Nyelvi Verseny megrendezése is segíti az együttműködést. Mi is szívesen fogadjuk a meghívásokat, együtt örülünk a sikereknek, együtt gondolkodunk a nehézségek megoldásában.

Minden évben, kora tavasszal fogadjuk iskolánkban azokat az óvodás kisgyermeket és szüleit, akik érdeklődnek első osztályaink iránt. Több alkalommal is lehetőség nyílik a SULIVÁRÓ foglalkozásokon betekinteni iskolai életünkbe, a kicsiknek játékos foglalkozásokon barátkozni az iskola belső világával.

Kiemelkedő az ACSI-val (Association of Christian Schools International) 1996 óta meglévő kapcsolatunk. A nemzetközi szervezet szakemberei, előadói olyan értékeket képviselnek, melyek biztosítják a tantestület szakmai és lelki épülését egyaránt. Tartalmas előadások, konzultációk, találkozók, kiadványok segítik munkánkat.

Az iskolai élet színesebbé tételére, a gyermekek önkormányzásának gyakorlóterepeként működik a Kisdiákok Presbitériuma. Feladata a kulturális és szabadidős tevékenységek szervezésén túl a Diósgyőri Református Gyülekezettel való kapcsolat erősítése, valamint a tanulók érdekképviselete.

Kiemelkedő iskolai programjainkon nemcsak a tanulók, hanem a családok is részt vehetnek. Ilyen programjaink az ünnepi istentiszteletek, a karácsonyi szeretetvendégség, a farsangi mulatságok, kirándulások, egyéb alkalmak. A tanév során Szülői Tea Klub alkalmakra hívjuk és várjuk a családokat, ahol igei alapon nyugvó nevelési kérdések, lelki épülést szolgáló témák megbeszélésére nyílik lehetőség úgy, hogy eközben helyet kap Isten dicsérete, beszélgetés és játék.

Célunk, hogy a református keresztyén értékek megtartásával és erősítésével, folyamatosan megújulva maradjunk versenyképesek az általános iskolák között. Olyan gyermekeket szeretnénk útjukra bocsátani, akik szilárd alapokkal rendelkeznek a hit és az ismeretek terén, akik büszkék arra, hogy a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola tanulói lehettek. Mindezt csak Isten szavára figyelve, az Ő segítségével.

Erdész úti Óvoda

1993. július 1. óta működik óvoda az Erdész út 1. szám alatt.

Nevezett intézmény 1952 és 1954 között épült az akkori Városi Tanács megbízásából, kimondottan óvoda céljára, nagyjából társadalmi munkából. Területe 3343 m² zöldövezet, homokkőkerítéssel védett hely. Ideális játszóterület kisgyermek számára. Sok a díszcserje, bokor, és van gyümölcsfa, díszfa egyaránt szépítve környezetünket. Az óvoda *kihasználtsága mindig maximális volt*, hiszen a szülők örömmel hozták ilyen szép környezetbe gyermekeiket.

Az 1979/80-as években az Erdész úti óvodát gazdasági okokból összevonták a Batsányi János Napköziotthonos Óvodával, így lett részlegóvoda. Folyamatosan alakult ki az az elképzelés, hogy kis létszámú gyermekintézményeket, legyen az óvoda vagy iskola, nem érdemes működtetni. Arra már senki nem gondolt, hogy mit jelent egy ilyen szép helyen lévő óvoda a kicsik számára. Tudomásunk szerint az óvodát egészen más célra kívánta értékesíteni az akkori városi vezetés, noha a kihasználtság változatlanul igen nagy volt: 42 férőhelyre 60-68 gyermek.

Az, hogy ez az óvoda a *keresztyén értékrend szerint neveljen, mindannyiunk közös vágya volt*, mivel mi már jóval a rendszerváltás előtt imádságainkban hordoztuk ezt a tervet. Hitünk szerint *Isten szeretete, bölcsessége és kegyelme kovácsolta össze a munkatársakat*. Volt olyan munkatársunk is, aki őszintén nyilatkozott, és nem vállalta velünk a szolgálatot. A szülők valamennyien támogatóink voltak, és aláírásukkal megerősítették szándékukat: legyen az óvoda a református egyház fenntartása alatt.

Ezt a kettős törekvést (nevelők és szülők vágya) meglátva és elfogadva döntött a Tiszáninneri Református Egyházkerület, és felvállalta ezt a kis intézményt szinte első lépésként, mert ezen időpontban még nem létezett a Református Általános Iskola, de még a Lévay József Református Gimnázium sem működött. A szerződés szerint óvodánkat 10 éves bérleti szerződésre kapta volna az Egyházkerület, később viszont az 1995/96-os nevelési évtől már saját tulajdonban lévő intézményként működhetett tovább óvodánk.

2000-től 3 csoportot indítunk minden nevelési évben, általában 75-80 fő óvodás gyermekkel: kiscsoport, középső csoport, nagycsoport

*Óvodai nevelésünk feladatait a **Református Óvodai Keretprogram** szerint tűzzük ki, figyelembe véve az **Országos Óvodai Alapprogram** elvárásait.*

Valljuk, és naponta megéljük a Szentlélek Isten bennünk élő erejét, munkáját. Nagy kegyelem, hogy az értelmi, érzelmi nevelés mellett gyermekeink szellemi élete is csodálatosan fejlődik, és ők segíthetnek szüleiknek a hitre jutásban, és abban, hogy szüleik is elfogadják Jézus Krisztust, a Megváltót.

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNKAT MEGHATÁROZÓ DOKUMENTUMOK, TÖRVÉNYEK

Az óvodai nevelési program és a pedagógiai program tartalmát a következő jogszabályok határozzák meg:

- **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről**
- **1995. ÉVI I. TÖRVÉNY A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYE (az 1998. évi I.; a 2005. évi II. és a végrehajtási utasítással, továbbá a 2013. évi V. tv. átfogó módosításaival egységes szerkezetben)**
- **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet**
- **Alapító Okirat**
- **Református Etikai Kódex**
- **A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosítva)**
- **32/1997. (XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról**
- **2/2005 (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskola oktatása irányelve kiadásáról**
- **„Nemzeti Stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására.”**
- **46/2003. sz. (IV. 16.) Országgyűlési határozat az „Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról”.**
- **A gyermekek védelméről és a gyámügyi szolgálatról szóló 1997. évi XXXI: törvény.**
- **Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény)**
- **„Magyarország második Nemzeti Környezetvédelmi Programja”.**
- **Miniszteri rendeletek és irányelvek: nemzeti-etnikai kisebbségi nevelési irányelvek, sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának tantervi irányelvei**

ALAPÍTÓ OKIRATUNK (KIVONAT)

1. *Az intézmény hivatalos neve:*

MISKOLC-DIÓSGYŐRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

2. *Az alapítás időpontja:* 1994. május 30.

3. *Jelen alapító okirat száma:* 846/2021.

4. *Az alapító neve:*

Tiszáninneri Református Egyházkerület

5. *Az alapító székhelye és címe:*

3525 Miskolc, Kossuth L. u. 17.

6. *A fenntartó neve:*

Tiszáninneri Református Egyházkerület

7. *A fenntartó székhelye és címe:*

3525 Miskolc, Kossuth L. u. 17.

8. *Az intézmény feladatellátási helye*

Az intézmény székhelye:

3534 Miskolc, Nagy Lajos király útja 14.

Az intézmény telephelye:

3535 Miskolc, Erdész út 1.

9. *Az intézmény típusa:*

Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény.
- általános iskola
- óvoda

10. *Az intézmény tagintézményei:*

1: M	általános iskola	székhely	3534 Miskolc, Nagy Lajos király útja 14.
2.	Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda Erdész úti Óvodája	tagintézmény	3535 Miskolc, Erdész út 1.

11. *Az intézmény OM azonosítója:* 028995

12. **Feladatellátási helyenként az intézmény alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezése:**

3534 Miskolc, Nagy Lajos király útja 14. szám alatti székhelyen

Általános iskolai nevelés-oktatás. A többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése-oktatása.

3535 Miskolc, Erdész út 1. szám alatti telephelyen

Óvodai nevelés. A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

- Alapfokú oktatást megelőző nevelés (óvodai nevelés)
- Általános műveltséget megalapozó alapfokú nevelés és oktatás, ennek keretében a tanulók felkészítése az alapfokú iskolai végzettség megszerzésére, a továbbtanulásra
- A tanulók érdeklődése, igénye szerint nem kötelező (választható) tanórai foglalkoztatások szervezése, felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, konzultáció, speciális ill. kiegészítő ismeretek átadása céljából a Köznevelési tv-ben meghatározott időkeretben
- 1. évfolyamtól hit- és erkölcstan oktatása
- 5. évfolyamtól idegen nyelv (angol) emelt szintű oktatása
- A tanulók részére napközi otthonos, tanulószobai ellátás biztosítása
- Kijelölt intézményként a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése és iskolai nevelése oktatása, azon különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók ellátása, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:
  - o érzékszervi fogyatékosok (nagyothalló),
  - o egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy
  - o magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló ellátása: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
- Képesség kibontakoztató felkészítés
- Integrációs felkészítés, nevelés és oktatás
- Tehetség kibontakoztató foglalkozás, valamint hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása
- Diáksporttal kapcsolatos feladatok ellátása
- Bejáró tanulók ellátása
- Szervezett intézményi étkeztetés
- Helyiségek, eszközök bérbeadása
- Egyéb vendéglátás
- Tanfolyamok szervezése
- Közfoglalkoztatás (rövid idejű, hosszú távú).
- Egyéb egészségügyi szolgáltatások finanszírozása és támogatása.

13. Az intézmény felügyeleti szervei:

1. Fenntartói ügyelet: A Tiszáninneni Református Egyházkerület, mint fenntartó általános felügyeletet gyakorol az egyházkerületi közgyűlésnek beszámolni köteles igazgatótanácson keresztül.
2. Törvényességi felügyelet: A működést engedélyező szerv.

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola 1994 óta működik, mint egyházi fenntartású általános iskola. Tevékenységünket 2007. szeptember 1-től az Erdész úti Óvodával együtt, többcélú, közös igazgatású intézményként látjuk el.

Óvodáinkban a gyermekek személyiségének és képességeinek fejlődését a családi neveléssel együtt alapozzuk meg annak érdekében, hogy kiegyensúlyozottan fejlődő, önálló, nyitott és az iskolát váró kisgyermekké váljanak, akik képesek egyházi vagy egyéb fenntartású iskolában is megállni a helyüket.

Iskolánkban a Magyarországi Református Egyház irányelveit, küldetését követve európai szintű oktatással szilárd alpműveltséget nyújtunk tanítványainknak.

Célunk, hogy a keresztyén értékek közvetítésével, alkalmazható és fejleszthető tudás elsajátításával, diákjaink a felnőttek világában is boldogulni tudó emberekké váljanak.

Számunkra a MINŐSÉG fogalma a magas szintű nevelést - oktatást, fegyelmet, hitbéli elkötelezettséget, emberi kapcsolatokat, szervezethez való kötődést (egyház, iskola, gyülekezet) jelenti.

Felkészítjük tanulóinkat a továbbtanulásra érdeklődésüknek és tehetségüknek megfelelően, így a hatékony pályaorientációt szem előtt tartjuk. Ennek érdekében tanulóink kommunikációs, lényegkiemelő, döntési, szabálykövető, problémamegoldó valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeit, mint kulcskompetenciákat fejlesztjük a kooperatív munka módszereinek kiterjesztésével és az ehhez szükséges ismeretek, attitűdök kifejlesztésével.

A tantárgyi lehetőségek keretein belül a közvetlen tanári irányítás helyett/mellett előtérbe helyezzük a tevékenységközpontú tanulásszervezést, a mentor szemléletű pedagógus szerepet.

A tanulási, gondolkodási képességek és problémamegoldás fejlesztését a következő modern módszertani eszközök alkalmazásával oldjuk meg: tanulásmódszertan (memóriafejlesztés, szövegértéses feladatok), kooperatív tanulás (csoportmunka, projekt módszer, közös problémamegoldás), dramatikus módszerek, stb. A kompetencia alapú oktatás kiszélesítésének további indoka a saját eszközzrendszerünkkel kapcsolódni a Társadalmi Megújulás Operatív Programjában meghirdetett specifikus célok közül az élethosszig tartó tanulás módszerének megtanításához. Kiemelt figyelmet fordítunk a digitális kompetenciák fejlesztésére, a digitális (IKT) eszközökkel támogatott tanítási órák arányának folyamatos növelésére.

Nagy figyelmet fordítunk a különleges bánásmódot igénylő tanulóink fejlesztésére. Ennek érdekében együttműködünk a szakemberekkel, a gyermekek családjával.

Tanulóinkban kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési, a döntési képességeket - ennek egyik eszköze az iskolai diákpresbitérium működése. (Kisdiákok Presbitérium

ma). A diákönkormányzat fontos szerepet vállal a gyermekek érdekképviselésében, a szabadidő hasznos eltöltésében, szervezésben, lebonyolításban.

Intézményünkben gyermek és felnőtt egyaránt egészséges, tiszta és esztétikus környezetben töltheti mindennapjait. Tevékenységünket küldetésnek és szolgálatnak tekintjük, amelyet a társadalmi, a fenntartói és a partneri igényeknek megfelelően végzünk. **Arra törekszünk, hogy diákjaink tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgároká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek.**

Ezen munkálkodik az iskola tantestülete és valamennyi dolgozója.

HELYZETKÉP

A 2021/2022-es tanév mutatói: iskola

Tanulói létszám:	398 tanuló
Tanulói csoportok száma:	8 osztály + 8 napközis csoport + 2 tanulószoba
Pedagógusok száma:	36 fő
Nevelő oktató munkát segítők száma:	4 fő
Ügyviteli és technikai munkatársak száma:	19 fő

Tárgyi feltételeink

- Az iskolaépület 2 részből áll: az alsó tagozat a régi szárnyban, a felső tagozat a 2002-ben épült új szárnyban tanul.
- Minden osztálynak van saját tanterme, s a kémia-fizika, informatika, angol nyelv, technika és rajz tantárgyakat szaktanteremben tanítjuk.
- 2 informatika tantermünkben 34 számítógép segíti az ismeretek átadását.
- A tornatermünk mellett a sportudvarokat is igénybe vesszük a testnevelési órák és a sportolási lehetőségek számára.
- Iskolánk bútorzata, berendezései esztétikusak, megfelelőek. Minden tanévben néhány tantermet felújítunk.
- Könyvtárunk állománya több mint 5000 kötet, könyvtáros tanár vezetésével működik.
- Tanítványaink étkeztetését a 2020-ban átadott étteremben, helyben oldjuk meg.

Tanulóink és a szülői háttér

Tanulóink 40 %-a lakótelepi gyermek, kb. 60 %-uk a környező, zöldövezeti, családi házas városrészben lakik. Az itt élő családok rendezett, nyugodt háttérrel biztosítanak gyermekeiknek. A szülők közössége támogató, együttműködő, érdeklődő.

Iskolánkban az alsó tagozatos tanulók nagy része igényli a napközis ellátást. A felső tagozatban 5-8. osztályban a tanulószoba működtetésére tartanak igényt a szülők.

Munkaközösségek:

- Hittan munkaközösség
- Alsó tagozatos humán munkaközösség
- Alsó tagozatos reál munkaközösség
- Felső tagozatos humán munkaközösség
- Felső tagozatos reál munkaközösség
- Testnevelés munkaközösség

AZ OKTATÁS STRUKTÚRÁJA

- Évfolyamonként 2 azonos tantervű első osztály indítását engedélyezi a fenntartónk.
- A matematika és a magyar nyelv és irodalom tantárgyakat első osztályban heti két-két órában, a 2-4. osztályokban heti egy-egy órában tanítjuk. A hit- és erkölcstan tantárgyat órarendbe építve, heti 2 órában a tanulók felekezeti hovatartozásának megfelelően szervezzük (református, római katolikus, görög katolikus).
- Az általános képzés mellett angol nyelvet az 1. és 2. évfolyamon 1 órában, a 3. évfolyamon heti 1+1 órában, a 4. évfolyamon heti 3 órában, a felső tagozattól előzetes tudásszint mérés alapján csoportokban 4 órában tanulják diákjaink. Felső tagozatban az óratervi órák kiegészítéseként további idegen nyelvi egyéb foglalkozások választhatók.
- A művészeti nevelést – délutáni órák keretében – művészeti iskolák biztosítják. Az oktatás helyben folyik. Zenét a Csomasz Tóth Kálmán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és az Erkel Ferenc Zeneiskola kihelyezett tagozatain tanulhatnak a gyerekek. A néptáncot a Csomasz Tóth Kálmán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kihelyezett csoportjaiban tanulhatják tanítványaink. Külső szakemberek bevonásával moderntánc oktatása is biztosított. Iskolai énekkarunk évek óta magas színvonalon tevékenykedik.
- Sokszínűek a tanórán kívüli foglalkozásaink. A tanulók érdeklődésüknek megfelelően képességfejlesztő, tehetséggondozó foglalkozásokon, szakkörökön vehetnek részt.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók ellátását pedagógusainkkal együttműködve fejlesztő pedagógusunk, valamint a Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Miskolci Tagintézményének gyógypedagógus munkatársai látják el.
- A tanórán kívüli foglalkozások rendjében a szakkörökön kívül különleges helyet foglalnak el az informális tanulást célzó, a digitális kompetenciát fejlesztő, egészségtudatos magatartásra ösztönző tevékenységek, a tanulmányi kirándulások, kompetenciafejlesztő táborok, erdei iskolák, mozi és színházlátogatások, egyéb kulturális alkalmak.

Szülői testületek

- A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola Szülői Szervezete – a szülők együttműködő, érdekvédő közössége
- Óvodai Szülői Munkaközösség
- Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány – iskola alapítványa
- „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket” – Erdész Úti Óvoda alapítványa

Gyermekszervezetek

- Kisdiákok Presbitériuma (diákönkormányzat)
- A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola Sportköre

1.ÁLTALÁNOS ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM

1.1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

Az iskola küldetése a református keresztyén értékek közvetítése mind a tanulók, mind a családok felé. Ezért legfontosabb feladatunknak tekintjük a Szentírás tanításainak megismertetését, az e szerint való életre nevelést.

A Köznevelési törvény alapján célunk olyan köznevelési gyakorlat fenntartása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akaratilag tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célunk a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

A **köznevelés** a felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. A **köznevelés** egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás **erkölcsi és szellemi értékei**, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.

Pedagógiai kultúránkat az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

Alapelvek	Értékek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
Keresztyén nevelés	szeretet hit	A 2005. évi Református Közoktatási tv. értelmében: a	Keresztyén világnézet kialakítása.	Hitoktatás felekezeti hovatartozás szerint. Egyházi ünnepek,

	<p>öröm, békesség,</p> <p>türelem, szívesség,</p> <p>jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás</p>	<p>magyarországi református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy tanulóit művelt keresztyén emberekké, az egyetemes értékek tisztelőjévé, a magyar hazáért és a nemzet hűségese, áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni. Tanulóinkat egyházunk hitvalló tagjaivá, nem református tanulóinkat vallásuk szabad gyakorlása biztosítása mellett, saját felekezeteink és a református értékek megbecsülésére neveljük.</p>	<p>A keresztyén emberre jellemző erkölcsi tulajdonságok, a keresztyén közösségi magatartás kifejlesztése.</p> <p>Közvetítjük a vallási, erkölcsi, etikai értékeket.</p> <p>Alapvető tudományos igényességű ismereteket, normákat adunk át, mely tanítványaink életét befolyásolja és alapot ad az iskola befejezése utáni életrészekre is.</p> <p>Kialakítjuk a keresztyéni magatartási és viselkedési szokásokat, melynek célja, hogy hitüket a mindennapjaikban éljék meg.</p> <p>Fejlesztjük tanítványaink pozitív érzelmeit, mely bennük belső harmóniát, békeséget teremt.</p>	<p>csendesnapok, hétkezdi istentiszteletek, napi áhítatok, szülői találkozó az Ige tükrében.</p> <p>Bibliai integráció valamennyi közismereti tantárgyban.</p> <p>Tanulók, pedagógusok és szülők körében szervezett bibliaórák, imaórák. Részvétel egyházi rendezvényeken. Református gyermek- és világirodalom felhasználása a nevelő-oktató munkában.</p> <p>Kapcsolat ápolása a diósgyőri református gyülekezettel és más gyülekezetekkel. Pedagógusok személyes példamutatása a nevelő-oktatómunkában és a magánéletben.</p> <p><i>„Vigyázz, hogy feddhetetlen légy, ügyelj, hogy becsületes maradj, mert a jövő a béke emberéé.”</i> (Zsolt, 37,37)</p>
Partnerközpontú működés	<p>együtműködési képesség, közösségért érzett felelősség, önzetlenség,</p> <p>türelem,</p> <p>szívesség,</p>	<p>Az iskola nevelő-oktató munkájában együtműködik a gyermek, a szülő és a pedagógus, és minden olyan partner, aki elfogadja, segíteni akarja és tudja a peda-</p>	<p>Folyamatos kapcsolattartás partnereinkkel. Terv szerint meghatározott időben igény- és elégedettségmérések lebonyolítása. Az eredmények, javaslatok, észrevételek be-</p>	<p>Partnertérképünk elkészítése és folyamatos frissítése.</p> <p>Partneri igény és elégedettségmérés eszközeinek (kérdőívek, interjútervek) készítése és folyamatos karbantartása</p>

		gói program megvalósítást. (református intézmények, RPI, könyvtárak, gyülekezetek)	építése az intézmény működésébe. A partnerek számára a rendszeres visszacsatolás megvalósítása.	Kapcsolattartási formák kialakítása és működtetése (nyílt napok, könyvtári órák, Vasárnapi Iskola, szülői találkozók)
--	--	--	---	---

Gyermekközpontúság	maga a gyermek, felelősség, gyengébbek megsegítése, a család,	Célunk, hogy munkánkat, mindennapi tevékenységünket a gyermekek okos szeretete hassa át. Derűs iskolai légkörben és környezetben biztosítjuk gyermekeink testi-lelki fejlődését.	Rendszeresen megkérdezzük a gyermekeket, kikérjük véleményüket, várjuk javaslatukat iskolai életünk, programjaink alakításával kapcsolatban.	Kérdőíves felmérések, klímateszt, fókuszcsoporthoz beszélgetések szervezése. A diákpresbitérium adta lehetőségek kihasználása (diákfórum, iskolanapok).
Teokrácia - demokrácia	JÉZUS KRISZTUS alázatosság, irgalmasság, igazlelkűség, szelídség, példamutatás	Isten van a középpontban, Ő gyakorolja a hatalmat, utasításokat ad a kiválasztott és szuverén módon elhívott vezetők által. Személyes példamutatással neveljük tanulóinkat az emberi jogok tiszteletben tartására.	Tudatosítjuk a gyermekekben a közösség demokratikus működésének szabályait. A közéletben való szerepet, az egyén érdekérvényesítésének demokratikus formáit elsajátíttatjuk.	Személyes példamutatás. Szerepjátékok a tanítási órákon. Feladatvállalás az osztályközösségben. Az osztályban felmerülő problémák megoldásának módjai. Bibliai történetek.
Humanizmus	Az EMBER, az emberi élet	Az ember, az élet tisztelete és védelme. A tolerancia, a másság elfogadása. A hátrányos megkülönböztetés minden formájának kerülése. A humanista emberkép kialakítása.	Erősítjük a pozitív szokásokat és a humánus magatartásmintákat. Tudatosítjuk gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetükben megismerhető keresztyén erkölcsi értékeket.	Személyes példamutatás. A tanítási órákon a tananyag adta lehetőségek felhasználása. Integrált oktatási és nevelési formák alkalmazása. Egyházi és állami ünnepek, csendesnapok. Hagyományok ápolása.

<p>Nemzeti értékeink, a magyar kultúra tisztelete</p>	<p>Hazaszeretet, hagyományok, jelképeink, nemzeti ünnepeink. magyarságtudat, népszerűség, emberszeretet. Szabadság, autonómia, demokratizmus,</p>	<p>Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet kialakítása. Fogékonyság az élő és élettelen természet szépségei iránt.</p>	<p>Lakóhelyünk, szűkebb és tágabb környezetünk, Magyarország, múltunk megismerése, református városaink: Debrecen, Sárospatak, Vizsoly, Múltunk megismerése, jelképeink tisztelete. Lokálpatriotizmus kialakítása. Magyarságtudat erősítése.</p>	<p>Projekt módszer. Séták, kirándulások, erdei iskolák, tananyag adta lehetőségek felhasználása, múzeumok, templomok. Ünnepeink méltó megtartása. Hagyományápolás. Minél több tanuló bevonása a cserkészéletbe.</p>
<p>Az európai és egyetemes kultúra értékeinek megismerése</p>	<p>Nemzetiségeink, más népek kultúrája, történelme</p>	<p>Keltsük fel minden tanulóban az igényt az idegen nyelvek, az ének-zene, egyházi ének, a rajz és művészetek, a világirodalom, egyetemes történelem, és médiaismeret tanulására, más népek kultúrájának a megismerésére.</p>	<p>Anyanyelvén túl minden gyermek ismerje meg legalább egy idegen nyelv alapjait. Az Európai Unió országainak megismerése. Egyetemes kulturális értékek megismerése.</p>	<p>Idegen nyelvek tanítása csoportbontásban. Angol nyelvterületek megismerését célzó versenyek, Mikulás Party. Nemzetközi ünnepek, országok napjainak megtartása. Osztálykirándulások, külföldi tanfolyamok szervezése. Nemzetközi, testvériskolai kapcsolatok ápolása, részvétel keresztény világtalálkozókon.</p>
<p>A személyiség teljes körű fejlesztése</p>	<p>kötelesség, felelősség, szorgalom, szerénység, tisztelet, önzetlenség,</p>	<p>Az iskola valamennyi tevékenysége közvetve, vagy közvetlenül a gyermeki személyiség fejlesztését szolgálja. Segítjük tanulóinkat, hogy</p>	<p>Láttassuk meg, és fejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit: - az ember Istentől kapott rendeltetésének tudata; az emberi hivatás elkötelezett</p>	<p>Helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása. Bibliakörök, hétkezdi istentiszteletek, napi, vasárnapi iskola. A tanulók személyre szóló, folyamatos értékelése. Ön- és társ-</p>

	bátorság, becsület, érzelmi gazdagság, A lélek gyümölcsei	művelt, alkotásra képes boldog, elégedett emberré válhassanak.	vállalása a családban, az Egyházban és a hazában; az evangéliumi normák által szabályozott emberi szabadság védelme és megtartása. A tárgyi tudás mellé a gyermek szerezze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyekkel tudását hasznosítani tudja.	ismereti csoportok működtetése. Tréningek szervezése.
Korszerű ismereteket nyújtó szilárd alapozás, a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak fejlesztése	Tanulás, tudás. fogékonyság az újra, kötelesség, felelősség, szorgalom, önművelés, igényesség,	Az iskola készítsen fel az eredményes továbbtanulásra, a gyakorlati életre. Rendelkezzenek a tanulók a mindennapi életben használható tudással, ismeretekkel. Sikeresen alkalmazkodjanak a munkaerő piaci elvárásokhoz. A kompetencia alapú oktatás segítse a HH és HHH tanulók esélyegyenlőségének biztosítását. Újszerű tanulás-szervezési eljárások bevezetésével erősödjön a tanulók motiváltsága. Terjedjen el az oktatás vala-	A tantestület folyamatos továbbképzésének, önképzésének ösztönzése. A képességfejlesztés széles skálájának kialakítása. Az alapképességek fejlesztésének középpontba állítása, valamint a megszerzett ismeretek alkalmazása, a legkülönbözőbb környezetekben. A kooperatív munka módszereinek tudatos alkalmazása, az ehhez szükséges ismeretek és attitűdök kifejlesztése. Kompetenciaalapú oktatás kiterjesztése. Élet közeli tanulási környezet kialakítása. A tanulási stratégiák al-	Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások megtervezése. Differenciált oktatás megvalósítása. Kooperatív módszerek elsajátítása és alkalmazása. A képességfejlesztés modern taneszközeinek (IKT eszközök) alkalmazása. Továbbképzések. A célok megvalósulását szolgáló módszerek, oktatásszervezési módok, tanulás - szervezési eljárások: tantárgytömbösítés, tevékenykedtetésre épülő tanulás-szervezés, projektoktatás, <i>témahetek</i> . Az SNI-s tanulók esetében az integrált nevelést segítő <i>sérülés specifikus fejlesztés</i> , egyéni

		mennyi területén a digitális írásbeliség. Váljon belső igénnyé az intézményi innováció.	kalmazásában a sokszínűsége törekvés, a játékosság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosítása.	továbbhaladás, értékelés biztosítása.
Kiemelkedő fontosságú a tanítás minősége	műveltség, képzettség, kötelesség, tanulmányi eredmény, versenyeredmények	A tanulmányi eredményekben, versenyeken, a továbbtanuláskor tükröződjön az iskolában folyó minőségi munka.	Hatékony, minőségi oktatás. A befolyásoló tényezők megállapítása. Korszerű tanulási módszerek, technikák alkalmazása. Digitális tartalmak, taneszközök oktatási gyakorlatban való használata, digitális készségek fejlesztése.	Tanórai és órán kívüli differenciálás. Versenyeztetés (házi és külső versenyek szervezése, országos református versenyek) Mérések, szummatív vizsgáztatás. Munkaközösségek műhelymunkája (bemutatók). Szakmai napok. „Jó gyakorlatok átvétele”: intézmények közötti szakmai együttműködések kialakítása.
Az önművelés és az élethosszig tartó tanulás igényének kialakítása	tudás, kitartás, felelősség, szorgalom, műveltség, képzettség	Az iskola készítsen fel az önművelésre, az új ismeretek megszerzésének önálló technikáira.	Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz. Kialakítjuk a folyamatos önművelés igényét. Szakmai együttműködések kialakítása: színházakkal, múzeumokkal, könyvtárakkal, helyi társadalom szereplőivel közös programok szervezése, környezetvédelem, üzemlátogatás, erdei iskola, stb.	Minden gyermek számára képességeinek, érdeklődésének és céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat biztosítunk. Egyéni pályázatokon, kutatótevékenységekben való részvételt szorgalmazunk. (Tudományos dolgozatok versenye) Megtanítjuk a gyermekeket a korszerű ismeretszerzési módok az IKT használatára. (számítógép, Internet, videó, interaktív

				tábla stb.).
Esélyegyenlőség biztosítása	személyiség, másság elfogadása. segítségadás- elfogadás, tolerancia,	Az iskolában minden tanuló- nak esélyt adunk szocio- kulturális hátrányainak le- küzdésére. A hátrányos megkülönböz- tés minden formájának elíté- lése és kiküszöbölése. <i>„... ugyanaz a szeretet le- gyen bennetek, egyet akarva ugyanarra törekedjétek.”</i> (Fil. 1, 2-3)	A tanulási és beilleszkedési hátrányokkal küzdő tanulók azonosítása. Az egymás iránti felelősség, az elfogadás, segítőkészség kialakítása tanulóinkban. A hátránykompenzáció meg- felelő formájának kiválasztá- sa. Folyamatos segítő munka és értékelés. Az önkormányzati iskolák- ból érkezett tanulók bibliai ismeretének bővítése, felzár- kóztatása hittanból.	Differenciált foglalkozások a tanítási órákon. Felzárkóztató foglalkozások és egyéni korrepetálások, fejlesztő foglalkozások. Lelki gondozás (lelkész és hitok- tatók) Szükség esetén a szakszolgálatok segítségének igénybe vétele. (Nevelési Tanácsadó) Ifjúságvédelmi felelős szakszerű segítő munkája.

1.1.1. Nevelő-oktató munkánk eredményességének kritériumai, sikerességi mutatóink

Nevelő-oktató munkánkat akkor tekintjük eredményesnek, ha iskolánk végzős diákjai a 8. évfolyam végén:

- Minden tantárgyból megfelelnek az alapfokú nevelés és oktatás tanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek;
- Pályaorientációs tevékenységünk eredményeként minden tanulónk felvételt nyer a képességeinek megfelelő szintű középfokú intézménybe;
- Szilárd alapkészségekkel rendelkeznek, valamint azokkal az alap és kulcskompetenciákkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy életpályájukat kialakítsák, majd szükség esetén módosítani tudják.
- Rendelkeznek olyan bővíthető, biztos képességekkel, készségekkel és tantárgyi ismeretekkel, amelyek képessé teszik őket a középiskolai követelmények teljesítésére;
- Képesek önálló ismeretszerzésre, hagyományos és digitális eszközök használatával, valamint a megszerzett ismeretek alkalmazására a legkülönbözőbb környezetekben, élethelyzetekben;
- Öntevékenyek, aktívan részt vesznek az iskolai munkában;
- Isten iránti tiszteletből, szeretetből, belső készítésre elfogadják a kulturált és keresztényen viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségekben, gyülekezetben való éléshez szükséges viselkedési és magatartásformákat;
- Belső igényükké válik az imádkozás, a Biblia olvasása, a gyülekezethez tartozás, istentiszteleteken való részvétel;
- Ismerik nemzeti hagyományainkat, kultúránkat, szilárd magyarságtudattal rendelkeznek;
- Ismerik- életkoruknak megfelelő szinten- a városban élő nemzetiségek, és más népek kultúráját és történelmét
- El tudják fogadni a másságot, toleránsak egymással és a felnőttekkel.

1.2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

„...amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjétek azokkal.” (Lk. 6,31)

Minden ember önálló személyiség. A gyermeki személyiség kiteljesítése csak türelmes, összehangolt és az alapvető feltételeket magában foglaló nevelőmunka eredménye lehet.

A **személyiségfejlesztés alapvető célkitűzése, hogy** reális önismeret által minden tanulónak áttekintése legyen saját személyisége összetevőiről, tehetsége, képessége határaitól, lehetőségeiről. Minden tanulói tevékenység során a készségek, képességek fejlesztése kerüljön előtérbe.

A fejlesztés a tanulók fejlettségi szintjének, aktuális állapotának ismeretében az egyéni képességekhez, az egyén haladási üteméhez igazodjon.

Alapelvek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
Teljes körű személyiségfejlesztés	A tanulók testi - lelki - szellemi - érzelmi - hitbéli fejlődésének meg-alapozása. <i>„Szívünkbe áradt az Isten szeretete.” (Róma 5,5)</i>	A tanulói személyiség mind teljesebb körű tanári megismerése (osztályfőnői és szaktanári feladat). Az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet és gondolkodás funkcióinak tudatos fejlesztése. Segítjük a növények korának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak megszerettetését, és ezáltal az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását.	A gyermeket tanító pedagógusok folyamatos információcseréje az osztályfőnök vezetésével. Fejlesztő beszélgetések, egyéni felzárkóztatás és tehetséggondozás, speciális szakcsoportok. A tapasztalatok megosztása a szülővel. Szakszolgálat segítségül hívása. (Nevelési Tanácsadó) Tanórán kívüli foglalkozások. Zenei és művészeti képzések. Hétkezdő istentiszteletek, reggeli áhítatok.
Önismeret-fejlesztés	A tanulók reális önismeretének kialakítása, önfejlődés elősegítése. A helyes motivációs bázis megteremtése. <i>A Biblia a LÉLEK gyü-</i>	Akarati tulajdonságok fejlesztése: céltudatosság, állhatatosság kitartás, önfegyelem, elkötelezettség, engedelmesség, keresztyéni alázat.	Rendszeres Bibliaolvasás. Önjellemzés, szerepjátékok, önismereti kérdőívek. Ön- és társismereti tréningek. Irodalmi élmények, tanmesék megbeszélése.

	<i>mölcseiről beszél: a szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jó-ság, hűség, szelídség, mértékletes-ség. (Gal. 5,22-23; Jn 14,16-17)</i>	A gyermeki jogok és kötelezettségek megismerése. A jogok érvényesítésé-nek gyakoroltatása. A kötelességtudat fejlesztése.	lése. A tanulók énképének és környezete megítélésének szembesítése. Szituációs játékok. Egyházi versenyek, alkalmak. Tréningek.
Értelmi és érzelmi intel-ligencia fejlesztése	Istenbe vetett hit, bizalom elterjesz-tése a tanulók körében. A klasszikus és modern emberi értékek képviselése és közvetítése. Az élethosszig tartó tanulás igényének megalapozása. <i>„... a jövő nemzedéknek is elbeszél-jük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, amelyeket cselekedett.” (Zsolt. 78,4)</i>	Az önbizalom, alkotókedv megőrzé-se, fejlesztése, pozitív visszajelzések-vel történő megerősítése. A hívő emberi érzelmek kifejezésé-nek képességét erősítenünk kell! Szövegértés fejlesztése.	Egyéni, testre szabott fejlesztés. Személyes példaadás. Biztatás, helyeslés, dicséret, jutalmazás formáinak alkalmazása. Önálló tanulás és ismeretszerzés képessé-gének kialakítása, gyakoroltatása.
Konfliktus-megoldási stratégiák kialakítása	Konfliktuskezelő és stressz-csökkentő technikák megismerteté-se és gyakoroltatása. A gyermeki személyiségfejlődés, kapcsolatrendszer és kommuniká-ció zavarainak felismerése, az okok felkutatása és személyre szóló fej-lesztőprogram kialakítása. <i>„Az Úr félelme az élet forrása (Zsolt. 14,27); és a bölcsesség kez-dete.” (Péld. 1,7)</i>	Kétirányú gyermek-felnőtt kommu-nikációs bázis kialakítása. Egymás iránti tisztelet, tolerancia kialakítása és gyakoroltatása. A kulturált beszéd és viselkedési formák elsajátíttatása. Agresszív megoldások elutasítása.	A család szerepének és funkcióinak erősí-tése. A stressz nélküli nyugodt légkör biztosí-tása. Problémamegoldások modellezése. Szitu-ációs játékok, esetmegbeszélések, bibliai történetek. Önismereti csoport működtetése. Egyházi műsorok (TV, videó, dvd)
Pályaorientáció kialakí-tása	Az egyén személyes tulajdonságai-nak és a pályakövetelményeknek az	Helyes pályaválasztás reális önisme-ret alapján. A tudás becsülete, kitar-	Nyílt napokon való részvétel, pályavá-lasztási kiállítás meglátogatása. Pályavá-

	<p>összehangolása. Alakuljon ki a reális énkép és pályaismeret tanulóinkban. Életpálya építés kompetencia megismerésével és kialakításával váljon képessé a tanuló a számára legmegfelelőbb szakma, hivatás kiválasztására.</p>	<p>tás, igényesség a munkában. Együttműködési képességek fejlesztése. A szociális és életpálya építés kompetencia fejlesztése, felkészítés a felnőtt élet szerepeire: munkavállalás, együttműködési készség fejlesztése, felelősség, egymás elfogadására nevelés.</p>	<p>lasztási tanácsadás igénybe vétele. Tantárgy előkészítők, szakkörök, művészeti tevékenységek során az egyes foglalkozások megismerése. Pályaorientációs foglalkozások, az évi 1 pályaorientációs projektnapon és azon kívül is. Projektmunka. Tájékoztató DVD-k szakmákról.</p>
--	---	---	--

1.2.1. Nevelő oktató munkánk eredményességének kritériumai, sikerességi mutatóink a személyiségfejlesztés területén:

A fentiekből következően iskolánk tanulója egyéniségében és a környezetéhez való viszonyában:

- legyen Istenhívő;
"Jézus az út, az igazság és az élet." (Jn. 14,6)
- korának megfelelő önismerettel és önbizalommal rendelkezzen;
- reális önismerete, a kialakult életviteli és szociális kompetenciái alapján legyen képes a számára legmegfelelőbb továbbhaladási út megtalálására; (továbbtanulás, szakma, család)
- pozitív életszemlélet jellemezze;
"Áldjad lelkem az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled." (Zsolt. 103,2)
- vigyázzon egészségére és környezetére;
- tudjon a helyzeteknek megfelelően viselkedni;
- igyekezzon a konfliktusokat rugalmasan kezelni;
- ismerje el a másságot, a másik személyiségét;
"... alázatosan egymást különbnek tartván ti magatoknál." (Fil, 2-3)
- tudjon az iskolai és gyülekezeti közösség elvárásaihoz alkalmazkodni.
"Örülök, ha ezt mondják nekem: Az Úr házába megyünk." (Zsolt. 122,1)

Az ismeretelsajátítás folyamatában:

- ismerje meg a tanulási technikákat;
- keresse a számára a legeredményesebbet;
- tanuljon képességének megfelelően, legjobb tudása szerint;
- fejlessze önmagát: értelmi és egyéb képességeit;
- legyen akaraterőse a tanuláshoz, de tudja elviselni a kudarccokat is;
- ismereteit adja át a tőle gyengébbeknek, segítse azokat;

1.3. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

„Mert úron vétettetek meg; dicsőítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, a melyek az Istenéi.” (1Kor. 6,20)

„Az egészségfejlesztés olyan folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy fokozzák kontrolljukat egészségük felett, illetve javítsák azt. A jóllét állapotának elérése érdekében az egyén vagy csoport legyen képes azonosítani és megvalósítani célkitűzéseit, kielégíteni szükségleteit és / vagy megváltoztatni környezetét, vagy megküzdeni azzal.” Ottawai Charta

Iskolánkra nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységünkkel szolgálnunk kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolánk segíti azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek, a diákok egészségi állapotát javítják. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésnek módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tisztelésére is nevel.

Feladataink a tanulók egészségfejlesztéséért

A **teljes körű egészségfejlesztés célja**, hogy az intézményben eltöltött időben minden tanuló részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az iskolánk által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan **folyamat**, amelynek eredményeképpen pedagógusaink a nevelési-oktatási intézményünkben végzett tevékenységeiket, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a tanuló és a szülő részvételét az intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű **egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra**, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestületünk az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével az alábbi részletezéssel készítette el:

Az egészséges táplálkozás

- A nevelési-oktatási intézményben biztosított **közétkeztetés** élelmiszer-alapanyagainak beszerzését az étkeztetés megszervezője lehetőség szerint összehangolja a helyi élelmiszer alapanyag-termeléssel és -előállításal.
- Ha az intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az intézmény alapító okirata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárúsító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az **iskola-egészségügyi szolgálat** szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szolgálat abban a kérdésben foglal állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontsa a nevelő-oktató munka hatékonyságát.
- A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az **iskola-egészségügyi szolgálat** szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg az előzőekben meghatározott ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja.
- Az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet **nyitva tartási rendjének** és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához az intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat **egyetértését**.
- Az osztályfőnöki és a táplálkozással kapcsolatos **szaktárgyi tanítási órákon** (biológia, kémia, természetismeret, környezetismeret) és más foglalkozásokon a pedagógusok kötelesek a téma egészségvédelmi aspektusait is bemutatni, feldolgozni.

A mindennapos testnevelés, testmozgás

- megvalósítása az **Nkt.** és a hatályos **EMMI** rendeletben foglaltak érvényesítésével tanítási órákon (a Testnevelés és sport kerettanterv megvalósításával), tanórán kívüli rendezvények, versenyek lebonyolításával és napközis időben történik, és ezen túl
- az intézmény biztosítja tanulóinak a külső sportegyesületekben való rendszeres sportolás lehetőségét.

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése

- A nevelési-oktatási intézményben folyó **lelki egészségfejlesztés** célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.
- Az iskola kiemelt figyelmet fordít a **magatartási függőség** és a **szenvedélybetegség** kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézmény-

ben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére, ennek során indokolt esetben együttműködik az iskola-egészségügyi szolgálattal.

- A fenti nevelési elemek konkrét megjelenítése osztályfőnöki órákon, közösségi és más rendezvények előkészítése során a **pedagógusok kötelező feladatát képezik.**
- Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoporthoz nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával **esetmegbeszélést** kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek.
- Amennyiben az érintett tanuló vagy a tanulók csoportja vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek, az intézmény vezetője értesíti az iskolapszichológust, és egyúttal meghatározza azt az időpontot, amikor a gyermek, a tanuló köteles a **pszichológus tanácsadásán** részt venni.

A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás feladatrendszer

- a szaktárgyi (elméleti és gyakorlati) **tanítási órákon** az adott kerettantervben foglaltak érvényesítésével és tanórán kívüli foglalkozásokon, megfelelően dokumentált módon, illetve
- **A személyi higiéné** biztosítása, megőrzése és fejlesztése terén adódó feladatok az alábbi szervezeti keretekben és tartalommal tervezhetők:
  - osztályfőnöki** nevelési terv, tanmenet szerint a nemenkénti differenciálást is megvalósítva, **szaktárgyi** (biológia, kémia, természetismeret, stb.) tanítási órák tananyag-kiegészítése, illetve kapcsolódó rendezvényeken (pl.: kiállítás, bemutató, népszerűsítő előadás, stb.) való részvétel az aktuális témával összefüggésben, **külső szakemberek** eseti meghívása egy-egy téma igényesebb feldolgozása érdekében, osztály- és iskolai szintű **projektek, vetélkedők** lebonyolítása.

Az egészségfejlesztési terv további előírásai:

- Az iskola saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján kívül csak olyan, az intézménnyel jogviszonyban nem álló szakember vagy szervezet programjait, alkalmazásában álló munkatársát vonhatja be tanórai vagy a tanulók részére szervezett egyéb foglalkozás vagy egyéb egészségfejlesztési és prevenciók tevékenység megszervezésébe, aki vagy amely rendelkezik **minőségbiztosított** egészségfejlesztési, prevenciók programmal és az egészségpolitikáért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával.
- Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendben és házirendben előírt szabályok betartása az intézményben **mindenki számára kötelező.**
- Az intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a **gyermekjóléti szolgálattal**, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

- Ha az intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a **gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot** vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.
- Az intézményben, valamint az intézményen kívül a tanulók részére szervezett rendezvényeken a **népegészségügyi termékadóról** szóló 2011. évi CIII. törvény hatálya alá tartozó termék, továbbá alkohol- és dohánytermék nem forgalmazható és nem fogyasztható.
- Az iskola **SZMSZ-ében határozzuk meg** azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a tanulóknak az iskolában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

Az intézmény vezetője az egészségfejlesztési és prevenciós programok kiválasztásánál beszerzi

a) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá

b) a helyi vagy megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

Egészségfejlesztési-team tagjai:

- az intézmény vezetője.
- egy egészségnevelő, aki célirányos képzésben vett részt (pl. MAP program),
- az iskolaorvos,
- a védőnő,
- a KDP-t (diákönkormányzatot) segítő pedagógus,
- egy testnevelő
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- külső szakértők,
- szülői képviselő.

A segítő kapcsolatok szinterei, kapcsolódási pontok

- szülők (család),
- szülői munkaközösség, szülői szervezet,
- iskolaorvos, háziorvos, védőnő
- pszichológus (külső szakember)
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők,
- az ÁNTSZ megyei intézeteinek egészségfejlesztési szakemberei
- rendvédelmi szervek.

Az egészségfejlesztés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: **tegyenek saját egészségük érdekében.**

Az egészségfejlesztés hatásköre a teljes intézmény: szülők, diákok, alkalmazottak, pedagógusok

	CÉL	ÉRTÉK	FELADAT
<i>Oktató jellegű, nevelési megközelítés</i>	az egyének tudásának megfelelő információátadás, ezt követően a megalapozott döntéshozás lehetővé tétele	az egyén jogainak tiszteletben tartása, döntéshozás elősegítése	értékek és beállítódások feltárása, készségfejlesztés
<i>Magatartásváltoztatást célzó megközelítés</i>	egészségtelen szokások helyettesítése egészségesekkel	szakember hitelessége, általa meghatározott életmód	személyes beállítódás és viselkedés megváltoztatása az egészséges életmód kialakítása érdekében
<i>Résztevő központú megközelítés</i>	az emberek hozzásegítése saját helyzetük, lehetőségeik megismeréséhez; az ennek megfelelő döntés meghozatalához; változtatásra való képességé tevés	egyének jogainak teljes tiszteletben tartása	módszertani változottság; önismeret fejlesztése; tudás, tapasztalatok feltárása és felhasználása; mérlegelő gondolkodás, kialakítása; aktivizálás
<i>Társadalmi változást célzó megközelítés</i>	olyan fizikai, szociális és gazdasági környezet megteremtése, amely lehetővé teszi az egészséges életmód választását	egészséges környezethez való jog és szükséglet	az egészséges élethez fűződő lehetőségek hozzáférhetővé tétele; a fizikai, szociális és társadalmi környezet megváltoztatására irányuló tevékenységek

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek, melyek beépülnek iskolánk pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe:

- önmagunk, és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegség kialakulása és gyógyulási folyamat
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

1.3.1. Fejlesztési területek, feladatok, tevékenységi formák

Fejlesztési terület	Feladatok	Tevékenységi formák
Testmozgás	<ul style="list-style-type: none"> • a mindennapos sportolás iránti igény felkeltése • egészséges testtartás kialakítása • sikerélmény biztosítása a mozgásban minden tanuló számára • megfelelő körülmények biztosítása a testnevelési órákon • lehetőségek és rendszeres testmozgás biztosítása a tanórán kívüli sportban • a fizikai testedzés a keresztyén életvitel részévé kell, hogy váljon 	<ul style="list-style-type: none"> • mindennapos testmozgási lehetőségek • sportnapok szervezése félévente (TÁMOP 3.1.4-12/2) • természetközeli sporttáborok (TÁMOP 3.1.4-12/2) • tömegsport foglalkozások • túrázás • minden testnevelés órán tartásjavító gyakorlatok • a testnevelés órák színvonalának emelése. • fitnesz torna, aerobik. • délutáni sportolási lehetőségek. • udvari sportpálya korszerűsítése.
Táplálkozás	<ul style="list-style-type: none"> • az egészséges táplálkozás megtanítása • étkezési, ebédelési körülmények javítása • iskolai étkezés figyelemmel kísérése: étkezési kultúra, mennyiség és minőség, étlap • az iskolai étkezésben részt vevő gyermekek számának növelése 	<ul style="list-style-type: none"> • az étlapok szakszerű összeállítása • dietetikus, belgyógyász szakemberek tanácsai szülőknek, gyerekeknek, tanároknak. • egészséges iskolai büfé kialakítása: gyümölcs, joghurt, • egészségnap szervezése tanévenként (táplálkozás, testápolás, ételbemutató és kóstoló, vércukormérés, testsúlymérés, prevenciós előadások)
Testi egészség	<ul style="list-style-type: none"> • személyi higiénia, testápolás helyes szokásrendszerének kialakítása • egészséges öltözködés • betegségek megelőzése 	<ul style="list-style-type: none"> • higiénés szokások kialakítása, folyamatos ellenőrzése, igények kialakítása • praktikus ismeretek nyújtása, prevenciós előadások. vásárlási szokások, öltözködési tanácsok

	<ul style="list-style-type: none"> • egészséges életmód kialakítása • elsősegélynyújtás alapismeretek 	<ul style="list-style-type: none"> • vetélkedők, gyermeknapi programok • gyógyszerek hatása, alkalmazásuk
Lelki egészség	<ul style="list-style-type: none"> • egészség, az élet tisztelete • országos és helyi statisztikák megismerése • önismeret, egészséges személyiségfejlődés elősegítése • káros anyagok, szenvedélyek elutasítása. (drog, dohányzás, alkohol) • veszélyek felismerése • stressz-mentes körülmények biztosítása az iskolában (elegendő szünetek, iskolai hangulat, tantermek) • egymás tisztelete (gyerek-gyerek, gyerek-felnőtt, felnőtt-felnőtt) • szűrővizsgálatok • személyi higiénia (testápolás, öltözködés, pihenés, alvás) • serdülőkori problémák kezelése: barátság, párkapcsolatok, szexualitás 	<ul style="list-style-type: none"> • ön-és társismereti tréning • pszichológus, Nevelési Tanácsadó segítségül hívása • mentálhigiénés szakemberek meghívása • „Drogstratégia” • oktatófilmek • vetélkedők • szűrővizsgálatok • előadások szülőknek, gyerekeknek, (kétgenerációs egészségnevelés) • iskolaorvos, védőnők, fogorvos, nőgyógyász előadása, beszélgetések • teljes nemdohányzó intézmény
Környezet-egészség	<ul style="list-style-type: none"> • környezeti ártalmak megismerése • környezetvédelmi akciók szervezése • az egészséges környezet megóvása • veszélyhelyzetek felismerése • önálló közlekedés (ismeretek, gyakorlás) • balesetvédelem (ismeretek) 	<ul style="list-style-type: none"> • szellőztetés, világítás, asztalok, székek, padok biztosítása (megfelelő méretek) • levegő minőségének mérése tantermekben • ülésrend • munkavédelmi szabályok megismerése és betartása • balesetvédelmi ismeretek alkalmazása

		<ul style="list-style-type: none"> • környezetvédelmi szakkör és KDP-csoport • egészségnevelési akciók • világnapok megtartása
--	--	---

1.3.2. Az egészséges életmódra nevelés keretei

Tanórai keretek között

alsó tagozatban:

- Testnevelési órák (heti 5 óra)
- Magyar nyelv és irodalom
- Környezetismeret
- Technika
- Rajz
- Napközis foglalkozások

felső tagozatban:

- osztályfőnöki órák (10 óra egy tanévben)
  - 5. évfolyam: Életmódok és az egészség
  - 6. évfolyam: Korlátok és lehetőségek
  - 7. évfolyam: Függetlenségi törekvések és egészség
  - 8. évfolyam: Felelősséged a jövődért
- Természetismeret és biológia órák
- Technika
- Kémia
- Testnevelés (5 óra)
- Mindennapos testedzés programja

Nem hagyományos tanórai keretek között

(igény-és lehetőség szerint, az osztály döntése alapján, az államháztartás által biztosított normatíva és alapítványi támogatás igénybevételével)

- erdei iskola
- terepgyakorlat
- múzeumi óra
- kiállítások
- könyvtári óra
- egészségnap

Tanórán kívüli lehetőségek

- szakkörök (egészségvédő, közlekedési, környezetvédelmi)
- tömegsport, mindennapos testedzés programja
- sportegyesületi tagság, iskolai sportkör
- osztálykirándulások
- nyári táborok (sport, úszó. tartásjavító)
- pályázatokon való részvétel
- helyi, körzeti, megyei szintű vetélkedők
- előadások: iskolaorvos, védőnők, fogorvos, ÁNTSZ, rendőrség, szakorvos, ökomienikus segélyszervezetek, missziók

- a Kisdiákok Presbitériuma programjai: egészségnevelés, közlekedés, tisztaság, környezetvédelem
- egyházi rendezvények, országos akciók, világnapok megtartása
- vizsgálatok, mérések
- növények, fák, virágok ültetése és gondozásuk
- drámapedagógiai eszközök.

1.3.3. Drogstratégia

Napjainkban a kábítószer-fogyasztásának világméretű terjedése súlyos társadalmi gondot okoz. Ezért a kábítószer-fogyasztás megelőzése minden olyan intézménynek kötelessége, amely fiatalok oktatásával, nevelésével foglalkozik. Ahhoz, hogy megfelelő javulást érhesünk el, olyan stratégiára van szükség, melyben mindenki megtalálja helyét és szerepét.

Ennek érdekében a stratégia célja:

- **Felkészíteni a pedagógusokat a megelőzés feladatainak ellátására, hogy:**
  - pontos ismeretük legyen a kábítószerekről, azok egészségkárosító hatásairól, fogyasztásuk jogi következményeiről,
  - legyenek tisztában az 5-6-7-8. osztályosok életkori sajátosságaival,
  - legyenek képesek a tanulókkal jó kapcsolatot kialakítani,
  - eredményesen tudják véghezvinni, segíteni a saját, a diákjaik és szüleik problémáinak kezelését,
  - a nevelési módszerek gazdagítása, a megfelelő tapasztalatátadás,
  - a Drogambulancia segítségének kihasználása,
  - a rendőrséggel való hasznos együttműködés.
- **Gazdag, sokrétű, őszinte információt kell adnunk a gyerekeknek a drogokról, azok hatásairól, a fogyasztás jogi következményeiről:**
  - a csoportos foglalkozásokon önismeretük, önbizalmuk, problémamegoldó képességük oly módon fejlődjön, hogy képesek legyenek a konfliktusok kezelésére, megoldására,
  - alakítsuk ki a tanulóknál a nemet mondás képességét, adott helyzetben megfelelő döntést tudjanak hozni,
  - tudatosítani kell minden tanulóban: **az egészség kincs**, megóvása alapvető érdekünk.
- **Segítenünk kell a droproblémával küzdő gyermekeket, családokat.**
- **Kortárs csoportok felkészítése a droghasználat elkerülése érdekében.**
- **Az egészségvédelmi stratégia végrehajtása, a hatékonyság vizsgálata:**
  - A végrehajtás eszközrendszerében az ÁNTSZ Miskolci Városi Intézete fontos szerepet tölt be. Vizsgálatokat végez, adatokat gyűjt, ezeket elemzi, értékeli. Következtetéseket von le, feladatokat jelöl meg, ajánlásokat készít a felmerülő problémák kiküszöbölésére. Évente értékeli a program megvalósulását, hatékonyságát.

Rövidtávú célok:

- A drog prevenciós program folytatása – az egészségnevelés szerves részét képezve – a szaktanárok, osztályfőnökök, egészségnevelők, mentálhigiénés szakemberek bevonásával.
- A kortárssegítők (hetedik és nyolcadik osztályosok) felkészítése, továbbképzése.
- Az osztályfőnökök belső továbbképzése, főleg módszertani területen fogjuk ösztönözni munkaközösségi műhelymunka keretében.
- Éves felmérés alapján tájékozódás a tanulók egészséges életmóddal kapcsolatos beállítódásának színvonaláról, melyet értékelés, elemzés, feladatmegoldás követ.
- A dohányzással főképp a 6. és 7. osztályosok körében többet kell foglalkozni, mint legális drogveszéllyel.

Középtávú célok:

- Egészségnapok, drog prevenciós programok megvalósítása, helyi és közvetlen segítők programjainak támogatása.
- Erdei iskolai program kiszélesítése, még több osztály részvételének támogatása, alapítványi segítség szorgalmazása, pályázatok írása, hasznosítása.
- A mindennapos testnevelésbe való bekapcsolódás szorgalmazása diákjaink körében.
- A televíziós műsorok szelektív felhasználásának tudatosítása, a tömegkommunikációval szembeni kritikai magatartás kialakítása.
- A tanulók egészségtudatos magatartásának fejlesztése.

Hosszú távú célok:

- Helyi közösségek alakítása (jogász, pszichológus, orvos, nevelési tanácsadó, szociális területen dolgozó) szakemberek közreműködésével. Szülők, civil szervezetek, akik a dohányzás, az indokolatlan gyógyszerfogyasztás kérdéskörét is megbízhatóan pozitív irányba tudják befolyásolni, azaz hatékonyan képesek ellene küzdeni, másokat megnyerni ehhez.
- A helyi közösségek mozgósítása érinti a családok életviteli szokásainak, a szabadidő eltöltésének jó irányba történő befolyásolását.
- Hosszú távon tehát be szeretnénk vonni a családokat a prevencióba, melynek formái a következők:
  - droggal kapcsolatos kérdések megvitatása szülői értekezleteken,
  - szóróanyagok, információs kiadványok közreadása,
  - a veszélyeztetett családok számára speciális természetű segítségnyújtás (ifjúságvédelmi felelős és az önkormányzat szociális osztályának közreműködése) a rendszeres kapcsolattartás mélyítése.

Cselekvési terv:

- Folyamatos mentálhigiénés nevelés. Minden osztályfőnöki tervben szerepeljenek feladatok az egészséges életmódra nevelés vonatkozásában.
- Foglalkozások megtartása, melyek motivációt nyújtanak a káros szenvedélyektől mentes életmód értékeit példázó életvezetés kialakítására.
- Olyan programok szervezése, amelyek pozitív, közösen átélt élmény útján segítik tanulóinkat a helyes életvitel megvalósításában.

A drogstratégiához kapcsolódó programlehetőségek:

- Sportprogramok, délutánok, hétvégi túrák szervezése.
- Droginfo-sarok a könyvtárban: időszzerű kiadványok, szórólapok.
- Önismereti foglalkozások.
- Iskolarádió adások.
- Találkozások szervezése: tanár-diák-szülő-pedagógus. Bűnmegelőzés (rendőrség), mentálhigiénés szakemberek segítségével (ÁNTSZ).
- Városi drogellenes vetélkedőn való részvétel.
- Filmvetítés, beszélgetés, viták – felnőtt vezetővel vagy külső szakemberrel.
- Szaktárgyi órákon (biológia, testnevelés, osztályfőnöki) a különböző módszerek (vita, beszélgetés, tréning, önismereti játékok, konfliktuskezelési technikák) elsajátítása.
- DADA-program - rendőrség

1.4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

„Ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá.” (1Péter 2,5)

A köznevelés középpontjában a **gyermek**, a **tanuló**, a **pedagógus** és a **szülő** áll, akiknek kötelességei és jogai egységet alkotnak.

A köznevelésben a nevelés és oktatás feladatát a gyermek szülei, törvényes képviselői megosztják a köznevelési intézményekkel és a pedagógusokkal. E közös tevékenység alapja a hit, a bizalom, az intézmény és a pedagógusok szakmai hitele.

A közösségre vonatkozó fogalmak, ismérvek:

A közösség: az együttműködés legmagasabb rendű formája, nagyfokú öntevékenységet és innovációt feltételez.

Tanulók közössége: Az intézménnyel jogviszonyban álló gyermekek.

Pedagógusok közössége: Nevelő-oktató munka keretében gyermekekkel, tanulókkal való pedagógiai célú közvetlen foglalkozású pedagógus-munkakörben alkalmazottak közössége.

Az intézmény dolgozóinak közössége: a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők köre.

Szülők közössége: Az intézménnyel jogviszonyban álló gyermekek szülei (gondviselői).

A közösség általános ismérvei:

- közös bibliai értékrend
- közös érdek
- közös célok és döntések
- közös erőfeszítések
- jellemző a „mi-tudat”

Közösségfejlesztés: értékteremtő közösségek létrehozása és fejlesztésére irányuló tudatos tevékenység.

Szociális kompetencia fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség. Az SNI, BTMN, HH és HHH tanulók beilleszkedésének segítése, és a másság elfogadása a tanulói közösségben.

A közösségi nevelés lényege: a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos, szakszerű kiaknázása, keresztyén értékek erősítése az egyéni fejlődés érdekében.

A közösségi nevelés változatai:

- csoportokban nevelés
- társas kapcsolatok alakítása
- közösségi érzés fejlesztése
- közösségi tevékenységekben való részvétel

- Iskolai közösségfejlesztési programunk kialakítása a fent elsorolt ismérvek figyelembevételével történt.
- Gyülekezeti életbe való bekapcsolódás

„Az Úrnak félelme feje a bölcsességnek.” (Péld. 1,7)

Általános alapelvek:

- Az iskola a szocializációs folyamat egyik legfontosabb színtere. Tanulóink beilleszkedési, normakövetési tapasztalatai meghatározóak lesznek későbbi életükben. Munkájuk, családi életük, baráti tapasztalataik során szembesülniük kell mások eltérő véleményével és döntéseivel. Alkalmanként el kell fogadniuk a rájuk nézve kedvezőtlen közösségi döntéseket is. Ezért a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatoknak az egész iskolai életet át kell hatniuk.

Milyen közösségeket akarunk fejleszteni?

Mindazon iskolai közösségeket (gyermek és felnőtt közösségeket egyaránt), amelyek tevékenységük, munkájuk során hatással vannak egymásra és a tanulók közösségére.

- osztályközösségeket
- évfolyamközösségeket
- az osztályfőnökök közösségét
- az egy osztályban tanító nevelők közösségét
- szakmai munkaközösségeket
- DÖTE (döntés előkészítő team: igazgató, helyettesek, munkaközösség-vezetők, tisztségviselők)
- a Kisdiákok Presbitériumát, mint a diákönkormányzat szervezeti formáját
- az iskolában dolgozó munkatársak közösségét (nem pedagógusok)
- indirekt módon a családok, mint közösségek fejlesztését (mint a szocializáció elsődleges szintjét)
- szülői közösségeket az osztályokon belül

Fejlesztendő közösségek	Módszerek, eszközök, eljárások	Célérték: mikor tekintjük fejlettnak a közösségeket?
Osztályközösségek	<ul style="list-style-type: none"> • szociometriai felmérés készítése a csoportstruktúra megismeréséhez. • a közösségi értékrend kialakítása az iskolai értékrend figyelembe vételével, ami a bibliai értékeket is magában foglalja • a meggyőzés módszerének alkalmazása a normakövetés számonkérésekor • a kooperatív tanulásszervezés módszerének alkalmazása az oktatás során • a drámapedagógia eszközeinek alkalmazása • csoportösszetartást, csoporttudatot segítő tevékenységek alkalmazása: projekt, témahét • kompetenciafejlesztő táborok (erdei iskolák) • az önkormányzás, a felelősi rendszer kialakítása és működtetése • tanórán kívüli értékteremtő tevékenységek szervezése (klubdélután, osztálykirándulás, kulturális programok, hulladékgyűjtés, hagyományápolás, műsorok) • egyéni elbeszélgetés a tanulókkal • megerősítés (dicséret, jutalmazás) • napkezdő áhítat • a pedagógus példamutató életmód gyakorlásával mintát jelent a gyermek számára 	<ul style="list-style-type: none"> • ha a közösség érzékenyen reagál a többiek problémáira • ha a közösen elfogadott normákat betartják és másokkal is betartatják • ha a benne lévő egyének érdeklődnek a többiek iránt • ha jó a kommunikáció az egyének között • ha tagjainak biztosítja az esélyegyenlőséget • ha elfogadja a másságot (fizikai, szellemi, szociális, vallási, etnikai, egészségügyi tekintetben) • ha elutasítja az agressziót • ha működik az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel a közös munka során
Évfolyamközösségek	<ul style="list-style-type: none"> • közös feladatok elvégzése (projekt tevékenységek, témahefték, egészségnapok) • közös rendezvényeken való részvétel 	<p>A fentieket kiegészítve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ha kialakul az összetartozás érzése • ha megvalósul az együttműködés az évfolyam osztályai között

	<ul style="list-style-type: none"> • közös szereplések (műsorok, vetélkedők, sport) • évfolyam kirándulások • közösen kialakított hagyományok: ballagás, diákigazgató választási kampány, gyermeknapi programok • a képességek szerinti sávok oktatás megvalósítása (bizonyos órákon több osztály csoportjainak együtt tanulása valósul meg: nyelv, testnevelés) • Bibliakör, önismereti kör 	<ul style="list-style-type: none"> • ha egészséges vetélkedés és versenyszellem alakul ki az évfolyam szintjén az osztályok között • ha a közösen szervezett órákon egymás segítése és elfogadása a jellemző
Osztályfőnökök közösége	<ul style="list-style-type: none"> • az osztályfőnöki éves munkaterv megfogalmazása és elfogadása. Közreműködés a feladatok megvalósításában • a negyedéves ülésekre való felkészülés: a problémák jelzése, megoldási javaslatok készítése • az osztályban tanító pedagógusok nevelési tevékenységének koordinálása • a tanulók tanórán kívüli tevékenységeinek, közösségi programjainak szervezése • személyiségfejlesztő módszerek elsajátítása • hospitálás • önképzés • tudásmegosztás • továbbképzések szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> • ha az osztályban tanító kollégák rendszeres segítséget, támogatást kapnak az osztályfőnököktől a felmerülő problémák megoldásában • ha a konfliktuskezelés jól megoldott • ha megvalósul a tapasztalatcsere az osztályfőnökök között (esetmegbeszélések) • ha megvalósul az információátadás az alsó és felső tagozat osztályfőnökei között
Az egy osztályban tanító pedagógusok közösége	<ul style="list-style-type: none"> • információcsere • azonos és következetes bánásmód az osztályon belül • osztályszintű problémák megoldásának közös kidolgozása, a megoldásban való következetes és egységes eljárások betartása. (magatartás, tanuláshoz való hozzáállás) • hospitálás egymás óráin 	<ul style="list-style-type: none"> • ha a közösen elfogadott szabályokat minden nevelő következetesen betartatja, és számon kéri annak elmaradását • ha mindenki őszintén beszél a felmerült problémáiról

Szakmai munkaközösségek	<ul style="list-style-type: none"> • tanórai és tanórán kívüli oktatási-nevelési feladatok meghatározása, rögzítése az éves munkatervekben (szakkörök, képességfejlesztők szervezése, felkészítés tanulmányi versenyekre, kiállítás, múzeumlátogatás) • személyiségfejlesztő csoportfoglalkozások tartása tanulóknak (önismereti kör) • belső továbbképzések, szakmai napok - egymástól való tanulás, tudásmegosztás • módszertani kosár bővítése, • tudatos kapcsolatépítés a szervezeten belül és kívül, • aktív közreműködés a pedagógiai és szervezeti tevékenységekben. 	<ul style="list-style-type: none"> • ha minden szaktanár felelősséget vállal a közösségfejlesztésben: a maga szakterületén hozzájárul az osztályfőnöki munka kiteljesítéséhez • ha a munkaközösségek tagjai egyéni, a nevelő-oktató munkához kapcsolódó innovációikat egymás rendelkezésére bocsátják (módszertani kosárba helyezik)
Kisdiákok Presbitériuma (DÖK)	<ul style="list-style-type: none"> • a diákpresbiterek feladatuknak megfelelően szervezik a tanulók tanítási órán kívüli közösségi életét, programjait • tanulói érdekképviselet 	<ul style="list-style-type: none"> • ha a diákpresbiterek rendszeres (havi legalább egy) programot nyújtanak a szabadidő hasznos eltöltéséhez • ha a diákpresbitériumon keresztül a gyerekek önmaguk is tevékenyen részt vesznek saját közösségeik alakításában • ha a diákpresbitérium törvény adta lehetőségei figyelembe vételével képviseli a tanulók érdekeit
Az iskolában dolgozó (nem pedagógus) munkatársak közössége	<ul style="list-style-type: none"> • a közösségi nevelés különböző színterein segítik a pedagógusok munkáját: takarítók, karbantartó: környezetünk rendje, tisztasága, megóvása portárs: Szülők, gyermekek vendégek fogadása, útba igazítása pedagógiai asszisztens: oktató-nevelő munka segítése gazdasági dolgozók: „ügyintézés” gyakoroltatása: 	<ul style="list-style-type: none"> • ha a tanulók ugyanúgy elfogadják és teljesítik kötelességeiket • ha tudatosul mindenkiben, hogy az iskolában minden felnőtt nevelő szerepet is teljesít egyben. (kommunikáció, beszédstílus, példamutatás, segítségnyújtás, egymás iránti tisztelet)

	<p>befizetések, bejelentések, osztályban felmerülő ügyek továbbítása</p> <p>rendszergazda-technikus: biztosítja az intézmény infokommunikációs eszközeinek folyamatos, rendeltetésszerű működését</p>	
Osztályok szülői közösségei	<ul style="list-style-type: none"> • szülői értekezleteken való részvétel • szülői megbeszélések aktuális témákban • szabadidős programok szervezése • Szülői Tea Klubok látogatása (hit-élet alkalmai) • segítségnyújtás az iskolai rendezvényeken, megemlékezéseken, projektfeladatokban 	<ul style="list-style-type: none"> • erősödik a szülő-szülő, pedagógus-szülő kapcsolat • tudnak együtt dolgozni a gyermekek érdekében • kialakul a feladatmegosztás, egyének szerepvállalása erősödik (bevonás mértéke nő) • segítik az iskolai projekt és témahét megvalósulását

<p>A családok közössége</p>	<ul style="list-style-type: none"> • a családi háttér meghatározó a gyermek számára nemcsak a tanulmányi munkában, de a közösségi szerepek kialakításában is • a családi kapcsolatok mintául szolgálnak: kommunikáció, egymás segítése, együttműködés, elfogadás, tolerancia, őszinte véleménynyilvánítás, érdekérvényesítés módjai • fogadóórák, szülői értekezletek, nyílt órák, közös programok, amelyekre meghívjuk a szülőket, családokat, pszichológiai és nevelési jellegű előadások, keresztyéni együttlétek, Vasárnapi Iskolai Szövetség „Hallgasd, fiam, a te atyádnak erkölcsi tanítását, és a te anyádnak oktatását el ne hagyd.” (Péld. 1,8) • a fenti programokon a következő nevelési elveket tanácsoljuk: krisztusi értékek elfogadása és gyakorlása, együttműködés, egymás segítése a családon belül, elfogadás, tolerancia, őszinte véleménynyilvánítás, érdekérvényesítés 	<ul style="list-style-type: none"> • ha sikerül példaadással, szakmai és lelki segítséggel a családok életét is jótékonyan befolyásolni • ha erősödik a szülő-gyermek, szülő-pedagógus kapcsolat • ha kimutathatóan több család vesz részt az iskolai rendezvényeken, gyülekezeti alkalmakon
------------------------------------	---	---

1.4.1. A közösségfejlesztést segítő egyéb lehetőségek és területek az iskolában.

„Minden te útaidban megismered őt, akkor ő igazgatja a te útaidat.”

(Péld. 3,6)

Tanórán kívüli lehetőségek

Rendszeres	Esetenkénti
<ul style="list-style-type: none"> • napközis foglalkozások • tanulószoba • korrepetálás a napköziben és a tanulószobán • szakkörök • sportkörök • képességfejlesztő foglalkozások (tantárgyi és egyéb) • Az EFOP-3.3.7-17-2017-00046 „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” elnevezésű pályázat keretében szervezett közösségfejlesztést célzó rendezvények, versenyek. • tehetséggondozó program • önismereti kör • könyvtári foglalkozások • felzárkóztató foglalkozások • egyéni korrepetálás • művészeti jellegű foglalkozások (képzőművészet, zene) • Csomasz Tóth Kálmán Református Művészetoktatási Intézmény által működtetett tanszakok 	<ul style="list-style-type: none"> • házi versenyek • sport bajnokságok • tanulmányi kirándulások • erdei iskolák • táborok • séták a városban • túrázás • kulturális intézmények látogatása • rendezvények, megemlékezések • nyílt napok • fakultatív tantárgyi kirándulások • vetélkedők • táncház • iskolai szintű projekt megvalósítása • témahetek • egészségnapok • dicsőítő alkalmak, közös éneklések

1.4.2. Hagyományaink

Az iskolai hagyományok rendszere

A közösség által megfogalmazott értékek és eszmék megbecsülését a hagyományok közvetítik. Ápolásuk állandóságot és folytonosságot teremt az iskola életében. Hagyományaink az eltelt évek alatt alakultak ki, és azokat az erőfeszítéseinket tükrözik, hogy egyéni arculatot adjunk ezzel a mindennapok tevékenységeinek.

Ide soroljuk:

- szimbólumainkat
- hagyományosan kialakult kapcsolattartási formáinkat,
- rendezvényeinket, egyházi és állami ünnepeinket,
- belső kommunikációs formáinkat
- áhítatainkat, hétkezdő istentiszteleteinket

Szimbólumaink

Iskolánk vezérigéje

„Azoknak akik Istent szeretik, minden javukra van.” (Róma 8,28)

Iskolazászló: Az iskola zászlajának egyik oldalán iskolánk emblémája - egy nagy imádkozó kéz előtt három gyermek - látható. A zászló másik oldalán úrvacsorai kehely látható, alatta a SOLI DEO GLORIA felirat.

Iskolai zászlónk színe fehér, anyaga selyem, körben arany rojttal díszítve.

Iskolai emblémánk: imára kulcsolt kéz előtt gyermekek állnak, és a Bibliát tartják kezükben.

Iskolai egyenruhánk és nyakkendőnk: sötét nadrág/szoknya, fehér ing/blúz, iskolai emblémával ellátott nyakkendő

8 éven át tartó kitűnő tanulmányi eredményért járó Serleg és díszoklevél, valamint Sikeres diákévékéért járó díszoklevél

1.5. PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. *A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.*

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kevertantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

Ezzel összefüggésben feladata, kötelessége különösen, hogy

- a gyermekeket, diákokat segítse abban, hogy a keresztyény értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé, Istent és embertársait szerető, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak,
- a gyerekek, szülők, partnerek, környezet elégedettségére törekedjék, ezen belül: a hitéletbeli fejlődés, a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontosságát hangsúlyozza,
- a gyermekek, diákok morális és esztétikai szemléletét alakítsa, kognitív és kommunikációs képességeinek, az értékes tudás és az értékes alkotások iránti igényét fejlessze,
- törekedjen a szaktudományi, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának minél hatékonyabb integrálására, a képességek és a tudás fejlesztésének egységben való kezelésér,
- a pedagógiai folyamatokat körültekintően tervezze meg, aktívan vegyen részt az intézmény tantervfejlesztési folyamatában, terveit reflektív módon elemezze, értékelje,
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen,
- legyen nyitott az új tanuláselméletek, tanulási-tanítási módszerek, az IKT új pedagógiai alkalmazásának megismerésére és saját tanulási-tanítási folyamatába való beépítésére,
- megalapozott, hiteles és személyes értékrendet alakítson ki,
- törekedjen az életkori, az egyéni és a csoportosajátosságoknak megfelelő, aktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására,
- nevelő és oktató munkája során gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más

szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,

- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szóvegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát, tudását, ismereteit ossza meg munkatársaival,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- tudatosan alkalmazza az ellenőrzés és értékelés különböző funkcióit a pedagógiai folyamat szabályozására, a tanulói személyiség fejlesztésére, önértékelési képességük kialakítására,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- törekedjen önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, lelki egészségének megőrzésére,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel,
- a tanulás támogatásával kapcsolatos ötleteit, fejlesztéseit iskolai, helyi, regionális szinten terjessze.

Osztályfőnök:

Az osztályközösség élén az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt a felelős igazgatóhelyettes és az osztályfőnöki munkaközösség-vezető javaslatát figyelembe véve az igazgató bízza meg – a vezetői testület véleményét is kikérve.

Az osztályfőnök olyan pedagógiai szakember, aki erkölcsi és jogi felelősséget vállal valamennyi rábízott tanulóért. Fejlesztő munkájában előtérbe kerül a tanuló egyéni fejlődése, tanulási képessége, tanulási üteme. Tiszteletben tartja a tanulók emberi méltóságát, gyermeki jogait; törekszik önismeretük fejlesztésére. Megszerzi az osztályban tanító pedagógusok támogatását, s igényli az iskolai lelkes, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős és a szülői szervezet együttműködő segítségét.

Az egész napos – iskola-napközi – oktatási formában a két tanító közül az egyik osztályfőnöki feladatokat lát el, a másik napközis csoportvezető.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- Aktív gyülekezeti tagsággal és szilárd hitbeli meggyőződéssel mutasson példát a rábízott tanulóknak.
- Alaposan ismernie kell tanítványai személyiségét, az iskola pedagógiai elvei szerint kell nevelnie osztálya tanulóit a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve.
- A gyermekeket, diákokat segítse abban, hogy a keresztény értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé, Istent és embertársait szerető, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak.
- A gyerekek, szülők, partnerek, környezet elégedettségére törekedjék, ezen belül: a hitéletbeli fejlődés, a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontosságát hangsúlyozza.
- Alakítson ki szereteten, egymás megbecsülésén, kölcsönös segítesen alapuló, jól működő osztályközösséget.
- Működjön együtt az osztály diákönkormányzati vezetőségével (diákpresbiterekkel).
- Koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogassa óráikat.
- Tartson fenn jó kapcsolatot az osztály szülői szervezetével.
- Kísérje figyelemmel a tanulók előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Fordítson különös gondot a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.
- Minősítse a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatait terjessze a nevelőtestület elé.

- Tartson szülői értekezletet, fogadóórát, szükség esetén látogassa meg a családokat, a tájékoztató füzet útján rendszeresen tájékoztassa a szülőket a tanulók magatartásáról, szorgalmáról.
- Lássa el az osztállyal kapcsolatos ügyviteli feladatokat (az osztálynapló pontos vezetését, adatszolgáltatást, a továbbtanulással kapcsolatos adminisztrációt).
- Saját hatáskörében – indokolt esetben – évi 3 nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának; igazolja a gyermek hiányzását.
- Gondoskodjon osztálya kötelező orvosi vizsgálatáról, felügyelje a tanulókat.
- Szervezze és bonyolítsa le az osztálykirándulásokat.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztassa a pedagógiai feladatokról, azok megoldására mozgósítson, működjön közre a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Az érdekeltekkel egyetértésben tegyen javaslatot a tanulók jutalmazására, segélyezésére, büntetésére.
- Vegyen részt a nevelési munkaközösség munkájában, javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével segítse elő a közösség tevékenységének eredményességét.
- Nevelő-oktató munkájához készítsen tanmenetet, amelyben megtervezi az osztály szabadidős programját is.
- Vegye ki részét az osztály projektmunkáiban, felelősséggel irányítsa osztályát.

Az ideális tanár-diák viszony kialakítása minden pedagógus feladata, hiszen ez elengedhetetlen feltétele a színvonalas, keresztyén hiten, kölcsönös tiszteleten alapuló oktató-nevelő munkának.

Titoktartási kötelezettség:

A pedagógust és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottat titoktartási kötelezettség terheli a tanulóval és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást. E kötelezettség határidő nélkül fennmarad. A titoktartási kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha a tanuló illetve a tanuló szülője erre írásban felmentést adott. A tanuló írásbeli hozzájárulása nélkül sem minősül a titoktartási kötelezettség megszegésének a cselekvőképtelen kiskorú szülőjének tájékoztatása, ha az a konkrét tény, adat, információ átadása nélkül, és azt követően történik, hogy a pedagógus, illetve a nevelő-oktató munkát segítő alkalmazott meggyőződött arról, hogy a tanulót nem hozza hátrányos helyzetbe. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki a nevelőtestületi értekezletekre, a nevelőtestület tagjainak egymás közti, a tanuló érdekében végzett megbeszélésre, illetve azokra az adatokra, amelyek e törvény alapján kezelhetők és továbbíthatók.

1.6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE

*„Mint a nyilak a hősnek kezében, olyanok a serdülő fiak.
Boldog ember, aki ilyenekkel tölti meg tegzét...” (Zsolt. 127,4-5)*

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,(Nkt.)

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint:
Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú- (az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelem megtett önkéntes nyilatkozattal történik)
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult

vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ- (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)

- a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek- (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény az integrált településfejlesztési stratégia, illetve ennek hiányában környezettanulmány által megállapítható.)

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll.

Nevelésünk kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Tanulóink képességeik, szorgalmuk, eredményességük alapján sokban különböznek. Előfordul, hogy olyan gyerekekkel találkozunk, akik az átlaghoz szabott követelményeknek nem, vagy csak igen nehezen tudnak megfelelni. Mások éppen sokkal többre lennének képesek, mint amit elvárnak, megkövetelnek tőlük. Az iskola alapelveiben meghatározott képességfejlesztést az ilyen tanulók számára is biztosítani kell, csak éppen az átlagtól való eltérésüknek megfelelően.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Egyre több gyermek érkezik hozzánk az óvodából valamilyen beszédhibával, magatartási vagy tanulási zavarral, emiatt az eddigieknél is nagyobb hangsúlyt fektetünk felzárkóztatásukra, a tanulási és magatartási problémák kezelésére, a szociális hátrányok enyhítésére.

Feladataink a kiemelt figyelmet igénylő tanulók ellátása érdekében:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- az egyéni bánásmód alkalmazása
- a nevelők és a tanulók közötti személyes kapcsolat erősítése
- kapcsolattartás a Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Miskolci Tagintézményének munkatársaival, valamint a B-A-Z Megyei Szakszolgálat Miskolci Tagintézményével és a Megyei Szakértői Bizottsággal.
- beiskolázáskor kapcsolatfelvétel a tanuló óvodájával
- rendszeres konzultáció a szülőkkel
- tájékoztatásuk szóban és írásban

- pedagógiai, pasztorál pszichológiai előadások szervezése a szülők részére.

A tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása a következőképpen:

- tanítási – tanulási folyamat megfelelő pedagógiai módszerrel és eszközzel történő irányítása
- a tanulás iránti motiváció erősítése
- a kommunikáció fejlesztése
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása
- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókat segítő program:

- differenciált óraszervezés az egyéni képességek figyelembevételével
- tanulás módszertani segítségnyújtás
- tanulószoba
- felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások
- fejlesztőpedagógiai vagy gyógypedagógiai ellátás
- logopédiai ellátás
- iskolai könyvtár egyéni vagy csoportos látogatása (iskolai könyvtáros tanár segítségével)
- a szülők bevonása a hatékony otthoni tanulás érdekében
- a továbbtanulás segítése
- pályaorientáció

Az iskolánkban dolgozó fejlesztőpedagógus jelenleg azokkal a tanulókkal foglalkozik, akik a Nevelési Tanácsadó vagy a Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Miskolci Tagintézménye által kiállított szakvéleménnyel rendelkeznek, ebben megjelölve a fejlesztési területeket, de nem minősülnek sem SNI, sem BTM státuszúnak. A BTMN-es és SNI tanulók fejlesztő vagy rehabilitációs foglalkozásait a Református EGYMI Miskolci Tagintézményének gyógypedagógusai tartják.

Céljaink:

- a fejlesztésre kijelölt területek „edzése”
- a tanulás iránti érdeklődés felkeltése
- egymás közötti kommunikáció erősítése, bátorítása, ezáltal a társas beilleszkedés, kapcsolódás elősegítése
- viselkedésük szabályozottabbá tétele

Feladatok:

- mozgás (nagy és finommozgás)
- testséma, testkép
- téri orientáció

- percepció (vizuális, auditív, taktilis), melyekhez mindig kapcsolódik a verbális tudatosítás.

A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés kiterjed azokra a részterületekre, amelyeket a szakvélemény tartalmaz.

A fejlesztés szervezeti formái:

- kiscsoportos fejlesztés

A fejlesztés célja:

- személyiségfejlesztés, boldog, egészséges, erkölcsös ember
- pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- mozgásfejlődés
- beszédfejlődés
- érzékszervek fejlődése
- prevenció, re edukáció
- figyelmi zavarok csökkentése
- kompenzációs technikák elsajátíttatása
- az iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés.

Ütemterv a fejlesztéshez:

1. Szeptember: megfigyelések, konzultáció a tanítókkal, dokumentumelemzés
2. Csoportos/egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, majd negyedévenkénti felülvizsgálata, havonkénti nyomon követéssel az egész tanév folyamán.
3. Október – november: DIFER mérés lebonyolítása az első évfolyamon a tanítók bevonásával, a fejlesztő pedagógus koordinálásával, szakmai útmutatásával.
4. A tanév folyamán a szülőkkel való aktív együttműködés, tanácsadás.
5. A tanévre vonatkozó kontroll vizsgálatok indítása, aktív együttműködés a Református EGYMI munkatársaival, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, a gyermeket tanító pedagógussal.
6. Tanév végi értékelés, dokumentáció lezárása.

Módszerek:

Az életkori sajátosságokhoz igazodó, lehetőség szerint játékos, az érzelmi motivációra épülő módszerek.

Fejlesztő programok:

- Sindelar program
- Tanulási zavarok korrekciója, fejlesztő gyakorlatok

A fejlesztés területei:

a) Nagymozgások

(kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás, szökellés, testséma, testkép)

A mozgásos gyakorlatokat mondókákkal, rövid versekkel érdekesebbé lehet tenni, ami jó hatással van a ritmusérzék fejlődésére. Lateralitás.

Egyensúlyérzék

Ahhoz, hogy a motoros tevékenységeket kivitelezni tudjuk, nélkülözhetetlen az egyensúlyérzék bizonyos fejlettségi foka. A fejlesztő tréning folyamán ügyelni kell a fokozatosságra. A nagyobb alátámasztási felületen végzendő feladatoktól kell haladni a kisebb felületeken végzendő gyakorlatok felé.

b) *Finommozgások*

Az aprólékos mozgások kivitelezése kisebb izomcsoportok, izomrészek elkülönített szabályozását, rugalmas izomműködését igényli. Minél jobban képesek erre az irányításra a gyermekek, annál összerendezettebbek, koordináltabbak lesznek mozdulataik, egyre nehezebb és bonyolultabb tevékenységek elvégzését teszi lehetővé számukra.

A finommozgások fejlesztésének alapja a kéz és az ujjak izomzatának erősítése és lazítása, az ujjmozgások tökéletesítése, a kéz mozgékonyságának fejlesztése. Ujjgyakorlatok játékos mozdulatokkal, rövid ritmusos mondókákkal, versekkel kísérve. Színezés, rajzolás, vonalvezetési gyakorlatok, ragasztás, nyírás, gyurmázás, festés, nyomdázás.

c) *Testséma, testkép*

A gyermekeknek ismerniük kell saját testük felépítését, meg kell tapasztalniuk testrészeik létét, kiterjedését, meg kell tudniuk nevezni azokat.

A folyamat része a szimmetria fokozatos tudatosítása is.

Fontos a testrészek többféle módon történő érzékeltetése, az oldaliság bevezetése, majd gyakorlás általi tudatosítása.

d) *Beszédfejlesztés, szókincsbővítés*

A beszéd alaki részének fejlesztése. Hangoztatás, megnevezés, szókincsbővítés.

e) *Érzékelés, észlelés*

A saját test pontos ismerete, viszonyítása ad segítséget a térben való eligazodáshoz. A gyermekek önmagukhoz viszonyítva lesznek képesek meghatározni a környezetükben levő társak elhelyezkedését, később a dolgok helyét egymáshoz viszonyítva is meg kell tudniuk határozni (alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, előre, hátra stb.)

Időben való tájékozódás

Az időbeni relációk, összefüggések megértése a legnehezebb a gyermekek számára. Segít, ha mindent valamilyen eseményhez, cselekvéshez, tevékenységhez kötünk. Fontos a praktikus élethez kötődő ismeretek elmélyítése, napszakok, napok, hónapok, évszakok, idő...

f) *Figyelem*

Koncentráció, tartósság, megosztás, terjedelem.

g) *Emlékezet*

Motoros, vizuális, hallási, formaemlékezet, verbális emlékezet.

h) Gondolkodás

Soralkotás, sorba rendezés. Gondolkodás, mennyiségi relációk, gondolkodási műveletek.

i) Helyes önértékelés, önbecsülés kialakítása

1.6.1. Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását;
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét;
- az SNI-igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az alapító okiratban foglaltaknak megfelelő sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz, az egyéni előrehaladású képzéshez speciális szakképzettséggel rendelkező szakembert, **utazó gyógypedagógust** bízunk meg. Az integrált iskolai nevelés-oktatáshoz és foglalkozásokhoz fejlesztő pedagógust alkalmazunk.

Meghatározó alapelvek:

- Fejlődéselv: figyelembe veszi az iskoláskort jellemző biológiai, pszichológiai és szociális fejlődést.
- A szakaszosság elve az ismétlődésekre hívja fel a figyelmet, amely egyre magasabb szintű követelmények vagy célok érdekében történik. Az SNI-tanulóknál az egyes szakaszokat még apróbb szakaszokra, lépésekre érdemes bontani az egyéni képességek függvényében.

- A megszilárdítás elve biztosítja azokat a személyiségre jellemző, fokozatosan megszilárduló tulajdonságokat, amelyek az aktivitás folyamatát és az egyes tevékenységeket meghatározzák. Bizonyos SNI-tanulóknál az érési folyamat lassúbb, sőt meg is rekedhet.
- A pozitívumok figyelembevételének elve lehetővé teszi a kedvező személyiségjellemzők kiemelését, az erősségek hangsúlyozását, a helyes önértékelés, önbi-zalom kialakulását. Az SNI-tanulóknál életbevágóan fontos elv, hiszen minden fejlesztés az egyénben meglévő pozitívumokra tud építeni.
- A támogatás elve azt hangsúlyozza, hogy nem a felelősséget kell átvállalni a tanulótól, hanem alternatívákat kínálni számára, és képessé tenni őt a helyes vá-lasztásra. Az SNI-tanulók az akadályozottság miatt még nagyobb támogatást igényelnek, és minden tanulót azon a ponton kell megsegíteni, ahol éppen meg-rekedt, ahol éppen tart. Fontos szerepet tölt be a sokoldalú megsegítés, aktiválás, motiválás, a konkrétumtól az elvont felé haladás elve. A pályaválasztásnál is fi-gyelembe kell venni az SNI-gyermekek eleve korlátozott lehetőségeit. Támoga-tásuk érdekében nélkülözhetetlen a team munka.
- A rehabilitáció: képessé tétel vagy alkalmassá tétel – egyaránt vonatkozik a több-ségi tantervvel és az SNI-tanulók tantervével haladó gyermekekre. Minden sze-mélynél az egyéni képességekből kiindulva lehet továbbépítkezni és egyre élet-képesebbé tenni a diákokat az életpálya-építésre. Gyógypedagógiai értelmezés szerint a rehabilitáció a veleszületett ok, fejlődési rendellenesség vagy betegség miatt fejlődésükben megzavart és ezért a közösségi részvételben akadályozott személyekre irányul. Olyan szervezett tevékenységek és támogatások rendszere, amelyek segítségével e személyeknek a közösségi életben való részvétele javít-ható, kiteljesíthető.
- A rehabilitáció: helyreállítás, visszaállítás; tágabb értelemben minden olyan szervezett társadalmi tevékenység, amely az önhibájukon kívül hátrányos hely-zetbe került személyek társadalmi újra beilleszkedését (integrációját) segíti elő.

A sajátos nevelési igényű tanulóknak sérülésük következtében sajátos a személyiségfej-lődése. Ha ezt a sajátos személyiségfejlődést súlyosbítja a kommunikációs nehézség is, a sérült személy az élet minden területén akadályozottá válhat. Ezért kiemelt jelentőségű a kompetenciaterületek fejlesztése olyan komplex módon, hogy az az egész tanulási folyamatot áthassa, minden kompetenciaterületen megjelenjen. Ezt támasztja alá az a megfogalmazott gondolat is, mely szerint „...egyféle képesség fejlesztése a gyakorlat-ban kivitelezhetetlen”, de annak végiggondolása elengedhetetlen, hogy mely képesség-csoport fejlesztése az elsődleges, és ez milyen hatással lehet más képességcsoportok fejlődésére.

Általános pedagógiai alapelvek

– Pedagógusszerep támogató, segítő jellege

A hagyományos tananyag-közvetítést felváltja a tanulási folyamat irányítása, segíté-se. A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni, speciális tanulási útjának biztosítá-sát ez teszi leginkább lehetővé. A tanuló szükségleteit, igényeit figyelembe vevő pe-dagógiai gyakorlat alkalmas az együttnevelésre.

– **A képesség- és személyiségfejlesztés harmóniája**

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében különösen hangsúlyos. A szociális, érzelmi, társadalmi kompetenciák fejlesztése sok esetben elsődlegesebb szerepű a kognitív képességek fejlesztésénél. Az egyensúly megteremtése a befogadó pedagógusnak a sérüléshez, a tanuló életkori és egyéni sajátosságaihoz stb. való alkalmazkodó képességének függvénye. Pl. Értelmileg akadályozott tanuló szöveg feldolgozásakor legyen együtt a többiekkel, kapjon olyan feladatot, amelyben érzelmei, társas kapcsolatai fejlesztése a cél, és csak másodlagos, hogy az adott irodalmi alkotás feldolgozása milyen mélységben történt meg nála.

– **Differenciálás, esélyegyenlőség**

A sajátos nevelési igényű tanulók speciális nevelési szükségleteinek figyelembevételével a differenciálás egyik alapja az együttnevelés során. Az esélyegyenlőség megteremtése a sérülés fajtájának, súlyosságának megfelelő differenciálással érhető el.

A sajátos nevelési igényű tanuló kapjon segítséget, de csak akkor, ha arra valóban szüksége van. A segítségkérés módjára való megtanítás a pedagógus nehéz, de hasznos feladata.

– **Gyakorlatközpontúság**

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-oktatása során a gyakorlatközpontúságnak a sérülés fajtájától függően más hangsúllyal kell szerepelnie. A mindennapi életben jól hasznosítható ismeretek közvetítése azonban minden – és nem csak sérült – gyermek tanításakor nagy jelentőségű, és motiváló hatása is felbecsülhetetlen.

Pl. A melléknevek tanításakor az értelmi sérült gyermek különböző ízek, más alkalmakkal formák, eszközök tulajdonságait nevezze meg, míg a többiek a melléknevek fokozását tanulják.

– **Egyensúlyteremtés**

Az egyensúly megteremtése érvényes a fent leírt területek mindegyikére. Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ez nem azt jelenti, hogy mindenből ugyanannyit szükséges megismertetni, átadni. Az ő esetükben a helyes egyensúly akkor alakul ki, ha sajátos nevelési igényeik kielégítésével zajlik a tanulási folyamat.

Pl. Nem lehet a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében csak a személyiségfejlesztést előtérbe helyezni. A meghatározott tantervi tartalmak elsajátítása szükséges.

– **Motiváló tanulási környezet**

Sajátos nevelési igényű gyermekeknek más lehet motiváló hatású, mint a többieknek, ezért mindig minden körülményt figyelembe véve történjen a motiváló eljárás (eljárások) kiválasztása.

Pl. Beszédértési zavarral küzdő gyermekek esetében nem motiváló hatású egy mese meghallgatása.

Kis kísérő képek lapozgatásával az ő figyelme is felkelthető.

– **Tevékenység-központúság**

Minden sérülési típusnál kiemelt jelentőségű. A sajátos nevelési igényű tanulók ismeretszerzése, feldolgozása a fogyatékos típusától, súlyosságától és a tananyagtól függően zavart lehet. Ezért tevékenységgel, sok érzékszervet bevonva történjen a tanítás. Foghassanak, szagolhassanak,

mozoghatnak, hallhatnak, láthatnak attól függően, hogy milyen kompenzációs lehetőségeket, gyakorlatokat adunk számukra, hogy a hiányzó ismeretet ily módon pótolják, vagy a meglévőt még jobban be tudják építeni.

– **Tantárgyi integráció**

A hatékony szövegértési-szövegalkotási kompetencia, a szociális képességek, a személyiségfejlesztés elképzelhetetlen tantárgyi integráció nélkül az együttnevelésben. A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésének minden lehetőségét ki kell használni függetlenül a kompetenciaterülettől, tantárgytól, tananyagtól stb. Általános érvényűnek tekinthetjük, hogy a szövegértés-szövegalkotás szintje befolyásolja a többi műveltségterület tanítását, a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése ezért minden műveltségterület feladata. inkluzív nevelést (szemléleti elfogadás és befogadás).

Elengedhetetlen az év végi értékelés, összegzés, és fejlesztési javaslat, hiszen a mérés, a képességfejlesztés alapeleme. A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik. A terv elkészítését mindig mérés előzi meg. A megfelelő mérő eljárás és ennek eredményei alapján készült fejlesztési terv kidolgozása a gyógypedagógus feladata

Pl. Minden tanuló – beleértve a sajátos nevelési igényűt is – matematikatanulásának feltétele a szövegértés megfelelő szintje. Ezért matematikai feladatok megoldásakor is figyeljünk erre.

– **A tanulásszervezés**

Az integráló osztályokban elkerülhetetlen a differenciálás, vagyis az osztályon belül különböző szinteken, időleges és változó összetételben dolgozó csoportok létrehozásával folyjon a munka. A differenciálásnál

- az egyes tanulók elé különböző célokat tűzünk ki;
- az ismereteket különböző mélységben és terjedelemben tesszük hozzáférhetővé számukra;
- a verbális információhordozók mellett/helyett más érzékleti csatornákat is működésbe hozunk;
- egyénhez igazítjuk a tanulási folyamat szerkezetét, tempóját, eszközeit;
- figyelembe vesszük a különböző tanulási stílusokat és szokásokat;
- a gyakorlás, az alkalmazás helyzetét minél életközelibb formákban alakítjuk ki;
- az elsajátított tudás ellenőrzéséhez különböző szintű lehetőségeket, tevékenységeket biztosítunk a gyermekeknek.
- Speciális tanulási technikák beépítése, megtanítása pl. gondolattérkép. (Mert ezen gyerekek számára a hagyományos tanulás nehéz, olykor kivitelezhetetlen).

Kiemeljük a mozgás, cselekvés, kommunikáció fontosságát, mert a részképességzavarral küzdő gyerekek számára elengedhetetlen az ismeret mozgással való összekapcsolása és ilyen módon való rögzítése.

Az integráló osztályokban igen eredményesen alkalmazhatók a nyitott tanítási formák, pl. szabad tanulás, projektoktatás, kooperatív tanulás, állomások szerinti tanulás, heti terv szerinti tanulás, műhelymunka, ugyanis ezek messzemenően figyelembe veszik az egyén érdeklődését és tanulási sajátosságait.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, amelynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, a szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent az SNI-igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási-tanulási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

Feltételek:

Az SNI-tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség), az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki

- a tananyag feldolgozásánál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak egyes SNI-tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni fejlődési ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a folyamatos értékelésbe, hatékonyságvizsgálatba, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó pedagógiai tevékenységek

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

Az irányelv célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és gyermekei sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermeknél. Az oktatás gazdasági versenytényezővé válik, mely versenyképes tudást követel meg. Elvárás, hogy a gyermekekben társadalmilag hasznos képességek alakuljanak ki. Az iskolának alkalmazkodnia kell ezekhez az igényekhez, folyamatos megújulásra készen, állandóan fejlesztve a szülők, tanulók, illetve a fenntartó igényeit, elvárásait.

Igények:

- konstruktív életvezetésre való igény
- folyamatos tanulás igénye
- önfejlesztés igénye
- tolerancia képességének igénye
- kommunikációs képességek igénye
- kezdeményező képességek igénye
- idegen nyelvi kommunikációs képességek igénye

A köznevelési törvényben meghatározott fejlesztési feladatok az SNI tanulóakra is érvényesek, így az iskola alaptevékenységének szerves része.

Iskolánk tanulói összetétele szükségessé teszi a fokozott törődést, az együtt haladást. A gyerekek nem egyformák, meg kell adni számukra a lehetőséget hogy egyéni tulajdonságaiknak, képességeiknek megfelelően érthessék el az ismeretszerzési és neveltségi szintet.

Intézményünk óraadó gyógypedagógusokkal biztosítja az SNI tanulók rehabilitációs-rehabilitációs célú ellátását:

- az integráltan oktatható, érzékszervi, beszéd fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulók ellátását
- az integráltan oktatható, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulók ellátását

Az ellátás közös elvei

- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátása olyan speciális együttműködésen alapuló szervezett tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók igényeitől függő eljárások, időkeretek, módszerek alkalmazását teszi szükségessé.
- A gyógypedagógus terápiás fejlesztést is biztosít.
- A sajátos nevelési igényű általános iskolás tanulók nappali rendszerű integrált oktatása az 1-8. évfolyamon (beszéd fogyatékos, hallássérült, diszlexia, diszcalculia, aktivitás- és figyelemzavaros tanulók)
- Számukra a köznevelési törvény biztosítja a különleges bánásmódhoz, a speciális foglalkozásokhoz való jogot, mely intézményünk számára kötelezettséget jelent.
- A tanulóknak egyéni szükségleteik szerint megfelelő feltételeket biztosítunk a tanulási esélyegyenlőségük megteremtéséhez, hátrányaik leküzdéséhez.
- Biztosítjuk az egyéni adottságok, képességek szerinti tanulás lehetőségét.
- Kialakítjuk az egyéni adottságok figyelembevételével az önálló tanulás képességét.
- Reális önismeret kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány-, pálya-, ill. szakma kiválasztását.
- A kommunikációs kultúra elsajátításával kialakítjuk a világban való eligazodás képességét.

- Fontos az érzelmi, akarati életük formálása.
- Segíteni kell tanulóinkat egyéni képességeik kibontakoztatásában.
- A kudarc, a másság elviselésére, feldolgozására is meg kell tanítani tanulóinkat.
- A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, szükség szerint partnerként bevonásuk a terápiába.
- Kapcsolattartás volt tanítványainkkal, életútjuk példaként való állítása társaik számára.
- Folyamatos kapcsolattartás a Református EGYMI és a B-A-Z. Megyei Szakértői és Rehabilitációs Szolgálattal.

A különleges bánásmód, tevékenység célja, feladatai

- a hiányzó funkciók kialakítása, a sérült funkciók fejlesztése
- ép funkciók bevonása
- egyensúly megteremtése
- eszközök használata
- egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- kompenzáló technikák megismertetése

A különleges tevékenységet meghatározó tényezők

- a fogyatékoság típusa, súlyossága
- a tanulók képességei, a kognitív funkció meglévő ismeretei
- a társadalmi integráció kívánalmainak figyelembe vétele
- a rehabilitációs-rehabilitációs szemlélet érvényesülése
- a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása
- alkalmazkodás a sajátos nevelési igény típusához, súlyosságához
- nyitott tanítási-tanulási folyamat
- a tanítási-tanulási programba való beépülés
- a tantárgyak programjaiba való beépülés
- egyéni fejlesztési tervek
- a tanítási órákba beépülő fejlesztő tevékenységek
- állandó, folyamatos konzultáció
- megfelelő kompetenciákkal rendelkező pedagógus alkalmazása (elfogadás, empátia, tolerancia stb.)
- megújulás képességével rendelkező pedagógus kiválasztása (változtatás képességével rendelkező, az alternatívákat kereső pedagógus) – a tanuláshoz szükséges alap ill., rész-képességek feltérképezése, fejlesztése, a megfelelő eljárások alkalmazás.
- a tanulásszervezés egyik fő elve a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás, a feladatok kijelölése, megoldása, ellenőrzése, értékelése
  - o bonyolult személyiségelemek megismerése, a pozitívak megerősítése
  - o befogadó szemlélet

- tanulásmódszertan beépítése az iskola tevékenységrendszerébe a tanulás-hoz való viszony feltérképezése, megismerése, átformálása szükség szerint
- a tanulók tanulási stratégiáinak megismerése, újak kidolgozása az eredményesebb tanulás érdekében
- a negatív és másodlagos magatartási tünetek enyhítése.

A speciális tanulásszervezési megoldások alkalmazása nélkül nem valósíthatók meg a különleges bánásmódot igénylő tanulók tanulási és egyéb problémákkal küzdő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai.

Cél: a megszerzett tudás mellé tanulóink sajátítsák el azokat a kommunikációs képességeket, melynek segítségével tudásukat hasznosítani tudják a mindennapi életük során.

- A gyermekekben alakuljon ki (segítsük kialakulását) a reális önértékelés képessége, egészséges önbizalom, ill. teljesítmény orientált beállítódás.
- A non-verbális készségek fejlesztése által fejlődjön a szociális kommunikáció, ill. az érzelmek kifejezésének képessége.
- Segítsük elő az önálló ismeretszerző képesség kialakítását.
- Segítsük elő az informatikai eszközök megfelelő alkalmazását az alapműveltség kialakításához.
- Segítsük elő a közösségi együttélés magatartás normáinak elsajátítását.
- Segítsük elő az önuralom gyakorlását, tolerancia kialakulását másokkal és önmagukkal szemben.
- Alakítsuk ki olvasás iránti kedvüket.
- Alakuljon ki tanulóinkban számukra vonzó jövőkép, pozitív érzelm környezetük iránt.

Kiemelt feladataink:

- ki kell szűrni, kik azok a tanulók, akik tanulási kudarcban szenvednek (évismétlés, alulteljesítés)
- fel kell tárni a kudarc okait (szükség szerint igénybe kell venni az illetékes szakszolgálat segítségét)
- szükség szerint élni kell a lassítás eszközeivel, figyelembe véve az egyéni bánásmódot, hogy kialakuljanak azok a képességek, amelyek birtokában évismétlés nélkül teljesíteni tudja az adott évfolyam követelményeit a tanuló
- a tanítási órán az eltérő képességekhez alkalmazkodó óravezetést kell tervezni
- törekedni kell a megértést, ill. bevésést segítő szemléltető eszközök alkalmazására, és arra, hogy egyénre szabott házi-feladatot kapjon a tanuló
- a törvényben meghatározott órakeretek kiszámítása évfolyamonként
- a szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok figyelembevétele
- a szakértői véleményben foglaltak igazgatói határozatban való betartása (mentességek, részleges mentességek, magántanulói státusz)
- a tantárgyi felmentések, javaslatok méltányos elbírálása
- szoros együttműködés a TIREK Pedagógiai Szakszolgálattal

- szoros együttműködés a szakértői szolgálattal
- a szülőkkel való kapcsolat fontosság: elfogadás, reális helyzetértékelés, együttműködés elveinek figyelembe vételével
- igényes tanulás fogalmának kialakítása
- igényes, helyes beszéd, az anyanyelv tiszteletének kialakítása
- igényes írásbeli munka és manuális tevékenység kialakítása.

Értékelés:

Sajátos nevelési igényű tanulóink egyéni értékelésben részesülnek tanítóink, szaktanáraink által. Az őket tanítók figyelembe veszik a gyerekek szakvéleményében leírt javaslatokat és ezek tükrében mérik a diákok teljesítményét és egyéni fejlődési ütemét.

A tanórán differenciált nevelési és oktatási munkaformák mellett, individuális módszerek alkalmazásával és speciális technikákkal valósítják meg pedagógusaink a tanulók fejlesztését.

Alkalmazott alapelveink az értékelésnél:

- fejlesztő értékelés
- egyéni bánásmód érvényesítése
- szükség szerint segédeszközök alkalmazása, pl. számológép
- a megértés elősegítése applikációval, magyarázattal
- ön- és társértékelés szerepe
- a minimum tananyag több csatornán történő rögzítése

Az SNI tanulók típusai, fejlesztési területek, nevelési célok

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral küzd).

Kiemelt pedagógiai feladatok:

- fejlesztő eljárások alkalmazása az egyéni bánásmód elveinek figyelembe vételével
- kompenzáló nevelés
- differenciálás
- fejlesztés
- prevenció
- reedukáció
- felzárkóztatás
- logopédus és gyógypedagógus segítségével speciális gyógypedagógiai és logopédiai módszerek alkalmazása
- a tanuló alapos megismerése
- okok feltárása
- egyéni fejlesztési tervek, egyénre szabott haladási ütem megtervezése

- a részképességek hiányainak figyelembevétele, a meglévők erősítése, a kompenzálás elveinek alkalmazása
- szociális kompetencia állandó fejlesztése a másság elfogadása, empátia, önismeret, reális énkép kialakítása
- interperszonális kapcsolatok fejlesztése
- másodlagos magatartászavarok megelőzése, meglévők enyhítése
- figyelem-, nyelvi kreativitás fejlesztése
- beszédhibák javítása
- anyanyelvi kompetenciák fejlesztése az adott gyermeknél a tőle elvárható legmagasabb szint elérése érdekében
- matematikai ismeretek fejlesztése, az alpműveletek készségi szintű ismerete
- kulturális hátrányok leküzdése

Eljárások:

- sérülés specifikus tünetek figyelembevétele az osztályba soroláskor
- egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés
- látás-, hallás-mozgás információ csatorna hatékony alkalmazása a tananyag elsajátítása érdekében
- a segédanyag sokszínűségének, változatos alkalmazásának elvei
- apró, egymásra épülő lépések elvének alkalmazása
- a nagyobb számú ismétlés elvének alkalmazása
- a számonkérés igazodjék a tanulók egyéni készségeihez, képességeihez
- a megerősítés, dicséret elvének fokozott alkalmazása
- a differenciálás elvének figyelembe vétele a számonkéréseknél
- a felmentések pozitív elbírálása
- a segédeszközök alkalmazásának lehetőség szerinti biztosítása
- a digitális kompetencia fejlesztése, ill. az eszközök alkalmazásának lehetőségei
- továbbképzések, konzultációk szervezése
- az új fejlesztő eljárások megismerése, alkalmazása a tananyag elsajátítása során
- szülőkkel való együttműködés a siker érdekében
- kapcsolat a pedagógiai szolgálattal ill. szakértői bizottsággal.

Beszéd fogyatékos tanuló

Átmeneti, ill. tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, a kommunikációs és a tanulási képességekben, a kommunikációs, szociális kapcsolatok kialakításában. Az akadályozottsága megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és megértés zavaraiiban, a beszédritmus sérülésében, a grafomotoros, vizuomotoros koordináció fejletlenségében és az ezekkel együtt járó részképesség kiesésben (szerialitás, figyelem, emlékezet).

A beszéd fogyatékos tanulóknál a tünetek az egészen enyhe eltérésektől az értelmetlen beszédig minden változatban előfordulhatnak. A beszéd fogyatékoság nem tekinthető halláskárosodás következményének, együtt járhat a nyelven kívüli kognitív képességek

és a viselkedésszerveződés zavaraiival azok maradványtüneteivel, valamint az olvasás, írás, helyesírás, számolás területén kialakuló verbális tanulási zavarral. A kommunikációs nehézségek miatt másodlagos pszichés eltérések, magatartás zavarok is kialakulhatnak.

Az iskolai oktatás, a fejlesztés, a különleges bánásmód függ a beszédbeli akadályok jellegétől, súlyosságától. Az akadályozottság a tanulók életkori sajátosságainak módosulásával, a tanulóhoz való képességek kiesését, átalakulását is okozhatja.

A fejlesztést, a pedagógiai munkát egységes komplex feladatként kell kezelni. Cél, hogy a szükséges kompetenciákat alkalmazva megfelelő műveltséget biztosítva, a bennük rejlő lehetőségek maximális kibontakoztatása, a tehetség kibontakoztatása a társadalomba való teljesebb beilleszkedés érdekében (pl. zene, ének, hangszer, rajz, sport téren).

A fejlesztés tudatos, tervszerű, komplex.

A módszerek alkalmazásánál figyelembe vesszük az életkort, az értelmi képességet, a beszédfigyatekosságot fajtáját, súlyosságát, milyenségét, individualizmusát.

A beszédfigyatekosság típusai:

- nyelvfejlődési zavar
- orrhangzós beszéd
- a folyamatos beszéd zavara
- logofóbia (mutizmus típusai)
- centrális eredetű beszédzavarok
- verbális beszédzavarok
- vagy ezek halmozott előfordulásai.

A beszédfigyatekos tanulók beszéd és nyelvi fejlesztése komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében történik. A fejlesztés csoportos, ill. egyéni keretek között is folyhat.

A fejlesztésben törekedni kell a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, a pszichikus tényezők összhangjára. A fejlesztésben, az iskolai tevékenységben meghatározó a sokoldalú percepciók fejlesztés a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmotoros észlelések egymást erősítve fejlődjenek.

A fejlesztés fontos elve a transzferhatások tudatos kihasználása, amely a részképességek egymásra hatását, erősítését jelenti.

Fontos a mozgás, a sporttevékenység, a zeneoktatás, a táncoktatás, hiszen a nagymozgás az alapja a finom motorikát igénylő beszédfejlesztésnek, a grafomotorikum fejlődésének is.

A fejlesztés fontos része a szülők támogató együttműködése.

Fejlesztési területek, nevelési célok:

- önbizalom fejlesztése
- reális énkép, belső kontroll kialakítása, másságának elfogadása, elfogadtatása
- kifejezőképesség fejlesztése

- beszédgátlás feloldása
- kommunikáció iránti igény kiépítése
- egyénre szabott motivációk kialakítása
- egyéni tanulási stratégiák feltárása
- alapvető erkölcsi normák megismertetése
- önkéntes feladatvállalás
- önállóság fejlesztése
- szövegértés, lényegkiemelés fejlesztése
- alapfogalmak megismertetése
- IKT eszközök használata, médiatudatosságra nevelés
- interperszonális készségek fejlesztése
- szociális kompetenciák fejlesztése
- kudarcok pozitív feldolgozása, leküzdése
- reális továbbtanulás
- reális pályaválasztás segítése

Feladatok:

- tanulást segítő fejlesztő füzetek, könyvek, segédletek alkalmazás
- differenciált tanulásszervezési formák alkalmazása
- egyes tanulási tartalmak módosítása, elhagyása, leegyszerűsítése, új területek bevonása a sikeres tanulás, ill. tudás megszerzése érdekében
- a frontális tanítási forma helyett kooperatív módszerek alkalmazása
- a kooperatív együttműködő feladatvégzési technikák alkalmazása
- a kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs órákat a gyógypedagógus szakemberek látják el
- a tanulók eseti, átmeneti, ill. tartós mentesítése követelmények teljesítése alól a szakértői vélemények alapján

Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében, valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alap problémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgatással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkulia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek, általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn.

Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló vagy kevert típusú zavar formájában jelenhetnek meg.

Specifikus tanulási zavarok

- diszlexia
- diszkalkulia
- diszgráfia
- diszortográfia
- a fentiek együttes megjelenítése
- hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar

Gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknál megmutatkoznak az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei, pl.

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek
- az átlagnál nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárási okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A fejlesztés alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakvéleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, -melyet a gyógypedagógusok készítenek el-, egyéni sajátosságai, szükségleteik figyelembevételével történik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) az óraadó gyógypedagógus tájékoztatja az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladatok:

- a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása
- a tanulás iránti motiváció és a kudarc-tűrő képesség növelése

- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés

Diszlexia

Az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

Jellemzői:

- a hang-betű kapcsolat kialakulásának nehézsége
- hiányos fonológiai tudatosság: nehezített a beszédhangok megkülönböztetése, hangok, szótagok sorrendjének, rímek felismerésének nehézsége
- értelmes és értelmetlen szavak helyes/hibás olvasásának különbözősége
- gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása
- rendhagyó szavak szabályosítás olvasásnál
- írott szavak felbontása a szavakat alkotó hangelemekre
- vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszervezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség kialakítása, fejlesztése
- a fonológiai tudatosság kialakítása
- a rövid távú emlékezet fejlesztése
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése
- a testséma biztonságának kialakítása
- téri, időbeni orientáció kialakítása téri és verbális szinten
- vizuomotoros koordináció fejlesztése
- auditív, vizuális, motoros területek koordinált működtetése
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, analizáló-szintetizáló módszerrel
- szövegértés folyamatos fejlesztése
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése

Diszortográfia

A helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak.

Jellemzői:

- a centrális auditív feldolgozás zavar
- a fonéma-feldolgozás zavara
- beszédhangok nehezített megkülönböztetése a fonetikai, fonológiai jellemzők szintjén pl. időtartam, zöngesség mentén
- helyesírási hibák halmozódása
- a tollbamondás utáni írás hibái

A fejlesztés célja:

- a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készség kialakítása
- az anyanyelvi kompetencia kialakítása
- az írott nyelv használatának életkori szintű alkalmazása

A fejlesztés feladatai:

- a fonológiai tudatosság kialakítása
- beszédészlelési képesség fejlesztése
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése
- a spontán és tollbamondás utáni írás javítása
- a figyelemfejlesztés
- önértékelési képesség fejlesztése, hibajavítás fejlesztése
- szerialitás fejlesztése

Diszgráfia

Az írás képességének specifikus zavara

Jellemzői:

- csúnya, torz, nehezen olvasható íráskép
- szaggatott betűalakítás és betűkötések
- rossz csukló, -kéz, -ujjtartás
- az íróeszköz helytelen fogása, görcsösség, merevség
- egyenetlen ritmusú, strukturálatlan íráskép, formai és iránybeli hibák
- kialakulatlan kéz dominancia
- lassú tempójú írás
- központosítás hiánya
- nagybetűk használata és betoldása a kisbetűk közé
- fonológiai-nyelvi jellemzők zavara (nyelvtan, mondatszerkezet, helyesírás)

A fejlesztés célja:

A tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő íráskészséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a mozgáskoordináció fejlesztése
- a testséma biztonságának kialakítása
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése
- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása
- különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés)
- írás alkalmával a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése

Diszkalkulia

A számolási képesség specifikus zavara. A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Jellemzői:

- a szimbólumok felismerésének és tartalmi azonosításának nehézségei
- a mennyiségfogalmak kialakulásának hiányosságai
- a mennyiségfogalmakkal végzett gondolkodási műveletek zavara
- a téri és síkbeli viszonyok érzékelésének hiányosságai
- helyi érték megértésének nehézségei
- a műveleti jelek értelmezésének nehézségei
- a halmazok, mennyiségek összehasonlításának nehézségei
- szerialitási zavar
- számlálási és becslési képesség hiánya
- számértékek szimbolikus funkciójának értelmezési nehézségei
- mennyiség és a számértékek összehasonlításának nehézsége
- számjegyekre vonatkozó lexikai hibák
- komplex aritmetikai műveletek értelmezésének problémái
- gyenge verbális emlékezet (a számmemória és az általános memóriateljesítmény különbsége)
- figyelemzavar
- szövegértési nehézség, a matematika nyelvének lefordítási nehézségei.

A fejlesztés célja:

A tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak.

A fejlesztés feladatai:

- téri, időbeni relációk fejlesztése
- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása
- az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése
- a vizuális-téri tájékozódó rendszer fejlesztése
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása
- a matematika-nyelv tudatosítása
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése
- a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés
- a fokozott gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása
- a diszkalkulia redukáció speciális terápiás programjainak felhasználása
- az önértékelés fejlesztése
- sikerélmény biztosítása
- az egyéni bánásmód, differenciálás elvének fokozott alkalmazása.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitással, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek.

Jellemzői:

- szóródó, terelhető figyelem
- hosszabb ideig nem képes összpontosítani egy feladatra
- komplex feladatokra nem képesek választ adni
- az elterelő ingereket gátolni, kizárni
- az impulzivitás következtében kialakuló meggondolatlan viselkedés, esetenként düh, haragreakciók
- motoros nyugtalanság (babrálás, széken hintázás, ülőhely elhagyása stb.)
- megkezdett tevékenység befejezetlensége, kapkodó magatartás
- ingersorozat hibás kivitelezése
- tantárgyi alulteljesítés (főként nyelvi, számolási feladatokkal kapcsolatban)
- én-bizonytalanság
- másodlagos pszichés tünetek

A fejlesztés célja:

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése
- a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása
- a szélsőséges megnyilvánulások leépítése
- az önkontroll
- az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladatai:

- speciális figyelem-tréning, figyelemfejlesztés
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése, ingerszegény környezet
- fokozott egyéni bánásmód
- önkontroll fejlesztése
- önértékelés képesség fejlesztése
- feladatok időbeni megtervezése és kivitelezése
- motiválás fokozása
- sikerélmény biztosítása
- pozitív megerősítés, visszajelzések
- jutalmazási technikák bevonása
- együttműködés a családdal, szakemberekkel

A hallássérült gyermek

A hallássérült tanulók a sajátos nevelési igényű tanulók körébe tartoznak, tartós tanulási nehézségeket, tanulási zavart mutatnak.

A nagyothallók a hallási fogyatékosok egyik alcsoportját alkotják, lehetnek enyhe vagy közepes fokú hallásveszteséggel rendelkező gyermekek. A nagyothallóknál a hallási analízátor károsodása az élet bármely szakaszában felléphet.

Az enyhe nagyothalló gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásveszteség 30-45 dB közötti, középsúlyos esetben 45-65 dB közötti, súlyos esetben 65-90 dB közötti hallásveszteség mutatható ki. A 90 dB fölötti gyermekek is oktathatók integráltan.

A nagyothalló gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek.

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothallók a beszédállapot szerint két további alcsoportot alkotnak.

Az egyik alcsoportba azok a nagyothallók tartoznak, akiknek verbális kommunikációja kevésbé tér el az épekétől: kiejtésük nem, vagy alig rendellenes, szókincsük kismértékben beszűkült, beszédmegértésük jó vagy közepes, nyelvi kompetenciájuk alig érintett, de nehézségek mutatkoznak az önálló szövegértő olvasás és az írásbeli kifejezés terén.

Ezen alcsoport tagjai többségükben enyhén vagy közepes fokban nagyothallók. A gyermek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

A másik alcsoportba azok tartoznak, akiknek verbális kommunikációja nagyobb mértékben tér el az épekétől: kiejtésük érthető, jóllehet több hangot hibásan képeznek, szókincsük jelentősen elmarad az ép kortársakétól, beszédmegértésük közepesen vagy gyengén fejlett, a nyelvi kompetencia, az önálló szövegértő olvasás és az írásbeli kifejezés terén nagyobb elmaradásokat mutatnak. Ezen alcsoport tagjai többségükben súlyosan nagyothallók és a halláskárosodás a beszéd-kialakulást megelőzően lépett fel. Ebbe a csoportba sorolhatjuk a beszéd kialakulása után megsiketült, tehát a beszédet természetes úton már elsajátított siketeket is, akik a beszédmegértéshez a szájról olvasást használják.

Amennyiben a hallássérülés a beszéd kialakulása után keletkezett, fogalmi gondolkodás van.

A nagyothallók a beszédet hallás útján sajátítják el, a beszéd megértésében a szájról olvasás kiegészítő funkciót tölt be.

A nagyothallók mindkét csoportjánál jelentkeznek az elvont és logikus gondolkodás, valamint az érzelmi, akarati megnyilvánulások eltérései is.

A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.

A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával, melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet.

A hallásvesztés következményei csökkenthetők vagy adott esetben megszüntethetők.

A speciális pedagógiai segítség eredményeként elérhető, hogy a hallássérült gyermek érzékeli a hangot, s képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére.

A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése. Képesse válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A hallássérült gyermekek iskolai nevelésének feladata – az audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítás, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az iskolába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (pl. kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális audiológiai ellátástól).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az iskola egész napi tevékenységében megjelenik.

A fejlesztés feladatai:

- a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése
- a hangos beszéd aktív használatának építése
- a grafomotoros készségfejlesztés
- a diszfázia, diszlexia-prevenció. (Súlyos diszfázia mellett nem lehet sikeres az integráció.)

A nagyothallók személyiségfejlesztése döntően vagy részben a hallási fogyatékosokra irányuló gyógypedagógiai (szurdopedagógiai) tevékenységgel, a hangerősítés különböző korszerű technikai eszközeinek segítségével valósul meg.

Ennek fő célkitűzései:

- a kommunikációs alapkészségek és képességek fejlesztése
- a hallásnevelés
- az ismeretnyújtás
- a szociális magatartás korrigálása.

A siket és nagyothalló, függetlenül attól, hogy melyik alcsoportba tartozik, integráltan végezheti általános iskolai tanulmányait.

Az integrált tanulást a hallási fogyatékosok nevelésére specializált utazó tanár szurdopedagógus segíti.

A hallássérült (nagyothalló) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Javasolt az alapozó szakaszban a nevelés, oktatás területén a fokozott egyéni és kiscsoportos fejlesztés, a gyógypedagógus és szurdopedagógus alkalmazása.

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kór-oka, mértéke, a fejlesztés megkezdésének ideje.

A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül gyógypedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs eljárások folyamatában valósul meg.

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógypedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembe vételével.

Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembe vétele stb.) az óraszervezésben, a probléma megoldásában.

A hallássérült gyermekek együttnevelése intézményünkben a következő módon valósul meg: egyéni teljes integráció, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van.

Az iskola helyi tantervének elkészítésekor figyelembe vesszük a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkozásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.

A pedagógusnak az értékelésnél figyelembe kell vennie:

- a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket,
- a szókincs esetleges elmaradását,
- a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát,
- az abban előforduló grammatikai hibákat,
- kiejtési problémákat.

A számonkérésnél az átlagnál hosszabb időt kell biztosítani.

Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangszólyos, ritmusos versmondás, tollbamondás utáni esetleges hibák stb.).

Értékelésüknél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- tájékoztatás-nyújtással segíti pedagógust,
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató-nevelő közösség munkáját a gyermek sajátosságainak megértésében, megismerésében,
- hospitál a gyermek osztályában,
- segítséget nyújt a befogadó intézmény órai munkájához,
- nyomon követi a gyermek fejlődését,

- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek kommunikációs kompetenciáját,
- esetlegesen koordinálja a rehabilitációs munkában résztvevő szakemberek munkáját,
- rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére, valamint a szülők és az iskola együttműködésére.

Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartam) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából.

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valóságghú legyen, és hogy az ismeretanyag fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

A tanulás tanítása

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk.

A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dyslexiás jegyek, részképesség zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus könyvtár, Magyar Értelmező Szótár) készség szintű használatát.

Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, pontos jelnyelvi ismeretek).

Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ár-
talmas magatartási formákat ne vegyék át.

Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak
hozni.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol
kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el.

Emellett a sport segíthet a belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok
kezelését.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendel-
keznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve
veszélyeztető hatásoknak.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt
fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére, akár a mű-
vészetek (képzőművészet, tánc) akár a sport terén.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés fejlesztése
- a szövegértő olvasás fejlesztése
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés
- a beszéd használata
- az írásbeli kifejezés fejlesztése
- az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása
- az olvasás technikájának kialakítása
- elemi szövegértési kompetencia kialakítása
- az írás technikájának kialakítása, beszédérthetőség fejlesztése
- a beszédhangok minél pontosabb ejtése
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása
- a hallási figyelem fejlesztése
- az épen maradt funkciók fejlesztése
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, nyelvi
formáinak elsajátítása a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tu-
dáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a
feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és az alkalmazás)
szintjeinek fejlesztésével
- a vizuális percepció, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelme-
zésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába
- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése, a nyelvi problémaészlelés képes-
ségének folyamatos fejlesztése
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata

- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése
- az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, Internet stb.)
- az írásos kommunikáció fejlesztése
- idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése
  - o a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása
  - o a beszédértés és mondanivaló kifejezésének fejlesztése
  - o a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése
  - o felzárkóztatás
  - o a tehetséggondozás
  - o a mozgás és ritmus intenzív fejlesztése
  - o a továbbtanulás, a szakmaszerzés ismereteinek, lehetőségének megalapozása, kitekintés munka világára.

Az alsó tagozatos szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése.

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására.

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak, az egyes műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai (tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az irodalmi műveket.)

Kívánatos a korszerű idegen nyelvtanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés.

Az iskolai fejlesztés során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése.

A tárgyi tudás megszerzését széleskörű szemléltetés segíti – szöveg, kép, animáció, videó -, ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot.

Az új információk rendezése során fontos szerephez kell jutnia a gondolkodási képességek fejlesztésének, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén.

Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják.

Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Tanulják meg a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni.

Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

1.6.2. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

„Minthogy azért külön-külön ajándékaink vannak a nekünk adott kegyelem szerint, akár írásmagyarázás, a hitnek szabálya szerint teljesítsük.” (Róma 12,6)

A gyermek iskolába kerülése nagy változást jelent mind a kisgyermek, mind a család életében. Ennek a változásnak a mértéke és hatása azonban nagyon különböző lehet az örömteli iskolába járástól, a sikeres tanulástól kezdve a kisebb-nagyobb kudarcokon át a komoly problémáig. A sikeres tanulás alapja az életkornak megfelelő beszédészlelési és beszédmegértési teljesítmény, valamint az ehhez kapcsolódó egyéb folyamatok jó működése. Ha itt zavarok vagy elmaradások vannak, azok egyértelműen vezetnek a következményes problémák kialakulásához. A szorongások, a bizonytalanság, az agresszivitás nem verbalizálódik, hanem nonverbális jelzésekben gyakorol hatást a kapcsolatokra. Ez okozza a kapcsolatteremtési zavarokat. A család, amelyben a problematikus gyerek él, rendszerint jelentős pszichés és szociális terhelésnek van kitéve, ezért megnehezül a családon belüli szociális-emocionális fejlődés.

Alapelvek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
A szociális, szocio-kulturális hátrányok következtében létrejött magatartási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek ellátása	A célcsoportba tartozó tanulóknak minél nagyobb mértékben sikerüljön alkalmassá válni a közösségi életre, megfelelni az iskola és a társadalom elvárásainak.	A szociális ellátás hátrányainak csökkentése. A deviancia, az anti-szociális magatartás jeleinek felismerése. Kapcsolatfelvétel az érintett családokkal és a segítő intézményhálózattal (nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő, rendőrség). Pozitív viselkedési normák kialakítása, tanítása és fenntartása a közösségen belül. Lelki gondozás.	Szociometriai vizsgálatok. Egyéni patronálás, foglalkozás. Problémakezelési tréningek. Dramatikus játékok. Közösségi programok. Helyzetgyakorlatok. Visszautasítási, elkerülő technikák gyakoroltatása. Bátorítani a nyitottságot, a hibák beismerését, megbocsátást. Fel kell ismerniük Isten kegyelmét. (Zsid.6-11)

A tanulási kudarcok kísérőjelenségeként jelentkező magatartási nehézségek kezelése	Alkalmazkodási képesség javítása. Tanulási problémák kezelése.	A pedagógus ismerje fel a tanulási zavarok elsődleges tüneteit. Diagnosztizáláshoz igényelje a szakszolgálatok segítségét. (Nevelési Tanácsadó. Drogambulancia, pszichológus, pszichiáter) Lelkész lelki gondozása.	Differenciált óravezetés. Egyéni fejlesztő terápiák alkalmazása. Olyan területek feltárása és erősítése, melyekben a tanulók sikerélményhez jutnak. Kreatív személyiségbeállítódások erősítése. A szakszolgálat javaslatára egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesítés az értékelés és minősítés alól. Egyéni kapcsolatok javítása személyes, rövid elbeszélések alapján. Magántanulói státusz.
Reális énkép kialakítása	A problémákkal küzdő gyermek negatív énképének megváltoztatása.	Megtalálni azokat a gyermek számára leginkább alkalmas feladatokat, melyben sikeres lehet, és pozitív visszajelzéseket kaphat.	Differenciált tanórai és tanórán kívüli feladatadás. Felelősi rendszer működtetése mind az alsó, mind a felső tagozatban - Krisztusban egyek vagyunk, és mindenki arra van elhívva, hogy saját különleges ajándékait Isten és embertársai javára használja.
Esélyegyenlőség biztosítása	A célcsoportba tartozó tanulók számára biztosítsuk az egyéni továbbhaladásukhoz szükséges feltételeket.	Individuális tanulás előtérbe helyezése. Az alapozó időszak elnyújtása. Fejlesztő értékelés alkalmazása. A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása IKT eszközhasználattal.	Sokszínű tevékenységformák biztosítása. Differenciált tanulásszervezés. Kooperatív technikák alkalmazása. Projekt-módszer. Tevékenységek központú pedagógiák.

1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók felzárkóztatását segítő pedagógiai feladatok

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás-szabályozási hiá-

nyosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Céljaink:

- Az iskolába beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel érkező gyerekek kiszűrése, fejlesztése, beilleszkedésük megkönnyítése.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség mentén vagy arra épülve jelentkező, járulékos (másodlagos, harmadlagos) tünetek kialakulásának megelőzése.

Feladataink:

- Azon továbbképzések támogatása, melyek segítik a tanórai differenciáláshoz, az egyénre szabott bánásmódhoz, az elfogadáshoz szükséges kompetenciák megerősítését.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel (feladatok folyamatos egyeztetése, a gyermek előrehaladásának fokozottabb nyomon követése).
- Az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői véleményében foglalt javaslatok alapján:
  - o a tanuló előmenetelét segítő könnyítések biztosítása
  - o a meghatározott képességek, készségek fejlesztése (fejlesztő foglalkozásokon és tanórai keretek között)
  - o szükséges további vizsgálatok vagy felülvizsgálatok kezdeményezése.
- A kompetenciánkat meghaladó kérdésekben azon szervek, szervezetek ismerete (pedagógiai szakszolgálat, szakértői bizottság, családsegítő, gyermekjóléti szolgálat stb.), ahová a gyermek irányítható. Kapcsolatfelvétel, s annak folyamatos fenntartása.
- Munkakapcsolat kialakítása és fenntartása a Református EGYMI munkatársaival:
  - o szűrővizsgálatok igénybevétele a problémák minél korábbi felismerése érdekében,
  - o szakember fogdása, helyszín biztosítása a fejlesztő foglalkozásokhoz
  - o tájékozódás a kínált szolgáltatásokról.
- Az egyenlő szárú háromszög (szülő-diák-tanár) elvén alapuló partnerkapcsolat megteremtése és fenntartása
- Demokratikus munkaléggör megteremtése a tanítási órákon és a szabadidős programokon.

- A dicséret-fegyelmezés következetes alkalmazása.
- A másság elfogadása. Az egymás iránti tolerancia kimunkálása, a kirekesztés elutasítás. Helyes önértékelés, önbecsülés kialakítása.

1.6.3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását elősegítő program.

Tanulóink meghatározó része Diósgyőr lakókörzetből jön iskolánkba. Tanulóink többségének családi élete megfelelő, a szülők lehetőségeikhez képest biztosítják az elfogadható színvonalú családi életet. Keresztyéni szeretettel fogadjuk őket, foglalkozunk velük. Nehezebb az elváltan, egyedül élő szülők helyzete, akik mindennapos megélhetési gondjaik közepette sok esetben nem képesek gyermekükre kellően odafigyelni. A kedvezőtlen körülmények, a munkanélküliség, a család működési zavarai, a gyermek beilleszkedési zavarai és alkalmankénti deviáns magatartása együttesen eredményezik, hogy tanulóink egy része nem tud az iskolai munkában képességeinek megfelelően teljesíteni, ezért velük kiemelten kell foglalkozni, segíteni őket.

A tanulási nehézségekkel küzdő tanulók esetében az okok feltárása a legfontosabb feladatunk. **A tanulókkal kapcsolatos problémák, jellemző vonások:**

- Alapkészségek hátrányának halmozódása.
- Segítő szülői háttér részbeni vagy teljes hiánya.
- Az otthon sok esetben csak éjjeli szállást jelent.
- Tanulási és magatartási zavarok együttes jelentkezése.
- Pályaorientációhoz szükséges alapok hiánya.
- Támogatott (tanulási) programokról való önkényes távolmaradás.
- Egyfajta „csellengő” életvitel meghonosodása.
- Akarati tulajdonságok hiánya miatti minimumteljesítmény.
- Alapkészségeik hátrányának felhalmozódása

- Tanulási és magatartási zavarok együttes jelentkezése
- FI-MO-TA (figyelemzavar, motorikus nyugtalanság, tanulászavar)

Alapelvek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
Kedvezőtlen családi, szociális környezet hatásaként jelentkező tanulási kudarcok kezelése	Az esélyegyenlőség megteremtése képességeik kibontakoztatására.	Probléma-feltárás, a tanulási kudarcnak kitett gyermek felismerése, felkarolása. Segítségnyújtás, szakszolgálathoz, hatóságához való folyamodásban (önkormányzat szociális osztálya, adósságkezelő csoport, családsegítő) A tanulók patronálása önálló tanulási stratégiák elsajátításában. Lelki problémák kezelése.	Támogató, útmutató nevelési módszerek átadása a szülőknek, nagyszülőknek, családhoz közel álló személyeknek. Szoros kapcsolat a helyi óvodákkal, gyülekezettel, lelkészekkel, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal. Érintett osztályfőnök, ifjúságvédelmi felelős, szaktanárok információcseréjének, egységes nevelési módszereinek biztosítása. Dicséret, jutalmazás, sikerélményekhez való juttatás.
Magatartási problémák miatt bekövetkezett tanulási kudarcok kezelése	Magatartási problémák (mint kísérőjelenség) megoldása, az ebből fakadó tanulási kudarc mérséklése.	A problematikus magatartású tanulók kiszűrése. Segítő stratégiák felállítása. A pedagógusok jutalmazó és fegyelmező eszköztárának bővítése (továbbképzések, esetmegbeszélések) Olyan közösségi légkör kialakítása, fenntartása, ami segít a problémamegoldásban. "A rosszat jóval győzd meg!"	Az osztályban tanító pedagógusok egységes és következetes eljárásmodjait. Egyéni patronáló rendszer kialakítása (felnőtt és kortárssegítők). Pedagógiai fegyelmi testület prevenciós intézkedései (elbeszélgetés, szülő – gyerek - pedagógus együttes konzultációja). Gyermekbarát megoldási módok kimunkálása. (osztályközösség segítő tevékenysége, más osztályba való helyezés, lelkészi segítség, gyülekezeti

			alkalmakon való részvétel)
Részképesség-gyengeségek következtében kialakuló tanulási kudarcok kezelése	<p>A részképesség-zavarok csökkentése, megszüntetése.</p> <p>A tanulók tanulási teljesítményükben minél jobban közelítsék meg az osztályfoknak és intelligenciájuknak megfelelő szintet.</p>	<p>A nehezen haladók kiszűrése, vizsgálata szakszolgálat bevonásával.</p> <p>Vizuális, auditív, verbális és kognitív képességek fejlesztése. Képesség kibontakoztató program alkalmazása.</p> <p>Az Nkt. által felkínált lehetőségek biztosítása.</p>	<p>DIFER vagy Sindelar vizsgáló eljárás és gyakorló program az alsó tagozatos tanulók részére.</p> <p>A felső tagozatosoknak tréning program. Diszlexia, diszgráfia terápiák kiscsoportos és egyéni foglalkozások keretében, egyéni fejlesztési tervek alapján. (fejlesztőpedagógus).</p> <p>Motiválást segítő differenciált tanulásszervezés, kooperatív technikák, tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása. A nem szakrendszerű oktatás keretében - a méréseknek megfelelő egyéni teljesítményszintekhez igazodva, differenciált oktatás keretében - a felzárkóztatás segítése</p>
A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése kapcsán kialakult beilleszkedési és magatartási nehézségek kezelése.	<p>Hallás-, látás- és mozgás-sérült tanulóink számára biztosítani kell, hogy ép társaikkal együtt tanuljanak és nevelkedjenek. Az integráció által alkalmassá váljanak az iskolai, később a társadalmi beilleszkedésre.</p>	<p>A fogyatékoságból adódó másság elfogadása és elfogadtatása.</p> <p>Érzelmi világuk fejlesztése által személyiségük differenciáltabbá válik.</p> <p>Az információk közvetítése során a vizualitás előtérbe helyezése.</p> <p>Verbális megnyilvánulások fejlesztése.</p>	<p>Különböző élethelyzetek gyakorlása. Helyzetgyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok és dramatikus játékok alkalmazása.</p> <p>Vizuális kifejezési formák fejlesztése.</p> <p>Speciális IKT eszközök alkalmazása.</p>

1.6.4. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Tehetséges gyermekek azok, akik kiváló képességeik révén kiemelkedő teljesítményt produkálnak. Kiemelkedő teljesítményre azok képesek, akik a következő területek bármelyikén kinyilvánított, vagy potenciális képességgel rendelkeznek:

- általános, a bibliai intelmeket figyelembe vevő intellektuális képesség
- specifikus tantárgyi képesség
- kreatív és produktív gondolkodás
- vezetési képesség, irányítási adottságok alapjai
- vizuális vagy előadó-művészet
- pszichomotorikus képességek

Tehetség területek:

- Interperszonális, (társas)
- Intrapersonális, (egyén)
- Logikai-matematikai,
- Nyelvészeti,
- Természeti,
- Testi-kinesztetikus,
- Térbeli-vizuális,
- Zenei tehetségterület.

Tevékenységi körök:

• Tehetségazonosítás

A tehetség azonosításának alapelvei

- A ki nem bontakozott, szunnyadó tehetség rejtekezik.
- A képesség és a teljesítmény két különböző dolog: gyakori az alulteljesítő tehetséges tanuló.
- A pszichológiai vizsgálati módszerek /tesztek/ segítséget nyújthatnak az azonosításhoz, de önmagukban nem tévedhetetlenek.

Minél több forrásból szerzünk a tanulóra vonatkozó információkat teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás.

• Tehetségfejlesztés

- Differenciálás (tanórán és tanórán kívül)
- Gazdagítás, dúsítás (tanórákon kívül): Ez az irányvonal abból indul ki, hogy a tehetséges gyerekeknek mást és másképpen kell tanulniuk. A normál iskolai tanulás mellett személyre szóló képzést kapnak mely a tanórán belüli differenciálástól a különböző tanórán kívüli, délutáni foglalkozásokon át a szaktáborokig terjed.

Célunk megfelelő légkörben fejleszteni a tehetséges gyerekekben a felismert erősségeket és segíteni gyenge oldalukat is. Biztosítani a feltöltődéshez szükséges szabadidős, lazító élményeket.

Tehetséggondozó program lépései

- Tehetségek azonosítása mérés alapján
- Kritériumrendszer megalkotása,
- Adatbázis létrehozása
- Fejlesztési terv kidolgozása –tanmenet
- Kontrollmérések –esetlegesen a fejlesztési tervek módosítása
- Hatékonyságvizsgálat -nyomonkövetés –elemzések elkészítése
- Kapcsolatrendszer kiépítése
- Szülők folyamatos tájékoztatása, bevonása programjainkba
- Civilszervezetekkel történő kapcsolat kialakítása
- Tehetséggondozó intézményekkel való együttműködés

Pedagógiai tevékenységünk során kellő odafigyeléssel a tehetséges gyermek megkaphatja, amire szüksége van:

Lehetőséget

- Önálló, önirányított tanulásra
- Tapasztalatcserére,
- Hatékony tanulási technikára.

Bátorítást

- Elmélkedésre,
- Kérdésfeltevésre,
- Kockázatvállalásra

Segítségnyújtást

- Együttműködésben és tiszteletadásban
- Önefogadásban,
- érdekérvényesítésben
- Vezetői szerep felvállalásában

A képességek fejlesztésekor figyelembe kell venni a következőket:

- a legkorábbi életévekben lehet és kell megkezdeni
- nem csupán a tanítás-tanulás zárt keretei között mehet végbe
- nem szabad statikusan felfogni
- sokoldalú gyakorlati tevékenységet igényelnek
- s képességek csak a nekik megfelelő tevékenységek gyakorlásával alakulhatnak ki és fejlődhetnek

A képességek kibontakoztatásának folyamata:

- az érdeklődés felkeltése

- az érdeklődés irányítása
- az érdeklődés elmélyítése
- optimális motivációs szint kialakítása
- egyéni adottságok felmérése

A képességfejlesztés pedagógiai feltételei:

- tanterv, tananyag kiválasztása
- megfelelő tankönyvek, tanítási segédletek kiválasztása
- a pedagógus személyisége, alkalmassága és keresztyén szemlélete technikai, finansziális háttér biztosítása

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben célirányos *tanulás- szervezési eljárások* alkalmazása:

- differenciált tanulásszervezés
- kooperatív technikák
- projektmódszer
- tevékenységközpontú pedagógiák
- bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése.

Alapelvek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
Minden tanuló saját, egyénre szabott fejlesztésben részesüljön	Az iskola minden tanulónak biztosít választási lehetőséget a neki legjobban megfelelő fejlesztéshez (tevékenységi formák, módszerek sokfélesége, differenciált versenyeztetés)	A tanulóknak olyan képességek, készségek kialakítása szükséges, amely segíti a kreatív, önálló tanulást.	Speciális képzések: tagozatos csoportok, tanórai differenciálás. Diagnosztikus fejlődésvizsgálat (mérőlapok: 1-3. osztály) DIFER-mérés. Képesség szerinti csoportbontás. Képesség-kibontakoztató foglalkozások. Differenciált házi feladatok.
A tanulók reális önismeret birtokában önmaguk is tevékenyen részt vesznek képességeik fejlesztésében	Kitartó erőfeszítés a tanulásban: önfejlesztés, kötelességvállalás, igényesség kialakítása.	Sokoldalú, széles metodikai tudással rendelkező pedagógusok alkalmazása a képességfejlesztésben. Korszerű technikák, eszközhasználatának megtanítása, használatuk az ismeretszerzésben. Az informatika adta lehetőségek kihasználása.	Tanórai és tanítási órán kívüli lehetőségek nyújtása. Egyéni feladatok, beszámolók, kutatási feladatok végzése könyvtárban, Interneten. Multimédiás anyagok megismerése IKT eszközök alkalmazása az ismeretszerzés és a beszámolás során.
A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget adunk tehetségük kibontakoztatására	A tehetség kibontakoztatása érdekében a tanulóknak az önbizalom, a megmérettetés igényének, bátorságának és versenyszellemének kialakítása.	A tehetség korai felismerése és azonosítása. A tehetség kibontakoztatásához szükséges személyiségfejlesztés.	Tehetségfejlesztő szakkörök szervezése. Pályázatokon való részvétel. Városi szintű tehetséggondozó programok, táborok. Projekt módszerrel egy-egy téma feldolgozása. Mentorok alkalmazása. Magasabb szintű versenyekre való egyéni és csapatfelkészítés. Levelezős versenyek, előkészítők, sport.

Alapelvek	Célok	Feladatok	Eszközök, eljárások
Hátrányos helyzetű tanulóinknak segítünk a helyzetükből fakadó nehézségeik leküzdésében	Célunk, hogy a kedvezőtlen szociális körülmények ellenére minden tanuló a képességeinek megfelelő eredményt érje el.	Képesség-kibontakoztató foglalkozások szervezése. Az eredményes tanuláshoz szükséges képességek, attitűdök kialakítása.	Felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások szervezése. Tanulószobai segítségnyújtás. Tanulmányi kirándulásokon, erdei iskolákban való részvétel támogatása.
A sajátos nevelési igényű tanulóinkat egyéni fejlesztésben részesítjük.	Egyéni fejlesztéssel a sajátos nevelési igényű tanulók is képességeiknek megfelelő eredményt érhetnek el.	A sajátos nevelési igényű tanulók azonosítása. Fejlesztési feladatok meghatározása. Szakvizsgálatok elvégzése. Szakember biztosítása a fejlesztőmunkához (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus)	Egyéni és kiscsoportos foglalkozás, képességfejlesztés, részképesség zavarok kezelése. Fejlesztő pedagógus igénybe vétele. Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, osztályfőnökök, hitoktatók segítő tevékenysége.

1.6.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

**„Az Úr megtámogat minden elesendőt, és felegyenesít minden meggörnyedtét.”
(Zsolt. 145,14)**

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint: **Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló:** az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló: akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az **iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be** sikeresen. Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Iskolánk tanulóinak egy része, évenként változó arányban hátrányos helyzetű, eddig **halmazottan hátrányos helyzetű tanulóink nem volt, és jelenleg sincs.**

Családja miatt:

- Felbomlott család (elváltak, meghalt valamelyik szülő vagy mindkettő)
- Rendezetlen kapcsolatban él (élettársi viszony - egy anya, több gyermek más-más apától)
- A szülők tartósan betegek, leszázalékoltak, pszichésen kiegyensúlyozatlanok, deviáns életvitelt folytatnak
- A szülők munkájuk, elfoglaltságuk miatt nem képesek a gyermekükkel foglalkozni.

Anyagi helyzet miatt:

- A család képtelen az átlagosnak megfelelő anyagi körülményeket biztosítani a gyermek számára, mert a családtagok: betegek, munkanélküliek, deviánsak, magas az eltartottak aránya, kevés a munkaképes eltartó, zsúfoltak a lakásviszonyok (kis lakásban több generáció él együtt).

Nemzetiségi hátrány miatt:

- A roma tanulókkal kapcsolatos előítéletek iskolánkra nem jellemzőek (a szülőktől, külső környezetből kapott-hozott negatívumoktól azonban nem mentes a gyermeki közösség sem).

Tanulási hátrányok miatt:

- A tanuló nem rendelkezik életkorának megfelelő képességekkel, részképesség zavara van, nincs kellően motiválva a tanulásra, az otthoni körülmények nem biztosítják a tanuláshoz való nyugalmat.

Célunk: Minden tanulóinknak esélyt adni szociokulturális hátrányainak leküzdéséhez.

Feladat, a szükséges foglalkozásokhoz:

- források biztosítása,
- a tanulás szociális készségeinek növelése,
- a hátrány csökkentése
- a hátrány megszüntetése

1.6.5.1.A hátrányok típusai és a segítségnyújtás módjai, eszközei, eljárásai

Család miatt	Anyagi hátrány miatt	Nemzetiségi hátrány csökkentése	Tanulási hátrány csökkentése
<ul style="list-style-type: none"> • Ingyenes részvétel biztosítása az iskolai és iskolán kívüli sport és kulturális programokon. • Részvétel szakkörökön, szünidei programokon. • Felvilágosító, mentálhigiénés, drog-prevenációs foglalkozások. • Családsegítő Szolgálat programjaiba való bevonás. • Az osztály SZM által szervezett kirándulásokra tanulók és szüleik meghívása. • KDP-ben való munkálkodás, feladatadás. • Szülőkkel való találkozás, kötetlen beszélgetés - találkozó az Ige tükrében • Szeretetvendégség 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezmények, juttatások (ingyenes tankönyv, kedvezményes étkeztetés, tanulóbérlet) • Tanulószoza, napközi • Kulturális rendezvények, kirándulások költségeihez való hozzájárulás. • Táboroztatás, szünidei program. • Alapítványi, KDP-támogatások. • Gyűjtési akciók (ruha, könyv, játék) • Alapítványi támogatás a tanulók részére (iskolai és külső) • Diakóniai támogatás 	<ul style="list-style-type: none"> • Anyagi problémák rendezéséhez tanácsadás (adósságkezelési programba való juttatásuk). • A házirend tudatosítása, a tanuló rendszeres iskolába járásának szorgalmazása. • Tanulási nehézségeik leküzdése egyéni fejlesztési lehetőségek, iskola és családsegítő intézmények segítségével (felzárkóztató foglalkozások, napközi, tanulószobai foglalkozásokon való részvétel szorgalmazása). • Ismerjék meg, ismertessék meg tanuló társaikkal nyelvüket, kultúrájukat, szokásaikat. • Pályázatok írása tanulmányaik segítéséhez. • A helyi zenei oktatás (ingyenes) formáiba való bekapcsolódásuk elősegítése. • A Roma és egyéb nemzetiség helyi szervezeteivel való kapcsolattartás. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ha nincs lehetőség a nyugodt tanulásra a lakásviszonyok és családi konfliktusok miatt, napközi otthon, tanulószoza, képességfejlesztő, egyéni fejlesztő foglalkozás, könyvtárhasználat biztosítása. • Ha részképesség zavara van a tanulónak (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia), fejlesztő foglalkozást kell igénybe vennie, logopédiai, pszichológiai tanácsadón kell részt vennie. • Ha egészségi okok miatt, hosszan tartó betegség esetén magántanulói státuszában joga van a törvény adta lehetőségek igénybe vételére: magántanulói státusz. • Tanulászavar időbeni feltárása: Nevelési Tanácsadó segítségével, gyermekpszichológushoz való irányítás. • Differenciált foglalkoztatás tanórán, és tanórán kívül. • Kooperatív tanulásszervezés alkalmazása. • Differenciált pályaválasztás

A hátrányok leküzdésében tett erőfeszítéseinkkel, munkánkkal akkor lehetünk elégedettek (sikerességi mutatók)

- ha az anyagi támogatások révén a rendszeres iskolába járás, az iskolai étkeztetés, a tankönyvek és felszerelések biztosítottak lesznek tanulóink számára.
- ha a közösségi programokon, táborozáson való részvétel csökkenti az elkallódást, a káros szenvedélyek, deviáns magatartási formák kialakulását, erősödését, a konfliktusokat a szülő-iskola és a gyermek-iskola között.
- ha a Pedagógiai Szakszolgálat időbeni, szakszerű ellátása, útmutatása következtében csökken a tanulási kudarcnak kitett tanulók száma, mérséklődik a beilleszkedési zavar.
- ha a külső szervezetek (állami, gyermekjóléti intézmények, ökomenikus segélyszervezetek, missziók) segítése folytán a családokban –kedvezőbb helyzetbe kerülve- javul a megélhetés esélye, csökkenhetnek az életvezetési hibák.
- ha térítésmentes képességfejlesztő foglalkozások biztosításával könnyebbé válik a pályorientáció, a középfokú továbbtanulásra való felkészülés.

1.7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMAT- BAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

1.7.1. Kisdiákok Presbitériuma - az iskolai diákönkormányzati munka színtere

„Viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett.” (ApCsel. 20,28)

A köznevelési törvény biztosítja az iskola tanulóközösségének, hogy közös tevékenységeik szervezésére, irányítására diákönkormányzatot hozzanak létre. A Kisdiákok Presbitériuma tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed, a munkáját pedagógus segíti, jogköreit az SZMSZ tartalmazza.

A diákönkormányzati tevékenységet tanulóink a Kisdiákok Presbitériumába delegált diákpresbiterek és diákpresbiter-helyettesek képviselőként gyakorolhatják. Tevékenységük kiterjed a tanulói érdekek képviselésére, tanulmányi, kulturális és szabadidős programok szervezésére. Minden tanuló tagja az iskolai diákönkormányzatnak.

1.7.1.1. A Kisdiákok Presbitériuma (diákönkormányzat) jogai

Döntési jog

A DÖK a nevelőtestület véleményének kikérésével szabadon dönthet az alábbi kérdésekben:

- saját működéséről (ez a DÖK SZMSZ-e),
- tisztségviselőinek megválasztásáról,
- anyagi eszközeinek felhasználásáról,
- egy tanítás nélkülimunkanap programjáról (diáknap).

Egyetértési jog

A DÖK egyetértése nélkül az alábbi kérdésekben nem hozható döntés:

- az iskolai SZMSZ-ben a tanulókra vonatkozó valamennyi kérdésben;
- szociális juttatások elveinek meghatározásakor (tankönyvtámogatás odaítélésének elve);
- az iskolai házirend valamennyi pontjában;
- ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználása elveinek meghatározásakor;
- első tanítási óra max. 45 perccel korábban történő megkezdése (legkorábban 7:15);
- tankönyvjegyzékben nem szereplő tankönyvek, segédkönyvek megrendelése.

Véleményezési jog

A DÖK véleményét kötelező kikérni a tanulók nagyobb közösségét érintő minden kérdésben; intézményvezető megbízása, megbízásának visszavonása; iskolai munkaterv; fenntartói irányítással összefüggően (pl. bezárás) stb. A DÖK véleményét a döntéshozó nem köteles figyelembe venni.

Tanácskozási jog

A DÖK képviselője részt vehet tanácskozásokon, és beleszólhat a vitába (pl. nevelőtestületi ülésen).

Javaslattevési jog

A DÖK javaslatot tehet a tanulókat érintő valamennyi kérdésben, erre az igazgatónak vagy a nevelőtestületnek 30 napon belül érdemben reagálnia kell, de nem feltétlenül lesz érdemi következménye.

Egyéb, szerzett jogok

A DÖK a felsoroltakon kívül egyéb, jogszabályban lefektetett jogokkal is rendelkezik. Ilyenek: helyi vizsgák lebonyolításában való részvétel; iskolaszékbe bizonyos számú diák delegálása; szövetséget létesíthet, ill. szövetséghez csatlakozhat; térítésmentesen használhatja az iskola terkeit, berendezéseit, ha ezzel nem zavarja a tanítást, stb.

1.7.1.2. A Kisdiákok Presbitériuma (diákönkormányzat) működési feltételei

Az intézmény térítésmentesen biztosítja a diákönkormányzat zavartalan működésének feltételeit. Az intézményi költségvetés biztosítja a diákönkormányzat működéséhez azokat a költségeket, amelyek a költségvetési törvény alapján megilletik (felnőtt segítők pótléka).

A Kisdiákok Presbitériuma (diákönkormányzat) tanácsai és tevékenységük

Diákpresbiterek csoportja: gyakorolja a tanulók érdekképviselői, tájékoztató, panaszíróként működő, vizsgálatot kezdeményező.

Tanulmányi és kulturális csoport: értékeli a tanulók tanórai munkáját, tantárgyakhoz való viszonyulását, versenyeken való részvételét, eredményességét. (tanulmányi füzet, osztálytűkör). Iskolai tanulmányi versenyeket szervez. Jutalmazza a legjobb eredményt elérő tanulókat. (Gyermeknap, Iskolanapok keretében verseny-győztesek fogadása), az iskolai szabadidő-felelőssel kapcsolatot tart, szervezi az osztályok kulturális életét.

Ügyeleti csoport: az iskolai gyermek ügyelet ellátását szervezi, értékeli.

Környezetvédelmi, egészségnevelési és sport csoport: a környezetet védő tevékenységeket szervez, (hulladékgyűjtés, udvartakarítás, tanterem verseny) ellenőrzi és értékeli azokat. Segíti az iskolai környezeti nevelési program célkitűzéseinek megvalósítását. Segíti az egészségnevelési rendezvények lebonyolítását, felvilágosító munkát végez, versenyeket szervez és értékeli. Részt vesz az iskolai egészségnevelési program célkitűzéseinek megvalósításában, sport-tevékenység szervezésében.

1.7.1.3. A diákönkormányzat tájékoztatásának formái:

- iskolarádiós információ
- digitális napló üzenet felülete
- faliújság
- diákpresbiterek megbeszélései
- diákfórum
- diákparlament (országos)

1.8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

Az oktatási-nevelési folyamat középpontja a GYERMEK. Nevelésének három fő színtere az iskola, a gyülekezet és a család. A feladatok teljesítéséhez, céljaink eléréséhez harmonikus partnerkapcsolatra van szükség, hogy a pedagógiai programot a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani. Ezért az iskola-szülő kapcsolatban a kölcsönösséget tartjuk a legfontosabbnak, ez az együttműködésünk alapja, a sikeresség záloga.

Célunk:

- a szülő törvény által biztosított jogának tiszteletben tartása,
- korrekt, kölcsönös bizalomra épülő pedagógus-szülő kapcsolatra való törekvés,
- a fellépő ellentétek megbeszéléssel, kompromisszummal való feloldása,
- nevelési célzattal keresztyéni értékrenden alapuló kapcsolat kiépítése a tanítványok szüleivel,
- a családok bevonása a gyülekezet életébe.

1.8.1. A szülők szerepvállalása, a szülői igények megjelenése az iskola életében

A **szülő**, mint a szolgáltatás **megrendelője** kérheti:

- a napköziotthoni, tanulószobai ellátást,
- tanórán kívüli egyéb foglalkozásokon való részvétel lehetőségét,
- az iskolai lelkesz, az ifjúságvédelmi megbízott segítségét
- a jogszabályban előírt kedvezmények érvényesítését.

A **szülő**, mint a tanulási folyamat **segítője** az alábbi területeken tevékenykedhet:

- Támogathatja az iskolai alapítványt (pénzbeli támogatás).
- Gazdagíthatja az iskola eszköztárát (tárgyi támogatás).
- Segítheti az iskola esztétikai arculatának kialakítását (szellemi, társadalmi munka).
- Iskolai projektek, témahetek alatt a tanulók kíséretében, anyaggyűjtésben, a produktumok elkészítésében segédkezhet.

A **szülő**, mint a tanulási-nevelési folyamat **szereplője** erősítheti, színesítheti az oktatási-nevelési munkánkat:

- osztályfőnöki órán, esetleg más tanórákon (pl. egészségnevelés, pályaorientáció témában),
- szülői értekezleteken,

- iskolai projektek, témahetek alatt,
- szabadidős tevékenységekben,
- szülői találkozók, melynek témáját igei alapon választjuk meg,
- kulturális területen.

1.8.2. Az iskolában működő, szülői szervezetek

1.8.2.1. Szülői Szervezet (osztályok szülői munkaközösségei)

Célja: Az iskolába járó tanulók szüleinek képviselője a szülői kötelességek teljesítése és jogok gyakorlása érdekében

Alapvető feladatai:

- az iskola és az otthon közötti aktív együttműködés elősegítése,
- a szülők tájékoztatása, véleményük kikérése gyermekük oktatásával kapcsolatos kérdésekben,
- hatékony közreműködés mindazon kérdések eldöntésében, amelyekben jogszabály a szülői szervezetet véleményezési, részvételi, kezdeményezési joggal ruházta fel.

A kapcsolattartás rendje:

- A szülői szervezet intézménnyel kapcsolatos véleményét, javaslatát a szülői szervezet elnöke vagy helyettese juttatja el az intézmény vezetőségéhez (válaszadás és intézkedés 30 napon belül).
- A szervezetet annak elnöke, egyeztetve az intézmény vezetőjével tanévenként legalább két alkalommal hívja össze.
- Egy osztály tanulóinak szülői szervezetével a gyermekközösséget vezető osztályfőnök közvetlen kapcsolatot tart. E kapcsolattartás biztosítja, hogy a szülők folyamatosan tájékozódjanak az osztály életéről. A szülői értekezleteken közösen alakítják ki elképzeléseiket az osztály életéről (szokásrend, osztályhagyományok, programok), megteszik felajánlásait a programok szervezéséhez. (anyagi támogatás, társadalmi munka).

1.8.2.2. Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány

Alapítványunk a szülők által létrehozott, a cégbíróságnál bejegyzett szervezet.

Célja: A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskolában az oktatás korszerűsítését és hatékonyságát szolgáló tárgyi feltételek biztosítása. A tanulás hatékonyságát elősegítő oktatási, képzési folyamatok anyagi támogatása.

Alapvető feladatai:

- A fenti célok érdekében az Alapítvány az anyagi feltételeket megteremtheti,

- támogatásban részesíti a tanulói közösségek, szakkörök, osztályok órarendi képzésen túlmutató kezdeményezéseit,
- segíti a közösségi, kulturális- és sport jellegű rendezvények szervezését,
- támogassa anyagilag a rászorulóknak erdei iskolai részvételét, táborozását,
- hozzájárul a nevelés-oktatás tárgyi feltételeinek korszerűsítéséhez,
- pályázatok felkutatása, megvalósítása.

1.8.3. A szülők tájékoztatásának formái

Az intézmény a köznevelési törvénynek megfelelően a tanulókról, az iskola életéről, működéséről a tanév során rendszeresen tájékoztatást ad.

Szóbeli tájékoztatás	Írásbeli tájékoztatás
<p>Szülői értekezletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanévenként 3 rendes szülői értekezlet (munkaterv szerint) • Rendkívüli szülői értekezlet (szükség szerint a felmerülő problémák megbeszélésére) • Bemutakozó szülői értekezlet (az 1. és 5. évfolyam osztályaiban. Új pedagógusok, új követelmények megismertetése) • Ünnepléses szülői értekezlet: anyák napi megemlékezéssel egybekötve • Réteg szülői értekezletek: A tanulók egy bizonyos csoportjának szülei részére (tanulási nehézségek, beilleszkedési és egyéb problémák) • Beiskolázáshoz és továbbtanuláshoz kapcsolódó tájékoztató szülői értekezlet 	<p>Elektronikus napló, valamint annak levelező felülete</p> <p>Ezen keresztül adunk tájékoztatást az iskolai élet kiemelkedő eseményeiről.</p> <p>Tájékoztató füzet</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló magatartásáról, szorgalmáról és tanulmányi előmeneteléről rendszeres írásbeli tájékoztatás, amennyiben a szülő nem rendelkezik Internet eléréssel (az osztályfőnökök a bejegyzéseket havonta ellenőrzik. Az ellenőrzés tényét és dátumát a tájékoztató füzetbe is feljegyzik. • Alsó tagozatban üzenő füzet, mely a mindennapi tájékoztatás és kapcsolattartás eszköze • Szöveges értékelés az 1. évfolyamon félévkor és évvégén. A 2. évfolyamon félévkor.
<p>Fogadóórák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rendes fogadóóra tanévenként több alkalommal, munkatervben rögzített időpontban. • Behívásos fogadóóra: a tanulmányaikban jelentős visszaesést mutató tanulók szülei részére. • Az SNI tanulókkal és szüleikkel történő folyamatos kapcsolattartás. 	<p>Írásos szülői tájékoztató</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanév első szülői értekezletén minden szülő írásbeli tájékoztatót kap a tanév legfontosabb, tervezett eseményeiről: a tanév rendjéről, tanítás nélküli munkanapokról, támogatásokról, programokról, amelyekre a szülőket is várjuk.

<ul style="list-style-type: none"> • Az iskolavezetés és pedagógusok fogadóórái 	<p>Honlapunk: www.dgyrefisk.tirek.hu</p> <p>Elektronikus napló: https://dgyrefisk.e-kreta.hu</p>
<p>Nyílt tanítási órák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minden évfolyamon évente egy alkalommal az éves munkatervben meghatározott időpontban. • A leendő első évfolyam érdeklődő szülei részére az alsó tagozatban. • Új tanulásszervezési módszerek, technikák bemutatása. • Pályázati innovációk bemutatása 	<p>Hirdetőtábla a szülői váróban</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktuális hirdetések • tájékoztatás programokról, eseményekről. • tanulmányi versenyek összesített eredményei (tanév végén) • a szülők körében végzett kérdőíves felmérések értékelései.
<p>Családlátogatások:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az első osztályba lépő gyermekek családi körülményeinek megismerése (tanítók döntése alapján) • Az ötödik osztályban a gyermek háttérének megismeréséhez (osztályfőnök döntése szükség esetén) • Problémás gyermek esetében az osztályfőnök, iskolai lelkes és az ifjúságvédelmi megbízott (esetenként a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálat bevonásával). 	<p>Meghívók</p> <ul style="list-style-type: none"> • iskolai rendezvényekre • szülői szervezeti ülésekre

1.8.4. A kapcsolattartás formái

Tantestületben, teljes dolgozói körben	Tantestület tanulókkal együtt	Tantestület szülőkkel együtt
<p><u>Alkalmai – formái:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • tanévnyitó értekezlet • karácsony: közös ünnepi vacsora, hang- 	<p><u>Alkalmai – formái:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyházi ünnepek, világnapok, helyi és városi akciók, rendezvények szervezése 	<p><u>Alkalmai – formái:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány működése

<p>verseny, ajándékozás, nyugdíjasaink meghívása</p> <ul style="list-style-type: none"> • iskolanapok • pedagógusnap: közös ünnepség, ajándékozás • évzárás: tanévzáró értekezlet, tantestületi kirándulás • a vezetői testület ülése havonta (DÖTE) • csoportos kulturális és szabadidős programok (színház, mozi, hangverseny, fakultatív programok) • pedagógus áhítat 	<p>tanévnyitó ünnepély, ünnepi tanévnyitó istentisztelet az első tanítási napon</p> <ul style="list-style-type: none"> • szabadidős programok, kirándulások, erdei iskolák, Mikulás délután • hétkezdő istentiszteletek, reggeli áhítatok • farsang az alsó és felső tagozat részére • gyermeknap a KDP szervezésében • verseny-győztesek jutalmazása és fogadása tanév végi dicsőítő nap keretében • KDP által szervezett szabadidős programok • ballagás • ünnepélyes tanévzáró osztályfőnöki óra, istentisztelet 	<ul style="list-style-type: none"> • Szülői Szervezet működése • nyílt tanítási órák szervezése • iskolanapok • szülői találkozók - keresztyéni együttlétek, Szülői Tea Klub
---	---	--

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- A beilleszkedési problémákkal küzdő tanulók szülei részére szakember által vezetett szülői értekezlet szervezése
- Szülői fórum szervezése aktuális, nevelési problémák megvitatására,
- Bibliaóra a tanulók körében
- Pályázati innovációt népszerűsítő műhelymunkák, workshopok

1.8.5. Rendezvényeink, ünnepeink

Iskolanapok rendezvénysorozat:

- megnyitó, kultúra napja, csendesnap, a hitéletünkhöz kapcsolódó alkalmak, a gyermekprogramok napja (KDP-napja), verseny-győztesek és szüleik, valamint a felkészítő pedagógusok fogadása, jutalmazása, sportnap

Iskolai rendezvények:

- tanévnyitó ünnepi istentisztelet,
- pályaaorientációs nap
- karácsonyi szeretetvendégség
- farsangok
- országos magyar verseny két évente
- 2 hetes iskolai projekt indító-, záró napja
- ballagás
- tanévzáró ünnepi istentisztelet

Nemzeti ünnepeink: műsorról emlékezünk:

- 1956. október 23.
- 1848. március 15.

Egyházi ünnepeink:

- Reformáció ünnepe
- advent
- karácsony
- ökumenikus hét
- húsvét
- áldozócsütörtök
- pünkösd

Miskolc város napján iskolai és városi programokon veszünk részt

A magyar történelemmel és kultúrával kapcsolatos rendezvények: rádiós megemlékezések formájában, vagy egyéb módon:

- október 6. az aradi vértanúk napja
- január 21. a Magyar kultúra napja
- április 11. a Költészet napja

A családdal kapcsolatos rendezvények:

- szülői találkozók az Ige tükrében
- május első vasárnapja: anyák napja
- május utolsó vasárnapja: gyermeknap (KDP-napja)

Világnapok, és egyéb megemlékezések rövid műsorról, vetélkedőkkel, különféle akciókkal, kiállításokkal:

- október 1. Zenei Világnap
- október 4. Állatok világnapja
- február 25. A diktatúrák áldozatainak emléknapja
- március 22. Víz világnapja
- április 11. A költészet napja
- április 16. A holokauszt áldozatainak emléknapja
- április 22. Föld napja
- május 10. Madarak, fák napja
- június 4. A nemzeti összetartozás napja
- június 5. Környezetvédelmi világnap

Témahetek

- március - Pénz7
- április – digitális témahét
- április – fenntarthatósági témahét

1.8.6. Belső kommunikációs hagyományok

A belső kommunikációs és információs rendszer kialakításában célunk és követelményünk, hogy:

- legyen átfogó,
- korrekt, valóság-hű,
- rendszeres,
- érjen el minden érdekeltet.

A belső kommunikáció formái:

Írott	Szóbeli
<ul style="list-style-type: none"> • tájékoztatók a vezetői testület üléséről minden pedagógus és dolgozó részére • feljegyzések • ajánlások • hirdetőtábla a tanáriban • üzenő-táblák és információs faliújságok a tanulók részére az aulában (IDE SÜSS!), és a szülői váróban • minőségirányítási kérdőívek és interjúk • írásbeli tájékoztató a szülők részére éves programjainkról, valamint a fontosabb események előtt • Elektronikus napló (Mozanapló) 	<ul style="list-style-type: none"> • megbeszélések (munkaközösségi, team) • kötetlen beszélgetések • fogadóórák • nyílt napok • összejevetelek • értekezletek: alakuló, tanévnyitó, félévi és év végi osztályozó • negyedéves megbeszélések • szakmai, pedagógiai napok (ősz, tavaszi) • munkaértekezlet (szükség szerint) • rendkívüli értekezlet (ha azt a nevelőtestület 1/3-a, valamint az intézmény vezetése szükségesnek tartja) • szülői értekezlet (évente 3 alkalommal)

<p>dgyrefisk.mozanaplo.hu</p> <p>Email-kapcsolat: elektronikus levelezés, üzenetek szülő-szülő, szülő-pedagógus, pedagógus-pedagógus, pedagógus-tanuló, tanuló-tanuló között.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Webes felület: www.dgyrefisk.tirek.hu 	<ul style="list-style-type: none"> • rendkívüli szülői értekezlet (az osztályban tanító pedagógusok és/vagy a gyerekek jelenlétével) • A résztvevők köre: <ul style="list-style-type: none"> - tantestület - alkalmazotti közösség - szülők - tanulók - Igazgatótanács tagjai - egyházi személyek
---	--

A belső kommunikáció rendszeressége:

- napi:elektronikus napló, információs és üzenő-táblák
- heti: iskolarádióban szükség szerint, üzenő-táblán
- havi: összegző értékelés az elmúlt hónap eseményeiről, előzetes tervezés a hónap programjáról
- ellenőrzési feljegyzések
- az egy osztályban tanító pedagógusok tapasztalatcseréje az osztály óralátogatásának lezárásakor
- lelkesz és pedagógus tapasztalatcseréje

A kommunikációt kezdeményezheti:

- igazgató és iskolavezetés
- lelkesz
- tanító, tanár
- az iskolai élet bármely területén dolgozó személy
- Kisdíákok Presbitériuma
- tanuló
- Szülői Szervezet
- szülő
- Igazgatótanács
- egyházi személy

1.9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

20/2012. EMMI Rend. 64. § (1) A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani.

A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) a **20/2012. EMMI Rend.** 51. § (7) bekezdés a) pontjában meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Pótlóvizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Különbözeti vizsga

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az Intézmény a különbözeti vizsga letételét. Iskolánk bármely évfolyamába belépő tanulók esetén, ha a helyi tantervünkben szereplő, a beiratkozás tanévéig tanult tantárgyak éves óraszámainak összege kevesebb, mint az iskolánk helyi tantervében szereplő összeg, a belépő tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie.

Ugyancsak különbözeti vizsgát kell tenni a nem tanult tantárgyakból is. A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az Intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt szükség szerint legfeljebb harminc perccel megnöveljük,
- lehetővé tesszük, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát, a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tehet.

Helyi vizsgák rendje

Az iskola minden tanévben vizsgát szervez a hetedik és a kilépő nyolcadik évfolyamos tanulók részére.

A vizsga célja:

- az érvényes tantervi követelmények megerősítése, az ismeretek alkalmazása a gyakorlati tudás elmélyítése,
- a szövegértés, szövegalkotás és szókincs fejlesztése, a gondolkodási képességek fejlődése,
- könyvtárhasználattal és az interneten való tájékozódási ismereteik bővítése,
- OKM előzetes mérése,
- a kimeneti teljesítmény ellenőrzése,
- a középfokú továbbtanulásra való felkészülés segítése, színvonalának emelése.

A 7. osztály tanév végén tanulóink írásbeli, kompetenciaalapú, feladatsort oldanak meg matematika, magyar nyelv és szövegértés, valamint hittan tantárgyakból. Az írásbeli vizsgák időtartama 45 perc tantárgyanként.

A 8. osztályban, decemberben, az írásbeli felvételik előtt, matematikából, magyar nyelv és szövegértésből felvételi típusú írásbeli feladatsort oldanak meg tanítványaink 45 perc/tantárgy időtartamban.

A 8. osztályban az írásbeli és a szóbeli felvételi időpontok közötti időintervallumban (február elején) 1 választott tantárgyból szóbeli vizsgát tesznek (tételek szerint). Ebben az esetben a tanuló és szülei úgy választják a tantárgyat, hogy az segítse a felvételire való felkészülést is.

December 15-ig dönthetnek a tanulók arról, hogy melyik választható tantárgyból tesznek szóbeli vizsgát.

A vizsgatételeket a szakmai munkaközösségek dolgozzák ki.

Felkészülés a vizsgákra: A 7-8. osztályos tanulókkal minden tanév elején a szaktanárok megbeszélik a vizsga anyagát. Az általános tájékoztatáson túl tisztázzák, hogy az éves anyagból mi fog szerepelni a vizsga tételeiben. Erre tanév során is – az adott témakör feldolgozása-kor – külön gondot fordítanak. A tételek, tételvázlatok kidolgozásához segítséget nyújtanak.

A záróvizsgát megelőző hónap tanítási óráin a záróvizsga tételeinek tárgyalására kerülhet sor, ami egyben a több éves általános iskolai tananyag rendszerező ismétlését is jelenti.

Az évfolyam szülői értekezletén a vizsgaszabályzat ismertetésre kerül.

A vizsgatételek száma tantárgyanként maximum 10 lehet. A tételeket minden tanév szeptember 30-ig a munkaközösségeknek nyilvánosságra kell hozniuk (iskola honlap, Kréta faliújság). A vizsgatételeket az igazgató jóváhagyásával lehet kiadni.

A záróvizsga eredménye beszámít a tanuló év végi osztályzatába.

A vizsgabizottság tagjai az iskola pedagógusai, az igazgató vagy helyettesei lehetnek.

A szóbeli vizsgán a tétel kihúzása után legalább 10, legfeljebb 20 perc felkészülési időt kell biztosítani, de a tanuló önként korábban is megkezdheti feleletét. A vizsgáztatás 10 percnél hosszabb nem lehet egy-egy tantárgyból.

1.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:*

- *osztályozó vizsgákra,*
- *különbözeti vizsgákra,*
- *javítóvizsgákra*
- *pótló vizsgákra*
- *helyi vizsgákra*

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.
- aki az iskola nyolcadik évfolyamára jár

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- *akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.*

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgatárgyak részeit és követelményeit a szakmai munkaközösségek állapítják meg helyi tantervünk alapján.

1.10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI

1.10.1. Belépés az iskola induló évfolyamába

- A törvény és a fenntartó által előírt létszámkeretig minden gyermek beiskolázható, akinek a szülei az iskolát választották és elfogadják keresztyén nevelésünket, azonosulnak az iskola küldetésével, missziójával.
- 1995. évi Magyarországi Református Egyház köznevelési I. törvény 34.§ (1) meghatározottak szerint: Az óvoda és az általános iskola előkészítő foglalkozások, szülői találkozók alkalmával tájékozódik az intézmény iránt érdeklődő tanulók és családjuk felekezeti hovatartozásáról, egyházi kötődésének mértékéről, hitbeli elkötelezettségéről, érdeklődési köréről, és ezt figyelembe véve dönt a felvételtől.
- A beiskolázás során alkalmazott eljárás: elbeszélgetés a gyermek szüleivel az iskola küldetéséről, elvárásairól, házirendjéről.
- Felvételnél előnyt jelent a református keresztség és református gyülekezethez való tartozás.
- Iskolánkban nincs felvételi vizsga.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

1. Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban

- a) amennyiben a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, ezt igazolja,
- b) dönt a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről,
- c) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából, ha
  - ca) a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján,
  - cb) a gyermek nem járt óvodába,
  - cc) a szülő nem ért egyet az a) pont szerint kiállított óvodai igazolással vagy a b) pont szerinti döntéssel, vagy
- d) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából annak eldöntésére, hogy az augusztus 31-ig a hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet-e további óvodai nevelésben.

2. A gyermeke iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szülő is kezdeményezhet szakértői bizottsági vizsgálatot.

3. Az iskola igazgatója a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezheti, ha

a) a szülő nem ért egyet a (1) bekezdés a) pontja szerint kiállított óvodai igazolással vagy a (1) bekezdés b) pont szerinti döntéssel, és arról az iskola igazgatója tudomást szerez, feltéve hogy a kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést,

b) szükséges a gyermek sajátos iskolai nevelésben-oktatásban való részvételéről dönteni és arra az óvoda javaslatot tesz, vagy a szülő kéri, és e kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést.

1.10.2. Belépés felsőbb évfolyamokra

Felvételt nyerhet az a tanuló, aki bármilyen ok miatt iskolát változtat, ha azt az évfolyam létszáma lehetővé teszi. A felvétel során alkalmazott eljárás: elbeszélgetés a tanulóval, a tanuló szüleiivel (az iskola küldetéséről, elvárásairól, házirendjéről).

Ha van olyan tantárgy, ahol hiányosságok várhatók, az ismereteket pótolni kell, különös tekintettel a hit- és erkölcsstan tantárgy ismeretanyagára vonatkozóan.

- A hit- és erkölcsstan tantárgy esetében **szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával segítjük a felzárkózást.**
- Egyéb tantárgyak pl. idegen nyelv (angol), magyar nyelv, matematika, stb. ismeretanyagára vonatkozóan szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával **segítjük a tanuló belépését iskolánkba.**

A második–nyolcadik évfolyamba történő felvételnél a tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatár, illetve az osztálytermekben elhelyezhető létszámok alapján.

1.10.3. A felvételi eljárás egyéb szabályai

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a szülő személyi igazolványát, lakcímgazoló kártyáját
- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, lakcímgazoló kártyáját,
- a gyermek TAJ kártyáját
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást, a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt,
- a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét (ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta)
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét,

- elvált és élettársi viszonyban élő szülők esetén a szülői jogok gyakorlását igazoló okiratot/nyilatkozatot.

A második –nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát
- a szülő személyi igazolványát, lakcímgazoló kártyáját
- a tanuló TAJ kártyáját, lakcímgazoló kártyáját,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- az előző iskola által kiadott iskolaváltoztatási igazolást,
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
- elvált és élettársi viszonyban élő szülők esetén a szülői jogok gyakorlását igazoló okiratot/nyilatkozatot
- iskolaválasztással kapcsolatos szülők közötti vita esetén, annak eldöntésére irányuló bírósági határozatot.

1.11. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Az egyén és a társadalom számára egyaránt fontos és egyre szélesebb körben felismert szükséglet, hogy minél több állampolgár legyen képes a saját illetve mások testi épségét, egészségét veszélyeztető állapotot felismerni, szaksegítséget hívni és a hivatásos segélynyújtó helyszínre érkezéséig megfelelően, magas színvonalon elsősegélyben részesíteni az arra rászorulókat.

Célunk intézményi szinten: Elsősegélynyújtás és újraélesztésben alapszintű gyakorlottság elérése.

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, melyet hirtelen egészségkárosodás esetén annak elhárítása, vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Jóllehet a tőle elvárható segítség nyújtására törvény kötelez mindenkit (1997. évi CLIV. Törvény az egészségügyről, 5. § e.), és annak elmulasztását a Büntető Törvénykönyv szankcionálja.

A felnőtt személyek elsősegélynyújtó motiváltsága magas, de tudásszintje alacsony, teljesítő-képessége esetleges, továbbképzésre való hajlandóságuk alacsony.

Az elsősegélynyújtás gyermekkorban történő oktatása a későbbi elfogadható tudás alapjává válhat. Hajlandóság kialakításának egyik eszköze lehet a gyermekkorban megkezdett oktatás.

Kapcsolatok, kapcsolódási pontok:

- Magyar Vöröskereszt
- Országos Mentőszolgálat
- iskolai védőnő
- iskolaorvos
- háziorvos
- család
- pedagógusok
- alkalmazottak

Elsősegély nyújtási ismeretek a tanítási órán:

Korosztály	Tantárgy	Ismeretek
1-4. évfolyam	természetismeret, technika, testnevelés,	Egészségünk, testi épségünk védelmének fontossága. Helyes közlekedés szabályai. Baleset- és tűzvédelmi szabályok.

		Szaktantermek használata. Elsősegélynyújtás fogalma, alapjai. Segítségkérés, mentőhívás.
--	--	--

5-6. évfolyam	természetismeret, technika, testnevelés, informatika, osztályfőnöki órák	Egészségünk, testi épségünk védelmének fontossága. Helyes közlekedés szabályai. Baleset- és tűzvédelmi szabályok. Szaktantermek használata. Elsősegélynyújtás fogalma. Segítségkérés, mentőhívás Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítása
7-8. évfolyam	biológia, kémia, fizika, technika, testnevelés, informatika, osztályfőnöki órák	Egészségünk, testi épségünk védelmének fontossága. Helyes közlekedés szabályai. Baleset- és tűzvédelmi szabályok. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek, érintésvédelmi ismeretek. Veszélyes anyagok és kezelésük a háztartásban. Szaktantermek használata. Elsősegélynyújtás fogalma. Segítségkérés, mentőhívás Az ember megismerése és egészsége Szűrővizsgálat, önvizsgálat, védőoltás. Az orvosi ellátással kapcsolatos alapismeretek. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek.

Nem hagyományos tanórai keretek között

- erdei iskola
- terepgyakorlat
- egészségnap

- versenyek, elsősegélynyújtó versenyek iskolai szervezésben és a Vöröskereszt szervezésében
- Elsősegélynyújtás világnapja (szeptember 8.)

Tanórán kívüli lehetőségek

- tömegsport, mindennapos testedzés programja
- sportegyesületi tagság, iskolai sportkör
- osztálykirándulások
- nyári táborok (sport, úszó)
- pályázatokon való részvétel
- helyi, körzeti, megyei szintű vetélkedők
- előadások: iskolaorvos, védőnők, mentőszolgálat, szakorvos
- a Kisdiákok Presbitériuma programjai: egészségnevelés, közlekedés, tisztaság
- vizsgálatok, mérések, tesztek
- drámapedagógiai eszközök.

Fejlesztési feladat, intézményi szinten:

- Elsősegély nyújtási tanfolyam szervezése: az iskola alkalmazottainak

A tanórai és az egyéb foglalkozások során iskolánkban ki kell alakítani a *tanulóknak és alkalmazottainknak* a biztonságos intézményi környezet megteremtésének készségét, át kell adni a baleset-megelőzési ismereteket a főbb közúti közlekedési balesetek, a mérgezés, fulladás veszélyei, az égés, az áramütés, valamint az esés témakörében.

Az elsősegély oktatás keretein belül a résztvevők megismerkednek többek között a 'Ne árts!' elvvel, a veszélyeztető állapotokkal, a keringés és légzés megingást okozó kórképek ellátásával, az alapszintű újraélesztéssel, a sérülések osztályozásával, a különböző sérülés- és betegségcsoportok alapvető elsősegélynyújtási ismereteivel, a segítségkérés alapelveivel, a hatékony csapatmunkával. A képzés gerincét a szituációs gyakorlatok adják. A gyakorlatok esetmegbeszéléssel zárulnak, mely a feladatok közös elemzése nyomán lehetőséget nyújt a helyesen megoldások, megfelelő teljesítések megerősítésére, illetve az esetlegesen előforduló hibák, tévedések korrekciójára. Nagy hangsúlyt fektetünk emellett a szituációs játékok során megélt pszichés élmények feldolgozására, valamint az elsősegélynyújtóra nehezedő stressz megfelelő kezelésének fontosságára is felhívjuk a figyelmet.

Képességfejlesztés

A pedagógiában jártas emberek számára ma már egyértelmű, hogy a tényanyag oktatása mellett elengedhetetlen a képességek kialakítása és fejlesztése. Képesség alatt az egy bizonyos típusú vagy tartalmú tevékenység elvégzésére való egyéni felkészültséget értjük. Két nagy részre tagoljuk, a szaktudás alatt a diszciplináris tájékozottságot és rutint értjük, míg a kompetencia alatt a természetes közegben, természetes könnyedséggel elsajátítható és alkalmazható tudást.

A képzés során az alábbi kompetenciák fejlesztését tűztük ki célul:

1. Problémafelismerés;
2. Gyors és szakszerű cselekvés
3. Embertársaink iránti érzékenység;
4. Bajba jutottakkal szembeni együttérzés;

Témák

- Az elsősegélynyújtás alapjai
- Áramütés
- Hőártalmak
- Csípések, harapások, marások
- Elsősegély-felszerelés
- Gyerekbetegségek, sérülések
- Mérgezések
- Sportsérülések
- Statisztikák
- Törés, rándulás, ficam
- Tudatzavar, ájulás, eszméletlenség
- Újraélesztés
- Vegyszer okozta sérülések
- Vérzések
- alapszintű újraélesztés

Mérés, számonkérés az oktatási tervhez kapcsolódó, korosztálynak megfelelő feladatlapok, tesztek segítségével, valamint szituációs gyakorlatokon való alkalmazással történik, egészségnapokon.

A mérési eredmények kiértékelése, további fejlesztés megtervezése az iskola vezetőségének, védőnőnek a feladata.

Az intézmény alkalmazottainak képzése, a képzés célja:

Az oktatási intézményben legyenek olyan pedagógusok, alkalmazottak, akik az elsősegélynyújtási és/vagy baleset megelőzési ismeretekkel tisztában vannak. Egy esetleges baleset, rosszullét esetén a bajt felismerjék, segítséget tudjanak hívni, illetve nyújtani. Fontos célkitűzés, hogy felhívjuk a figyelmet az egyes életkorok segélynyújtási eltéréseire.

A képzés végére a résztvevők legyenek képesek:

- a baleseti helyzetek felismerésére, azok ellátására, segélyhívásra.

2. A MISKOLC-DIÓSGYŐRI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE

2.1. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE

2.1.1. Kerettantervek

- Helyi tantervünk alapját képezi az **51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet** (a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendje) alapján készült. A központilag kiadott kerettantervben lévő, két évre szóló követelményeket megtartjuk, változatlanul átvesszük.
- *A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet alapján* a kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Helyi tantervek

Iskolánk minden évfolyamra vonatkozó átfogó helyi tantervet használ.

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

H2013 = *A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet* alapján átdogozott, és 2013. szeptember 1. napjától érvényes helyi tanterv **kifutórendszerben**.

H2020 = a 2020-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, valamint az Oktatási Mi-

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2020-2021	H2020	H2013	H2013	H2013	H2020	H2013	H2013	H2013
2021-2022	H2020	H2020	H2013	H2013	H2020	H2020	H2013	H2013
2022-2023	H2020	H2020	H2020	H2013	H2020	H2020	H2020	H2013
2023-2024	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020

nisztérium által 2020-ban kiadott kerettanterv alapján elkészített 2020 szeptemberétől érvényes helyi tanterv **felmenő rendszerben**.

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Pályázatok, melyek beépültek iskolánk nevelési-oktatási folyamatába:

- TÁMOP 3.1.4 /08/2 Kompetencia alapú oktatás c. pályázat
- TÁMOP 3.1.4 -12/2. sz. Innovatív iskolák c. pályázat
- EFOP-1.8.5-17-2017-00132 Menő menza program a Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány szervezésében c. pályázat
- EFOP-3.3.7-17-2017-00046 „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” c. pályázat
- EFOP-3.2.3-17-2017-00044 A tanítás-tanulás modernizálása a digitális környezet fejlesztésével a Tiszáninneri Református Egyházkerület oktatási intézményeiben c. pályázat

A kötelező tantárgyak részletes helyi tanterve a pedagógiai programunk 1. sz. mellékletében található.

2.1.2. Alapelvek, célok, feladatok (NAT 2012 – NAT 2020)

2.1.2.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyamán a pedagógus tevékenysége által

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, az alsó tagozat az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermekjáték és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal – fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít ki.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést.

A pedagógus ebben az életszakaszban mintákat ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését. Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és egyéni bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoporthoz, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

2.1.2.2. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyamán a pedagógus tevékenysége által

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozatos szakasza szervesen folytatja az alsó tagozatos szakasz nevelő-oktató munkáját. Ez a szakasz a készségek és képességek fejlesztésével olyan pedagógiai munkát igényel, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a tanulók életének és tevékenységének számos más színtere, fóruma is. Az 5–6. évfolyamon – az 1–4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a 7–8. évfolyamon, a serdülőkor kezdetétől viszont hangsúlyossá válik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás fejlesztése.

Az általános iskola az 1–4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5–8. évfolyamokon is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú tanulókat. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középfokú nevelés-oktatás szakaszában történő továbbtanulásra, illetve az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszára, összességében ezzel is támogatva a társadalomba való beilleszkedést.

A pedagógus nevelési-oktatási tevékenységével fejleszti a tanulók érzelmi, szociális és kognitív képességeit, kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítására, a tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetencia-területek és koncentrációs képességek, akarati tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, valamint alkalmazza az újszerű nevelési- oktatási tanulásszervezési eljárásokat, módszereket, eszközöket.

2.1.2.3. Kompetencia alapú oktatás

A kompetencia alapú oktatás célja az, hogy a gyermekek a mindennapi életben hasznosítható tudással rendelkezzenek – nem lemondva az ismeretek elsajátításáról, vagyis „ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés” megvalósítására törekszik. Kompetencia alapú fejlesztésen a készségek, képességek fejlesztését, az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást értjük.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

A **NAT2020** az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák”

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők. Több kompetencia egymásba fonódik, így részben fedik egymást, továbbá az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik területhez elengedhetetlen készségek formálódását, fejlődését. Hasonló egymásra építettség jellemzi a képességek kibontakoztatására és a tanulás fejlesztésére irányuló célok és az egyes műveltségterületek viszonyát. Számos olyan fejlesztési területet említhető, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

2.1.2.4. A kompetencia alapú oktatás céljai

- a sikeres munkaerőpiaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése kompetencia alapú oktatás elterjesztése
- a kompetencia-alapú oktatás megvalósításához illeszkedő módszertan széleskörű megismerése, és megvalósítása,
- a nevelőközösség módszertani kultúrájának fejlesztése,
- a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése
- az esélyegyenlőség érvényesítése
- újszerű tanulás-szervezési eljárások bevezetése
- szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása
- egyéni fejlesztési tervek készítése
- digitális írástudás elterjesztése

2.2. A KERETTANTERV ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ, KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ ÉS SZABADON VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK RENDJE (TANANYAG, FOGLALKOZÁS MEGNEVEZÉSE, ÓRASZÁM)

2.2.1. Az iskola tantárgyi rendszere a kerettanterv alapján

Tantárgy neve	Évfolyam								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
Angol nyelv	1	1	1	3	4	4	4	4	1-8.
Állampolgári ismeretek								1	8.
Biológia							1,5	1,5	7-8.
Dráma és színház								1	8.
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	3-8.
Egyházi ének				1		1			4. és 6.
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	1-8.
Fizika							1,5	1,5	7-8.
Földrajz							1,5	1,5	7-8.
Hít- és erkölcstan	2	2	2	2	2	2	2	2	1-8.
Hon- és népismeret						1			6.
Kémia							1,5	1,5	7-8.
Környezetismeret			1	1					3-4.
Magyar irodalom	4	4	3	3	2	2	1,5	1	1-8.
Magyar nyelv	3	3	3	3	2	2	2	2	1-8.
Matematika	4	4	4	4	4	4	3,5	3	1-8.
Osztályfőnöki					1	1	1	1	5-8.
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1		1-7.
Természetismeret					2	2			5-6.
Testnevelés, sport	5	5	5	5	5	5	5	5	1-8.
Történelem					2	2	2	2	5-8.
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1-8.
Óratervi órák összesen:	24	24	25	27	29	30	31	31	

Az iskola keresztyén jellegéből adódó tantárgyak oktatása

- A Hit- és erkölcstan tantárgy oktatása 1. osztálytól 8. osztályig heti 2 órában történik. A református felekezetű tanulók református, a más felekezetű (római katolikus, görög katolikus) tanulók felekezetüknek megfelelő hitoktatásban részesülnek órarendbe épített tanítási órákon. (1995. ÉVI I. TÖRVÉNY A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYE 31. §.)
- Egyházi ének tantárgy oktatása az 4. és 6. évfolyamon heti 1-1 órában, értékelése önálló érdemjeggyel történik. (1995. ÉVI I. TÖRVÉNY A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYE 31. §.)
- Istentisztelet 1. osztálytól 8. osztályig heti 1 órában

A tantárgyak részletes helyi tanterveit a pedagógiai program 1. számú melléklete tartalmazza.

2.2.2. Az 1-4. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszámja - Óraterv az 1-4. évfolyamon

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet alapján átdogozott, és 2013. szeptember 1. napjától érvényes helyi tanterv **kifutórendszerben**.

Óraszámok (kötelező+szabadon választható összesen)				
Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Tantárgy				
Magyar irodalom	4	4	3	3
Magyar nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	2	2	2	2
Angol nyelv	1	1	2	3
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Rajz	2	2	2	2
Technika	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
összesen:	25	25	25	27

Kötelező órakeret:

Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Tantárgy				
Magyar irodalom	4	4	3	3
Magyar nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Angol nyelv	-	-	-	2
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Rajz	2	2	2	2
Technika	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Alap óraszám	23	23	22	24
Szabadon választható órakeret:				
Angol nyelv	1	1	2	1
Egyházi ének	-	-	-	1
Hit és erkölcsstan	1	1	1	1
Szabadon választható óraszám összesen	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakereten túli	-	-	-	-

órák száma Hit és erkölcsstan				
Összes heti óraszám	25	25	25	27

Az 1-4. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszama

A 2020-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, valamint az Oktatási Minisztérium által 2020-ban kiadott kerettanterv alapján elkészített 2020 szeptemberétől érvényes helyi tanterv **felmenő rendszerben.**

Évfolyam Tantárgy	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Matematika	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Angol nyelv				2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órák				
Etika/hit és erkölcsstan	1	1		
Angol nyelv	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Szabadon tervezhető óra	2	2	2	2
Összes tervezett óraszám	24	24	24	25
Hit- és erkölcsstan			1	1
Egyházi ének				1
Összesített óraszám	24	24	25	27

2.2.3. Az 5-8. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszámja

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet alapján átdogozott, és 2013. szeptember 1. napjától érvényes helyi tanterv **kifutórendszerben**.

Óraszámok (kötelező+szabadon választható összesen)				
Évfolyam	5.	6.	7.	8.
Tantárgy				
Magyar irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	2	2
Történelem	2	2	2	2
Hit- és erkölcsstan	2	2	2	2
Angol nyelv	4	4	4	4
Matematika	4	4	4	4
Informatika	1	1	1	1
Természetismeret	2	2	-	-
Fizika	-	-	1,5	1,5
Biológia	-	-	1,5	1,5
Kémia	-	-	1,5	1,5
Földrajz	-	-	1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Rajz	1	1	1	1
Technika	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Egyházi ének	-	1	-	-
Hon- és népismeret	1	-	-	-
összesen:	29	29	32	32

Kötelező órakeret

Évfolyam	5.	6.	7.	8.
Tantárgy				
Magyar irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	1	2
Történelem	2	2	2	2
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Informatika		1	1	1
Természetismeret	2	2	-	-
Fizika	-	-	1,5	1,5

Biológia	-	-	1,5	1,5
Kémia	-	-	1,5	1,5
Földrajz	-	-	1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Rajz	1	1	1	1
Technika	1	1	1	-
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Hon-és népismeret	1	-	-	-
Alap óraszám	26	25	28	28

Szabadon választható órakeret				
Egyházi ének	-	1	-	-
Technika	-	-	-	1
Magyar nyelv	-	-	1	-
Történelem	-	-	-	-
Angol nyelv	1	1	1	1
Matematika		1	1	1
Informatika	1	-	-	-
Szabadon választható óraszám összesen	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakereten túli órák száma	1	1	1	1
Hit és erkölcsstan				
Összes heti óraszám	29	29	32	32

A kötelező tantárgyak és óraszámok átvétele mellett a nevelőtestületünk döntése és a Szülői Szervezet egyetértése alapján az évfolyamonkénti órakeret 10%-át (szabad órakeretet) egyrészt néhány tantárgy (magyar nyelv, angol nyelv, matematika, hit- és erkölcsstan) óraszámának megemelésére, másrészt egyes tantárgyak (angol, informatika) korábban történő bevezetésére, valamint a technika, életvitel tantárgy 8. évfolyamon történő tanítására fordítottuk.

A tantárgyi órakeret 10%-ának felhasználásáról a tantestület úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Az 5-8. évfolyam helyi tantárgyi rendszere és heti kötelező óraszámja

A 2020-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, valamint az Oktatási Minisztérium által 2020-ban kiadott kerettanterv alapján elkészített 2020 szeptemberétől érvényes helyi tanterv felmenő rendszerben.

Évfolyam Tantárgy	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret				
Etika/hit és erkölcsan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Kémia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Biológia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Angol nyelv	3	3	3	3
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház				
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órák				
Angol nyelv	1	1	1	1
Dráma és színház				1
Hon- és népismeret		1		
Magyar nyelv és irodalom			0,5	
Matematika			0,5	
Szabadon tervezhető óra összesen	1	2	2	2
Összes tervezett óraszám	28	28	30	30
Hit- és erkölcsan	1	1	1	1
Egyházi ének		1		
Összesített óraszám	29	30	31	31

2.3. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozáshoz, amelyeket az oktatásért felelős miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított.

2.3.1. A taneszköz választás elvei

- Helyi tantervünk tantárgyi rendszeréhez – tartalmilag – kapcsolódó legyen;
- Segítse a képességfejlesztő tanítási-tanulási folyamatot;
- Tegye lehetővé a differenciálást.
- Megvalósuljon a digitális oktatási tartalmak integrálása a kompetenciafejlesztő oktatás alkalmazása során.
- Az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak fejlesztéséhez szükséges, egyenlő hozzáférést biztosító **IKT infrastruktúra** megteremtése

A tankönyv választás elvei

- Milyen a tartalmi kidolgozottság? Szaktudományos igényesség.
- Miféle tanításfelfogást képvisel a feldolgozás módja?
- (Kis lépésekben halad, intenzív tempót diktál, ismeret centrikus stb.)
- Teremt-e lehetőséget az önálló tanuláshoz, differenciáláshoz?
- Miféle képesség- és készségfejlesztési feladatok megoldásához ad lehetőséget?
- Feleljen meg a kompetencia alapú oktatás kritériumainak.
- Mennyire motiváló a könyv tartalma?
- Milyen a nyelvi megformáltság?
- Szerepeljen a központilag kiadott tankönyvjegyzéken.
- Feleljen meg az iskola helyi tantervének és az iskola oktatási-nevelési célkitűzéseinek.
- Segítse az évfolyamok közötti tananyagok egymásra épülését.
- A szövege legyen érthető és az adott életkorhoz igazodó, fejlessze a logikus gondolkodást, az illusztrációk legyenek funkcionálisak és áttekinthetőek.
- A taneszközök, segédeszközök legyenek kompatibilisek a tankönyvekkel, munkafüzetekkel.

- Fontos, hogy bármilyen tantárgyhoz kapcsolódik is, a tankönyv feleljen meg az iskola szellemiségének, ha ez lehetséges, keresztény szemléletet tükrözzön.
- A könyv legyen esztétikus, figyelemfelkeltő hatású, hogy a diák örömmel vegye kézbe
- A hangsúly az egyéni és egyedileg szervezett **csopartos tanulási folyamatra** helyeződjön

A törvényi előírások alapján a szabad tankönyvválasztás pedagógiai elvének sérülése nélkül figyelembe veendő a munkaközösségek javaslata.

A tankönyvlista minden évben egyeztetésre kerül a Szülői Szervezettel és a Kisdiákok Presbitériumával (diákönkormányzat), figyelembe véve a tankönyv ingyenes igénybevétele biztosításának kötelezettségét.

2.3.2. A tankönyv térítésmentes igénybevétele

Az 1265/2017 (V. 29) Korm. határozat értelmében a 2017/2018-as tanévben az ingyenes tankönyv ellátást a kormány egy ütemben vezette be 5-8 évfolyamon. Ezen intézkedés eredményeként a 2017/2018- as tanévtől a tankönyvet ingyenesen kapja az iskola valamennyi tanulója.

2.4. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI

2.4.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.
- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Egyénre szabott helyes tanulási módszerek kialakítása.
- Az iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet, magáért másokért valófelelősség kialakítása.

2.4.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozato-

san előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Tanulásszervezési technikák kialakítása a teljesítmények növelése érdekében.
- Tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;

2.4.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.
- Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.
- A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanulás-hoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
- Kulcskompetenciák megalapozása együttműködési készség fejlődése, a tanulói tudás megalapozása.
- A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása, helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával.
- A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával, a mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.
- Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.4.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.

- Felkészítés pályaválasztásra, pályaorientációra. az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésére, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

2.4.5. Fejlesztési területek – nevelési célok (NAT) helyi megvalósulása

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen van az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatása is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel egyeztetik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válnak,
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

Alapvető feladatunk a keresztyén erkölcsi értékrend megismertetése és betartatása. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink meg tudjanak felelni a kor kihívásainak, ugyanakkor az értékvesztett világunkban legyenek kapaszkodójuk. Személyes példaadással igyekszünk elősegíteni és támogatni, hogy diákjaink maguk is hitüket gyakorló keresztyének legyenek.

Az iskolánk közösségi élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a türelem, a megértés, az elfogadás. Ezek az értékek áthatják a nevelés és oktatás teljes folyamatát a mindennapokban.

Iskolánk egyházi fenntartású intézmény, így tanulóink hittanoktatásban vesznek részt.

Minden évfolyamon heti két órában zajlik hitoktatás. A hitoktatás megszervezésére a tanuló beiratkozáskor történő választása alapján kerül sor. (református, római katolikus vagy görög katolikus). 4 – 6. évfolyamon heti egy órában minden tanuló egyházi ének oktatásban részesül. A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók életét, munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Lehetőség szerint pályázati kereten belül (*Határtalanul pályázat*), vagy az iskola alapítványának támogatásával vegyenek részt felső tagozatos diákjaink osztálykirándulásokon a szomszédos országok magyarlakta területein, így személyes tapasztalásokat szerezzenek a külföldi magyarságról. Fűzzék minél szorosabbra a magyarországi és határon túli diákok kapcsolatát.

Célunk, hogy tanulóink érezzék késztetést a határon átnyúló magyar-magyar kapcsolatok építéséhez, személyes kapcsolatok kialakításához, elmélyítéséhez. Testvériskolánkkal a Rozsnyói Református Alapiskolával az osztályok ápolják a meglévő kapcsolatot közös táborozással, találkozással.

Minden tanévben a Nemzeti Összetartozás Napján lehetőségekhez képest ünnepeljünk együtt. Ismerjük meg egymás hagyományait, szokásait.

Fontos számunkra, hogy tanulóink megismerjék nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Pedagógusaink, osztályfőnökök igyekeznek kialakítani bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését.

Minden tanévben 2 hétig tartó iskolai projekt keretében szűkebb lakókörnyezetünk Diósgyőr értékeit, nevezetességeit, régmúlt és mai kultúráját, iparát, sportéletét tanulmányozzák tanítványaink, mely során kisfilmek, prezentációk, fotók, rajzok, egyéb kiállításra került produkciók születnek. Az irodalom- és történelemórákon kiemelt területként kezeljük, hogy a tanulók megismerjék nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. A honismereti foglalkozásokon elsajátítják azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

Európa a magyarság tágabb hazája, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy tanítványaink magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg a környező népek történelmét, sokszínű kultúráját. Történelmi témájú vetélkedőkön, versenyeken vesznek részt. Lehetőség szerint pályázati kereten belül (Határtalanul pályázat), vagy az iskola alapítványának támogatásával részt vesznek felső tagozatos diákjaink osztálykirándulásokon a szomszédos országok magyarlakta területein, így személyes tapasztalásokat szerezzenek a külföldi magyarságról. Fontos, hogy fűzzék minél szorosabbra a magyarországi és határon túli diákok kapcsolatát.

Célunk, hogy tanulóink érezzék készletét a határon átnyúló magyar-magyar kapcsolatok építéséhez, személyes kapcsolatok kialakításához, elmélyítéséhez. Testvériskolánkkal a Rozsnyói Református Alapiskolával az osztályok ápolják a meglévő kapcsolatot közös táborozással, találkozással.

Minden tanévben a Nemzeti Összetartozás Napjáról megemlékszünk, nemzeti ünnepeinkre műsorral készülünk.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja.

Ahhoz, hogy tanulóink énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A meg-

alapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Az osztályfőnöki órákon, lelki alkalmakon, valamint a jól megtervezett tanítási órákon, kooperatív technikák alkalmazásával, csoportmunkákban igyekeznek pedagógusaink segíteni tanítványaikat, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra, ön- és egymás értékelésére, akár egészséges vitahelyzetek teremtésével is.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában.

Iskolánk kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről.

Lelkészünk, hitoktatóink és védőnk segíti az osztályfőnökök munkáját a családi életre való nevelésben. A mindennapi áhítatok, az osztályfőnöki órák, a tanulói workshopok lehetőséget, megfelelő alkalmat nyújtanak a harmonikus családi életre való nevelésre, külön kiemelve a szexuális kultúra kérdéseit. Iskolánk református egyházi intézményként a pedagógusok példáján keresztül is igyekszik közvetíteni a család jelentőségét.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Osztályfőnöki órán, valamint egyéb a témához szorosan kapcsolódó tanítási órákon ösztönözzük a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására, legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.

Minden tanévben megrendezzük egészségnapunkat, ahol az egészséges táplálkozásra, egészséges életmódra hívtuk fel tanítványaink figyelmét. A védőnőnk, meghívott előadók, pedagógusok motiválják a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A technika, valamint a testnevelésórákon kiemelten foglalkoznak pedagógusaink az egészséges életmódra neveléssel. A helyes táplálkozás iránti igény kialakítása illetve a

rendszeres testmozgás, sportolás egészségjavító hatásainak bemutatása fontos feladat. Az egészséges lelki nevelésben a reggeli áhítatok is nagy szerepet kapnak.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Ezek gyakorlásának színtere a csoportmunkák alkalmazása a tanítási órákon, ahol egymás elfogadása, a különböző képességek fejlesztése, egymás segítése kerül előtérbe.

Iskolánkban istentiszteleteken, reggeli áhítatokon, tanítási órákon, iskolai rendezvényeken figyelemfelhívással, oktatással és személyes példaadással neveljük tanulóinkat úgy, hogy érezzék együtt az idősekkel, a fogyatékkal élőkkel, minden arra rászorulóval. Igyekezzenek tőlük telhetően segíteni. Ezért másort adunk öregotthonban, óvodákban, gyülekezetek előtt. Részt vállalunk adományainkkal a rászorulóknak karácsonyi ajándékozásában. Pénzadománnyal segítjük a kárpát-medencei református iskolákat. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink tanuljanak meg fáradozni családtagjaikért, osztálytársaikért. Az adakozás, az ajándékozás öröme kísérelje életüket.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatoságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességekre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatoságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességekre tekintettel használja. Célunk,

hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.

Osztályaink, szülőkkel egyeztetve erdei iskolán vesznek részt, melynek egyik kiemelkedő célkitűzése a környezettudatos nevelés. Az osztályfőnökök, szaktanárok felkészítik tanulóinkat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekednek arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő. Fontosnak tartják, hogy tanulóink kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. Ennek érdekében akadályverseny, kerékpáros- és gyalogtúrák, osztálykirándulások, többnapos erdei iskolák, szervezésével neveljük tanítványainkat környezettudatosságra.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosítunk, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Szakkörök látogatása, tehetségek ápolása, versenyeztetése a továbbtanulás, a felvételik megfelelő szintű előkészítése egyaránt hozzájárult a pályaválasztás segítéséhez. Lehetőségektől függően szorgalmazzuk minél több munkaterület (pékség, cukrászat, ipari telep, stb.), vállalkozás, valamint több szakközépiskola nyíltnapjának meglátogatását, vendégeket hívunk különféle szakterületekről. Emellett a pályaorientációban szerepet vállal a pályaválasztási szaktanácsadó is, ezáltal a diákok segítséget kaphatnak megtalálni leendő hivatásukat.

Pályaorientációs projektnapot, ún. „Mesterségek napját” tartunk tanévenként, ezen az alkalmon a Református EGYMI munkatársai mellett különböző szakma képviselőit hívunk meg a szülők közül, akik hitelesen mutatnak be egy-egy munkaterületet, szakmát.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi

szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról.

Célul tűztük ki, hogy a tanulóink ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén.

Ennek érdekében tanulói workshopot, versenyt szervezünk a 7-8 évfolyamos diákjaink számára, ahol sor kerül a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítására, az elsajátított ismeretek felszínre hozására.

Témája továbbá:

- A pénz rövid története - tények és tévhitek.
- A kereskedelem működése gyerek szemmel.
- Hogyan gyűjtsünk pénzt, és hogyan vigyázzunk rá?
- Hogyan gondolkodjunk a pénzről a Szentírás tükrében?
- Felelős gondolkodás a gyakorlatban - költségvetés és pénzügyi tervek készítés játékos formában.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt megismerésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Célunk, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét.

Az osztályfőnöki órák, informatika órák, tanulói workshopok alkalmával célzott előadások, oktatási folyamatok keretében felhívjuk tanítványaink figyelmét a hatékony, értő médiahasználatra, hogy hogyan kell kritikusan kezelni, elemezni a média által közvetített üzeneteket, eligazodni az internet világában, értelmesen használni az új kommunikációs technikákat, kreatív tartalmakat létrehozni, felismerni a kockázatokat és veszélyeket, megvédeni magukat a káros vagy sértő médiatartalmaktól. Több tantárgy ismeretanyagába beépítetten jelenik meg a médiaismeret.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információ-

források; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A tanulás tanítása az iskolánk alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Felhívjuk tanulóink figyelmét, hogy melyek az egyénre szabott tanulási módszerek, miként működhetnek együtt a tanulók csoportban, hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást igyekszünk kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kiemelt feladatunk az SNI-s és BTM-es tanulók fejlődésének segítése.

Valamennyi pedagógus igyekszik a tanulók teljesítményének javítására, az egyéni képességek felszínre hozására és hasznosítására, páros munka, csoportmunka alkalmazásával, egyéb kooperatív tanítási módszerek előtérbe helyezésével.

A tanítási órákon megjelennek a differenciált tanulásszervezés, a kooperatív technikák alkalmazása. Fontos a tanulás hatékonyságának, valamint az otthoni tanulás segítésének érdekében a tanulási rutin elsajátíttatása, a szövegfeldolgozás, szövegértés, elemzés, összefüggések keresése.

Kiemelt feladat a tanítási órák kellő figyelemmel történő tervezése, a módszertani sokszínűség, az IKT alkalmazása, gyakorláshoz, ismeretek bővítéséhez, kutatáshoz internetes elérhetőségek ajánlása. Elengedhetetlen a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás.

2.5. MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA

A mindennapos testmozgás céljai és megvalósításának formái

Cél az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetése, általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztése, a szükséges szint elérése, megtartása.

- A tanulók szeressék meg és szokják meg, hogy minden nap sportoljanak, mozogjanak.
- Javuljon fizikai és egészségi állapotuk.
- A hiányzási statisztikában javulás következzen be, kevesebb legyen a beteges gyerek, mert ellenállóbbá válik a szervezetük.
- Emelkedjen a testnevelési órák szakmai színvonala.
- Változatos mozgásformák mellett engedjen teret a játéknak is.
- **Minden diák, minden nap bekapcsolódhasson valamilyen sportprogramba.**

A 2011. évi CXCV. tv. 27. § (11) bekezdés szerinti mindennapos testnevelést az iskolai nevelés-oktatás első, ötödik, kilencedik évfolyamán 2012. szeptember 1-jétől kezdődően felmenő rendszerben kell megszervezni.

- Megvalósítása az **Nkt.** és a hatályos **EMMI** rendeletben foglaltak érvényesítésével tanítási órákon (a Testnevelés és sport kerettanterv megvalósításával), tanórán kívüli rendezvények, versenyek lebonyolításával és napközis időben történik, és ezen túl
- az intézmény biztosítja tanulóinak a külső sportegyesületekben való rendszeres sportolás lehetőségét.

Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban, azokban az osztályokban, amelyekben közismereti oktatás is folyik, azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

a) a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,

b) iskolai sportkörben való sportolással,

c) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet kezei között szervezett edzéssel,

d) egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.

A mindennapos testmozgás lehetőségei a tanítási órákon kívül

- **Délutáni sportfoglalkozások:** foci, röplabda, kézilabda, szivacskezilabda, úszás, atlétika, torna, önvédelem, korcsolyázás, aerobik, néptánc, moderntánc
- Sportszerek használata délutánonként, képességfejlesztő játékok
- Házibajnokságok
- Kondicionáló szoba működtetése, kihasználtság növelése
- Asztalitenisz állandó lehetőségének biztosítása (benti és udvari lehetőség).
- Kézilabda sportedzések
- Szivacskezilabda foglalkozások
- Versenyszerű sporttevékenységek egyesületi tagsággal, vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján, az ott folyó munka figyelemmel kísérése
- Gyógytestnevelési órák iskolánkban
- A Csomasz Tóth Kálmán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tánc tanszaka, egyéb művészeti iskolák mozgásfejlesztő tanszakai
- Testnevelés óra keretében úszás lehetőség az uszoda kapacitásának függvényében.
- Téli időszakban korcsolyázási lehetőség

A tanítási órakereten kívül a tanulóknak lehetőségük van délutáni sportfoglalkozásokra, sportkörre járni. A szülő tanév elején nyilatkozatban közli igényét.

Annak érdekében, hogy, az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyermek minden nap vegyen részt a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelés órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna (l.a 243/2003. (XII.17.) Kormányrendelet testnevelés alapelveit és céljait);
- A testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályinak betartása, külön figyelemmel a fitness mérések testhelyezeteire és az izomerősítések különböző testhelyezeteire (l.az OM „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréseihez” című 2000-ben megjelent kiadványt);
- minden testnevelési óra és minden egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulónak is;
- a testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesüljenek a teljes testmozgási programban;

- a testmozgás program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportok, melyeket egy életen át lehet folytatni, az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

A fenti szempontok együtt és egyformán fontosak és jelentősek.

2.6. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI

Az iskolai óratervek kötelező és nem kötelező (választható) tanórai foglalkozásokat határoznak meg.

A **szabadon választott tanórai foglalkozást** az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát. A tanulónak – kiskorú tanuló esetén a szülőnek – írásban nyilatkoznia kell arról, hogy a szabadon választott tanítási órákra történő jelentkezés jogkövetkezményeit tudomásul vette.

Iskola helyi tantervében meghatározott tananyag elsajátítása, a követelmények teljesítése a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető, ezért az iskolába történő beiratkozás a szabadon választott tanítási órákon való részvétel vállalását is jelenti.

A helyi tantervben szereplő, a kerettanterv alapján kötelező és a szabadon választható órakeret szerinti tantárgyak esetében a pedagógusválasztás lehetőségét nem tudjuk biztosítani.

2.7.A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV, FEJLESZTŐ FORMÁI, VALAMINT A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ELVEI

2.7.1. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának folyamatos ellenőrzését és értékelését. Az értékelés-ellenőrzés csak előzményeivel és következményeivel együtt válik a nevelési folyamat értelmezhető részévé. Az értékelés lényege: viszonyítás cél és hatás között. A diák a tudásáról, teljesítményéről, igyekezetéről kapjon reális képet, visszajelzést. Közös vonása az ellenőrzésnek, értékelésnek a kritikai szerep. Iskolai értékelésünkben a következő szempontok dominálnak:

- A helyi tanterv előírásaihoz képest hol tart a tanuló.
- Önmagához viszonyítva fejlődött vagy hanyatlott a tanuló.

Az értékelés kiterjed az iskolai élet minden területére, ezért az értékelésnél figyelembe veendők a szóbeli, írásbeli ellenőrzés, felmérés, órai aktivitás, versenyeken való szereplés, tanórán kívüli tevékenységek, stb..

Tanulóink ellenőrzése, értékelése **egységes elvek** alapján történik.

Jellemzői:

- Az intézmény pedagógiai programjára, helyi tantervére épül.
- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál – összhangban van a köznevelési törvény szabályozásaival.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.

Az ellenőrzési rendszerünk az alábbi területeket öleli fel:

- az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését,
- a tanulók személyiségfejlődésének, szocializáltsági mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

A félévi és év végi mérések

A méréshez használt feladatlapok elkészítésének szempontjai:

- a feladatok a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek,
- különféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra,
- a feladatok – az ismereteken túl – mérjék a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat megértési képességét,
- a mérőeszköz csak a tanuló által megismert tevékenységeket, ismereteket kérje számon,
- csak a tanulók által ismert, és begyakorolt algoritmusokat, feladat megoldási módokat, piktogramokat tartalmazzanak a mérőeszközök,
- *minden tanuló, fejlettségének megfelelően kapjon segítséget.*

2.7.1.1. A tanulók értékelése

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményei. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanulóhoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Az értékelés formái és rendszeressége

- A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés, értékelés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról. A második osztály félévéig az értékelés nem érdemjeggyel, hanem szöveges értékeléssel történik.
- A második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Három, vagy annál több heti óraszámú tantárgyak esetében 2 érdemjegy adása elvárt.
- Tanév közben a témazáró és félévi felmérék alapján is értékelünk.
- Tanév végén a 2. évfolyamtól minden évfolyamon szummatív értékelést alkalmazunk.
- Csoportfeladatoknál lehetőség van a csoportos értékelés alkalmazására, amikor a csoport egésze kapja meg ugyanazt az értékelést. Ennek egy változata, amikor a csoport közös pontszámot kap, a csoport maga határozza meg, hogy azt milyen arányban osztják meg egymás között.
- Önértékelés esetében a diákokra van bízva a saját értékelésük, mely általában szöveges formában történik, de érdemjegyekkel is értékelhetik saját teljesítményüket. Ha az érdemjegyet a pedagógus jóváhagyta, abban az esetben kerülhet a naplóba dokumentálásra.

Az értékelés típusai

A szaktárgyi értékelés alkalmával általában a diákok szóbeli vagy írásbeli teljesítményét vizsgáljuk; a képességek értékelésénél bonyolultabb magatartásokat is figyelembe veszünk.

A pedagógiai értékelés funkciói meglehetősen sokrétűek. Az értékelés funkciója alapján a következő értékeléseket alkalmazzuk:

- diagnosztikus értékelés,
- formatív értékelés,
- szummatív értékelés.
- fejlesztő értékelés

A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál. Diagnosztikus értékelésre kerül sor, amikor például új tanárként elkezdünk egy osztályt tanítani, vagy egy új anyagrész tanításának megkezdésekor bizonytalan, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon tanárként információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoporthoz. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát.

Az értékelés e típusa tehát egyértelműen a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhető meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. Ebből következik, hogy ilyen jellegű felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A diagnosztikus értékelés lényege célzott kérdések, illetve feladatok megfogalmazása. A kérdéseket tervszerűen, a további céljaink ismeretében kell adni, hogy a válaszokból számunkra világos legyen az alapozó ismeretek szintje.

Formatív (formáló, folyamatos) értékelés

A formatív értékelés a tanítás során, osztálytermi szituációban gyakran és interaktívan alkalmazott értékelési mód. A tanulási folyamat szervezésére helyezi a hangsúlyt, azaz a fejlesztő értékelés arra szolgál, hogy a tanár megállapítsa a tanuló fejlődését és tanulási szükségleteit, és ehhez igazítsa a tanítást.

A **formatív értékelést** igen találóan **formáló-segítő** értékelésnek is nevezik, mivel a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. A diákok munkájának — helyesen tervezett és lebonyolított — szaktárgyi értékelése visszajelez

- a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár igényének;
- a tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes, következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás,
- a szülő felé arról, hogy gyermeke teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A jelzések révén szabályozza egyfelől a tanulás, másfelől a tanítás folyamatát. A gyakran megnyilvánuló nézeteltérés szemben a formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákokat. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélezik, hanem segít, irányít.

A **szummatív értékelés** összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, pl. tanév vagy iskola végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat, valamint a vizsga. Ehhez az értékelési módhoz soroljuk a nyolcadik osztályosok záróvizsgáját.

	Diagnosztikus	Formatív	Szummatív
Az értékelés funkciója	Csoportba sorolás esetén az előzetes készségek és tudás felmérése, a tanulók jellemzői alapján a tanítási mód kiválasztása	Visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz, a hibák azonosítása a megoldási módok kialakítása céljából	A tanulók minősítése, kategorizálása, az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.
Az értékelés időpontja	Csoportba sorolás esetén a szakasz elején, tanulási problémáknál a probléma felmerülésekor	Az oktatás során folyamatosan	Egy szakasz végén (téma zárásakor, félév- és tanév végén) pl.: a 8. osztályosok záróvizsgálata
Az értékelés tárgya	Kognitív, affektív és pszichomotoros területek, fizikális, pszichológiai és környezeti tényezők	Kognitív területek	Általában kognitív, a tantárgytól függően pszichomotoros vagy affektív területek

Fejlesztő értékelés: Pedagógusaink egyre többen és egyre gyakrabban alkalmazzák a fejlesztő értékelést, amely során olyan helyzeteket teremtünk, amelyben a tanuló érdekeltté válik saját hibáinak, hiányosságainak a feltárásában, és abban, hogy ezekkel maga is szembesüljön. Így a fejlesztő értékelésnek fontos szerepe van a tanulók önértékelésének fejlesztésében is. Célja, hogy a diák eredményesebb tanulását segítse, ezáltal több sikerélményhez juttassa. A visszacsatolás révén valamennyi értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést. A szummatív értékelés esetén persze ennek következménye már esetleg az értékelt diákokat nem érinti, hiszen például a vizsgán nyújtott teljesítmények alapján eldönthetjük, hogy valamely anyagrészt a továbbiakban az addigitól eltérő módon tanítunk majd, de ez a következtetés már csak a következő évfolyamok munkájának tervezését segíti.

2.7.1.2.A tanulmányi eredmények értékelése érdemjeggyel:

- **Jeles (5):** Tanulmányaiban kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív, az ismereteket alkotó módon, szabatosan, áttekinthető formában képes kifejezni, érdeklődése önálló ismeretszerzésben is megnyilvánul. A folyamatosan kiemelkedő eredményt félévkor és tanév végén dicsérettel (D) egészíthetjük ki.
- **Jó (4):** A törzsanyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. Az órákra rendszeresen készül.
- **Közepes (3):** Kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Órákra való készülése nem elég egyenletes. Ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

- **Elégséges (2):** A tantervi minimumot teljesíti. Ismereteit csak rendszeres tanári segítséggel tudja alkalmazni. Szóbeli és írásbeli kifejezőképessége gyenge, nehézkos.
- **Elégtelen (1):** Nem tesz eleget a minimális tantárgyi követelményeknek

Témazáró dolgozatok minősítése valamennyi tantárgy esetében:

Pontértékek %-a	osztályzat
100 – 90	5
89 – 75	4
74 – 50	3
49 – 33	2
32 – 0	1

2.7.1.3. A tanulmányi eredmények értékelése szövegesen

Iskolánkban a törvényi szabályozásnak megfelelően az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel történik a tanulók értékelése.

Az értékelés szövegét az alsó tagozat munkaközösségei igyekeznek érthető módon összeállítani, hogy abból egyértelműen kiderüljön, a tanuló teljesítménye. Értékeléskor a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul, kifejezéseket alkalmazunk.

A szöveges értékelés célja, hogy

- segítse a gyermeki személyiség eltérő ütemű fejlődését,
- feszültségmentes iskolai légkört teremtsen,
- irányt, távlatokat mutasson a tanulónak a továbblépéshez, és erősítse meg benne azt, amit jól végez.
- tájékoztassa a szülőt és a gyermeket a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről, értékeiről és hiányosságairól.

A szöveges értékelés alapelvei

- A pedagógus értékelő véleménye legyen megalapozott, tükrözze a gyermek alapos ismeretét.
- Érthető legyen a gyermek és a szülő számára.
- Mennyisége legyen optimális, szerkezete jól tagolt, könnyen áttekinthető.
- Megfogalmazása ne legyen bántó a gyermek és szülője számára.
- Az esetleges gyengébb teljesítmény esetén tárja fel a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, határozza meg a fejlesztés lehetőségeit, irányát, megfelelő biztatást nyújtson a fejlődéshez.

2.7.1.4. A tanulói teljesítmény értékelésének, minősítésének formája

Szóbeli értékelés

A tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és más iskolai, egyházi rendezvényeken szóbeli értékelést kaphat.

Ezek megfogalmazódhatnak:

- a pedagógus részéről,
- a tanulótársak részéről,
- önértékelés formájában.

A szöveges értékelés lehetőséget ad arra, hogy alaposan és részletesen minősítsük a diákok teljesítményét, felhívjuk a figyelmüket az erősségeikre és a fejleszhető területekre, tanácsokat adjunk a további munkához.

Írásbeli értékelés

Tájékoztató füzetbe: a tanulói produktumokról írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazása, felmérések megoldásának értékelése. A nevelőtestület döntése alapján a tanulók értékelésére a szöveges megfogalmazás mellett tanév közben alkalmazzuk a %-os kifejezési formát.

Írásban értékeljük a tanulók magatartását, szorgalmát és tanulmányi teljesítményét. A tanév során a diákokkal is megbeszéljük az értékelési szempontokat. Egyértelművé tesszük, hogy melyek azok az értékek, amelyeket támogatunk, melyek azok a magatartásformák, amelyek elfogadhatatlanok számunkra. A párbeszédre mindig lehetőséget adunk, így fejlődik majd reális önértékelő képességük.

Elektronikus osztálynaplóba: Az értékelő naplóba havi összegző értékelést készítünk a tanulók napi, heti teljesítményéről, ahol

kiválóan megfelelt - **kmf**

jól megfelelt - **jmf**,

megfelelt - **mf**.

felzárkóztatásra szorul – **felz.** kifejezéseket alkalmazzuk rövidítve.

A szöveges értékelés írott formája nem helyettesítheti a gyermekkel és a szülővel való személyes kapcsolattartást. Ugyanolyan fontos az, hogy az általunk leírtakat szóban is elmagyarázzuk, közöljük a gyerekkel és a szülővel egyaránt.

2.7.2. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A Köznevelési törvény értelmében „a tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök végzi az osztályban tanító tanárok véleményének kikérésével.” Iskolánkban az előzetes értékelés az osztályfőnöki órán történik a tanulók véleményének meghallgatásával. Az osztályfőnök által megállapított jegyeket a nevelőtestület az osztályozó értekezleten áttekinti, és dönt a tanuló minősítéséről. Vitás esetben az osztályban tanító tanárok többségi szavazással döntenek az osztályzatról.

- Az értékelést és a minősítést az osztályfőnök és a nevelőtestület a pedagógiai szempontok körültekintő mérlegelésével végzi, amelynek legfőbb szempontja, hogy mi szolgálja leginkább a nevelőmunka eredményességét, a tanuló fejlődését és motivációjának erősítését, de figyelembe vesszük a tanuló, illetve az osztály egyéni sajátosságait is.
- Az év végi minősítésnél az első félév fegyelmező intézkedéseit, az igazolatlan órákat és a késéseket nem számítjuk be, ha a tanuló magatartása tartósan pozitív irányú változást mutat.
- Iskolánkban a magatartás és a szorgalom értékelése és minősítése egymástól függetlenül, külön szempontok alapján történik.

A magatartás értékelésének szempontjai:

- a tanuló iskolai viselkedése, a viselkedési normák és az együttélés szabályainak betartása
- tanáraihoz, az iskola dolgozóihoz, társaihoz való kapcsolatában, kommunikációjának módja
- az osztályközösség kialakításában, összetartásában, értékrendjének formálásában betöltött szerepe
- a házirend rendelkezéseinek betartása
- jelenléti fegyelme, a mulasztások igazolása
- a hetesi és az ügyeletesi feladatok elvégzése
- az önként vállalt feladatok teljesítése (diakónia)
- a sport- és a kulturális versenyeken, egyéb iskolai rendezvényeken való részvétele
- közösségi, diákönkormányzati munkája, amely a példás magatartásnak nem feltétele, de pozitív irányban befolyásolhatja a minősítést.

Szorgalom értékelésének szempontjai:

- Motiváltság, a tudás megszerzésének igénye
- Egyéni képességeknek megfelelő teljesítmény
- Kötelességtudó, megbízható munkavégzés
- Fegyelmezett, aktív tanórai tevékenység
- Házi feladatok, szorgalmi feladatok elvégzése
- Plusz tevékenység (felelősi tevékenység, versenyek)

2.7.2.1. A magatartás és szorgalom értékelése

Magatartás

Példás a tanuló magatartása, ha magaviselete kifogástalan, fegyelmezett, udvarias, szépen beszél társaival, tanáraival tisztelettudó. A tanórákról nem késik, igazolatlanul nem hiányzik. Ügyel saját és társai testi épségére. Elmarasztaló fegyelmi büntetést nem kapott. A rábízott vagy önként vállalt feladatokat lelkiismeretesen és pontosan teljesíti, vagy ötleteivel segíti a feladatok megoldását.

Jó a tanuló magatartása, ha fegyelmezett. Igazolatlanul nem hiányzik, nem késik. Maga és társai testi épségét nem veszélyezteti, de időnként egy-két kisebb vétséget elkövet (pl. órán beszélget, közbeszól). A rábízott feladatokat, megbízásokat elvégzi.

Változó a tanuló magatartása, ha viselkedése sokszor a hangulata függvénye. A tanórákon folyó munkát időnként zavarja meggondolatlan közbeszólásokkal. Az adott hónapban két-három, magatartásra vonatkozó elmarasztaló bejegyzés is szerepel az osztálytükörben, illetve szigorú figyelmeztetést kapott. A rábízott feladatokat nem, vagy felületesen oldja meg. Előfordul igazolatlan hiányzás.

Rossz a tanuló magatartása, ha a tanulói munkát zavarják. Figyelmeztetések ellenére is közbeszól, a tanároknak nem fogad szót, tiszteletlen, udvariatlan. Felelőtlen, durva, ezzel veszélyezteti társai épségét. A rábízott feladatokat

Szorgalom

Példás a tanuló szorgalma, ha tanulmányi munkáját rendszeresen és hiánytalanul elvégzi. Gyengébb képességei ellenére is jellemző rá, hogy igyekvő, a tanulásban nagy akarat-erővel rendelkezik. Az órákon sokat jelentkezik, a tantárggyal kapcsolatban külön feladatokat is vállal (gyűjtőmunka, kiselőadás stb.).

Jó a tanuló szorgalma, ha rendszertanul, és elvégzi a tanulással kapcsolatos feladatait. Képességei szerint dolgozik, órán azonban keveset jelentkezik, külön feladatot nem vállal, tanulmányi munkájában kisebb hiányosságok fordulnak elő.

Változó a tanuló szorgalma, ha tanulmányi munkájában rendszertelen. Nem képességei, hanem hangulata szerint tanul. Felszerelése, házi feladata sokszor hiányos, emiatt tanárainak figyelmeztetniük kell a tanulásra. A figyelmeztetéseket az „Osztálytükör”-beli bejegyzések is jelzik.

Hanyag a tanuló szorgalma, ha tanulmányi munkáját a közömbösség, az érdektelenség jellemzi. Ritkán vagy egyáltalán nem tanul, a tanítási órákra nem készül. Az órákon figyelmetlen, lusta, társai munkáját is zavarja.

2.8. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, az informatikát, a rajzot, a technikát a hit- és erkölcsstan tantárgyakat, testnevelést, valamint a matematikát egyes osztályokban.

Tantárgy	Csoportbontás elve
Idegen nyelv (angol)	A csoportok kialakítása tudásszintmérő írása, értékelése után történik. A gyorsabban haladók csoportjában, kiemelten kap hangsúlyt az ismeretek elmélyítése, a tehetséggondozás. A másik csoportban több idő és lehetőség jut a kommunikációs készségek egyéni fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.
Matematika	A tanulók kiscsoportos / egyéni fejlesztése érdekében, az alsó tagozaton.
Magyar nyelv és irodalom	A tanulók kiscsoportos / egyéni fejlesztése érdekében, az alsó tagozaton.
Testnevelés	Az alsó tagozaton sportban tehetséges tanulókkal a heti 5 órából 2 testnevelés órában szakos tanár/edző foglalkozik egyéni fejlesztés céljából intézményen belül.
Technika	A tanulók kiscsoportos / egyéni fejlesztése, a szaktanterem befogadóképessége, valamint a taneszközök megfelelő kihasználhatósága indokolja a csoportbontást.
Rajz	A tanulók kiscsoportos / egyéni fejlesztése, a szaktanterem befogadóképessége, valamint a taneszközök megfelelő kihasználhatósága indokolja a csoportbontást.
Informatika	A szaktanterem befogadóképessége, valamint a számítógépek megfelelő kihasználhatósága indokolja a csoportbontást.
Hit- és erkölcsstan	Felekezetek (református, római katolikus, görög katolikus) szerinti csoportalakítás.
Egyéb foglalkozások (szakörök)	A tanulók érdeklődési körének megfelelő csoportalakulás.
Egyéb foglalkozások (tehetséggondozás-felzárkóztatás)	A tanulók képességeinek, érdeklődésének megfelelő csoportalakulás.

Az iskola – a tanórai foglalkozások mellett a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei, valamint az intézmény lehetőségeinek figyelembevételével választható egyéb foglalkozásokat szervez. A foglalkozások helyét és időtartamát az igazgató és helyettesei rögzítik a tanórán kívüli órarendben, terembeosztással együtt.

- **Tehetséggondozás** a diákjaink képességeinek kialakítását és fejlesztését célozza. **A csoportokat** a magasabb szintű képzés igényével a munkaközösség-vezetők és az igazgató egyeztetése után hirdetjük meg.
- **Szakköri foglalkozások** keretén belül a tanulók érdeklődési körének megfelelően a tanultak elmélyítése, kiegészítése és alkalmazása történik.
- **A felzárkóztatások, korrepetálások** célja az alapképességek fejlesztése és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatás. A korrepetálást az igazgató által megbízott pedagógus tartja.

Választható egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások

- Idegen nyelvi szakkör (angol)
- Matematika szakkör
- Matematika felzárkóztatás
- Tánc és dráma
- Vizuális kultúra
- Tömegsport
- Tartásjavító torna
- Kézilabda
- Kosárlabda
- Futball
- Asztalitenisz
- Szivacskezilabda
- Modern tánc
- Néptánc

Pályázatok keretén belül 2018 szeptemberétől beépülnek iskolánk nevelési-oktatási folyamatába:

EFOP-1.8.5-17-2017-00132 Menő menza program a Korszerű Református Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány szervezésében c. pályázat keretén belül:

- tankonyha, főzőszakkör
- tankert, gazdálkodás
- egészségnapok program
- szemléletformáló előadások, fórumok

EFOP-3.3.7-17-2017-00046 „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” pályázat keretén belül:

A problémamegoldó gondolkodás és a kreatív készségek fejlesztése

- Szabaduló szoba
- Táblajátékok manuális és digitális eszközökkel alsó tagozat
- Táblajátékok manuális és digitális eszközökkel felső tagozat
- Virtuális társasjáték: 5-8. évfolyam részére

- „MESTERSÉGEK CÍMERE” (kreatív műhelymunka 4-6. évfolyam)
  - vesszőfonás,
  - kosárfonás,
  - gyöngyfőzés, gyöngyhímzés
  - kenyérsütés, sajtkészítés

Lelki és fizikai egészség fejlesztése

- „Színház az élet” Drámapedagógia a lelki nevelés szolgálatában 3-4. évfolyam
- „Színház az élet” Drámapedagógia a lelki nevelés szolgálatában 5-6. évfolyam
- Művészetterápiás eszközök bevezetése a személyiségfejlesztés céljából alsó tagozat
- Művészetterápiás eszközök bevezetése a személyiségfejlesztés céljából felső tagozat
- Népek tánca: 1-4 évfolyam

Informális tanulást célzó tevékenységek

- A LEGO és Mega LEGO Puzzle Giga Puzzle 1-4 évfolyam
- Idegen nyelvi olvasóköri
- Kreatív médiaműhely „ÉL a FOTÓ” Élményalapú fotózás
- „Előttünk az élet” Gazda/ gazdaasszony leszek szakkör
- Kutatók köre (természetismereti tábor)

Közösségfejlesztő programok, közös versenyek, vetélkedők szervezése

- Hét próba
- Nyári angol tábor 6. évfolyam részére
- ÖKO program, vetélkedőkkel (3-8. évfolyam)
- Olimpiai játékok a Refiben
- Projektnapok: Miskolc város megismerése, városismereti vetélkedővel egybekötve

EFOP-3.2.3-17-2017-00044 A tanítás-tanulás modernizálása a digitális környezet fejlesztésével a Tiszáninneni Református Egyházkerület oktatási intézményeiben

- LEGO ® MINDSTORM (LEGO Robotika) szakkör
- LEGO ® MoreToMath az alsó tagozatban
- „Élményszerű tanulás/tanítás a felső tagozaton” matematika órán

2.9. A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG

A köznevelés érvényre juttatja a nemzetiségek kulturális autonómiájának megfelelő oktatási érdekeket.

Miskolcon összesen tíz nemzetiségi önkormányzat működik: a német, ruszin, bolgár, cigány, görög, szlovák, lengyel, horvát, ukrán és szerb nemzetiség.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény hatályba lépése miatt megszűnik a nemzeti, illetve az etnikai kisebbség fogalma, helyükbe egységesen a *nemzetiség* kifejezés lép.

A nemzetiségek kultúrájának megismerését integráljuk a következő tantárgyak tananyagaiba:

- Magyar nyelv és irodalom
- Ének-zene
- Rajz és vizuális kultúra
- Technika és életvitel
- Testnevelés, sport
- Hit- és erkölcstan
- Környezetismeret
- Ember és társadalom
- Hon- és népismeret
- Osztályfőnöki
- Természetismeret
- Földrajz

A tananyagok közé integrálódnak a következők:

- a nagy történelmi sorsfordulók a nemzetek életében
- a nemzetiségek eltérő kultúrájának megismerése,
- életvitelének, szokásainak megismerése,
- hagyományainak a megismerése,
- a népi kultúra, a mesterségek bemutatása,
- az identitástudat kialakítása, fejlesztése.

A tanév során témanap keretében egy tanítási napon nemzeti összefogás napját rendezünk, melyen nemzetiségek ételeinek, mesterségeik bemutatása, táncház vár tanulóinkra.

2.10. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

A tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérése.

Iskolánk tanévenként, a felső tagozatos évfolyamára kiterjedően megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát, a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt a NETFIT® fittségmérési rendszer segítségével. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi. A tanulók mérési eredményeit a testnevelést tanító pedagógusnak a mérési időszakon belül kell rögzítenie, a NETFIT® informatikai rendszer pedagógus felhasználói felületén. A hivatalos felület elérhető a www.netfitweb.hu oldalon.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

- Testösszetétel és tápláltsági profil:
Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
Testmagasság mérése
Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék
- Aerob fittségi (állóképességi) profil:
Állóképességi ingafutás teszt (20 méter) – aerob kapacitás
- Vázizomzat fittségi profil:
Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje
- Hajlékonysági profil:
Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

Az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok közösen elemzik és meghatározzák a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

2.11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

2.11.1. Alapelveink az egészségnevelésben

- Az iskolai egészségnevelés komplex feladat: minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges, testi, lelki és szociális fejlődését.
- Olyan állampolgárokat kell nevelnünk, akik számára az emberi élet tisztelete és méltósága a legfontosabb.
- Olyan széles látókörű, hatásos önismeretre támaszkodó fiatalokat neveljünk, akik az egészséget, mint értéket közvetíthessék az utánuk következő generációnak is.
- A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.

Célunk, hogy

- az iskolai környezet biztosítsa az egészséges testi, lelki és szociális fejlődést,
- felkészítsük tanulóinkat az örömteli, szolgáló életre, felelős párkapcsolatokra és a családi életre,
- foglalkozzunk a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel,
- fejlesszük a beteg, sérült, fogyatékkal élő embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- felkészítsük tanulóinkat a veszélyhelyzetek megelőzésére és kezelésére. (egyéni és közösségi szintű veszélyhelyzetek kezelése),
- megismertessük a környezet (háztartás, iskola, közlekedés, veszélyes anyagok) leggyakoribb, testi épséget veszélyeztető tényezőit,
- felkészítsük tanulóinkat az önálló közlekedésre, balesetek elkerülésének módjaira: támogatjuk a prevenció programokat, figyelmet fordítunk a megelőző tevékenységekre a káros szenvedélyek, függőségek, szokások és életmódok kialakulásában. (dohányzás, alkohol, drog, helytelen táplálkozás)
- megtanítsuk, hogyan kell sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megelőzése érdekében (bőjt)
- tanulóink megtanulják, hogy az Istentől kapott forrásokat hogyan tudják gyakorlati módon, kreatívan felhasználni, mint Isten teremtett világának hűséges gondviselői.

Feladatunk, hogy

- gondoskodjunk a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről,

- a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről,
- a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséről, ennek keretében különösen, hogy az óvodába járó gyermek, valamint a tankötelezettség végéig az általános iskolába járó tanuló évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton vegyen részt.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez.
- A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására.
- Tanulóink legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.
- Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.
- A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen a saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket.
- Egészség- és környezettudatos magatartás kialakítása a hétköznapi élet minden területén, bekapcsolódás környezetvédelmi tevékenységekbe.

A célok érdekében végzett tevékenységek

Tevékenységek, módszerek	Célcsoport	Felelős
A helyes fogmosás bemutatása, gyakoroltatása	1 – 2. évfolyam	Városi Gyermekfogászat Fogorvosi asszisztens
Személyi higiéne: Az általános tisztálkodással, testápolással kapcsolatos tanácsadás, beszélgetés	3 – 4. évfolyam	Iskolaorvos, osztálytanítók, iskolai védőnő
A dohányzás egészségkárosító hatásai: filmvetítés,	6. évfolyam	osztálytanítók, iskolai védőnő

beszélgetés		
Kábítószer-megelőzés, bűnmegelőzés. Előadás, beszélgetés	7 – 8. évfolyam	Ifjúságvédelmi felelős, osztálytanítók, iskolai védőnő
Lelki egészségtan: pozitív személyiségjegyek, célok, erőforrások	1 – 8. évfolyam	Osztályfőnökök, osztálytanítók, mentálhigiénés szakértők
Felvilágosító órák témakörei: Serdülőkor: testi-, lelki fejlődés, higiéné Társkapcsolatok konfliktusai Káros szenvedélyek: alkohol, dohányzás, kábítószer Tini szex: együtt járás, szerelem, fogamzásgátlás, terhesség, terhességmegszakítás, szülés, nemi betegségek	5 – 8. évfolyam	osztálytanítók, iskolai védőnő, szociálpedagógus, szülész-nőgyógyász szakorvos Egyházi szakember, lelkész

A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok bővebben a pedagógiai program 1.3-as fejezetében olvasható.

2.11.2. Környezeti nevelési programunk

„És látá Isten, hogy minden amit teremtett vala, ímé igen jó.” (IMóz. 1,31)

NAT 243/2003. sz kormányrendelet

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartó fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere:

- Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.
- A 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról 78. § (3) kimondja, hogy a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.

2.11.2.1. Helyi irányelvek a környezeti nevelési programhoz

Alapelvek:

- Bibliai alapok - Isten teremtette a világot. Mózes első könyve: A teremtésről.
- A környezetvédelem **szemlélet, gondolkodás- és életmód**, nem tudomány, és nem pusztán egy önálló program.
- A környezetvédelem szemléletjellegéből adódóan kritikus, **az új és jobb megoldások** keresésére irányul.
- A környezeti nevelésnek **hitelesnek kell lennie**, az iskolában látott és tanult dolgok nem állhatnak ellentétben egymással!
- A környezetvédelem **összhangban van az egészség-, a munka- és a természetvédelemmel**, továbbá az **etikával és az anyanyelv védelmével**.
- A **bibliai integráció** megvalósulása a tantárgyakban segíti a környezeti nevelést is.

További alapelvek, értékek, szemlélet

- Az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése.
- Rendszerszemléletre nevelés.
- Holisztikus és globális szemléletmód kialakítása.
- Fenntarthatóságra nevelés.
- A környezetetika hatékony fejlesztése.
- Érzelmi és értelmi környezeti nevelés.
- Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés.
- Tolerancia és segítő életmód.
- A környezettudatos magatartás és életvitel segítése.
- Az állampolgári – és egyéb közösségi – felelősség felébresztése.
- Az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése.
- Az egészség és a környezet összefüggései.
- Helyzetfelismerés, ok- okozati összefüggések.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség.
- Globális összefüggések megértése.
- Fogyasztás helyébe életminőség.
- Létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák.

Célkitűzés:

- Isten ránk bízta a Földet, óvjuk!
- A tanulók környezettudatosságának fejlesztése.
- A környezettudatos szemlélet, és az ehhez szükséges ismeretek átadása.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztésének összehangolása a környezeti nevelési programmal.
- ÖKO-iskola követelményeinek való megfelelés.

Stratégia:

- Az iskolában környezettudatos légkört kell kialakítani, a lehetőségekhez mérten a gyakorlatban is meg kell jeleníteni a környezetvédelmet. A legnagyobb nevelő hatása a látott dolgoknak, példának van.
- A környezettudatos légkörre lehet építeni célzott környezeti nevelési programjainkat: versenyek, pályázatok, erdei iskolák stb.
- Minden tanévben, az iskola éves munkatervében meghatározott osztályokban kompetencia táborot szervezünk, melynek egyik kiemelkedő célkitűzése a környezettudatos nevelés.
- A TÁMOP 3.1.4.-08/2 keretében átvett „ÖKO-sok a SULiban ” című komplex környezet- és természetvédelmi jó-gyakorlat elemeinek megvalósítása.

2.11.2.2. A környezeti nevelés feladata:

- Az Isten által teremtett világ értékeinek felismerése, és felelősségteljes megóvása.
- A gyermekek felkészítése környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.
- Megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolat megalapozása és megerősítése az élő és az élettelen környezettel.
- A környezeti megismerése szándékának és képességének kifejlesztése.
- Az igény felkeltése a tanulóknál és képessé tételük: a környezet változásainak, jelzéseinek a felfogására, összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére, a problémák megkeresésére, okainak megértésére, kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére, az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

- Az iskolában a tantestület nagy része foglalkozik valamilyen szempontból környezeti nevelési kérdésekkel a tanulási órákon és azokon kívül.
- Vannak, akik minden akcióban, munkában részt vállalnak, vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. A környezeti nevelés az iskolai életnek azon területe, ahol minden iskolában dolgozó pedagógus és nem pedagógus munkatársunk tevékenységére szükség van a siker eléréséhez (pl. takarítók, karbantartó, büfét vezető tevékenysége)

A környezeti nevelés tervezésekor és megvalósításánál figyelembe vett szempontok:

- Környezetvédelmi felelős választása, akinek feladata, hogy a környezetvédelem szempontjából megítélje (támogassa, vagy ellenezze) és javaslataival segítse az iskolai életet.
- Részt veszünk a különböző környezet-, természet-, és egészségvédelmi versenyeken, vetélkedőkön, pályázatokon.
- Az osztálykirándulásokat felhasználjuk a környezeti nevelésre.
- Az erdei iskolákat szakmai igényességgel szervezzük. Környezet- és természetvédelmi szakkört szervezünk.
- Az iskolában kitett reklámok mind a környezeti nevelés, mind a reklámtörvény kívánalmainak feleljenek meg.
- A papírgyűjtések mellett lehetőség szerint a szelektív hulladékgyűjtési akciókat is megszervezzük.
- Az iskolai környezettudatosságot be kell mutatni, ki kell hangsúlyozni, modellként kell felhasználni a környezeti nevelésben.
- Rendszeresen (évente 1-2 alkalommal) környezetvédelmi előadásokat kell szervezni a tanári kar, a szülők részére, aktuális témához kötődően.
- Életközeli tanulási környezet biztosítása
- Gazdag eszköztár, játékosság, sokszínű tevékenységrendszer biztosítása

2.11.2.3. Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei

Testnevelés: A tanulók:

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésüket,
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében,
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes,
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek,
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. méta, karikahajtás, gólyalábazás, zsákban futás)
- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását

Magyar nyelv és irodalom

Általános iskola- alsó tagozat (6-10 év). A tanulók:

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges emberalkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (mesék, mondákat, népdalokat és verseket),
- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeltessék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során.

Általános iskola –felső tagozat. A tanulók:

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását és mindezt tudják alkalmazni a természeti és emberalkotta környezettel való kapcsolatteremtésben,
- törekedjenek az anyanyelv védelmére,
- sajátítsák el a média elemzésének technikáit,
- tudjanak disputát folytatni,

A tanulóknak:

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés,
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával,
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem: A tanulók:

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet (IMÓZ. 1-2.)
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására,
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete,
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv: A tanulók:

- váljanak érzékenyebbé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével,
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit,
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit,
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projektmunkában választ keresni,
- állampolgári felelősségtudatuk fejlődjön.

A tanulóknak:

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben,
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Matematika: A tanulók:

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket a tantárgyon belül alkalmazzák,
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésre, elemzésére statisztikai módszerek segítségével,

- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- logikus gondolkodásuk, a szintetizáló és a lényegkiemelő képességük fejlődjön,
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait,
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- Ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek reális becslésekre,

A tanulóban:

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás,
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika, technika: A tanulók:

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára,
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatásokat (sugárzások, zaj, rezgés)
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat,
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra,
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni,
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Földrajz: A tanulók:

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről,
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit,
- ismerjék meg a világ globális problémáit,
- ismerjék meg és őrizzék a természeti, és ember alkotta táj szépségeit,

Biológia: A tanulók:

- ismerjék meg a globális és a helyi környezeti problémát és azok megelőzései, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet,
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti – működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket,
- ismerjék meg környezet-egészségügyi problémákat,
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére,

- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

Kémia: A tanulók:

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel,
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására,
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére,
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének-zene: A tanulók:

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonos-ságát,
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait,
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban,
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét,
- tudják, hogy az élő ill. élettelen természet hangjai a zenében és a hét-köznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek,
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekez-ni.

Rajz és vizuális kultúra: A tanulók:

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonos-ságát,
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit,
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás, a fenntarthatóság egyik alappillére; tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira,
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát,
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni,
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témakör-öknek megfelelően,
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma ösz-szefüggését,
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre,
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

2.11.2.4. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

- Hagyományos tanórai oktatásszervezésben
- Nem hagyományos tanórai keretben
- Tanórán kívül

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben	Nem hagyományos tanórai keretben	Tanórán kívül
<ul style="list-style-type: none"> • tantárgyakban (biológia, földrajz, természetismeret, kémia) • egyéb tantárgyakban rejlő lehetőségek kiaknázása (irodalom, történelem, rajz, idegen nyelv, fizika, technika stb.) • osztályfőnöki órákon 	<ul style="list-style-type: none"> • a tanév során, lehetőség szerint felkínáljuk az erdei iskolában eltöltött néhány nap lehetőségét (szülői támogatással, alapítványi, pályázati lehetőségek igénybevételével minden gyermeknek megadjuk a lehetőséget). A nyári ökológiai és természetvédelmi táborok kínálta lehetőségeket felkutatjuk és tanulóinknak nyári programként ajánljuk. • a normatíva által biztosított alapból a költségvetésben tervezett mértékig támogatjuk a környezeti nevelés iskolán kívüli programjait (túra, múzeumlátogatások intézménylátogatás nemzeti parkok stb.) • projektmódszer alkalmazása (környezeti neveléssel kapcsolatos témák feldolgozása) pl.: A Bükk növényvilága; A Bükk Állatvilága; stb. 	<ul style="list-style-type: none"> • versenyek, vetélkedők (házi, városi, területi és megyei versenyeken való részvétel) • bekapcsolódás a város illetve országosan meghirdetett akciókba (hulladékgyűjtés, takarítás stb.) • jeles napok, a környezeti neveléssel kapcsolatos világnapok megtartása, akciók szervezése • gyűjtési akciók megszervezése (papír, szelektív hulladék, szárazelem) • kiállítások szervezése (rajz, fotó, egyéb) • pályázatokon való részvétel • szakkörök szervezése • publikálás (tanár, diák) • előadások szervezése (tanárok, diákok, szülők körében)

A környezeti nevelés módszerei:

Játékok: szituációs játékok, memóriafejlesztő játékok, érzékelést fejlesztő játékok, kapcsolat-teremtő játékok, drámapedagógiai eszközök

Riportkészítés: írott, képes, film, hanganyag

Projektmunka: kreatív feladatok, közösségépítés, művészi kifejezés

Terepgyakorlatok: iskolán belül, környezetünkben, a lakótelepen, városunkban, erdei iskolai terepen

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan frissíteni, pótolni kell a környezeti nevelés szakkönyvtárát és kialakítani a multimédiás eszköztárat. Az erdei iskolai programok, és a nyári táborok számára megfelelő számban kell biztosítani a biológiai és kémiai vizsgálatokhoz szükséges eszközöket, vegyszereket. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye.

2.11.2.5. Erőforrások

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Iskolavezetőség	Támogatja a környezeti nevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. Aktívan részt vesz az egyes programokban.	Hiteles személyiségek a pedagógusok és a diákság számára. Hasznosítható kapcsolatrendszer.
Tanárok	Kidolgozzuk és a tantárgyakba beépítve tanítjuk az egyes környezeti tartalmakat.	Valamennyi szakos elfogadja, hogy minden tanár feladata a környezeti nevelés.
Osztályfőnöki közösség	Évfolyamokra lebontva foglalkozunk az egészségneveléshez kötődő környezeti nevelési tartalmak feldolgozásával.	Lehetőség van az aktualitások azonnali megbeszélésre osztályközösségi szinten.
Kisdiákok Presbitériumát segítő tanár	Lehetősége van a környezeti nevelés, egészségnevelés területeinek erősítésére	Szakmai kompetencia, személyes ráhatás

Adminisztratív dolgozók	Támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával.	Részt vállalnak a szelektív hulladékgyűjtésben, takarékosságban, környezetbarát irodai eszközök beszerzésében.
Technikai dolgozók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása, világítási hálózat karbantartása,	Zöldesítési program, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, lombgyűjtés az udvaron
Diákok	A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló kutatások és kezdeményezések)	Valamennyi diák érintett, nagy a jelentősége a helyi értékek felkutatásának, partnerség a felnőtt résztvevőkkel. A fő hangsúly a szemléletformáláson van.
Szülők	Előadások tartása, szemléltetőeszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása.	Tevékeny részvétel a programokban, az ő szemléletük is formálódik, a környezeti nevelés túlmutat az iskola falain.

2.11.2.6. Az iskola jövőképe a környezeti nevelés tükrében

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a szülő és gyerekek által közösen kialakított iskolaudvaron természetes körülmények között zajlik néhány összejövétel.

A belső terek hangulatosabbak lesznek, több növény lesz mindenütt.

A diákjaink és dolgozóink figyelnek az intézmény energia- és vízfelhasználásra, csökken a hulladék mennyisége, melynek java részét szelektíven gyűjtjük.

Diákjaink aktív kezdeményező szerepet játszanak az iskolában kialakult környezettudatos szemlélet elterjedésében, a városrészben.

A szülők azért választják intézményünket, mert a diákok harmonikus, esztétikus, stressz mentes körülmények között tanulhatnak.

Iskolánk 2021-ben elnyerte az ÖKO-iskola címet, ezzel tagja lett az Ökoiskolák Hálózatának. Célunk, hogy a lehető legnagyobb mértékig megpróbáljuk tiszteletben tartani az élővilág érdekeit, törekedve arra, hogy tanítványaink minél kisebb károsodást okozzanak a természeti környezetnek, hogy életük során a fenntarthatóság eszméjét és a környezettudatos cselekvést tartsák szem előtt. Arra törekszünk, hogy a környezeti nevelésen túl az iskolai élet minden területén érvényesüljön ez a szemlélet.

2022-ben az Állatbarát Tanintézmény címet kapta meg intézményünk. Célunk, hogy a gyerekek megismerjék az állatvédelemhez, az állategészségüghöz, az állatokkal való helyes bá-

násmódhoz, az állatvédelemhez kapcsolódó ismereteket, a helyes magatartási formákat, tevékenységeket.

Rövid távú célok

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg!
- Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.
- A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői!
- Az iskola tisztaságának javítása, szemét mennyiségének csökkentése.
- Takarékoskodás a vízzel és a villannyal.
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetünket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!
- Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői!
- Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét- meglapozva az élethosszig tartó tanulás!
- „Jó gyakorlat” átvétele, fenntartása folyamatosan

Konkrét célok:

- Az iskola minden dolgozója érezze fontosnak a környezeti nevelést munkájában
- Továbbképzés szervezése a témában
- Iskolanap (gyermeknap) szervezése során is legyen kiemelt cél a környezettudatos magatartás
- Nyári táborok szervezése
- A szakórákon minden lehetőség megadása a környezeti neveléshez
- Tanórán kívüli foglalkozások (kiállítás, múzeumlátogatás)
- Természetvédelmi versenyekre felkészítés
- Számítógépek felhasználása környezeti nevelési céllal
- A szülők és helyi lakosok bevonása az iskola környezeti nevelési programjába

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások:

- terepi munka során: terepgyakorlatok, táborok, tanulmányi kirándulások, akadályversenyek,
- témnapok (egészséges életmód, környezeti ártalmak)
- szelektív hulladékgyűjtés

- „akciók”: pályázatok, újságkészítés, kiállítás-rendezés, kérdőíves felmérés, iskolarádió működtetése,
- osztálykirándulás
- „látogatás”: múzeum, állatkert, botanikus kert, nemzeti park, (személtel, hulladékégető, szennyvíztisztító stb..)
- szakkörök
- gyereknapi
- „iskolazöldesítés” (zöld sarok a könyvtárban, virágoskert)
- témanapi, témahetek
- „jeles napok” Ökológiai Intézet előadássorozata
- projekt (pl. savas eső, vízvizsgálat, zuzmóprogram)
  - ❖ „Belefulladunk a hulladékba”
  - ❖ Egy pohár víz
  - ❖ Védjük meg!
- Zöld Napokon – néhány jeles nap megünneplése, (a Víz Világnapja; A Föld Világnapja) a naphoz kapcsolható programok, vetélkedők, kiállítás, akadályverseny szervezése
- Továbbképzések, előadások szülőknek
- Villany és víztakarékosság időszakos ellenőrzése

Módszerek

- Játékok,
- Modellezés,
- Riportmódszer,
- Projektmódszer
- Terepgyakorlati módszerek,
- Közösségépítés,
- Kreatív tevékenység,
- Művészi kifejezés

Kommunikáció

Iskolán belüli kommunikáció formái:

- Kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel,
- Házi dolgozat készítése,
- Poszterek készítése és bemutatása,
- Iskolarádió felhasználása híradásra,
- Faliújságon közölt információk készítése,
- Szórolapok készítése

Iskolán kívüli kommunikáció formái:

- Környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napi- heti ill. módszertani lapokból
- Környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása
- Környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése,
- A környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel,
- A közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés az illetékes önkormányzattal.

2.12. A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk napi működésében érvényesülnek az **egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény** előírásai.

Ez a jogszabály valamennyi államigazgatási szektorra érvényes, ám egyes előírásai **közvetlenül az oktatásügyre** irányulnak (diszkrimináció- és szegregációmentesség, a 3H-s tanulók oktatási és társadalmi integrációja)

A törvénynek a közoktatást közvetlenül érintő elemei a következők:

- **7. § (1) bekezdés: az egyenlő bánásmód követelményét sértő intézkedések:**
  - közvetlen hátrányos megkülönböztetés
  - közvetett hátrányos megkülönböztetés
  - zaklatás
  - jogellenes elkülönítés
  - megtorlás
  - a fentiekre adott utasítás

- **27.§ (2) bekezdés: az egyenlő bánásmód biztosításának területei:**
  - a felvételi követelmények
  - az oktatási követelmények meghatározása
  - a tanulói teljesítmény értékelése
  - az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások, juttatások biztosítása
  - bizonyítványok kiadása, illetve jogviszony megszűnése
  - pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartókkal, a családdal, a gondviselőkkel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit:

- **kulcskompetenciák** megalapozása az 1-4. évfolyamokon, megszilárdítása az 5-6. évfolyamokon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a tanulók **tanulási nehézségeinek** feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- a **tanulási esélyegyenlőség** eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;

- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított **kiemelkedő teljesítményeinek**, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;

adaptív tanulászervezési eljárások alkalmazása; egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

Céljaink, feladataink, esélyegyenlőségi hitvallásunk

Hitvallásunk a rászoruló tanulók megkülönböztetett segítése, fejlesztése, a szegregációmentesség biztosítása, az egyenlő bánásmód teljes körű érvényesülése. Ezért szolgáltatásainkhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl, célunk az esélyteremtés, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása, az esélyegyenlőség előmozdítása nevelő-oktató munka minden területén:

- a beiratkozásnál, felvételinél
- a tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a pályaaorientációban, a pályaválasztásban
- a humán erőforrás-fejlesztésben
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban (szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel).

Folyamatos feladataink

- A megkülönböztetett bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű (SNI) hátrányos helyzetű (HH) tanulók pontos nyilvántartásának létrehozása, vezetése.
- A beírt tanulók osztályba sorolásánál a szakértői véleményeket figyelembe vesszük és biztosítjuk minden osztály esetében az integrált oktatás szervezeti kereteit, feltételeit.
- Fejlesztő pedagógus biztosításával gondoskodunk a képesség-kibontakoztató felkészítés lehetőségeiről.
- Pedagógusaink differenciált képzés és értékelés révén biztosítják, hogy minden tanuló egyéni képességei szerint haladhasson.
- A lemaradókat, nehézségekkel küszködőket tanulószobával, korrepetálással, egyéni képességeik szerinti fejlesztéssel segítjük.
- Sajátos nevelési igényű tanulóink részére „utazó pedagógusok” közreműködésével biztosítjuk a jogszabályban meghatározott feltételeket, a rendszeres felülvizsgálat lehetőségét, az integrált nevelést.
- A lemorzsolódás minimális szintre való csökkentése érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, a tanulókkal, a családsegítő szolgálattal és egyéb partnerekkel.
- A kompetencia-alapú oktatás szélesítésével, hatékonyságának növelésével is segítjük a tanulók felzárkózását, illetve sikeres továbbhaladását, pályaválasztását. Arra is törek-

szünk, hogy a kompetenciamérés eredményeiben csökkenjen a szülők iskolázottságának, illetve a gyermek szociókulturális környezetének meghatározó szerepe.

- Minden évfolyamon alkalmazzuk a differenciált oktatás módszereit is a hátrányok ellensúlyozására, a rászoruló tanulók egyéni képességeinek, tehetségének kibontakoztatására.
- Pedagógusaink részére rendszeres módszertani képzés, fejlesztő pedagógusokkal való konzultáció lehetőségét biztosítjuk az integrált oktatás minél hatékonyabb megvalósulása érdekében.
- A gyermekek érdekében meghatározó feladatunknak tekintjük a drogprevenციót, a bűnözés elleni küzdelmet, a bűnmegelőzést. Ennek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a rendőrséggel és kompetens szakemberekkel.
- Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá.
- Prioritásként kezeljük az arra rászorulóknak számára adható támogatások, segélyek, adományok, egyéb juttatások kezdeményezését, megadását, cél szerinti hasznosulását.
- Minden rászoruló gyermek számára biztosítjuk a napközis ellátást.
- Rendszeresen figyeljük azokat a pályázatokat, amelyek tanulóink esélyegyenlőségének javítását szolgálják, és lehetőség szerint részt veszünk azokon. (Útravaló Program)

Szakmai-pedagógiai célok:

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók teljes körű feltárása, integrált ellátása az Integrációs Pedagógiai Rendszer alkalmazásával,
- óvoda-iskola együttműködésének elmélyítése, folytonosságának biztosítása az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében,
- a tankötelesekor előtti részképesség zavarok kiszűrése, korai kezelése,
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása már az óvodás kortól kezdődően,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében az érettségig adó középiskolában történő továbbtanulási arány növelése,
- nevelőtestületek módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására,
- új tartalomfejlesztések bevezetése.

Humánerőforrás-fejlesztési célok:

- korszerű módszertani kultúra elsajátítása,
- közös továbbképzések szervezése az iskolai és óvodai pedagógusok számára,
- tartalomfejlesztések, tanulásszervezési eljárások bevezetése a hatékony integrációhoz,
- info-kommunikációs eszközök napi használata.

Infrastrukturális fejlesztési célok:

- tanulói informatikai eszközrendszer bővítése,

- közoktatási intézmények felújítása, eszközrendszerének bővítése.

Az Intézkedési Terv megvalósítása a társintézményekkel közösen:

- Gyermekjólét:
- Gyermek – és ifjúságvédelmi rendszer működtetése
- A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók gondozása
- Gyermekvédelemben érintett szakemberek (tovább)képzése
- A támogatásra szoruló családok életkörülményeinek javítása
- Folyamatos drogrevenió a szakmai és civil szervezetek bevonásával.
- Egészségügy:
- Iskolaorvosi és védőnői hálózat működtetése
- Alkalmazottak munkaegészségügyi vizsgálatának megszervezése
- Intézmények akadálymentes megközelítésének biztosítása
- Szociálpolitika:
- Munkaügyi kirendeltségekkel együtt reintegrációt elősegítő képzések, programok indítása
- Szociális ellátórendszer működtetése
- Közművelődés, sport:
- Programok szervezése a szabadidő hasznos eltöltésére
- Sportolási lehetőségek biztosítása
- Nyári táborok szervezése

Pedagógus által ellátandó tevékenységek:

- közreműködés az integrációs pedagógiai rendszer megvalósítására létrehozott intézményi munkacsoport munkájában,
- közreműködés az integrációs támogatási rendszerrel összefüggő módszertani adaptációt segítő munkacsoport munkájában,
- részvétel olyan továbbképzéseken, amely az érintett gyermekek, tanulók felkészítéséhez szükséges,
- az óvodából az iskolába történő átmenet megkönnyítését szolgáló tevékenység segítése,
- együttműködés a gyermekvédelem, a családvédelem, a szociális gondoskodás, az egészségügyi ellátórendszer szakembereivel;
- az érintett tanulók nevelésének-oktatásának egyéni fejlesztési terv szerinti végzése, ennek keretei között a tanuló teljesítményének rendszeres értékelése,
- a regionális szakmai műhely tevékenységének segítése,
- az érintett tanulók középfokú iskolai továbbhaladásának segítése.

2.13. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK

A **jutalmazás** a helyes magatartás és cselekedet elismerő értékelése. A jutalmazás és büntetés külső társadalmi értékelés, amely a pedagógusokon és a tanulóközösségen keresztül jut el az egyes tanulóhoz, és az egész személyiség pozitív vagy negatív megítélését jelenti. A dicséret szavakkal való jutalmazás. Lehet írásbeli vagy szóbeli. A jutalmazás a dicséret magasabb fok.

Jutalmazással összefüggő magatartás és szorgalom értékelése

- Iskolánkban a tanév végén kitűnő tanulmányi eredményéért oklevelet és könyvjutalmat, jeles tanulmányi eredményéért pedig oklevelet kap a tanuló, amennyiben magatartás értékelése legalább jó.
- Nyolc éven át tartó kitűnő tanulmányi eredményért járó jutalom: díszoklevél és serleg, amennyiben magatartás értékelése legalább jó.
- „Sikeres diákévekért” járó díszoklevelet kap az a végzős tanuló, aki számára ezt a nevelőtestület megszavazza tanulmányi teljesítményéért és közösségi munkájáért, amennyiben magatartás és szorgalom értékelése legalább jó.
- Tanév végén a kiemelkedő közösségi munkát végző, legalább jó magatartású és szorgalmú tanulók jutalomkiránduláson vehetnek részt.
- Tanév végén a kimagasló versenyeredményt elért tanulókat a pedagógus-, szülői- és tanulói közösség előtt fogadáson köszöntjük, amennyiben magatartásuk és szorgalmuk értékelése legalább jó.

2.14. AZ ISKOLAVÁLTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTEL-ÉNEK SZABÁLYAI

2.14.1. Az iskola képzési rendje

- Iskolánk 8 évfolyamos református általános iskola.
- A hit- és erkölcsstan oktatása első évfolyamtól kezdődően órarendbe építve, **kötelező jelleggel heti 2 órában történik**. Református, evangélikus, római katolikus és görög katolikus hitoktatást szervezünk intézményünkben.
- Az 4. és 6. évfolyamon heti 1 órában egyházi éneket tanulnak tanítványaink.
- Alsó tagozatban nagy felmenős, iskola-napközis rendszerben tanítunk, ami azt jelenti, hogy minden osztályt legalább 2 tanító tanít, akik közül egyik ellátja az osztályfőnöki feladatokat.
- A tanítási órák reggel kezdődnek és órarend szerint kora délutánig tartanak. Alsó tagozatban előfordulhat, hogy egy-egy készségi tárgya órája az ebéd utánra tevődik.
- A tanítási órák után napközi és tanulószobai foglalkozások segítik a tanulók felkészülését, szabadidejük hasznos eltöltését és a mindennapos testnevelés megvalósulását.
- A tanórán kívüli egyéb foglalkozások (szakkörök, tehetséggondozó, felzárkóztató és fejlesztő foglalkozások) további lehetőséget biztosítanak tanítványaink fejlődéséhez.

2.14.2. Az osztályba és csoportba sorolás elvei és rendje

- Évfolyamonként 2-2 osztályba szerveződnek a tanulók: „a”, „b” osztályokba, a fenntartó engedélyezheti az évfolyamonkénti 3 osztály indítását. Az osztályba sorolásnál az igazgató dönt.
- Előzetesen, különböző formában tájékoztatjuk a leendő szülőket iskolánk programjáról és képzési irányairól: óvodai szülői értekezleten való részvétel és tájékoztatás; írásbeli összefoglaló és tájékoztató; nyílt nap a leendő első osztályos szülők részére; felhívás közzététele a környező óvodákban, honlapunkon.
- Osztályaink helyi tantervünk szerint tanulnak.

2.14.3. Tanulói jogviszony keletkezése

Belépés az iskola induló évfolyamába

- A törvény és a fenntartó által előírt létszámkeretig minden gyermek beiskolázható, akinek a szülei az iskolát választották és elfogadják a református keresztyén nevelésünket, azonosulnak az iskola küldetésével, missziójával.
- Gyermekük számára éltek – elsősorban a református - keresztség sákramentumával.
- Preferáljuk az iskolánkban tanuló nagyobb gyermekek testvéreinek felvételét.

- Az óvoda feladatellátási helyekről (Erdész Úti Óvoda) érkező gyermekek abban az esetben élveznek előnyt a felvételnél, ha az előző két pont teljesül, egyébként azonos elbírálásban részesülnek a külső óvodákból érkezőkkel.
- További feltételek: a gyermek iskolaérettségét igazoló óvodai szakvélemény, illetve a nevelési tanácsadó véleménye, amennyiben az óvoda vizsgálatra küldte a gyermeket.

2.14.4. Belépés felsőbb évfolyamokra

Felvételt nyerhet az a tanuló, aki bármilyen ok miatt iskolát változtat, ha azt az évfolyam létszáma lehetővé teszi. A felvétel során alkalmazott eljárás: elbeszélgetés a tanulóval, a tanuló szüleivel (az iskola küldetéséről, elvárásairól, házirendjéről). Ha van olyan tantárgy, ahol hiányosságok várhatók, az ismeretek pótlásának rendjéről megállapodunk a szülőkkel és a tanulóval.

- A hit- és erkölcstan tantárgy ismeretanyagára vonatkozóan **szükség esetén különböző vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával segítjük a felzárkózást.**
- Egyéb tantárgy pl. idegen nyelv (angol) ismeretanyagára vonatkozóan szükség esetén különböző vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával **vagy évfolyamismétlés lehetőségével segítjük a tanuló belépését iskolánkba.**

Továbbhaladás, magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt követelményeket sikeresen teljesítette. A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen szóvegesen vagy érdemjeggyel értékeli, félévkor és év végén osztályzattal vagy szóveges minősítés formájában minősíti.
- Az egyes tanulók év végi osztályzatát, szóveges minősítését a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.
- **Az első** évfolyamon félévkor és év végén, a **második** évfolyamon félévkor szóveges minősítést kapnak a tanulók.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló. **Nkt.57.§ (1)**

A tanulmányi követelmények nem teljesítése

- Ha a tanuló a tantárgyak követelményeit legalább elégséges szinten nem teljesítette, osztályozó vizsgát tehet.
- Ha a tanuló igazolt és igazolatlan mulasztása miatt nem osztályozható, sikeres osztályozóvizsga letétele után léphet magasabb évfolyamba.
- A tanuló a szülő kérelmére – részben vagy egészben - felmenthető az iskolai kötelező tanórai foglalkoztatás alól, ha szakvéleménnyel igazolt egyéni adottságai, fogyatékossága, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

Egyéni munkarend (korábban magántanulói jogviszony)

A 2019. szeptember 1. napjától hatályba lépő törvényi rendelkezések alapján, az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye: Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni. Azonban valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

Ezen időszak alatt:

- a tanuló mentesül a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel alól; felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel;
- a sajátos nevelési igényére (SNI) tekintettel egyéni munkarendű tanuló, vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), erre tekintettel egyéni munkarendű tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni;
- a tartós betegségre tekintettel egyéni munkarendben tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni;
  - a tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon;
  - a tanuló kérelemre, az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- az iskolában az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, de félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint;
- a külföldi tartózkodásra tekintettel egyéni munkarendben tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

Ha az egyéni munkarend tartama alatt a tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

Az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos kérelmek elbírálása 2019. szeptember 1. napjától az Oktatási Hivatal joga és kötelessége.

Az egyéni munkarend engedélyezése iránti kérelmet az Oktatási Hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében bírálja el.

A tanulói jogviszony megszűnése

- Amennyiben a tanulót egy másik iskola átvette, beírta.
- A tankötelezettség utolsó éve szorgalmi idejének utolsó napján, ha tanulmányait nem kívánja folytatni.
- Ha a tanuló tanulmányainak folytatására egészségileg alkalmatlanná vált.
- Az utolsó évfolyam (8. évfolyam) elvégzéséről szóló bizonyítvány kiállításának napján

2.15. ISKOLÁBAN ALKALMAZOTT KORSZERŰ OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI ELVEK, MÓDSZEREK

2.15.1. Az eredményes tanulás segítésének elvei

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Tanulási környezet

A tanulás közvetlen helyszínéként használt helyiségek, azaz az osztálytermek, a szaktantermek a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók, illeszkednek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, valamint nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtenek valamenyny tanuló számára. A tanulók a tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket (számítógép, tablet, más iskolai vagy saját eszköz), internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehetnek igénybe. Hozzáférhetnek a hagyományos iskolai és az elektronikus könyvtárakhoz egyaránt.

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek legyenek, az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt, és már a tanulási folyamat elején ismertté váljanak. Az iskolai légkör bizalmi jellege elsődleges feltétele annak, hogy a tanulási problémákra és a személyes nehézségekre időben fény derüljön. Ennek a bizalomnak a megteremtése és fenntartása az intézmény minden dolgozójának felelőssége.

Az aktív tanulás

A tanulók tanulási tevékenységekben való aktív részvétele kulcsfontosságú. Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. A tanuló nem passzív befogadó, hanem a tanulási folyamat aktív, alakító részese, mely folyamatban a hangsúly az ismeretek átadása helyett a képességek és készségek fejlesztésén van. Az aktív tanulás során a tanulók magasabb rendű gondolkodási műveleteket végeznek, a tanulás érdekessé, izgalmassá, élményalapúvá válik, s ezzel szoros összefüggésben a tanulási motivációjuk is nő. Mivel a hallgató az aktív a tanulási-tanítási folyamatban, így az információkat később is jobban tudja idézni, mint például a kizárólag előadás-alapú módszerek esetében. Az aktív tanulás támogatásának leginkább elterjedt módszere az aktív beszéd, megbeszélés vagy eszmecsere. Ennek megvalósulásához olyan tanulási környezetet teremtünk, ahol a tanulók valóban biztonságban érzik magukat, vállalják a kockázatot a tanórai aktív megnyilvánulásukkal.

Az alábbi kulcsmondatokkal segítjük tanítványainkat az aktív tanulásban: **Gondold tovább! Próbáld ki! Oszd meg tapasztalataidat!**

títási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység szakemberek bevonásával.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén. Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik a segítő szakterületek (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) szerepe, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

Multidiszciplináris órák

Multidiszciplináris órák, azaz olyan foglalkozások szervezése, amelyek megvalósításakor a tanulók egyszerre több tudományterülettel foglalkoznak, a tudnivalók integrálásával ismerkednek meg. Az iskolánk tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését illeszti be a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. Ezen órák egy része a témahetekre, valamint a nyári táborokra korlátozódik. Pl. a „Kutatók köre” természettudományos tábor, turisztikai látványosságokat, helyi természeti adottságok megismerését is célzó angol nyelvi tábor, erdei iskolák, stb..

A teamtanítás

*A teamtanítás az oktatásnak olyan területe, amely több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg egyidejűleg több pedagógus. Ez a tanítási forma előfordul a **multidiszciplináris órák, a kreatív foglalkozások, szakkörök, táborok, projektek, téma- és tematikus hetek alkalmával, kihasználva minden előnyét.***

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

2.15.2. Az új tanulásszervezési eljárások intézményi célkitűzései.

A NAT kompetenciaterületek fejlesztését az újszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazása tovább erősíti, illeszkedik az oktatási programok implementációját támogató IKT taneszközök bevezetéséhez.

2.15.2.1. Kooperatív tanulásszervezés

Tanulás kooperatív csoportokban

Kooperatív tanulásról akkor beszélhetünk, ha a csoportmunka során négy alapelv érvényesül: az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel és a párhuzamos interakciók elve.

A 2-4-6 fős csoportok a diákok képességei tekintetében vegyes (heterogén) csoportok. Ez esélyt ad a gyengébb képességűeknek arra, hogy ne maradjanak le, a jobb képességűeknek pedig – akik „tanítva” is tanulnak – arra, hogy az adott tárgykörben tudásuk mélyebbé és tartósabbá váljon. Az egymástól szerzett és egymásnak átadott tudás ugyanis mélyebben és tartósabban marad meg az emlékezetben, mintha frontális szervezeti keretek között jött volna létre. Mi ennek az oka? A kooperatív tanulás szituációiban a diákok erősebben motiváltak, és mivel tanulásuk aktivitáshoz, tevékenységhez kötődik, többet is tanulnak, mint a versenyhelyzetben tanuló legtöbb diák. Ez a tanulási mód jobban fejleszti a problémamegfogalmazás, a problémamegoldás, az elemzés, a kutatás képességeit. Ezek a képességek alkotó folyamatokat indítanak el és fejlesztenek, szemben a memorizálás és visszamondás reprodukáló jellegével.

Mivel a kooperatív munka során a diákoknak az anyagot újra fel kell építeniük, nézeteiket össze kell hasonlítaniuk, sokkal mélyebben megértik a tanultakat.

Alkalmazott kooperatív módszerek

A kooperatív tanulásszervezés maga is módszer, egyúttal módszerek együttese is.

Módszerek véletlenszerű csoportalakításra:

- Mozaik, Keveredj, állj meg, csoportosulj!

Csoportösszetartást, csoporttudatot segítő tevékenységek:

- Ablakok, Csoportplakát, Csoportpóló, Csoportcímer, -zászló, csatakiáltás stb.
- Betűk, gépek, Firka, Képtárlátogatás, Elvárásolt csapat

A kooperatív módszerek a bevezetést segítő fokozatok szerint:

- Páros munka, Szóforgó, Kerekasztal, Csoportszóforgó, Füllentős
- Háromlépcsős interjú, Diákkvartett

A témafeldolgozás módszerei:

- Mozaik, Csoportok közti mozaik, Szakértői mozaik, Fordított szakértői mozaik

Módszerek a csoportmunkák bemutatására:

- Három megy, egy marad, Tárlatlátogatás, Beszámoló forgóban

2.15.2.2. Az informális és nem formális tanulási lehetőségek előtérbe helyezése az ismeretszerzés folyamatában

Az EFOP-3.3.7-17-2017-00046-os „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” c. pályázat keretében több lehetőség nyílt az iskola pedagógusai által kidolgozott programcsomagok, tematikák működtetésére.

A nem formális és informális tanulás segítségével, az élményalapú, játékos tevékenységek során tanulóink kulcskompetenciái fejlődik, erősödik a kommunikációs és vállalkozói készségük, a problémamegoldó gondolkodásuk és kreatív készségeik. A foglalkozásokon való aktív részvétel során tanulóink észrevétlenül fejlesztik egyéni készségeiket, képességeiket, kompetenciáikat, melyek a munkaerő-piaci igényekhez, elvárásokhoz igazodva segítik őket a felnőtt életben, így az egész életen át tartó tanulási folyamat életük részévé válik. Közben fejlődik tanulóink érzelmi intelligenciái, az önismerete, türelme, szóbeli kommunikációi, a megegyező készsége, gondolkodás- és problémamegoldás képességei, a mindennap előforduló konfliktusokat nagyobb valószínűséggel tudja majd kezelni, megoldani.

A hatékony nevelési és tanítási folyamat érdekében tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit, törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására.

Tanítási módszereinkkel hozzásegítjük tanulóinkat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz és kritikai képességeik kifejlesztéséhez, melyek segítségével – figyelemmel az egyes tanulók képességeire - az általunk közvetített tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén.

A projekt fizikai befejezésétől számított három év fenntartási kötelezettségen túl, az informális és nem formális tanulási lehetőségek előtérbe helyezése az ismeretszerzés folyamatában, beépül az intézmény mindennapi gyakorlatába. Kiemelt figyelmet fordítunk a különleges bánásmódot igénylő (tehetséges, SNI-s, BTM-es és egyéb fogyatékossgal élő), valamint a hátránnyal küzdő tanulóink ily módon történő ismeretszerzési lehetőségeinek bővítésére. Az egyre környezettudatosabb magatartás előtérbe helyezésével, az oktató nevelő tevékenységek ez irányú tudatos tervezésével a fenntarthatóság elvét tartjuk szem előtt.

2.15.2.3. Az IKT alkalmazása a tanítási órákon

Digitális technológiával támogatott oktatás

Digitális technológiával támogatott oktatási módszerek rendszeres alkalmazása iránti igény fokozottan kerül előtérbe napjainkban.

Az IKT-eszközök alkalmazása nagy kihívás a pedagógus számára, mind a tartalmak, mind a tanulószervezés szempontjából. Az IKT segít a diákoknak abban, hogy egyéni tempójukban haladhassanak, saját stílusuknak megfelelő tanulási stratégiákat találjanak, és felelősségérzet-

ük növekedjen önképzésük során. Megszünteti a tantárgyak közti éles határokat, mert a szoftverek nagy része komplex oktatási anyagot tartalmaz.

A tanulás hatékonyságát nem csökkenti a gátlás, amely a rossz válaszadásból alakulhat ki. Növeli a kreativitást, a tanulók sokirányú tevékenységét teszi lehetővé, ami kitágítja a tanulási stratégiák és a tanulás során szerezhető tapasztalatok lehetőségét.

A számítógép digitális technológia és a vele végzett tevékenység (játék, tanulás, munka) a tanulók számára az első megismerkedés során nagy valószínűséggel felhívó jelleggel rendelkezik. Ez megfelelő szervezés és módszerek esetén (érdekesség, munkát megkönnyítő eszköz) hosszabb távon is megmaradhat, s így fokozhatja a tanulók vonzódását minden korszerű, új ismeret vagy tevékenység iránt.

A digitális technológiák használata kiterjed az internet felelős, kritikus használatára, a kutatásra, adatok gyűjtésére, ismeretszerzésre, ismeretek elsajátításának ellenőrzésére, értékelésére, dokumentumok, prezentációk készítésére, adatok kezelésére, stb..

2.15.2.4. Intézményünk fejlesztési céljai a digitális pedagógia területén

Tanítványaink digitális írástudásának növelése

A „Digitális környezet a köznevelésben” című EFOP-3.2.3-17-es pályázat keretén belül a projektben vállaltuk a digitális pedagógiai módszerek alkalmazását programcsomagok implementálásával a következő tanulócsoportokban a 2018/2019-es tanévtől.

- A projekt megvalósításának kezdetén az 1. évfolyamon egy, a 2. évfolyamon két tanulócsoportban a LEGO eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek alkalmazása valósult meg a matematika oktatásában.
- A fenntartási időszakban és azon túl is a LEGO eszközökkel támogatott matematikai oktatás beépül intézményünk alsó tagozatának oktatási folyamatába.

A programcsomag bevezetésével célunk, hogy az általános iskola alsó tagozatában a gyerekek elsődleges ismeretsajátító eszköze a játékos tanulás legyen, amely az élményszerű feladatmegoldások révén képes a motiváció hosszú távú fenntartására, valamint kreatív problémamegoldás képességének fejlesztésére, oly módon, hogy a matematikai kompetencia áll a középpontban.

- A felső tagozat egy tanulócsoportjában az „Élményszerű tanulás/tanítás a felső tagozaton” digitális pedagógiai-módszertani csomag kerül alkalmazásra a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására.

A programcsomag bevezetésével célunk, hogy a felső tagozatosok számára a matematika élmény és tapasztalati alapú digitális tananyagegységek tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása javítsa az oktatás hatékonyságát, növelje az órák játékosságát és élményszerűségét. Aktívan járuljon hozzá ahhoz, hogy a gyerekek számára elvont matematikai feladatok vizualizálá-

sa és láthatóvá tétele révén segítséget nyújtson a tananyag gyorsabb és eredményesebb megértéséhez és elsajátításához.

Az interaktív tábla és az internet-hozzáférés segítségével egyszerűen bemutathatóvá válnak az oktatás során használt weboldalak, demonstrációs médiaelemek. A diákok a tanterekben rendelkezésükre álló táblagépeken, felfedezhetik és alkalmazhatják az egyes témakörökről tanultakat, juthatnak új ismeretekhez, valamint digitális úton kapott tesztek, feleltető rendszerek segítségével adhatnak számot tudásukról.

A koncepció egy olyan oktatási megoldás, aminek lelkét az interaktív táblához és tanári számítógéphez szervesen kapcsolódó tabletek alkotják, valamint egy felhő alapú órarendszert szoftver. A rendszer a csoportos munka támogatását szolgálja, hozzájárulva a kommunikációs képességek fejlesztéséhez és az ehhez szükséges ismeretek elsajátításához.

- Az 5-6. és a 7-8. évfolyam LEGO MINDSTORM (LEGO Robotika) szakkörének keretében a Problémamegoldás LEGO® robottal elnevezésű digitális pedagógiai-módszertani csomagot a kreativitás és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésének támogatására kívánjuk implementálni.

A projekt sikeres megvalósulása érdekében célunk az eszközparkunk folyamatos korszerűsítése, frissítése.

A projekt hosszú távú hasznosulása érdekében célunk, hogy az informatika órákon kívül más tantárgyaknál is aktívan és hatékonyan használjuk az oktatásban a digitális eszközöket.

- Ennek érdekében a 2018/2019-es tanévben a tanítás és tanulás folyamata digitális eszközökkel támogatott a bevont tanítási órákon az órák 40 %-ában, a választott digitális módszertani programcsomagok implementálása történik a bevont pedagógusok által. A digitális pedagógiai módszertannal támogatott tanórák aránya a választott tantárgy éves összes óraszámához viszonyítva szintén 40%.
- Az intézmény többi tanulócsoportjában, a tanítási órák legalább 25 %-a digitális eszközökkel támogatott.
- A 2019/2020-as tanévtől a módszertan kiterjesztése történik további tanulócsoportokra, tudásmegosztás, a tapasztalatok alapján módosítások elvégzése, további célok meghatározása.
- A fenntartási időszakban és azt követően a digitális módszertan beépül az intézmény mindennapi gyakorlatába.
- A digitális fejlesztések során kiemelt figyelmet fordítunk a különleges bánásmódot igénylő (tehetséges, SNI-s, BTM-es és egyéb fogyatékossgal élő) tanulóinkra.
- Bevezetjük a következő, eddig kevésbé használt digitális értékelési eszközöket, módszereket
  - osztálytermi visszajelző rendszerek, melyek alkalmasak a tanulók önértékelésének megvalósítására is:
    - PowerPoint Mouse Mischief

- Socrative
- Microsoft Interactive Classroom
- Redmenta – feleltető rendszer bevezetése.

Tanítványaink digitális leszakadásának megállítása, esélyegyenlőségének biztosítása érdekében a délutáni foglalkozásokhoz és a felkészüléshez digitális eszközt bocsátunk rendelkezésükre.

Továbbá célunk pedagógusaink digitális írástudásának növelése, a digitális pedagógiai módszerek elsajátítása, alkalmazása.

A bevont pedagógusok mindegyike a kiválasztott csomag vonatkozásában akkreditált pedagógus-továbbképzésen vettek részt.

Képzések a választott programcsomaghoz:

- LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematikaoktatásban
- Élményszerű tanulás/tanítás a felső tagozaton pedagógus továbbképzés
- Mobilrobotok az iskolában pedagógus továbbképzés

Digitális pedagógiai céljaink elérése következtében digitális módszertani kultúránk az implementált programcsomagok és a beszerzésre kerülő új eszközök használata következtében jelentősen korszerűsödik. A pedagógusok és tanulók motiváltabbá válnak a digitális eszközök használatára, digitális írásbeliségük kiemelkedővé válik. Felelősen, tudatosan használják az IKT eszközöket nemcsak a tanulásban, hanem a mindennapi életben is, ezáltal felkészültté válnak a munkaerő piaci elvárásoknak. A kompetenciamérések eredményei szignifikánsan javulnak, nő a tanítás-tanulás hatékonysága.

Az EFOP-3.3.7-17-2017-00046-os „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” c. pályázat keretében is a digitális kompetencia fejlesztését célozzuk meg a gondolkodás- és problémamegoldás fejlesztésén túl a táblajátékok (sakk, malom, Quarto, Gobblet, Tamba, Hexade) digitális eszközökkel, valamint a virtuális társasjáték szakkör bevezetésével.

Az említett játék sajátossága, hogy pillanatról pillanatra döntéseket kell hozni, amely a játék menetére és kimenetelére hatással van. A játékosnak meg kell tanulnia, hogy a döntéséért vállalnia kell a következményeket.

A játék során a fent említett kompetenciákon kívül fejlődik a tanulók digitális kompetenciái, digitális írástudása is.

Módszertani lehetőségek

Számítógépes eszközökkel illusztrált előadás, magyarázat a tanítási órákon belül, és kívüli foglalkozásokon

A tanulók többsége döntő mértékben vizuális élményeken nő fel, melyhez napjainkban főként okos eszközök használata során jutnak, így számukra a multimédiás eszközökkel tarkított előadás sokkal érdekesebb, maradandóbb élményt nyújt, mint a hagyományos, passzív tanóra.

Egyéni problémamegoldás számítógéppel

A tanulók differenciált foglalkoztatása: előre elkészített feladatokat adunk kiválasztott diákoknak, akik ezt elvégzik, és az eredményről beszámolnak a többieknek, és a tanárnak. Ezek a feladatok lehetnek számítógép által generáltak, esetleg kész interaktív feladatok, melyeket differenciáltan kaphatnak meg tanulóink, ki-ki saját szintjéhez mérten, melyet egyénileg és csoportban is megoldhatnak. Így motiváltabbak, nagyobb kedvvel végzik a feladatot.

Csoportos projektmunka

A tanulók a feladat kijelölése után csoportokban, de azon belül egyénileg dolgoznak, tanári segítséggel, szintén tanórán belül és kívül is. Iskolánkban hasonló képen történik egy témahét, és egy projektfeladat kidolgozása. Egy ilyen volumenű munkának csaknem minden mozzanatához elengedhetetlen a számítógép, az okos eszközök, a digitális fényképezőgép és kamera használata.

Tanulói prezentációk készítése és bemutatása

A PowerPoint prezentációkészítő program segítségével egyének vagy diákcsoportok maguk is elkészíthetik a saját anyagaikat, amelyeket bemutathatnak tanórán, szakkörön, a TDK Versenyen. Másik ilyen lehetőség a tanulmányi kirándulásokon, erdei iskolákon tapasztaltak bemutatása, prezentálása diáktársaik felé. A sajátkészítésű kisfilmekkel, digitális fotókkal színesített előadások a későbbiekben (pl. ballagáskor) szép emlékek felidézésére is szolgálhatnak.

Szemléltetés, virtuális kísérletek

A tanárok törekednek a szemléltetőeszközök használatára a tanítási órán. Az IKT-eszközök segítségével integrált szemléltetést lehet megvalósítani. Ebben a keretben használt eszközök, reakciók, vegyszerek „működtetése” nem veszélyes (mint pl. egy vegyi üzemé, vagy egy atomreaktoré), és használata tiszta, környezetkímélő.

Lehetőséget ad a különböző szimulált folyamatok megtervezéséhez a körülmények variálható, interaktív megválasztásával.

Feleltetés, teszt, számonkérés

Több online alkalmazás, tesztkészítő program, digitális feladat hozzáférhető, amellyel színesíthetjük a számonkérést. A vetélkedőket gyakran néző tanulók számára érdekesebb a hagyományos, írott formánál.

A számítógép a gyakorlás eszköze is lehet. A program fáradtság nélkül teszi fel az újabb és újabb kérdéseket, így a gyakoroltatás szünetmentes, és nemcsak kérdez, de a program képes felismerni a választ és elemzi is azt. A kérdésekre adott válaszok kiértékelhetők, a válaszok és a személyre szóló eredmények kinyomtathatók, és így a későbbi tanulás során újra felidézhetőek. Az digitális technika után érdeklődő, innovatív pedagógus egy-egy téma zárására, évközi,

vagy év végi felmérésekhez is készíthet, NoteBook, vagy ActivInspire, Microsoft Interactive Classroom, valamint a Redmenta alkalmazások segítségével feladatlapokat.

Az EFOP-3.3.7-17-2017-00046-os „Informális és nem formális tanulási lehetőségek kialakítása a Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvodában” c. pályázat keretében is a digitális kompetencia fejlesztését célozzuk meg a gondolkodás- és problémamegoldás fejlesztésén túl a táblajátékok (sakk, malom, Quarto, Gobblet, Tamba, Hexade) digitális eszközökkel, valamint a virtuális társasjáték szakkör bevezetésével.

Az említett játék sajátossága, hogy pillanatról pillanatra döntéseket kell hozni, amely a játék menetére és kimenetelére hatással van. A játékosnak meg kell tanulnia, hogy a döntéséért vállalnia kell a következményeket.

A játék során a fent említett kompetenciákon kívül fejlődik a tanulók digitális kompetenciái, digitális írástudása is.

2.15.2.4. A projektoktatás, iskolai projekt

A projektoktatás tanítási-tanulási folyamat megszervezésének az a formája, amelyben a művelődési folyamatok részeként olyan **konkrét, a résztvevők általi közös tevékenység keretében meghatározott, főbb lépéseiben megtervezett és elfogadott feladatok** kerülnek megvalósításra, amelyek lehetővé teszik a **problémamegoldó gondolkodás, a tervszerű cselekvés, az önállóság, a kooperációs- és kommunikációs képesség** (tovább)fejlesztését.

A projektoktatás középpontjában a **tervszerűen kialakított, problémaközpontú cselekvés** gondolata áll.

Közösségi helyzetből fakadó, szívből jövő tervszerű cselekvés, amely az iskolai tevékenység jellegzetes egységét jelenti, adja a veleszületett gyermeki képességek hasznosításának legfőbb garanciáját. A megfelelő vezetés mellett megvalósuló tervek nem csupán a rövidebb távú tevékenységeink céljainak teljesülése által biztosítják azok sikerét, hanem sokkal inkább ezekben, a tevékenységekben rejlő lehetőségekből nyert tanulási tapasztalat által.

A koncepció, tanulással kapcsolatos fogalmai (pl. az aktivitás, a céltudatos tervezés hangsúlyozása, valamilyen tárgyi vagy szellemi produktum létrehozására irányuló törekvés).

A projektoktatással iskolánkban leginkább a "projekthetek" formájában találkozhatunk, teljes iskolai lefedettségben.

A teljes iskolai projekt címe: Lakóhelyünk Diósgyőr a Bükk hegység lábánál.

Ennek előkészítésére tanárokból, tanulókból, esetleg szülőkből vagy külső szakértőkből álló munkacsoport dolgozza ki azokat a javaslatokat, amelyekből a tanulók kiválasztják az érdeklődésüknek leginkább megfelelő projekttemákat. Ezt követően több napon át folyik az "alkotás" elkészítése. A projekt időtartama alatt a diákok csoportokban dolgoznak, előzetes feladatokat kapnak, az iskola falait elhagyva, a természetben ismerkednek meg az adott témával. Digitális anyagokat, fotókat, tablókat készítenek, bemutatják, publikálják ezt.

Ezek aztán az utolsó napon az iskolaközösség és a téma iránt érdeklődő külső résztvevők jelenlétében kerül bemutatásra: egy kisebb színdarab, vagy táncjáték, az elkészített különböző jellegű művészeti (képzőművészeti, fotó, videó) kézműves, kertészeti munkák, vagy ökológiai, szociális, földrajzi jellegű terepgyakorlatok stb. eredményeit bemutató előadás vagy kiállítás keretében. Ebbe a körbe minden, olyan jellegű tevékenység is bevonható, amely pedagógiai szempontból felhasználhatónak tűnik, illetve viszonylag könnyen megvalósítható.

A nevelési célok közül a helytörténeti ismereteinknek nagyon fontos szerepük van az oktató nevelőmunka során.

Törekedjünk arra, hogy a tanulók megismerkedjenek az őket körül vevő tágabb, szűkebb környezettel, a város történetével, a helyi nevezetességekkel.

Ösztönözni kell a tanulókat, a lakóhely múltjának, feltárására, a jelen megismerésére és az elért eredmények megbecsülésére, a tárgyi és szellemi értékek védelmére.

A tanulók szerezzenek ismereteket a helyi hagyományokról, a környék, a lakóhely természeti értékeiről.

A nemzettudat elmélyítése, a nemzeti önismeret hangsúlyos feladat.

A társadalmi tapasztalatok és ismeretek megszerzésében a gyerekek életkori sajátosságait mindig tartsuk szem előtt.

Projektoktatás –pedagógiai jellemzők

Feladatok (témák) megkeresése:

Társadalmi szempontból is jelentős tapasztalatok megszerzésére alkalmas problémászerű helyzetek keresése, amelyek kapcsolatban állhatnak valamilyen konkrét helyzettel, a mindennapi élettel, a résztvevők érdeklődésével.

Iskolaszintű téma: Lakóhelyünk Diósgyőr a Bükk hegység lábánál

A fő témakör altémákra osztva, melyen belül a csoportok maguk között osztják szét a feladatot.

1. évfolyam: Barátaink az állatok
2. évfolyam: Lakóhelyünk állatvilága – védett állatok
3. évfolyam: Lakóhelyünk növényvilága – védett növények
4. évfolyam: Lakóhelyünk turisztikai nevezetességei
5. évfolyam: A diósgyőri vár múltja és jelene
6. évfolyam: Lakóhelyünk kultúrtörténeti emlékei
7. évfolyam: Lakóhelyünk ipartörténete
8. évfolyam: Lakóhelyünk sporttörténete - egészségmegőrzés és sportolási lehetőségek

lakóhelyünkön

Tervezés:

A problémamegoldás illetve a közös tevékenység céljára alapozódó folyamat kialakítása az egymásra épülő lépések egymásutánjának részletes megtervezésével.

Kivitelezés:

Cselekvő együttműködés - a probléma jellegének megfelelő taneszközök, különböző munkatechnikák, valamint közösségi-, kommunikációs és tevékenységi formák kialakítása a különböző tantárgyi ismeretek integrációja az összefüggések felismerésére irányuló gondolkodás fejlesztése - érdekében;

Lehetőség szerint "minden érzékszerv" bekapcsolása a tevékenységbe;

A folyamat során jelentkező különböző problémák (konfliktusok, a feladatok megoldásának tárgyi nehézségei) az egész illetve az egyes részcsoportok szintjén történő reflexív megoldása, és szükség esetén az eredeti terv rugalmas módosítása.

Felülvizsgálat:

Az elkészült alkotás - és az elkészítés folyamatának csoportszintű értékelése

A végső eredmények: kiállítások, beszámolók, viták, bemutatók keretében történő nyilvánosság elé tárása.

Továbbfejlesztés:

Szükség szerint az értékelés eredményei - a felvetődő kérdések és további feladatok - nyomán új projektek kidolgozása és/vagy az eredmények felhasználása a különböző tantárgyak és műveltségterületek továbbfejlesztése érdekében.

Az értékelés módja, szempontjai :

Tanulócsoportok önértékelése, egymás értékelése. Beszélgető körök.

Pedagógusok szöveges értékeléssel értékelnek.

Belső értékelés:

- Sikeres volt-e a projekt, elérte-e a célját?
- Milyen célokat ért el a projekt?
- Mi tetszett és mi nem a tanulóknak?
- Milyenek a tapasztalatok a szervezési módokkal kapcsolatban?
- Milyen körülmények nehezítették a munkát?
- Produktumok sorsa rövid és hosszú távon?
- Nyújtott-e maradandó élményt a gyerekeknek?

A szülők visszajelzései pozitívak voltak-e?

A tanár a folyamat irányításának legfőbb felelőse marad, akinek legfontosabb feladatai: a tanácsadás, a segítségnyújtás, a koordináció, és a bátorítás.

2.15.2.5. Erdei iskolák, tanulmányi kirándulások

Az erdei iskola olyan sajátos tanulásszervezési forma, amelyre jellemző, hogy az iskola tantervének integráns részét képezi; a megismerés tárgya az erdei iskola helyszínének természeti, épített és szociokulturális környezete; a program megvalósítása a tanulók aktív, cselekvő tevékenységére alapoz; az ismeretszerzés folyamatát elsősorban kooperatív tanulási technikákra, a projektmódszer alkalmazására építi; kihasználja az együttes tevékenységekben rejlő szocializációs lehetőségeket. Az erdei iskola izgalmas játékszín is egyben. A tanításának tárgya lehet az emberi környezet, az emberek tevékenységének hatása a környezetre, illetve annak időben és térben való változása, valamint a környezet hatása az emberek viselkedésére, érzelmeire, értékválasztására, életvitelére.

Az erdei iskolai tanulás célja szerint lehet:

- ismeretbővítő;
- képességfejlesztő.

Az erdei iskola egy pedagógiai projekt, amelynek megvalósítási ideje minimum 3 éjszaka, 4 nap és szorgalmi időre esik.

A tanulmányi kirándulások időtartama egy vagy két nap.

Nevelési célok, feladatok:

A tanulók ismerkedjenek meg az őket körül vevő környezettel, a természettel, a benne élő állat és növényvilággal, hagyományokkal, régmúlt idők értékeivel, kultúrákkal. A tapasztaltak épüljenek be az oktatási-nevelési folyamatokba.

Ösztönözzük diákjainkat, a lakóhely múltjának feltárására, a jelen megismerésére, az elért eredmények megbecsülésére, a tárgyi és szellemi értékek védelmére.

Költségek:

Erdei iskolák, tanulmányi kirándulások szervezése iskolánkban kizárólag a szülők egyetértésével, anyagi támogatásával történhet.

- A tanulói térítési díjak lehetőleg havonkénti bontásban kerülnek beszedésre a szülőktől,
- Igénybe kell venni költségkímélő eljárásokat (hasznosanyag-gyűjtés, természetbeni támogatások, pályázati lehetőségek stb.)
- A Korszerű Református Iskoláért Közhasznú Alapítvány támogatását rászoruló tanulóink igényelhetik

2.15.2.6. Témahetek

A témahetek új irányokat nyitnak meg a pénzügyi-gazdasági, valamint a digitális és a fenntarthatóságra nevelés, szemléletformálás területén. Korcsoport specifikusan, minőségbiztosított oktatási anyagok révén, élményszerűen, játékos feladatok által adnak át olyan minden napokban használt gyakorlati ismereteket, amelyek a tudatos felnőtté válást, tudatos életvitelt támogatják.

Digitális Témahét, melynek fő célja a digitális pedagógia módszertanának népszerűsítése és elterjesztése a köznevelésben. A program fontos törekvése, hogy a digitális kompetenciafejlesztés az informatika órán túl kiterjedjen más tantárgyakra is.

Pénz7 az Emberi Erőforrások Minisztériuma mint projektgazda, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Bankszövetség, a Pénziránytű Alapítvány és a Junior Achievement Magyarország Alapítvány – küldetésüknek tekintik a gazdasági-pénzügyi szemléletformálást, valamint azt, hogy segítséget nyújtsanak a mindennapokban előforduló pénzügyi helyzetekhez, a tudatos felnőtté váláshoz. A Pénz7 rendhagyó tanórái az egyes korosztályok sajátosságait figyelembe véve, játékosan, színesen, élményszerűen adják át és járják körbe a felelős döntéshez szükséges ismereteket.

A **Fenntarthatósági Témahét** témái iskolánk alsó és felső tagozatában egyaránt a természeti- és épített környezet védelme, a tudatos vásárlás és a fogyasztóvédelem köré szerveződnek.

2.16. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI, SZÓBELI, GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE

2.16.1. A követelményrendszerünk alapelvei

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

A követelményrendszer három nagyobb részre osztható:

- **Tantárgyi követelmények** - ezt a NAT alapján a helyi tanterv határozza meg. A tantárgyi megmértetésnek fontos részét képezik a tantárgyi versenyek, pályázatok.
- **Magatartási követelmények** - ez az alapvető keresztény értékekre, erkölcsre épül, és konkrétan az iskola házirendje tartalmazza.
- **Szorgalmi követelmények** - ez a diákok tanulásához, munkához való viszonyát tükrözi.

A követelményrendszer betartása, betarttatása szempontjából alapvetően fontos a fegyelem és a fegyelmezés, a jutalmazás és a büntetés kérdése, ezek alapelveinek kidolgozása, amely során az alábbi alapelveket kell figyelembe venni:

- Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.
- A követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.
- Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.
- Összhangot kell teremteni az egyes tantárgyak között, ne legyen egyik sem túlhangsúlyozva vagy elhanyagolva a másik tantárgy rovására.
- A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.
- Csak az önmagával szemben is igényes tanár tud igényességre nevelni.
- A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.

A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

2.16.2. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A tanév során ügyelünk az írásbeli és a szóbeli számonkérések arányára. *Minden tanuló legalább egyszer kapjon lehetőséget szóbeli beszámolóra.* Azért törekszünk minden műveltségi területen arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására. Valamennyi pedagógus köteles a tanulóra vonatkozó min-

den érdemjegyet és írásos bejegyzést az osztálynaplón kívül a tanuló tájékoztató füzetében is feltüntetni.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága legyen összhangban a heti óraszámmal:

- heti egy óraszám esetén ajánlott a havonta egy, de félévente legalább három,
- minden más esetben havonta legalább egy-két alkalommal kerüljön rá sor.

A számonkérés formái

A tanórákon szóban és írásban számolnak be a gyerekek a tudásukról. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult, de a tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

- Szóbeli számonkérések:

- szóbeli felelet: az előző tanítási órán feldolgozott ismeretanyag rendszeres ellenőrzése, önálló feleletek és kérdésekre adott válaszok alapján,
- óráközi munka: az órai munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége,
- önálló kiselőadás: egy adott téma önálló feldolgozása és előadása

- **Írásbeli számonkérések:** Egy adott témakörben szerzett tudás mérése önálló feladatok megoldásán keresztül.

Fajtái:

- írásbeli felelet (max. 15-20 perc időtartamban),
- házi dolgozat,
- témazáró dolgozat (45 perc időtartamban).

- Gyakorlati számonkérések:

- A számonkérés ezen formája elsősorban a készségtárgyak esetében alkalmazható. Gyakorlati érdemjegyet kaphat egyéni és csoportos munkavégzésre egyaránt, a testnevelés, technika, rajz, informatika tantárgyak esetén.
- Ide tartozik az önállóan végzett gyűjtőmunkák ellenőrzése és értékelése is.

2.16.3. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:

- a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),
- tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,
- az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,
- az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre azoknál a tantárgyaknál, amelyeknél ezt a tantárgy jellege megköveteli (magyar, történelem, idegen nyelvek),
- legyenek rendszeresek: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál **bejelentettek**,
- a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),

- a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők,
- a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,
- tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes magyar beszéd tanítása, a kifejezőképesség, az előadói készség fejlesztése.

2.16.4. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

- adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szaktanári értékelését,
- igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.

2.16.5. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

- A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor
- egy-egy témakör összefoglalása után
- félévi vagy év végi ütemezéssel
- Projekt, témahét esetében projektzáráskor

2.16.6. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái:

- egyéni
- csoportos
- egész osztályt érintő
- iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló

2.16.7. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

- igaz-hamis állítás
- hibás állítások javítása
- TOTÓ
- jegyzetelés (tankönyvből, könyvtári könyvből)
- szöveg kiegészítése
- szógyűjtés
- feleletválasztás
- mondat-kiegészítés
- tollbamondás
- vázlatírás
- fogalmazás
- olvasónapló írása előzetes szempontok alapján
- témazáró dolgozat
- teszt

- rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba
- röpdolgozat
- feladatlap
- vaktérkép
- felelet
- kiselőadás, esszé
- gyűjtőmunka (projekt, témahét)
- szómagyarázat készítése
- tömörítés
- verselemzés
- összehasonlító elemzés
- kísérlet leírása
- élménybeszámoló
- projekt készítése
- prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)
- kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)
- fotó (szakköri munka, projekt, témahét)
- tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)

2.16.8. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások korlátai:

- Naponta **két témazáró** dolgozatnál ne írassunk többet! Két témazáró mellett a tanulók ne írjanak más dolgozatot!
- Ha nincs azonnali visszajelzés írásbeli számonkérés közben, a bizonytalanabb tudású tanuló teljesítménye még gyengébb lehet.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat nehéz helyzetbe hozhatja (beszédhiba, diszgraphia, nagyothallás, kimutatott részképesség zavarok). Számukra – egyéni elbírálás alapján – biztosítsuk a megfelelő egyéni számonkérési formákat!
- Projekt és témahét esetén, ha a délutáni elfoglaltság miatt nem biztosított a megfelelő felkészülés, az írásbeli és szóbeli beszámoltatások másnap elmaradhatnak!

A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

- A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.
- Megalapozza a szöveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

2.17. AZ OTTHONI, NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI, KORLÁTAI

Az otthoni és napközis felkészüléshez az alábbi **elveket** és **korlátokat** alkalmazzuk.

- A házi feladatok – mind a szóbeli, mind az írásbeli – a tanítási órán feldolgozott ismeretek gyakorlását, elmélyítését szolgálják. A házi feladat érdemjeggyel történő minősítése nem elfogadható. A kiemelkedő munka, pl. önálló gyűjtőmunka szaktanári dicsérettel jutalmazható.
- A hiányzó házi feladat pótlólagos elvégzését szükséges, többszöri hiány esetén szaktanári figyelmeztetés jár a tanulónak.
- Fontos, hogy a napközis és otthoni felkészülés mellett a gyerekeknek maradjon idejük életkori sajátosságuknak, gyermeki személyiségüknek megfelelő tevékenységekre; pihenésre, regenerálódásra, mozgásra, játéokra.
- A tanultak begyakorlása érdekében a tanulók otthoni (napközis és tanulószobai) felkészülés formájában szóbeli és írásbeli házi feladatot kapnak.
- Az osztályfőnökök és szaktanárok a házi feladatok, feladásakor figyelembe veszik a tanulók egyéni képességeit, életkori sajátosságait, aktuális állapotát és ezekből kiindulva differenciált formában adnak feladatokat az otthoni és napközis felkészüléshez.
- Emellett folyamatos konzultációt folytatnak a napközis nevelővel, akik visszajelzésekkel tájékoztatják a délelőtti nevelőket a házi feladatokkal kapcsolatos tapasztalataikról.

Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok típusokban megegyeznek.

Írásbeli feladatok: a tanóra anyagához kapcsolódó, az órai munkához hasonló feladatok, ill. a korábbi évfolyamokon tanult ismeretekhez fűződő ismétlő feladatok. A feladatok a tanulók teljesítményétől és képességeiktől függően differenciálhatóak is.

Szóbeli feladatok: az órán tanult fogalmak, tételek, ismeretek megtanulása, megértése, ill. a témakör korábbi anyagainak ismétlése, és a kapcsolódó, korábbi évfolyamokon tanult ismeretek felidézése..

Korlátok:

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

- **hétvégére** (szombatra-vasárnapra) lehetőleg nem adunk házi feladatot, de a tantestület döntése értelmében indokolt esetben megengedett a házi feladat adása, ha az összességében nem befolyásolja a tanuló pihenését, regenerálódását.

Hétvégének a tantárgyak szempontjából az számít, ahol pénteken és hétfőn egyaránt van óra. Ennek megfelelően a csütörtök-hétfő vagy a péntek-kedd párosítások nem számítanak hétvégének. Munkaszüneti napok esetében az számít ide, ahol az előző és az azt követő napon is van óra

- **projekt és témahét alatt**, ha a délutáni elfoglaltság miatt nem biztosított a megfelelő felkészülési idő nem adunk házi feladatot, ha az azt követő napon is van ugyanazon tantárgyi óra!
- **az őszi, téli és tavaszi szünetekre** hasonlóan adunk házi feladatot, mint hétvégén, de kizárólag annyi, mint egyéb esetben egy következő órára való felkészüléshez!
- **a nyári vakációra** (az évközi terhelés csökkentése érdekében) szabadon választhatóan adjuk fel a házi olvasmányokat. Ennek megtörténtét jutalmazhatjuk, szünidei elkészítésük elmulasztását nem büntetjük.

2.18. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK, TANULÓK FOGYATÉKOSSÁGÁNAK TÍPUSÁHOZ ÉS FOKÁHOZ IGAZODÓ FEJLESZTŐ PROGRAM

Nkt. 47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az alapító okiratban foglaltaknak megfelelő sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz, az egyéni előrehaladású képzéshez speciális szakképzettséggel rendelkező szakembert, **utazó gyógypedagógust** bízunk meg.

Az integrált óvodai neveléshez, iskolai nevelés-oktatáshoz, fejlesztő neveléshez, fejlesztő nevelés-oktatáshoz, és foglalkozásokhoz fejlesztő pedagógust alkalmazunk.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztése részletesen megtalálható a pedagógiai programunk 1.6.1-es fejezetében.

**„Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket”
(Márk 10,14)**

ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

---

1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda

Erdész úti Tagóvoda

Címe: 3535 Miskolc, Erdész út 1.

Telefon: 46/379-326

E-mail: erdeszovi@gmail.com

Az intézmény fenntartója: Tiszáninneni Református Egyházkerület

Címe: 3525 Miskolc, Kossuth utca 17.

Az intézmény OM azonosítója: 028 995

Az intézmény típusa: óvoda

Az óvodába felvehető gyermekek száma: 75 fő

Gyermekcsoportok száma: 3

A gyermekcsoportok összetétele: homogén csoportok

Gazdálkodása:

Az intézmény egyházi felügyeleti szerve:

Tiszáninneni Református Egyházkerület Tanügyi Hivatala (Címe:3525 Miskolc, Kossuth Lajos utca 17.)

Az intézmény törvényességi ellenőrző szerve:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- Az óvoda Alapító okirata
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013.(VIII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelettel bevezetett módosítások alapján nagyobb hangsúlyt kell fektetni a jövőben:
  - a nevelő munkában a nemzeti identitástudat erősítésére,
  - a hazához való kötődésre, valamint
  - az egészséges életmód hangsúlyosabb kialakítására.

3. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Vezér igénk: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket...” Márk evangéliuma 10,14

A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda a Tiszáninneri Református Egyházkerület fenntartásában működő közös igazgatású, többcélú köznevelési intézmény. A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda, Erdész úti Tagóvodája 1993-tól református, keresztyén szellemiségben neveli a rábízott 3-6-7 éves gyermekeket. Óvodai nevelésünk feladatait a Református Óvodai Keretprogram szerint dolgoztuk ki, figyelembe véve az Országos Óvodai Alapprogram elvárásait. Keresztyén értékrendünkben tükröződik a hitéleti nevelés és erkölcs megalapozása, az egész napot áthatja a feltétel nélküli, szeretetteljes, biztonságot adó légkör, melyben neveljük, fejlesztjük gyermekeink személyiségét. Az Erdész úti Tagóvoda 3 csoporttal működik, igyekszik Jézus szeretetét és tisztaságát kisugározni és átadni a jövő generációjának.

3.1 Személyi feltételek

A nevelőtestület valamennyi tagja több éves, évtizedes szakmai gyakorlattal rendelkezik, folyamatos önképzéssel, továbbképzésekkel kíván megfelelni a mai kor társadalmi, szakmai kihívásainak. református óvodánk munkatársi közössége igyekszik olyan szeretetteljes, toleráns, bátorító attitűdöt átadni, illetve környezetet biztosítani, amelyből meríthetnek egyaránt gyermekeink, szüleik, partnerereink is. Az óvodai nevelőmunka tekintetében központi szerepet tölt be az **óvodapedagógus**. Életfelfogásával, személyiségével református keresztyén értékeket képvisel és tudatosan közvetít a mindennapokban. Óvodánk örökkévaló értékekre épít, hitben-hitre, keresztyén erkölcsre neveljük gyermekinket. Óvodapedagógusaink megértő, elfogadó hozzáállással közelednek a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekekhez.

Az óvodapedagógus adott esetben mentori feladatokat lát el, ezzel segítve a **gyakornokot**. A gyakornoki idő egy olyan folyamat, amelynek során a „pályakezdő” megismeri a munkahely belső értékeit, szervezeti kultúráját, meghatározott módszertan alapján támogatást kap, hogy megtalálja helyét a munkaszervezetben, mintát kap a feladatok hatékony elvégzéséhez.

Pedagógiai munkánkat közvetlenül segíti a **pedagógiai asszisztens**. A pedagógiai program eredményes megvalósítása, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátása és fejlesztése érdekében segíti az óvodapedagógusok munkáját. A gondjára bízott gyermekek testi épségéért

teljes körű felelősséggel tartozik. Gondoskodik a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítéséről, fejlődésük optimális segítéséről az óvodapedagógusok iránymutatása szerint.

A pedagógiai asszisztensen kívül fontos szerepet tölt be a gyermekek életében a **dajka** személye. Szakképzett dajkáink szintén a pedagógiai munkákat közvetlenül segítő munkakörbe tartoznak. Feladataikat az óvoda napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Személyiségükkel, példaértékű magatartásukkal hozzájárulnak a gyermekek biztonságos fejlődéséhez. Felelősen végzik feladataikat az óvoda közvetlen környezetében, odafigyelve a higiéniai tisztaságra, rendezettségre, illetve az óvoda külső-belső megjelenésére.

A Tagóvoda vezető gyakorolja mindazokat a pedagógiai, gazdálkodási feladatokat, melyeket a közös fenntartású intézmények igazgatója a hatáskörükbe utal. Koordinálják az intézményekben folyó feladatokat, magatartásukkal, szakmai ismeretükkel segítik az intézmények működését. Életvitelük, napi munkájuk mélyen tükrözi a keresztyén értékrendet, hitelesen képviselik intézményüket.

A technikai (nem pedagógus) dolgozók: Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája is hozzájárul óvodáink eredményességéhez. (konyhai alkalmazottak, élelmezésvezető, karbantartó) Feladatukat példaértékűen, keresztyén értékrendet képviselve végzik. A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda lelkesze a tervezett időpontokban felnőtt áhítatokon szolgál a dolgozók hitbeli megerősítése és növekedése érdekében.

A munkakörök szerinti személyi feltételek

Munkakör	Erdész úti tagóvoda/fő	Végzettség
Óvodavezető vagy Tagóvoda-vezető	1	Főiskolai
Óvodapedagógus	6	Főiskolai
Pedagógiai asszisztens	1	Érettségi/Pedagógiai munkatárs szakképzettség
Dajka	3	8 általános/érettségi/Óvodai dajka szakképzettség
Konyhai alkalmazott	3	8 általános/szakmunkás/érettségi

Élelmezésvezető	1	
Karbantartó/udvaros	1	8 általános/szakmunkás
Összesen:	15	

A pedagógusok előmeneteli rendszerében elért fokozat szerint

Fokozat	Erdész úti Óvoda
Mesterpedagógus	0
Pedagógus II.	4
Pedagógus I.	2
Gyakornok	0

Az óvodapedagógusok szakvizsgás végzettségei

A végzettség megnevezése	Erdész úti Óvoda
vezető óvodapedagógus	1
tanügy igazgatási, nevelési- oktatási, intézményi ismeretek	1
gyermek-, ifjúsági- és családvé- delmi ismeretek	1

3.2. Tárgyi feltételek

Az Erdész úti Óvoda 1993-tól működik, mint református óvoda, az 1999-es óvodabővítés, felújítás után 3 csoportos intézményként (kiscsoport, középső csoport, nagycsoport). Az épület belső adottságai megfelelőek, tárgyi eszközeinket, felszereltségeinket folyamatosan bővítjük. Ehhez költségvetési kereteken túl, felhasználjuk az óvoda alapítványának bevételeit is. A tárgyi, szakmai feltételek adottak. Az óvoda rendelkezik saját főzőkonyhával, az óvodás gyermekeinket egészséges életmódra nevelhetjük azzal is, hogy reformátusételt vezetünk be.

4. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SZELLEMISSÉGE

Óvodánk valamennyi óvodapedagógusa *Jézus Krisztus elkötelezett követője*.

Egyetértünk a Keretprogramban leírtakkal: **„A keresztyén óvoda felnőtt közösségének olyanná kell formálódnia, a Szent Lélek segítségével, - ahol a gyermek megérez, megtapasztal valamit Jézus Krisztus szeretetéből.”**

Tehát mi is mindannyian valljuk, hogy a **„Református óvoda szellemiségének gyökere a Szeretet Istenében van!” János első levele 4,16.**

Elvárás munkatársainkkal szemben

Olyan etikai és szakmai elvárás a kívánalom óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel:

„MRE 2005. évi II. tv. VII. 53.§- a alapján:” a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.” – MRE Kt VII. 48.§ alapján: „Az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.”

A református intézmények számára készült „Etikai kódex” ismerete és betartása, a keresztyén életvitel folytatása, kötelezettségeink közé tartozik nevelőtestületre, vezetőre és vezetettekre egyaránt vonatkozik. Megkívánjuk, hogy az Etikai kódexnek megfelelő magatartás – a gyermekek számára elsődlegesen érthető – nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem megengedő attitűd az elvárásunk.

A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Úgy teszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem a helyeset cselekedni. Az óvodapedagógus legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a munkatársak lelki épülésére (bibliaórák, áhítatok, istentiszteleti alkalmak), szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

Pedagóguskép:

Óvodapedagógusaink feltétel nélkül szeretik, és tisztelik a gyermeket, a szülőt, elfogadják a különbözőséget. Az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban rögzítik, a PDCA alkalmazásával tudatosan fejlesztik.

A szülőt folyamatosan tájékoztatják az elért eredményekről, gyermekének fejlődéséről. Jellemzi őket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megújulásra való törekvés, egymás elfogadása, segítése, tisztelete, együttműködés a közösen megfogalmazott célok elérése érdekében. Jó munkahelyi légkörre, hatékony munkakapcsolatra törekvés az intézmény minden partnerével. Tervezik a saját szakmai jövőjüket, fejlődési lehetőségeiket, ismereteiket gyarapítják önképzés és továbbképzés során egyaránt. Szakmailag elhivatottak, igyekeznek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai, és szervezeti elvárásoknak. A gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit, élmény gazdag tevékenységek biztosításával.

Pedagógiai asszisztens kép:

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- A gyermekekkel türelmes és szeretetteljes a kapcsolata, segíti személyiségük fejlődését.
- Tevékenyen vesz részt a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában, szokásainak kialakításában, fejlesztésében.
- Gondoskodik a gyermekek testi épségéről, erkölcsi védelméről, a balesetek megelőzéséről.
- Magatartásával, viselkedésével és beszédkulturájával pozitív mintát ad, értékeket közvetít.
- Aktív segítőként vesz részt a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.

Dajka kép:

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- Elfogad minden gyermeket és ennek megfelelően segíti személyiségük fejlődését.
- A szokásrendszer alakításában erősíti a gyermekeket személyes példaadással.

- Megfelelően, példamutatóan kommunikál a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt. Folyamatosan biztosítja az óvodai élethez szükséges megfelelő higiéniai feltételeket pontos, precíz munkavégzéssel.
- Aktívan részt vesz a rendezvények lebonyolításában.

Kíváncsi a szülőkkel szemben

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját, feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését elfogadják.

Gyermekképünk

Valljuk, hogy minden gyermek egyedi személyiség, számon van tartva Istennél, rendelkezik adottságokkal, talentumokkal. A feltétel nélküli, agapé szeretet átadása, a spontán és tervszerű környezeti hatások együttesen nyújtanak olyan lehetőségeket, ahol fejlődik gyermekeink képessége, személyisége. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik találkozhatnak az Önmagát kijelentő Istennel, önzetlenek, segítőkészek. Tisztelik szüleiket, nevelőiket, társaikat, érzelmileg gazdagok, elfogadják és értékelik a másikat, tudnak megbocsájtani és bocsánatot kérni. Szeretik és védik természeti és társadalmi környezetüket, önállóak, elfogadóak és betartják a szabályokat.

Óvodaképünk

Munkatársaink sokoldalú, szakmai tapasztalattal, elkötelezetten, hitvalló keresztyén módon nevelik és fejlesztik óvodásainkat. Minden óvodapedagógus vallja, hogy a gyermek Isten ajándéka és felelősséggel tartozik érte. Óvodánk arculata a református keresztyén szellemiség képviselésében mutatkozik meg, miközben teljesíti az óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkcióját.

A gyermekek nevelésének első számú nevelési színtere a család, ezért óvodánk csak kiegészítő szerepet tölt be. De a közös cél érdekében, olyan alkalmakat szervezünk a szülőkkel, ahol a családok megtapasztalhatják a hitben-hitre nevelés lényegét, szükségességét, ezáltal összehangoltabbá válik a közös munkánk. Pl.: Családi Ovis Klub, szeretetvendégségek, nyílt napok, gyülekezeti alkalmakra való hívogatás. Olyan óvodai nevelési légkört igyekszünk kialakítani gyermekeinknek, amely szeretetteljes, biztonságot nyújtó és családias jellegű.

4.1. Óvodai nevelésünk alapelvei

Nevelési alapelvekben ismételten a keretprogramra kell hivatkoznunk, mert az abban felsorolt alapfeladatok és célok minden keresztyén óvodára, nevelési intézményre vonatkoznak, így természetesen a mi óvodánkra is:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretetszolgálat;
- a gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;
- a gyermeki szabadság biztosítása;
- a gyermek tevékenységére épülő kompetencia biztosítása;
- családokkal való jó együttműködés.
- esélyegyenlőség biztosítása, esetlegesen hozott hátrányok kompenzálása
- a hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása
- nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó családok gyermekeinek befogadása

Ezen alapelvek kimunkálásának érdekében igyekszünk már az első pillanatban jó kapcsolatot kialakítani az egész családokkal. Lehetőségük van arra, hogy intézményünket, nevelési elveinket megismerjék. Minden esetben bátorítjuk a szülőket az őszinte véleményük kifejezésére, kölcsönös bizalomban élünk, mert e nélkül nem lehetséges az összehangolt, szeretetteljes nevelés.

4.2. Óvodai nevelésünk célja, küldetésünk

Célunk, hogy óvodánkban megvalósuljon a hitben és hitre való nevelés, melynek során a reánk bízott gyermekek találkozhatnak az Önmagát Kijelentő Istennel, egy szeretetteljes, biztonságot adó légkörben.

Nevelésünk környezet- és egészségtudatos.

Rávezetjük a gyermekeket arra, hogy, amit Isten teremtett, az jó; és felébresztjük felelősségérzetüket a teremtett világ felé.

Ennek megvalósítása érdekében végezzük a lakóhelyünkön folytatott természetvédelmi tevékenységeket, fa- és virágültetést, hulladékgyűjtést.

Hangsúlyozzuk az energiatakarékosság (víz, villany) fontosságát.

Felhívjuk a figyelmüket a rossz minőségű levegő, a szmog okaira, káros hatásaira.

Séták, kirándulások, megfigyelések alkalmával megismertetjük a környezettudatos életmód pozitív hatásait. Ezáltal megalapozódik a gyermekek környezettudatos magatartása, a környezet védelméhez és megóvásához szükséges szokások.

A református keresztyén értékeket ötvözzük az egészséges életmódra való neveléssel.

„Testünk a Szentlélek temploma.” 1 Korintus 6,19

Testünk ápolása, védelme, edzése a lelki egészségünkre is kihat, mert így leszünk harmóniában önmagunkkal és Istennel. Mivel testünk a Szentlélek temploma, ezért kötelességünk és felelősségünk, testünk megőrzése és gondozása, hiszen ajándékba kaptuk.

Célunk, hogy testi-lelki egészségünket, edzettségünket megőrizzük és fejlesszük.

A keresztyén értékrend személyiségfejlesztő hatásaival sportszerű magatartásra, egészséges, tiszta versenyhelyzetben lévő viselkedésre neveljük gyermekinket.

A bibliai jellemformálás eszköze a gyengébbek segítése, erősítése, az egészséges versenyszellem megtapasztalása, ahol nincs helye az önzésnek és a másik elnyomásának.

Célunk, hogy természetessé váljon, hogy azok az igazi győztesek, akik részt vesznek a versenyben, küzdelemmel, kitartással végigcsinálják feladatukat.

A sportjáték lényege a mozgás öröme legyen.

A sport segíti a rendszeresség, fegyelmezettség, szabálykövetés elvének gyakorlati megvalósulását az élet más területein is. (munkajellegű tevékenységek: naposság, rendrakás, mozgásos és értelemfejlesztő szabályjátékok)

A gyermekek személyiségének és képességeinek fejlődését a családi neveléssel együtt megalapozzuk, annak érdekében, hogy kiegyensúlyozottan fejlődő, önálló, nyitott és iskolaérett gyermekké váljon.

Mindezeket küldetésnek tekintjük, lelkesedésünkkel, hitünkkel, hivatástudatunkkal és viselkedésünkkel példát mutatunk, melyek olyan pozitív lelki többletet sugároznak, ami kellemessé teszi gyermekeink mindennapjait.

4.3. Keresztyén szellemű nevelés

Bibliai történetmondás óvodánkban

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, melynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát óvodapedagógusaink keresik. Két dolog meghatározó: a gyermekek életkora és a keresztyén ünnepkörök.

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak együtt-léteinknek.

A bibliai történetmondás, a csendes percek, áhítatok alkalmain az Isten dolgairól hallunk és arról beszélgetünk. A történetmondás a szóbeliségben hat. Meghatározó a beszélgetés körülménye, az a közeg, amiben elcsendesedünk, amiben Istenre figyelünk.

Varázsa van az Istenre figyelés csendes perceinek, érezzük ilyenkor ennek a titokzatosságát és a mégis közellévségét. Természetes, egyszerű együtt-léteink mentesek minden kényszertől.

A katechézis sikere emberileg sokban múlik azon, hogy az hogyan kezdődik. Nem a bibliai történetmondás adja meg csupán a keresztyén szellemű nevelés lényegét, legalább olyan fontos, a személyes érintettség, az Istennel való kapcsolat átélése. Ezen a téren a hitelességet az óvodapedagógus személyes meggyőződésének kisugárzása adja, amelyet nem pótol a bibliai esemény sor csak szó szerinti visszaadása.

A megszokott liturgia, a rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák az üzenetet: most az Isten dolgairól fogunk hallani.

Célunk a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyerekekben az ősz bizalom csíráját.

Összekulcsoljuk a kezünket, meghajtjuk a fejünket, hogy amíg imádkozunk, ne terelje el semmi a figyelmünket. A gyermek imádság egy-két mondat. Annak megéreztetése, hogy az Isten megszólítható. Beszélhetek hozzá, mert meghallgat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A tanult imádságokat önállóan mondják. Az imádság mondás életük természetes részévé válik.
- Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
- Segítenek a történetmondás és a történet hallgatás körülményeinek a megteremtésében.
- Az ismert történetek közül szívesen báboznak, dramatizálnak, ábrázolnak számukra kedves jeleneteket.
- Ismernek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

5.1. Óvodai nevelés általános feladatai

- Egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az Anyanyelvi, és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

5.1.1 Egészséges életmódra nevelés

Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezeken alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez.

A gyermekek gondozásánál figyelembe vettünk minden adottságot: fontosnak tartjuk a gyermek testi komfortérzetének kielégítését. Figyelemmel kísérjük a gyermekek napi gondozottságát, öltözkését, étvágyát, wc használat szükségességét, alvásigényét, fáradását. Saját szükségleteinek kielégítésére neveljük őket, megteremtve a gyakorlás lehetőségét, eszközeit.

A helyes életritmust a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában eltöltött idejének és szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki (lásd napirend).

Egészséges táplálkozás: a gyermek minőségi és mennyiségi étrendjének összeállítását a tagóvoda saját konyhája biztosítja. A HCCP étel-miszerbiztonsági előírásait folyamatosan betart-

juk. Célunk, hogy az óvodában megvalósuló korszerű táplálkozás elemei, a családok szokásrendszerébe is beépüljenek. Mindennap friss gyümölcsöt fogyaszthatnak gyermekeink, a nap bármely szakában, melyről a Szülői Munkaközösség tagjainak szervezésében a szülők gondoskodnak.

Egészséges és biztonságos környezet kialakítása: csoportszobáink berendezési tárgyai az előírásoknak megfelelőek, derűs, biztonságos fészek meleg módon vannak berendezve. Az óvoda udvarán is biztosítunk olyan játékeszközöket, amelyek kielégítik gyermekeink mozgásigényét, fejlesztik egyensúlyérzéküket, koordinációs képességüket, egészséges testi fejlődésüket (Kombinált mászóka, filagória, kisvonat, babaház, stb.).

A *testápolás*, az önkiszolgáló feladatok elvégzése fejleszti a gyermekek önállóságát, testséma kialakulását.

A gyermekek *mozgásigényének* kielégítésére, testi képességeinek fejlesztésére spontán és szervezett lehetőségeket biztosítunk. A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és heti rend szerint kerül sor.

Speciális prevenció, korrekció testi-lelki nevelési feladatok ellátásánál fejlesztésre szoruló gyermekek esetében lehetőséget biztosítunk *gyógytornára* az EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek segítségével. Ez a fejlesztés ingyenes. Gyermekpszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus segítségét is felajánljuk a szülőknek. A foglalkozások az óvodában történnek előzetes felmérés alapján. Az SNI-s státusszal rendelkező gyermekek részére utazó gyógypedagógiai ellátást igénylünk.

Környezettudatos magatartás megalapozása: nagyon fontosnak tartjuk és figyelünk a higiénia szabályok betartására, környezeti ártalmak kiküszöbölésére: energiatakarékos izzók, hulladék komposztálása stb. Önmaguk és társaik testi épségének, illetve természeti környezetük szeretetére és megóvására neveljük a gyermekeket.

Az ebéd utáni *pihenés* napirendünk fontos része. Ügyelünk arra, hogy a csendes pihenő ideje alatt a gyermekek fizikai, testi és mentális regenerálódása biztosítva legyen. Nagy gondot fordítunk arra is, hogy gyermekeink ágyneműje mindig tiszta, és higiénikus legyen.

Egészséges és biztonságos környezet

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód igényének kialakítása

- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés fejlődésének biztosítása
- Kulturált étkezési szabályokhoz való szoktatás
- Az étkezések előtti és utáni hálaadó imádság beépítése a mindennapokba
- Mindennapos frissítő mozgás, a testtartásjavító gerinc-, és lábtorna, a finommotorikát fejlesztő játékok gyakoroltatása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szokásai váljanak önállóvá a testápolás, öltözködés, étkezés területén
- A gyermekek szeressenek mozogni, tevékenykedni a szabadban, és a közvetlen környezetben (csoporszoba, tornatér), testfelépítésük legyen arányosan fejlett, teherbíró, mozgásuk összerendezett.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani tudják
- Testi szükségleteiket önállóan el tudják végezni, akár késleltetve is
- Óvják a teremtett világ szépségét, tekintsék feladatuknak és kötelességüknek, annak védelmét.

5.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek alapvető életkori sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Éppen ezért őt szeretetteljes, bizalmat sugárzó légkörrel kell körülvennünk. Az óvoda felnőtt közösségének példáján keresztül formálódik bizalmuk a Mennyei Atya iránt is, hiszen gyermekeinkre sugározhatjuk az Úrtól kapott szeretetet, békességet.

Keresztyén nevelésünkben érvényesülnie kell annak a pozitív magatartásformának, mely az evangéliummal összhangban van. Életünk zsinórmértéke a Biblia, a gyermeknevelés szempontjából is fontos útmutatást ad. Ez a keresztyén magatartás megkönnyíti a csoportba, a közösségbe való beilleszkedést és biztosítja a gyermekek számára az érzelmi stabilitást.

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

Példabeszédek 22,6

Elengedhetetlen a *gyermek alapos ismerete*, és a *felállított szabályok megélése*. Gyermekünkkel már a beiratkozásnál megismerkedünk. Minden szülővel egyénenként elbeszélgetünk, és biztosítjuk segítségünkről őket. Az óvoda támaszkodik a családi nevelés értékeire és szoros együttműködésre törekszik.

Lehetőséget adunk azoknak a gyermekeknek és szülőknek, akik új nevelési évet kezdenek óvodánkban arra, hogy már augusztus hónap második felében „ismerkedjenek” az óvoda dolgozóival, gyermekeivel, légkörével, épületével. Szeptember hónapban a kiscsoportosok számára fokozatos beszoktatást teszünk lehetővé.

A *szokás-szabályrendszer* kialakításánál nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy gyermekeink az óvodapedagógus személyén keresztül tanulnak, ezért igyekszünk jó példával, bátorítással kialakítani a helyes magatartásformát. Törekszünk arra, hogy a gyermekek egyéni megismerésénél képességeik fejlesztésében és hiányosságaik csökkentésében kreatív óvodapedagógusi munkát végezzünk. Ennek dokumentálására fejlődési naplót vezetünk, amely a gyermekek egyéni megfigyelései alapján (gyermeki produktumok, verbális megnyilvánulások, közösségi és kognitív kompetenciájuk) személyre szabottan történik.

Jelentős szerepet tulajdonítunk óvodánkban a napi rendszerességgel ismétlődő csendes perceknek, mesehallgatásnak, Bibliai történetmondásnak és közös ünnepvárásnak.

A *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és a tehetséges gyermekek* fejlesztése érdekében együttműködünk és igényeljük az EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek segítségét.

A gyermek szükségleteinek, érzései jogosságának elismerésére, agresszió nélküli magatartást kell tanúsítani, így ő is megtanulja az elfogadó, szeretetteljes magatartásformákat.

Segíthetünk abban, hogy konfliktushelyzetek következményeit maguk is átéljék (pl. aki erőszakos magatartást tanúsít, azzal nem szívesen játszik a többi gyermek). A fegyelmezés nem okoz sérelmet a gyermekben, ha érzelmi biztonságot tapasztal meg a közösségben. A korlátok nélküli nevelés zűrzavarhoz, rendszertelenséghez vezet, mely a gyermek további fejlődését is megzavarja. Külön figyelmet fordítunk a lassan fejlődő, hátrányos helyzetben lévő gyermekekre és családjaikra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A feltétel nélküli, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör kialakítása
- A közösségi, erkölcsi, szociális kompetenciák fejlesztése

- A nehéz sorsú gyermekek számára gyűjtés szervezése (Cipős doboz gyűjtő akció)
- Az együttéléshez nélkülözhetetlen szabályok érvényesítése a Házirend alapján
- A gyermekek különbözőségeinek, másságának megértésére, elfogadására való nevelés
- a keresztyén értékrendnek megfelelő erkölcsi tulajdonságok alakítása, pl. becsületesség, igazmondás, a tettek reális következményeinek elfogadása, egymásra való figyelem, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztaltatása,
- a kötődést erősítő érzelmek és kifejezőmódok erősítése, a családhoz, óvodatársaihoz, felnőttekhez, szülőföldhöz, nemzethez, természeti és épített környezethez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen és örömmel jönnek óvodába
- Társas kapcsolataik megfelelőek legyenek, alakuljanak ki baráti kapcsolatok
- Tevékenységeikben jelenjen meg az együttműködő képesség, kooperáció
- A közösségi feladatokban vállaljanak szívesen részt, segítsenek társaiknak és a rászoruló, hátrányban lévő társaiknak.
- Alakuljon ki az érzelmi stabilitásuk, önuralmuk
- A Biblia alapján ismerjék fel, hogy mi a helyes és helytelen viselkedés és ez tükröződjön cselekedeteikben is
- A konfliktus helyzeteket legyenek képesek közösen megoldani a közösségi élet szabályai szerint.

5.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés

Korosztályuknak megfelelő ismeretekkel, tapasztalatszerzéssel neveljük és fejlesztjük gyermekeinket. A számtalan „miért, hogyan, mikor?” stb. kérdésekre, az életkori sajátosságokat figyelembe véve adjuk meg a válaszokat.

Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció alakítása, a szókincs bővítése az óvodai nevelő és fejlesztő tevékenység egészében jelen van. Törekszünk arra, hogy a gyermekek beszéd és kommunikációs kedve kialakuljon, fennmaradjon, helyes mintaadással és szabály közvetítéssel fejlődjön.

Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés óvodai lehetőségei:

- Bibliai történetek feldolgozása
- Anyanyelvi játékok gyakorlása
- Drámajátékok alkalmazása
- Irodalmi nevelés (mesék, versek, mondókák)
- Tanulási tevékenységek alkalmával.

A keresztyén szellemiség és értékrend közvetítése hatással van az értelmi nevelésre. Az értelmi nevelés során a spontán és tervezett ismeretek, tapasztalatok bővítése, rendszerezése és gyakorlása tudatosan, ösztönző módon jelenik meg a mindennapokban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- élő kapcsolata legyen az Úrral (hit és tudomány nem zárják ki egymást!)
- szükséges a motiváció és a kreativitás, a módszerek színes változatossága
- óvónő és gyermek áldott, bizalmas kapcsolata
- olyan helyzetek teremtése, ahol a gyermeknek – játékos kereteken belül – lehetősége van arra, hogy fejlődjön az észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás és kreativitás képessége
- a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással, különös figyelmet fordítva a beszédkezdő fenntartására, a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések és válaszok létjogosultságára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,

- minden szófajt használnak, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul

5.2. *Áhítatok, Csendes percek*

Célunk, hogy óvodáinkban megvalósuljon a hitben és hitre való nevelés, melynek során a reánk bízott gyermekek találkozhatnak az Önmagát Kijelentő Istennel, egy szeretetteljes, biztonságot adó légkörben. Célkitűzésünk megvalósításához kitűnő eszköz a mindennapos reggeli áhítat, csendes percek.

*„Mint a szarvas kívánczik a folyó vizére,
úgy kívánczik az én lelkem hozzád, oh Isten!”
(Zsolt 42,2)*

Hitvallásunk szerint már a megfogantatás pillanatától apró magzatát imádságban hordozza az élő hitű édesanya. Csecsemő- és kisgyermekkorban magához ölelve, kezét kedvesen megfogva anya és gyermeke együtt imádkozik. Fontos a tiszta szív, a tiszta vágyakozás Isten után, a többi az Úr Szentlelke elvégzi. A hitben való megerősödés folyamatát, a növekedést Isten munkálja.

Óvodáink áhítatai, csendes percei tulajdonképpen lehetőséget adnak minden gyermeknek és nevelőnek arra, hogy elcsendesedjen Isten előtt, vágyait, örömeit elmondja, életét az Ő kezébe tegye le minden nap.

Áhítat alatt a gyermekek elcsendesednek, melyet szeretetteljes ráhatással motiválunk. Kiscsoportosokkal az óvó néni imádkozik, a kicsiket Isten oltalmába ajánlva, a gyermekek pedig

egy-egy éneket énekelnek közösen. Év végén már belső indíttatásból a Szentlélek vezetésével 2-3 mondatos imádságot ők is kezdeményeznek. Nagycsoportosok önként és örömmel élnek meg kapcsolatukat az Úrral, és megtapasztalásaikat szívükbe zárják, otthonaikba hazaviszik.

5.3. *Bibliai történetek*

Célunk, hogy a gyermekeket és a családokat megismertessük a keresztyén hittel, segítsünk nekik az Istennel való közösség megélésére. Ezért szervezünk olyan alkalmakat (pl. Családi Ovis Klub, szeretetvendégség, gyülekezetbe való hívogatás), ahol a szülők is benyomásokot, ismereteket szerezhettek. A gyermekeknek pedig olyan bibliai történeteket és evangéliumot közvetítő irodalmi alkotásokat közvetítünk, melyek korosztályuknak megfelelő módon fejlesztik személyiségüket, értékrendjüket.

A jól kiválasztott bibliai történetek olyan tanító-nevelő hatással vannak gyermekeinkre, amelyet semmilyen más módszerrel nem pótolhatunk.

Az Ige pontos megértéséről az Úr gondoskodik Szentlelkének ereje által, mivel a kisgyermekek őszinte tisztsággal fogadják be az evangéliumot.

Jézus a kisgyermekeket állítja elének példaképpen: „Ha olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem juthattok be Isten országába!” (Mt. 18, 3; Mk. 10, 15; Lk. 17, 18)

A bibliai történetek, példázatok kiválasztásának és átadásának alapvető kritériumai:

- az óvónő (katechéta) mindenkor kérje Isten bölcsességét és vezetését a felkészülésben és az átadásban
- az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el
- az előadás mindenképpen igazodjon a 3-7 éves életkor sajátosságaihoz.

Fontos, hogy a középpontban minden esetben Isten szeretete legyen. Az üzenet, tanítás mondanivalója bármikor megélhető a nap folyamán, éppen ezért van olyan nagy öröm abban, ha egész nevelésünket átjárhatja a keresztyén szellemiség.

Az evangélium kisugárzása eljut a családokig, így a gyermekek tolmácsolásán keresztül épül, erősödik az egész család.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerjék és tudják bátran elmondani, hogy van egy könyv, amelyiknek a neve Biblia.
- Értsék a bibliai történetek egyszerű üzenetét (életkori sajátosságok szintjén)

- Legyenek tisztában azzal, hogy az imádság Istennel való beszélgetés
- Ismerjenek 5-6 aranymondást
- Az óvodában hallott történetekről beszéljenek a szüleiknek, nagyszüleiknek, testvéreiknek stb.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvoda gyermekcsoportjai homogén összetételűek. Nézetünk szerint ez kedvező feltételeket teremt a differenciált egyéni fejlesztéshez, a fejlettség szerinti beiskolázáshoz, a közösségi nevelés hatékonyabbá tételéhez. A gyermekek érdeklődésük, szabad választásuk szerint vesznek részt a legtöbb tevékenységben. Kivételt képeznek az életkorhoz (egyéni fejlettséghez) kötött elfoglaltságok és tanulási helyzetek. Pl.: nagymozgásos foglalkozások, egyéni fejlesztések.

A gyermek egészséges fejlődéséhez a rugalmas napirend biztosítja a feltételeket, melyet a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek jellemeznek. A napirend folyamatos játékidőt tesz lehetővé, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a hosszan tartó, gyakran napokon át folytatható játékhoz alkalmazkodva.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek, segítik a helyes életritmus kialakulását.

A napirendben és a hetente ismétlődő heti rendben a csoportos óvodapedagógusok határozzák meg a gyermekek számára felkínált játék és egyéb tevékenység tartalmát.

Naponta teremtünk lehetőséget mesélésre, verselésre, éneklésre, rajzolásra, festésre, környezetükkel való aktív ismerkedésre, a szervezett játékos mozgásra. Hetente egy alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk a tornateremben vagy az udvaron. Az időjárás függvényében a sportpálya lehetőségeit is kihasználjuk.

A különböző napirendi elfoglaltságok, tevékenységek ideje rugalmas, az óvodában töltött idő és a tevékenységek sokfélesége miatt.

A rendszerességgel szervezett délelőtti csendes percek, az étkezések előtti és utáni, rövid imádságok az Istennel való beszélgetést és a kapcsolat alakulását segítik.

A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok változása adja meg.

Az Óvoda ajánlott napirendje

IDŐKERET	TEVÉKENYSÉG
06:00-08:30	GYÜLEKEZÉS, JÁTÉK
08:30-09:00	MINDENNAPOS MOZGÁS, CSENDES PERCEK
09:00-09:30	ELŐKÉSZÜLET A TÍZÓRAIHOZ (TESTÁPOLÁSI TEENDŐK), TÍZÓRAI
09:30-10:30	JÁTÉK, KEZDEMÉNYEZÉSEK, TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK
10:30-11:30	ÖLTÖZKÖDÉS, UDVARI JÁTÉK, LEVEGŐZÉS, SÉTA
11:30-12:30	KÉSZÜLŐDÉS AZ EBÉDHEZ (TESTÁPOLÁSI TEENDŐK), EBÉD
12:30-15:00	ELŐKÉSZÜLET A PIHENÉSHEZ (TESTÁPOLÁSI TEENDŐK, FOGMOSÁS), CSENDES PIHENŐ
15 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰	UZSONNA, JÁTÉK, SZABADON VÁLASZTOTT TEVÉKENYSÉG

A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt.

Az óvoda ajánlott heti rendje

HETIREND – KIS CSOPORT				
Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Bibliai történet				
	Rajzolás, festés, mintázás, kézi-munka			
		Külső világ tevékeny megismerése, matematika		
		Mese – vers	Ének - zene, énekes játék, gyermektánc	
				Mozgás

HETIREND – KÖZÉPSŐ CSOPORT

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Bibliai történet				
Néptánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi- munka			
		Külső világ te- vékeny megis- merése, mate- matika		
			Ének - zene, énekes játék, gyermektánc	Mese – vers
				Mozgás

HETIREND – NAGY CSOPORT				
Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Bibliai történet				
Néptánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi- munka			DIOO – Digitá- lis Okos játék Óvodásoknak
		Külső világ te- vékeny megis- merése, mate- matika		
			Ének – zene, énekes játék, gyermektánc	Mese – vers
				Mozgás

A délutáni időszakban lehetőséget biztosítunk a családoknak arra, hogy különböző fakultatív tevékenységeken vegyenek részt (balett, zeneovi) a gyermekek, ahol mozgásuk, figyelmük, zenei hallásuk, illetve különböző részképességeik fejlődhetnek.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

7.1. A játék

A játék a gyermek legfőbb tevékenységi formája, elsődleges és alapvető, mely áthatja a gyermek egyéb tevékenységeit, fejlődése áthatja a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális és társas fejlődését.

„... az életnek, a kimondottan játéktól idegen területeit is áthatja.” (Mérei Ferenc)

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő lehetőség a gyermek életében, mivel minden tanulási tartalom megjelenik benne: az ismeret, a jártasság, a készség, és eredményeként fejlődnek a képességek, a viselkedés.

Óvodáinkban fontosnak tartjuk, hogy a játéktevékenységekben szabadon mozgó gyermekeink érezzék a határokat, bizonyos helyzetekben a szabályokat, korlátokat.

Ez az életmód, az ésszerű szokások, szabályok kiépítésével, interiorizációjával segíti a gyermek önálló döntéseit, eligazodását társas környezetében.

Hogyan épülnek be óvodásaink játéktevékenységeibe a keresztyén értékek?

Az óvodapedagógus feladatai:

- a játékhoz szükséges kedvező feltételek között, az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, a szabadságot
- a gyermek környezetéből szerzett élmények, benyomások átélésének és feldolgozásának biztosítása a játékban
- az óvodás korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának és minőségének gazdagítása a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- a játéktér mobilizálható kialakítása, a gyermeki játékigénynek megfelelően.

Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, amely élményforrás is lehet a gyermekek számára.

A keresztyén szellemiség, azok a hatások, melyek nap, mint nap érik a gyermekeket (a napi áhítatok, bibliai történetek, az óvónő személyisége, hite, a dolgozók egymás közötti kapcsolata, viselkedése) nagy hatást gyakorolnak lelki fejlődésükre. Befolyásolják viselkedésüket, tevékenységeiket, így legfőbb tevékenységüket, a játékot is.

„Szeresd az Urat, a te Istenedet, és szeresd felebarátodat, mint önmagadat.”

(Máté 22, 37)

A játékban a gyermek a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolhatja, pl. a szeretetet, a megértést, alkalmazkodást, megbocsátást, igazságot, rendet stb.

Ezzel megalapozzuk a szociális magatartásuk, társas kapcsolataik kialakításának képességeit.

A játék során és a konfliktushelyzetek megoldásánál beépítjük a keresztyén értékrendet, ezzel az Úr és az Ő Igéje – mely élő és ható – életük részévé válik, és tükröződik játékukban is. A bibliai történeteket óvónő vagy gyermekek kezdeményezésére dramatizáljuk vagy ábrázoljuk.

Biztosítunk számukra bibliai témájú játékokat:

- puzzle kirakó (Noé bárkája)
- memória játék (a képek keresztyén jelképeket, bibliai alakokat ábrázolnak)
- kérdezz-felelek játék (az ismereteiknek megfelelő kérdések kiválasztása alapján)

Mi a jó játék feltétele? Mely területeket fejlesztünk a különböző életkorokban?

A jó játék feltétele, hogy a gyermek szabadon választhat eszközt, társat a nap bármely szakában. Ez a szabadon választott játék legfontosabb kritériuma. Ez a fajta direkt befolyásolás nélküli szabad választás egyrészt segíti a gyermek szociális viselkedésének fejlődését: a társak megválasztásával egymás elfogadását, az alkalmazkodás képességének alakulását, a konfliktus, a problémahelyzetek, az egyezkedés lehetőleg önálló megoldását, a szabadon választott eszközökkel való tevékenység a motoros és mentális fejlődést segíti.

Nagy az óvónő felelőssége abban, hogy milyen eszközökkel rendezi be a csoportszobát, miket tesz szabadon választhatóvá. Az értelmi képességeket fejlesztő játékok már az óvodai élet kezdetén is jelen vannak, hogy hozzájáruljanak a vizuális, auditív stb. funkciók érésehez.

A *mozgásos játékok* tervezése és megvalósítása elősegítik a téri észlelést, tájékozódást, később az írás és olvasás elsajátítását. Ezért a nagymozgások gyakorlása - a csoportszobában, tornatérben és az udvaron -, illetve a változatos manuális tevékenységek, játékok elősegítik a gyermekek mozgás és finommotorika fejlődését.

A kötelező *mozgásos tevékenységeken* kívül a csoportszobában is rendszeresen hozzáférhető tornaszerek (tornaszőnyeg, trambulín, labdák stb.) játékeszközként való használatára adunk lehetőséget. Az óvodákban folyamatosan bővítjük a tornaszereket.

4-5 éves kortól a percepció funkciók és a további testséma – főként az oldaliság – valamint a verbális képességfejlődés idején sokoldalú érzékelést, észlelést fejlesztő játékokkal, méretben,

színekben, ábrában megfelelő képkirakókkal, kártyajátékokkal, kommunikációs játékokkal, „nyitott ábrázoló polccal” segítjük az érzékszervi, a téri, a finommotoros észlelést, a beszédfejlődést. Ekkor van itt az ideje, ekkor érti, élvezi már a gyermek a különféle memóriajátékokat, a nagyobb elemű puzzle-kat, a képdominókat.

Folyamatosan figyeljük gyermekeink képességfejlődését, felmérjük, hogy személyiségfejlődésük szempontjából milyen játékokat érdemes előtérbe helyezni.

A játéktevékenységek közben fejlődik a szemléletes-cselekvő gondolkodás, az észlelési funkciók, mint pl. a szem-kéz koordináció, a hallás, a tapintás (taktilitás). A testséma gyakorlása során eljutnak gyermekeink a pontosabb, differenciáltabb, reálisabb észlelésig.

A játéktevékenységek során fejlesztendő főbb területek, és fejlesztő játékok

Gyermekeink fejlesztő játékait, a fejlesztési területek alapján, a következőképpen csoportosíthatjuk:

- mozgásfejlesztés;
- testséma fejlesztés;
- percepciófejlesztés;
- verbális fejlesztés;
- drámajátékok;
- szerepjátékok;
- barkácsolás;
- dramatizálás és bábozás.

Testséma fejlesztés

Az óvodáskorban a testséma fejlesztés fontos feladat. Az összerendezett mozgáshoz a gyermekeknek jól kell ismerniük a testüket.

A testséma fejlesztés során a kisgyermek a testrészek egymáshoz való viszonyáról, a testrészek téri elhelyezkedéséről kap ismereteket. Ez már a térbeli tájékozódást segíti elő.

Fontos eleme a fejlesztésnek a laterális (oldalosság) és dominancia (egyik vagy másik oldal hangsúlyozottsága) kialakítása. Már óvodába lépéstől tudatosítjuk a jobb és a bal oldalt. Az oldalosság fejlesztése hat a térpercepció (térérzékelés, térészlelés) fejlődésére.

Különböző gyakorlatokkal figyeljük a dominanciát:

- dobjon és rúgjon egy labdát
- vezessen egy tárgyat lábbal a vonalon
- nyúljon egy tárgyért, integessen

A testséma fejlesztő játékaink egy része a testrészek megismerését célozza. A tükörijáték lehetőséget ad arra, hogy megfigyelje magát a kisgyermek, és társait, összehasonlításokat tesz. Ez már az észlelés fejlesztésének alapja is.

A babafürdetés során megnevezi a baba testrészeit, megmutatja azokat magán is. Néhány játéktípus a személyi zóna alakítását, az oldaliság (lateralitás) kialakulását segíti elő. Amikor a saját testén már jól tájékozódik, akkor figyelhetjük meg a test és a tárgyak viszonyát, amelyek játékos mozgásokban fejleszthetők.

A testfogalom alakítását jól szolgálják azok a játékok, amelyekkel megvizsgálhatjuk az egyes testrészek funkcióit. Ezek a játékok a percepciófejlesztést is szolgálják. Az orvos-játékban már a pontos megfogalmazásra törekszünk, helyes szavak használatát várjuk.

E terület szoros kapcsolatban van a verbális fejlesztéssel. A gyermekek a testrészek nevét tanulják, a mozdulatokat hangutánzó szavakkal, ritmikus versekkel kísérik. Ezek egyben a mozgáskoordinációt is segítik.

Percepciófejlesztés

Az érzékelést, az észlelést más szóval percepciónak nevezzük. Mielőtt a fejlesztést elkezdjük, meg kell győződnünk a gyermek érzékszerveinek épségéről. A fejlesztő feladatainkat a szerint csoportosítjuk, melyik érzékszerv működésének fejlesztését állítjuk középpontba. Ezek a következők:

- látási (vizuális), ezen belül alak- és formaállandóság
- hallási (auditív)
- tapintási (taktilis)
- térészlelés
- mozgásos (kinesztikus) észlelések

Az óvodában a 3-4 évesek percepciófejlesztését elsősorban a testséma és a mozgásfejlesztésen keresztül valósítjuk meg.

Az 5-6 éveseket már a konkrét, az észlelésre irányuló játékokkal fejlesztjük.

Percepciófejlesztő játékok: „Mi van a takaró alatt/zsákban?“, „Világunk hangjai“, érzékelést fejlesztő társasjátékok – „Erre csörög a dió“, „Postás játék“, „Találd ki, hogy ki vagyok?“

Verbális fejlesztés

Az ember a beszéd segítségével képes kifejezni önmagát, megértetni másokkal érzelmeit, gondolatait, elképzeléseit.

A gyermeki beszéd fejlődését nagyban befolyásolja környezete. Szükséges, hogy a szűkebb-tágabb mozgástérben találkozjon utánozható hangokkal, halljon tiszta, értelmesen tagolt beszédet.

Fontos, hogy a mások beszédét felfogó és értő gyermek helyes artikulációjú reakcióit, beszédproduktumát a környezete elismeréssel fogadja, viszontválaszaik példamutatóak, utánzásra alkalmasak legyenek.

Az óvodáskorú gyermekek beszédkedve, beszédkészsége megfelelő fejlődésének érdekében nagyon sokat tehetünk, sokrétű feladat vár ránk.

Az óvodáskorban alakítható beszédhallás figyelem, emlékezet fejlesztése, beszédtempó tartás, megértés sokat segíthet az iskolai tanulás előkészítésében.

A gyermeki fejlődés során lassan háttérbe szorulhat a mozgás, a cselekvés, előtérbe kerülhet a játékos, gondolkodtató tevékenység. Fontos, hogy ne tévesszük szem elől a gyermekek egyéni fejlettségét, fejlődési ütemét, szociális érettségét.

Játékaink:

- a beszédszervek ügyességét célozzák;
- a hallás, a beszédhallás fejlődését segítik;
- a hangok felismerését, raktározását, felidézését szolgálják;
- a helyesen ejtett hangok, tiszta artikuláció gyakorlását;
- sajátos anyanyelvi formák felismerését, elsajátítását;
- szavak értését, rögzítését, felidézését segítik.

Verbális fejlesztő játékok: „Szóvonat”, „Szólánc”, „Meselánc”, „Találós kérdések”, „Folytasd a sort!”, stb.

Szimbolikus szerepjáték

A játék feszültségoldó hatása megkérdőjelezhetetlen. E tevékenység közben ismeri meg a gyermek önmagát és a világot, kérdések vetődnek fel benne, átél, beleél: fejlődik.

A szimbolikus szerepjátékban megtalálható az a fajta játék, játékirányítási technika, mely a nevelés folyamán feltétlenül eredményes lehet.

Eszköze minden olyan játék és gyakorlat, ami hozzájárul ahhoz, hogy könnyebben megértessük egymást és magunkat, különböző képességek fejlődjenek, tökéletesedjenek.

Ide tartoznak többek között a népi gyermekjátékok, az improvizatív gyakorlatok, a ritmusjátékok.

Ezen játékok célja a személyiség alakítása, a társakkal, a környezettel történő kapcsolat felvétele és megtartása, önmagunk elfogadása és elfogadtatása.

Nagy hangsúlyt kap a gyermekek képzelete, fantáziája, kreativitása, szerepjátékra való képessége, empátiája.

Ami a legfontosabb, mindez cselekvés útján, a gyermek alapvető tevékenysége, vagyis játék közben történik.

A szimbolikus szerepjátékkal történő nevelés hatására fejlődik, önállósodik a gyermek gondolkodása, munkavégzése pontosabbá, megtervezetté válik, konfliktusait megtanulja demokratikus úton rendezni: fejlődik humorérzéke, a másság elfogadására való képessége, önismere- te, mozgás- és kommunikációs készségei gazdagodnak, tökéletesednek.

Barkácsolás

Nagyon fontos szerepet töltenek be a kisgyermekek játékában azok a játékeszközök, melyeket akár maguk készítettek, akár a felnőttek alkottak meg számukra. A gyerekek a játékok készítése közben tapasztalatokat szereznek azokról a természetes anyagokról, amelyekkel bánnak: a szálak keménységéről vagy puhaságáról, melegségéről, a sár képlékenységéről, a különböző növényi részek hajlékonyságáról, száraz vagy nedves állapotban történő felhasználhatóságáról stb. Megpróbáljuk a környezetünkben található összes használható anyagot (termények, csuhé, nád, vessző, gyapjú, toll, agyag, rongy) gyűjteni, feldolgozni, kipróbálni, a gyermekek mindennapi játéktevékenységeit ezekkel kibővíteni, alkotókészségüket kibontakoztatni, és erősíteni.

A barkácsolás elsősorban a nagy-középső csoportosok tevékenysége, de bizonyos próbálkozásokat a kiscsoportosokkal is elkezdünk. A kisebbeket bevonjuk a kevésbé munkaigényes, kiegészítő játékok készítésébe.

A nagyoknak már teljes önállóságot biztosítunk. Szeretnénk elérni, hogy a barkácsolás ekkorra természetes alkotórésze legyen a szerepjátéknak, a gyermekek maguk kezdeményezzék egy-egy esetben a barkácsolást, a maguk választotta módon és eszközökkel, s a létrehozott

alkotást használják fel további játékok során. Rendelkezésre áll egy barkács sarok, ahol a különféle anyagok és eszközök a nap bármely szakában gyermekeink rendelkezésére állnak.

Szerepjáték

A szerepjáték az óvodáskor jellemző, nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajtája. A gyermekek szerepjátéka ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeit tükrözi.

A valóságra épül. Benne a felnőtt szerepét, tevékenységét és viszonyait újraalkotja a gyermek. Ehhez az újraalkotáshoz szükség van még valamire, amivel a gyermek a külső-belső „hiányosságokat” áthidalja. Ez a fantázia. A szerepjáték az, amelyben a valóság és a fantázia legszínesebben jelen van. A szerepjáték befolyással van az óvodáskor összes játékfajtájára, lényegében keretei között zajlanak le a többi játékok is, illetve a szerepjáték elemeit beleviszik a gyermekek más játékokba is.

E fontos játékfajta továbbfejlesztéséhez biztosítunk gyermekeinknek több olyan eszközt, mely színesítheti, gazdagíthatja tevékenységeiket (pl. boltos-játékokhoz polcot, „árukat”, orvosos játékhoz köpenyt, orvosi „műszereket”, fodrászos játék kellékei).

Dramatizálás és bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek bibliai történeteket, példázatok kapcsán átélt élményeiket, irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják.

A dramatizálás által fejlődik személyiségük, kreativitásuk, fantáziájuk.

A dramatizáláshoz gondoskodunk különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző szimbolikus kellékekről. A gyermekekkel közösen is készítünk bábukat terményből, vagy más anyagból, ezen kívül sík- és egyszerű fakanálbábukat is. A báboknak kijelölt helyük van a csoportszobákban. Nagyrésztük a gyermekek kézméretének megfelelő, bármikor játszhatnak velük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, zavartalan, elmélyült játék biztosítása
- A szabad játék érvényesítése
- Sokoldalú, sokféle eszköz biztosítása
- Szerepjáték eszközeinek biztosítása
- Játékok tanítása, szabályok, szokások alakítása, problémák megoldása

- Keresztyén jellegű fejlesztő játékok biztosítása
- Udvari játékok, eszközök balesetmentes és helyes használatának megtanítása
- A játékféleségek bővítése a csoport fejlesztési feladataival összhangban valósuljanak meg
- Élményszerzési lehetőségek biztosítása
- Megfelelő eszközök, tér, idő biztosítása a szükséges mozgásfejlesztésre, egyensúlyérzék fejlesztésére
- Séták, parkok, sportpályák kihasználása az intenzívebb mozgás lehetőségének biztosítására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek legyenek képesek kitartóan több napon keresztül egyazon játéksémában együttesen részt venni
- Játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték
- Ismert meséket többször bábozzanak, dramatizáljanak
- Képesek legyenek összetettebb, bonyolultabb építményeket alkotni
- A szabályjátékokban képesek legyenek elfogadni az alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyt
- Társas viselkedésükben jelenjen meg a keresztyén szemléletű viselkedési szabály
- Interakciójuk legyen gazdag, kulturált, érthető
- Tartsák be a társas viselkedés elemi szabályait, és másokat is figyelmeztessenek a szabályok betartására
- Egészséges versenyszellemben tudjanak, és legyenek képesek tevékenykedni
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekedjenek

7.2 Munkajellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek egyik fő tevékenységi formája, mely szervesen összefonódik a játékkal. A munkát is, mint ahogy a játékot a gyermek szívesen, örömmel végzi. A munka és a játék motivációja is hasonló: érdeklődés, kíváncsiság, tevékenykedés lehetősége, a műveletek vonzereje, az eszköz. Az óvodások munkája még nem azonos a felnőttek munkájával. Gyermeki munkán értjük mindazokat a tevékenységeket, melyeket a gyermek a saját maga és társai ellátásával kapcsolatban, a környezete rendben tartása, gondozása, megóvása érdekében, illetve egyéni megbízatások céljából végez.

Nemcsak kiegyensúlyozott, a társadalom számára értékes embereket szeretnénk nevelni (munkára nevelni), hanem az Isten akaratának megfelelően, mások iránt felelősséget érző és segítőkész embereket.

Pozitív élményeken keresztül értessük meg a gyermekekkel, hogy a munkát az Isten rendelte az ember számára, s mint minden, ami Istentől jön, jó.

A munka kiváló lehetőséget biztosít a tapasztalatszerzésre, a környezet megismerésére.

A munkavégzéshez szükség van a részmozzanatok, munkafázisok ismeretére, és az ehhez kapcsolódó képességek elsajátítására (Pl. gereblyezés, ásózás, terítés, növényápolás, kisállatok gondozása stb.). Óvodáinkban az udvar kínálta lehetőségek gazdagok, mindezen folyamatok gyakorlására és a munka örömeinek átélésére.

Fontos, hogy az óvoda valamennyi munkatársa a lehető legnagyobb önállóságot biztosítva ösztönözze a gyermeket arra, hogy felfedezze a munka szükségességét, és örömmel végezze azt. A gyermekek legtöbbször nagy aktivitással végzik a munkát, és pozitív visszajelzésre várnak a felnőttektől.

A munkajellegű tevékenységekben segítőtárs lehet a szülő. Bemutatjuk munkahelyüket: műhelyük, kertjük, üzletük megismertetésével. A családok hobbijának bemutatásán túl bevonhatjuk a szülőt az eszközök javításába, készítésébe. A nagyszülők régi mesterségekkel ismertethetnek meg bennünket: kovács, pék, kádár stb.

Az állatok gondozása, kertünk ápolása sok-sok élménnyel gazdagíthatja a gyermekeket (van akváriumunk, teknősbéka; madarakat etetünk, locsolunk, betakarítunk). Mindezek segítenek feladattudatuk felébresztésében, kitartásuk megalapozásában, mivel a teremtett dolgoknak rendszeres gondoskodásra van szükségük a fennmaradáshoz. Így válik az óvodai munka az iskolai tanulás előfutárává, ahol a teljesítménynek már meghatározó szerepe lesz. A munka kiváló lehetőséget nyújt arra is, hogy a bátortalan, magatartási-, beilleszkedési problémákkal küzdő, vagy negatív én-képpel rendelkező gyermekeket neveljük. A pozitív élményhez juttatás, önállóságra nevelés kedvezően hathat személyiségük fejlődésére.

A munka, kedvező lehet a túl mozgékony gyermekekre is (a sok feladat, megbízatás leköti a felesleges energiákat és sikerélményt ad). Mindenképpen célnak kell tekinteni, hogy a gyermekek megbecsüljék a munkát, s annak eredményét, s ne érezzék azt büntetésnek.

Az óvodában előforduló munkaformák

- Naposi munka megszervezése. Tudatosítva, hogy mennyire fontos a csoport életében.
- A környezet rendben tartása, átrendezése, ápolása.

- Terem, udvar rendben tartása, átrendezése. A gyermekekben a három éves nevelési folyamat alatt kell kialakítani a rendszeret, igényességet magukkal és a környezetükkel szemben. Fontos, hogy megértsék a tiszta, rendez környezet jó hatással van az emberekre. Ennek ők is alakítói és formálói. Ezért fontos, hogy ügyeljenek a terem és az udvar rendjére. A játékok, foglalkozási eszközök berendezési tárgyak megóvása, helyes használata segíti, hogy megbecsüljék azokat és vigyázzanak rájuk.
- Növények ápolása, gondozása, állatok gondozása a csoportszobában. A teremben található élősarok kiváló lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek folyamatában figyelhessék meg a természet csodáit, a fejlődést, mely Istent dicséri. Így sok tapasztalatot szereznek a környezet változásairól. Az állatok (teknősbéka, halak, madarak) kedvelt színfoltjai lehetnek a csoport életének. Gondozásuk segít a természetért való felelősségérzet kialakításában.

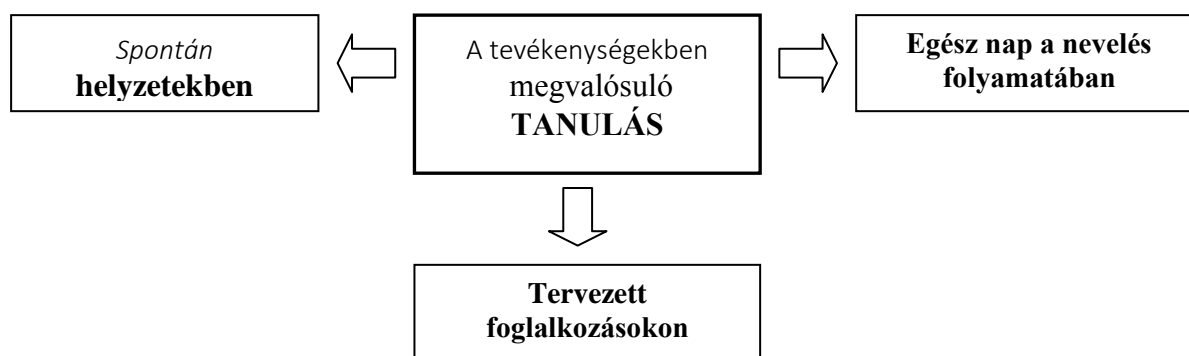
Az óvodapedagógus feladatai:

- A munka Isten által való rendelésének megismertetése
- A munkához szükséges képességek, készségek elsajátíttatása
- A munka megszerettetése
- A folyamatos értékelés
- Az óvoda dolgozóinak és a szülőkkel való közös munkák megszervezése és irányítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek szeressenek közösen dolgozni
- önállóan, igényesen végezzék a munkát
- töltse el őket örömmel, ha kötelességüket teljesítik
- szívesen vállalkozzanak egyéni megbízatás elvégzésére
- szívesen működjenek közre a növények, állatok gondozásában, ezzel is megalapozva a környezettudatos viselkedésüket
- a közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés, és önbizalom.

7.3. A tanulás

A tevékenységekben megvalósuló játékos tanulás óvodás korban spontán helyzetekben, tervezett foglalkozásokon, és egész nap a nevelés folyamatában jelen van.

Értelmezésünk szerint, a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, amely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül sok-sok mozgással és játékkal alakítható.

Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Óvodáskorra jellemző, hogy a gyermek valamennyi érzékszervét használja a megismerés folyamatában.

A tanulás folyamata tehát beépül az integrált tevékenységekbe, így a gyermekek sokféle tapasztalatot szerezhettek, gondolkodásmódjuk komplex módon fejlődik. Az óvodáskor un. „nyitott életkor”, melyben a gyermek befogadja az őt ért hatásokat, raktározza információit.

Feladatunk az ismeretek oly módon történő átadása, melyekben a gyermekek megérezze, megtapasztalja Isten igéjének igazságait (pl. a külső környezet tevékeny megismerésénél a teremtés csodáit, szociális kapcsolataiban a szeretet áldásait stb.).

A tanulás irányítása az óvodapedagógus feladata, de elképzelhetetlen, hogy a gyermek ne tanuljon az óvoda többi felnőtt munkatársától is (spontán helyzetekben dajka nénitől, konyhai dolgozóktól, - állandóan figyelemmel kísérve a felnőttek magatartását). Ezért nagyon fontos a felnőttek példaadása, egymás iránti szeretete, türelme, figyelme, beszédstílusa és egyéb kommunikációs megnyilvánulása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tanulási szokások alakítása (utánzás, modellkövetés)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekedtetés biztosítása
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott ismeretközlés
- Az óvodapedagógus által tervezett és irányított tapasztalatszerzés, felfedezés

- Közvetlen érzékszerveket foglalkoztató ismeretszerzés lehetőségeinek biztosítása
- Sikerélmény biztosítása, mellyel erősödik a gyermek önbizalma, bátorsága az újabb és nehezebb feladatok megoldásához.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A feladatok egyre eredményesebben végezze el
- Legyen képes a különböző gondolkodási műveletek következtetésre, ítéletalkotásra, illetve összehasonlításra, ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- Alakuljon ki az önállóság, kitartás, önfegyelem
- Megfelelő szintű adottságok, képességek, kompetenciák bontakozzanak ki, feladatmegoldásban / tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást
- Szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós, szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érthetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

A foglalkozások komplex jellegűek, játékosak, tervszerűen felépítettek. Minden foglalkozás játékból indul, maximálisan figyelembe véve a gyermek érdeklődését, egyéni fejlettségi szintjét, cselekvő aktivitását.

Kiemelten fontosnak tartjuk a motivációt, mely váratlan helyzetekben is jó megoldásokkal segíti a reagálást, az együttműködés. Minden nap 10 perc áhítatot tartunk.

A komplexitás elveinek érvényesítése a tanulás folyamatában

- A komplexitás, és a kompetencia alapú nevelés elve érvényesül, ezért az óvodapedagógus mindig tudatosan, tervszerűen készül. Tervezni csak úgy lehet jól és pontosan, ha ismeri a csoportot, ismeri a gyermekek életkori sajátosságait. A mozgás, az ének, a mesevilág elválaszthatatlan az óvodásgyermek egyéniségétől, hogyan is lehetne „csak” matematikázni játék nélkül, énekelni mozgás nélkül.
- A dokumentáció tervezésénél az óvodapedagógus negyedévenként készít **nevelési tervet** a csoportnaplóba. A **tematikus terv** szeptember 1-től május 31-ig minden csoportban minden tanulási területet meghatároz. A tematikus terv a HOP-ot és az Éves munkatervet figyelembe véve heti lebontásban szerepel a csoportnaplóban.
- A **Fejlődési napló** vezetése és értékelése folyamatos, a szülők ennek eredményéről minimum évente kétszer tájékoztatva vannak.

7.4. A külső világ tevékeny megismerése – a környezet megismerése - fenntarthatóság

Az óvodás gyermek figyelemmel kíséri mindazt a jelenséget, folyamatot, ami őt körülveszi, minden iránt érdeklődik, és mindennel kapcsolatot keres. Nyitott, és erre a nyitottságra alapozhatunk.

Az óvodás gyermek nagyon könnyen megérti és megérzi, hogy Isten az embert „kiemelte” a többi teremtménye közül, és mindennel megajándékozta, ami boldoggá teheti. A föld, a víz, levegő, növények, állatok mind az emberre bíztak, ezek megóvása, őrzése a mi feladatunk.

Ennek megvalósítása érdekében végezzük a természetvédelmi tevékenységeket, hangsúlyozzuk az energiatakarékosság (víz, villany) fontosságát.

Felhívjuk a figyelmüket a rossz minőségű levegő, a szmog okaira, káros hatásaira.

Séták, kirándulások, megfigyelések alkalmával megismertetjük a környezettudatos életmód pozitív hatásait. Ezáltal megalapozódik a gyermekek környezettudatos magatartása, a környezet védelméhez és megóvásához szükséges szokások.

Óvodánkban lehetőség van mindezek gyakorlására (pl. kerti munka, fa és egyéb növény ültetése, ápolása, termések betakarítása, kisállatok gondozása stb.). Gyakorlás közben tudatosodik minden gyermekben, hogy képes vigyázni növényekre, bogarakra, állatokra.

Szép természeti kiránduló helyek vannak városunkban és környékén, mint Lillafüred, a Csanyik-völgy, a Vadas-park, Miskolc – Tapolca, ezért minden adottságunk megvan tágabb környezetünk megismerésére is.

Összegyűjtött „természeti kincseinkből” mindig készíthetünk apró ajándékokat különböző alkalmakra (pl. falevél, makk, gesztenye, csigaház, kavics stb.). Igen fontosnak tartjuk a gyermekek értékrendjének pozitív irányba történő fejlesztését: pl. saját készítésű ajándékaik kapcsán rájönnek arra, hogy milyen értéke van a hasonló ajándékoknak (nemcsak a drága, vásárolt ajándék vagy a játék szereszhet örömet) és megtapasztalják, átélik az ajándékozás őszinte örömét

A külső világ tevékeny megismerése tehát magába foglalja a természeti környezet, a társadalmi környezet valamint a természet-, környezetvédelem részterületeit.

Óvodánk zöldövezeti udvarán belül tervezünk létrehozni egy zöldségeskertet, ahol a magvetés, palántázás, növényápolás, a növények növekedésének megfigyelése, termésszedés megvalósulhat. Természetesen a kártevők jelenlétét, rombolását is megfigyelhetjük, és az apróbb állatok életvitelét is (földigiliszta, házas- és csupaszcsiga, sün, rigó stb.). Gyermekeinkben

tudatosodik, hogy a teremtett növényvilágnak sokféle és rendszeres gondoskodásra van szüksége.

Munka közben megtapasztalhatjuk, hogy milyen öröm, ha Isten megáldja munkánkat, arról is beszélünk, hogy Isten alkotta az évszakokat, és közben gondoskodott arról, hogy bizonyos növények, fák kibírják a telet (lombhullató fák, fenyők, örökzöldek stb.).

Társadalmi környezetünk áldásai is Istentől jönnek, hiszen nagyon jó együtt a családdal, az óvodai közösséggel, barátokkal élni.

Az ünnepek is nagyon jó alkalmat adnak arra, hogy a szociális kapcsolatok erősödjenek, épüljenek. Óvodáinkban hagyományként él a szeretetvendégség is, amikor nemcsak szülők, rokonok a meghívottaink, hanem gyülekezeti tagok vagy ismerősök is résztvevők.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A helyi adottságok, a gyermekcsoportok összetétele, aktualitások, váratlan élethelyzetek, játékoság, életszerűség, komplexitás figyelembe vétele.
- Minél több tapasztalatszerzés a teremtett világ szépségéről és összefüggéseiről
- Differenciálás az összegzésben és a rendszerezésben.
- IKT eszközök használata. (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)
- Annak tudatosítása, hogy az embernek Istentől kapott feladata van a teremtett világ felé, tudatos környezetvédelemre nevelés.
- Egymás megbecsülése, az egymás iránti szeretet gyakorlása. A szülők iránti szeretetre nevelés, hálaadás szüleikért, barátaikért.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkezzenek: tudják lakcímüket, óvodájuk nevét, szüleik pontos nevét, foglalkozását, saját születési helyüket, idejüket.
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között, ismerjék a hónapok neveit, napszakokat, gyönyörködjenek a teremtett világ szépségében, alakuljon ki bennük a természet iránt érzett felelősség.
- Ismerjék a háziállatokat, vadállatokat, bogarakat, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- Legyen fogalmuk a környezetvédelem fontosságáról.

- Legyen tapasztalatuk az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerjék a közlekedési eszközöket.

7.5. A külső világ tevékeny megismerése- matematikai tartalmú tapasztalatok

A matematikai nevelés a tevékenységek gazdag választékával lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Meghatározó szerepet kap a gyermek képességeinek fejlesztésében. Elsősorban a megismerő képességek – érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, probléma-megoldás, konstruáló-, ítélőképesség területén.

A konkrét feladatok, „kutatások”, problémák és az ezekkel való játék ösztönzi matematikai gondolkodásra a gyermeket.

Olyan tevékenységi lehetőségeket teremtünk, amelyek során a gyermekeknek lehetőségük van a megfigyelésre, konstruálásra, ítéletek megfogalmazására, kreatív gondolkodásra, ahol észrevehetik az azonosságokat, különbözőségeket, összehasonlíthatnak, mérhetnek, számolhatnak stb.

A matematikai nevelés területén is igyekszünk megértetni a gyermekekkel, hogy Isten alkotásai, művei milyen csodálatosak, bölcsen alkotottak. Minden alkalommal, amikor csak lehetséges, a különféle tapasztalatszerzések, tevékenységek közben emlékezünk Isten mindentudó, mindenható voltára.

A Református Általános Iskolákkal jó kapcsolatban vagyunk. A 2. félévben „Suliváró” foglalkozásra mehetnek az iskolába készülő nagycsoportosaink. Ennek alapján, valamint a tanítókkal való beszélgetések során megismerhetjük az iskola követelményeit.

A nagycsoportosokat még több motivációval igyekszünk közös tevékenységre, játékos matematikai mozzanatok megélésére bírni.

Hetente tervezzük a külső világ tevékeny megismerése tevékenykedtetést matematikai tartalmakkal. A foglalkozásokhoz használunk: MINIMAT - készletet, színesrúd-készletet, síkidomokat, mértani testeket, a csoportszoba játékait, kisautókat, házikókat, macikat, berendezhető terepasztalt (falu-város játékot), fejlesztő munkafüzeteket, feladatlapokat, OKOSKOCKÁT, DIOOO – Digitális Okosjáték Óvodásoknak

Amennyiben lehetőség van rá, a bibliai integrációt alkalmazzuk a matematikai tartalmaknál is (pl. bibliai személyekkel, állatokkal számlálás, párosítás, halmazképzés, reláció megállapítása stb.) Így, a matematikai nevelésünket is áthatja a keresztyén szellemiség.

A nagycsoportosaink minden évben részt vesznek matematika versenyen a Mezőcsáti Református Óvoda szervezésében, ahol kitűnő eredményekkel jeleskednek.

Az óvónő feladatai:

- Spontán és tervezett tapasztalatszerzések nyújtása a matematika területén
- Séták, kirándulások szervezése
- Külső és belső környezetünk formai, mennyiségi és téri viszonyainak megtapasztaltatása fejlettséghez mért differenciálás
- IKT eszközök használata (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban
- Problémamegoldó képességek fejlesztése
- Kognitív kompetenciák fejlesztése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen vegyenek részt a matematikai jellegű tevékenységekben, és jussanak előbbre az önálló tapasztalatszerzésben
- Az óvónő kérdéseit, gondolatát kövessék, értsék meg, saját és egymás állításainak igazságát ítélik meg
- Szívesen vállalkozzanak feladat- és problémamegoldásra
- Legyenek jártasak az összehasonlító, összemérési feladatokban
- 10-es körben jól számoljanak
- Értsék, és helyesen használják a halmazok körében megismert összefüggéseket
- Bontással könnyen állítsanak elő mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi)
- különböző elemekből szívesen építsenek, másoljanak
- Ismerjék fel a tárgyalt síkmértani és térgeometriai formákat
- Tájékozódjanak jól a térben, és különböztessék meg a jobbra – balra irányokat
- Helyesen használják a névutókat: alá, fölé, mögé, közé, mellé, stb.

7.6. Verselés, mesélés

Ahogy a játék az óvodáskorú gyermek tevékenységi formája, úgy a mese, verses mese, vers, mondóka stb. az anyanyelvi nevelés, a beszédkészség és a beszédkultúra fejlesztésének legfőbb eszköze. A mesehallgatás során fejlődik a gyermekekben a belső képteremtés, a gyermeki gondolkodás és képzelet.

Mivel keresztyén értékrendünknek alapja a szeretet, ezért olyan értékes irodalmi művekkel formáljuk gyermekeink személyiségét, melyek a pozitív emberi értékeket kiemelik, és annak megerősítését előmozdítják (pl. jóság, igazságosság, türelem, segítőkészség, együttérzés stb.). Ezért elsősorban magyar népmeséket (ritkán más népek meséit) alkalmazzuk, - hiszen az óvodás gyermek képes azonosulni a mese szereplőivel, átélve annak tulajdonságait. A kiválasztásnál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

A nemzeti identitástudat a hazaszeretetre való nevelés áthatja tevékenységi terveinket. Ennek megvalósításához olyan **magyar népmeséket és magyar költők** verseit, mondókákat használunk fel, melyek megfelelnek óvodás gyermekeink életkori sajátosságainak.

Természetesen mindenütt jelen van a rossz, a gonosz fogalma, de az egyébként is eltorzult világunkban nem szabad ezeknek a tulajdonságoknak kiemelkedniük. Feladatunk olyan meséket, verseket választani, melyek oldják a gyermekek szorongásait, feszültségeit, esetleges félelmeit.

A bibliai történetek etikai mondanivalóját a mesék megerősíthetik a gyermekben, de nagyon kell vigyáznunk arra, hogy minden esetben kihangsúlyozzuk a Biblia üzenetének valódiságát („igaziból” megtörtént”) és a mese kitalált, fantáziáló változatát (nem „igazi”, csak mesebeli).

Óvodáinkban nagy hangsúlyt helyezünk a bábokra, a bábjátéokra. A gyermekek is bármikor kezdeményezhetnek bábokkal való játékot, szívesen élnek a bábjáték örömeivel. A mesét eljátszani, elbábozni azt jelenti, hogy a gyermek korlátok nélkül azonosul a bábbal, és megérti a mese erkölcsi üzenetét.

Külön válogatott anyagot jelölünk ki ünnepekre, alkalmakra, hogy ezzel is elmélyítsük az éppen aktuális esemény vagy ünnep jellegét.

Feladatunk folyamatosan pótolni a meséskönyv állományt, és az óvónők részére is olyan könyvek beszerzését, melyekből a megfelelő anyag rendelkezésre áll.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, zavartalan, mesei légkör megteremtése
- Példaadás / hangerő, hangsúly, hanglejtés, hangmagasság, beszédritmus, ránézés, ráfigyelés, kiválás, egész mondatban beszélés, összhang a mondanivaló tartalma, formája, és a mimika, mozdulat között/ a mesélés és verselés során
- Mindennapos mesélés, történetek, események, élmények elmondása
- IKT eszközök használata (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)
- 3-7 éves korig megfelelő irodalmi anyag összeállítása, csoportonként, a gyermekek fejlettségének megfelelően
- A mese, a vers segítségével fejlesztjük a gyermekek erkölcsi ítéleteit, érzelmeit, a könyvhöz fűződő kapcsolatukat, szókincsüket
- Keresztyén ünnepekre versek tanítása és bibliai történetek dramatizálása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kezdeményezzenek, interaktívan kapcsolódjanak be a mesélésbe
- Mondókákat, kiszámolókat, verseket alkalomszerűen tudjanak felidézni
- Szívesen forgassák a mesekönyveket, képolvasással meséljenek
- Több verset, mondókát önállóan jegyezzenek meg, elmondásukra vállalkozzanak
- Csendben figyeljenek mesélés alatt
- Legyen kedvenc meséjük, mesehősük, akiket szívesen ábrázolnak
- Élményeiket építsék be a bábozásba, vállalkozzanak dramatizálásra
- Legyenek képesek megjegyezni és megérteni a folytatásos mesék összefüggéseit.

7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Óvodás gyermekeink érdekében fontos személyiségfejlesztő eszközök: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái és a műalkotásokkal való találkozás, illetve ismerkedés. Ezekkel az eszközökkel elősegítjük a gyermekek képi, plasztikai kifejező, komponáló, térbeli-tájékozódó képességüket, élmény- és fantáziaviláguk, színeképzetük, tér-, formaérzékük gazdagodását, esztétikai érzékenységük fejlődését.

Mindehhez elsődleges feladatunk az, hogy megteremtjük óvodánkban azokat a feltételeket, amelyek a felsorolt képességfejlesztéseket biztosítják. Ez tudatos pedagógiai tervezést igényel.

nyel: figyelembe kell vennünk óvodánk földrajzi környezetét, természeti-társadalmi jelenségeit, épületünk rendszerét, az udvar és a csoportszoba lehetőségeit.

Intézményünk a Bükk-hegység közelében, festői környezetben, hatalmas udvarral rendelkezik. A közeli erdő jó lehetőséget biztosít sok természetes alapanyag megszerzésére. Kirándulásokon, sétákon a gyermekekkel együtt, közösen gyűjtünk természeti anyagokat. A vadon élő állatok életmódját közvetlenül megtapasztalhatják gyermekeink a Vadas-parkba szervezett érdekes kirándulások alkalmával. A belvárosban megtett séták, bábszínházi látogatások számos lehetőséget biztosítanak a műalkotásokkal való ismerkedésre: templomok, köztéri szobrok, parkok, gyönyörű régi épületek, múzeumok, művelődési házak, könyvtárak, testvérintézmény a Református Általános Iskola stb.

Feladataink elvégzését mindig előzetes élményanyagra kell építenünk, ehhez jó lehetőséget biztosítanak az említett természeti-társadalmi körülmények. A közösen átélt élmények bátor önkifejezésre készítetik az óvodás gyermekeket, felkeltik a tevékenységek iránti vágyat, az alkotás örömét. Tekintetbe kell vennünk azonban azt, hogy egy-egy gyermek között *képességbeli különbségek* vannak. Ehhez szükséges, hogy a tevékenység légköre oldott, érzelmileg telített legyen, amelyben a gyermekek egyéni élményeinek, elképzeléseinek, képzeletének tág teret biztosítsunk. Nekünk, óvónőknek megfelelő gyakorlati, technikai tapasztalatokkal kell rendelkezniünk a cél érdekében. Együtt kell élnünk, játszani a gyermekekkel, eszközöket, játékokat készíteni. Sokféle technikai megoldást kell megismertetnünk velük a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka stb. területén. Ötletességünk, technikai tapasztalataink nagyban befolyásolják az óvodások alkotóképességének kibontakozását. Ezért célunk, hogy saját elképzeléseinket, ötleteinket továbbfejlesszük különböző szakkönyvek, továbbképzések által.

Tágas, zöld övezetben elhelyezkedő udvarunk jó lehetőséget biztosítanak a szabadban, természetben végezhető tevékenységeknek, a valóság közvetlen megfigyelésével (pl. virágzó fa, virágos kert stb.) közös élmények által szervezett vizuális élményeket emlékezet után, *egyéni elképzelés útján* is megvalósíthatjuk a gyermekekkel. Talán ez a megoldás fejleszti legjobban az óvodás aktivitását, kreativitását, rajzi képzeletének forma és színvilágát.

Fontos szerepet játszik a fejlesztésben a *díszítés*, díszítő jellegű feladatok. Ez a tevékenység mind a mintázásban, mind a rajzolásban, festésben rendkívül szükséges, mivel az esztétikai érzékenység fejlesztése mellett, a rajzoló-író differenciált kézmozgást is fejleszti. Ezenkívül a gyermek variál, kombinatív képességét alakítja, és sok lehetőség van a technikai készségek ellenőrzésére, javítására is.

A *kézimunka-barkácsolás* során jól használhatjuk az összegyűjtött természetes anyagokat: kavicsokat, terméseket, növényi anyagokat, ill. dobozokat, flakonokat, textilt és papírt. Ezek a tevékenységek bemutatják a gyermeknek a változatos anyagfelhasználást, szerkezeti összefüggéseket, különböző technikai eljárásokat. Nagyban fejlesztik gyermekeink alkotó fantáziáját, építő, konstruáló tevékenységét. Bátran ismertessük meg velük ősi mesterségek: szövés, fonás, kosárfonás, agyagozás stb. lehetőségeit is. Szeretnénk továbbra is lehetőséget biztosítani kézműves szakkörök megszervezésére, ahol megismerhetik gyermekeink a népi kultúra máig is őrzött munkafogásait, dísz tárgyait, eszközeit.

Festőtevékenységek, foltalakítások is fejlesztik óvodásaink színeképzését, esztétikai érzékét, kifejezőképességét.

Sokféle technikai megoldás gazdagítja gyermekeink tapasztalatait, ismereteit: temperafestés száraz illetve nedves alapra, vegyes technika (zsírkréta +festék), viaszkarca, festékhengerítés, folt összenyomás, nedves folt széthúzása, üveglapokra való festés, tussal való vegyes technika stb. Rendkívül jó minőségű festékekkel és kiegészítő eszközökkel óvodánkban igen eredményes, kreatív tevékenységet lehet kialakítani.

A foglalkozásokon kívüli időben, *szabadidős tevékenységben* is mindig lehetőséget biztosítunk a szabad, korlátozás nélküli manuális tevékenységekre, gondolva a környezeti és eszközbeli feltételekre. A gyermek egyéni szükségleteitől függően élhet ezekkel. Nagy hangsúlyt kell fektetnünk az épület és a csoportszobák díszítésére, szemléltető eszközeire, a rend fenntartására – melyek együttesen alakítják, formálják a gyermekek esztétikai ízlését, tér-, formaérzékük gazdagodását.

Ezeket a személyiségfejlesztő tevékenységeket is átszövi a bibliai integráció. Minden bibliai történet megismerésekor lehetőséget biztosítunk a manuális tevékenységekre. Képi ill. mintázott, plasztikai kifejezéssel, kézimunkával, képalakítással érzékeltetve, tevékenység által érdekesebbé, motiváltabbá tehetjük és elmélyíthetjük a keresztyén alapigazságok mondanivalóját.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Esztétikus környezet kialakítása, vizuális tapasztalatszerzés biztosítása
- Rajzoláshoz, festéshez, kézi munkához megfelelő feltételek megteremtése
- Művészeti alkotások megismertetése (kiállítás, képek, könyvek, IKT eszközök)
- Gyermeki produktumok papucsmapába való gyűjtése
- Rajzversenyekre való felkészítés (bibliai témában is), tehetséggondozás

- A vizuális eszközök folyamatos biztosítása a nap folyamán
- A gyermekek formaábrázolásának, kreativitásának differenciált fejlesztése
- Egyes technikák megtanítása, anyagok és technikák kombinálhatósága
- Helyes ceruzafogás, nyomhagyás, formaábrázolás fejlesztése, differenciálás
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Ünnepek alkalmával ajándékkészítés (pl. anyák napja, karácsony).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek legyenek a térvizonyok felismerésére, azok változatos képi megjelenítésére
- Rendelkezzenek kedvenc színekkel, és ismerjék és használják a különböző színárnyalatokat
- Rendeltetésszerűen használják az eszközöket (ecset, ceruza, kréta, festék stb.)
- Értékeljék saját és egymás munkáját szóbeli kifejezéssel
- Önállóan rajzoljanak, fessenek, mintázzanak
- Ragaszkodjanak munkájukhoz, szívesen készítsenek ajándékba is tárgyakat
- Legyenek képesek arra, hogy bibliai történetet is ábrázoljanak
- Kézi munkánál (barkácsolás, szövés, hajtogatás, gyöngyfűzés) legyenek képesek egyszerű tervezésre
- Tudjanak örülni esztétikus tárgyaknak, képeknek (szépen illusztrált mesekönyv, textília, csoportszobát díszítő anyagok)
- Képzőművészetükben egyéni módon jelenítsék meg élményeiket
- Legyenek képesek rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra és alkossanak véleményt.

7.8. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodáinkban a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A zenei nevelés elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is.

Szorosan kapcsolódik az óvodai nevelés többi területéhez, mivel óvodáinkban a komplex nevelési módszert alkalmazzuk, mindennap visszatérő tevékenység.

Az óvodáskorú gyermek testi és szellemi fejlettsége, és az ebből következő életkori sajátosságai alkalmassá teszik arra, hogy részt vegyen a rendszeres és szakszerű zenei képzésben. Ez a zenei nevelés keretén belül azt jelenti, hogy meg kell ismertetni és szerettetni a gyermekkel az

értékes muzsikát, a jó előadást, a dallam, a ritmus, szöveg, tempó, dinamika, hangszín, a mozdulat és az ezekből eredő kifejezés szépségét.

Az óvodai énekanyagot kiegészítik az egyházi gyermekdalok, illetve az egyházi zenei élmények. Keresztyén énekeink tanítását azonban nem ajánlott a népi gyermekdalokkal együtt tervezni, erre külön alkalmat teremtünk (áhítatok, csendes percek).

A zenei anyag kiválogatását a gyermek életkori sajátosságai határozzák meg. *Az ének – zenei anyag vázát a gyermek természetes zenei megnyilatkozásaiból fakadó magyar, népi énekesmondókás játékok alkotják.*

A kisgyermek zenei tevékenységeiben a mozgás és a zene együtt jár. A ritmikai, dallami és formai szempontok mellett a szöveg tartalmára, megfogalmazásának módjára, a dalokhoz, mondókákhoz tartozó játékokra és mozgásformákra is figyelmet fordítunk.

Az óvodai zene anyanyelvet megalapozó feladatát csak úgy tudja teljesíteni, ha a gyermek kimondottan a **magyar népzenevel** és kisebb mértékben a műzenével él. A zenei anyag kiválogatásánál figyelembe vesszük a helyi hagyományok ápolását, mellyel fejlesztjük gyermekeink **nemzeti identitástudatát**.

Az énekes népi játékokkal, játékos gyermekdalokkal megalapozzuk gyermekeiknek szabálytudatát, feladattudatát, fejlesztjük figyelmüket, szociális kompetenciájukat.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenység közben az óvodapedagógus tudatosan tervezi és alkalmazza a hallás és ritmusérzék fejlesztő játékokat, feladatokat.

Keresztyén énekeink kiválasztásánál éppen úgy követelmény a hangterjedelem figyelembevétele, mint más gyermekdaloknál, valamint a dallam és szöveg globális élmény nyújtása. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tiszta, örömteli éneklés
- Zenei anyag helyes, életkori sajátosságoknak megfelelő anyag kiválasztása
- Spontán és tervezett ének zenei tevékenységek szervezése, eszközök biztosítása (triangulum, cintányér, dob, csörgő, furulya, stb.)
- IKT eszközök használata
- A zene szeretetére való nevelés, a zenei ízlésvilág fejlesztése, zenei tehetséggondozás
- Más népek zenei kultúrájával való megismertetés

Az óvodás kor végére várható sikerkritériumok:

- Az ismert dallamokat tisztán, érthető szövegkiejtéssel énekeljék, szeressenek társaikkal együtt énekelni, szívesen vállalkozzanak egyéni szereplésre
- Csoporttal és egyénileg biztonsággal kezdenek el énekelni, mondókázni
- Az énekeket szívesen kísérik mozgással, képesek legyenek természetes tempóban járni, kézfogással és anélkül
- Különböztessék meg a zenei fogalompárokot (gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos)
- Tudják az egyenletes lüktetést és a ritmuskifejezést
- Élvezettel játsszák az énekes játékokat
- Tudjanak ritmust, mozgásos dallamot rögtönözni
- Szeressenek zenét hallgatni, ismerjék fel néhány hangszer hangját, és legyenek képesek egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- Legyen koordinált a mozgásuk, szívesen és esztétikusan végezzék az egyszerűbb táncmozdulatokat.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

7.9. Mozgás

A gyermek joga, hogy kedvére mozogjon, ezért fontos feladatunk minden nap a mozgás lehetőségének biztosítása az udvaron, az épületben egyaránt. A mozgás fejleszti a gyermek állóképességét, a test koordinált (összerendezett) mozgását, egyensúlyérzékét, izomrendszerét, testi erejét, egész személyiségét. A mozgás révén képessé válik a differenciált mozgásra, a gyors, energikus, és a lassú mozgásra.

Az óvodásaink egészséges mozgásfejlesztésével eljuthatunk a nem megfelelő koordináltságú nagymozgásoktól az ugrások, guruló átfordulások, a pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokon át, akár a kar, a láb apróbb izommunkák végzéséig. (kislabda dobás, függésekből átfogások stb.)

A gyermekeknek meg kell tanulniuk alkalmazkodni a tér adta lehetőségekhez.

Miután a mozgás ebben a korban belső igényből fakad, nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeink sokat tartózkodjanak a szabadban. Számatalan lehetőség áll rendelkezésünkre

gyönyörű környezetünkben a mozgásra, a természet megszerettetésére, megfigyelésére és tapasztalatok gyűjtésére minden évszakban.

Udvaraink játszóeszközei: kombinált mászóka, csúszda, kis faházikók, homokozó medencék, sportpálya... stb. melyek nagyon kedveltek a gyermekek körében.

A 2020/21-es nevelési évben óvodánk tárgyi feltételei bővültek az udvarra épített sportpálya létesítésével.

A **sportpálya** az ovi-focin kívül alkalmas kosárlabda, kézilabda, tenisz, egyéb labdajátékok, illetve tornagyakorlatok, mozgásos szabályjátékok használatára.

A szabadban kiváló lehetőségünk nyílik arra, hogy, olyan mozgásos szabályjátékokat szervezzünk, amelyek türelemre, kitartásra nevelnek és fejlesztik gyermekeink szabálytudatát, ezért minden nevelési évben sportnapot szervezünk szülők bevonásával. Ezáltal a gyermekek alapvető mozgáskészségei fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők számára értékként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak.

Óvodánk évente 2 alkalommal részt vesz a Bozsik Program keretében megrendezett játékos sport vetélkedőn, ahol a DVTK trénerai tehetségkutatót végeznek.

A tornatérben, a csoportszobában és a fejlesztő szobában fejlesztjük gyermekeink nagymozgását (pl. járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, egyensúlyozás) illetve finommotoros képességeiket (pl. gyurmázás, festés, rajzolás, gyöngyfüzés, varrás, stb.). Ezáltal fejlődik figyelmük, gyors reagáló képességük, szabálytudatuk, kitartásuk, térbeli tájékozódásuk, kéz ügyességük.

A gyermekek mozgásfejlesztését két nagy csoportba sorolhatjuk: a heti rendbe tervezett mozgásfejlesztés (heti egy alkalommal), a napirendbe tervezett mindennapos mozgás, és a spontán, szabad mozgás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Rendszeres mozgással segíti a gyermekek erőnlétét, fizikai állóképességének növekedését.
- A gyermekek egyéni szükségleteinek és képességeinek figyelembe vétele, szükség szerint bátorítás.
- A mozgásfejlesztésre szánt feladatok játékos formában való beépítése, a fejlesztő foglalkozásokba és a szabad tevékenységekbe.

- Az ovi-sportprogram által kialakított sportpálya mozgásos tevékenységeihez szükséges oktató könyvek megismerése, elsajátítása.
- A gyermekek motiválása a feladatok bemutatásával, személyes példaadással.
- A játékos feladatvégzésnél differenciáljon és nevelje a gyermekeket kitartásra, bátorságra.
- A mozgásfejlesztés megszervezésénél korcsoportjának életkori és fejlettségi sajátosságait vegye figyelembe különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre:
  - minden izomcsoport részesüljön erősítő, nyújtó hatásban,
  - váltogassák egymást a könnyebb és nehezebb gyakorlatok,
  - ne maradjon el a megfelelő bemelegítés,
  - biztosítsa a játékosságot a mozgástevékenység során,
  - a gyakorlatok ismétlésével segítse elő a motoros képességek fejlesztését.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek testi fejlődésével arányosan nőjön a teherbíró képességük.
- Mozgásuk legyen összerendezett.
- A gyakorlatok végzésében legyenek kitartóak.
- Alakuljon ki a szabálytudatuk és az egészséges teljesítmény iránti vágy.
- Ismerjék a vezényszavak tartalmát, legyenek képesek azt megfelelően végrehajtani.
- Téri tájékozódó képességük, testsémájuk alakuljon ki.
- Legyenek képesek mozgásukat különböző helyzetekben irányítani.
- Önfegyelmük, kudarctűrő képességük erősödjön meg.
- Alakuljon ki a társakkal való kooperáció képessége.

8. MEGEMLEKEZÉSEK, ÜNNEPEK

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapoknak. Ismertessük meg a gyermekekkel az ünnepek keresztyén tartalmát. Ezáltal más jelentőséget kapnak. Nem csak örömszerzés alkalmává válik, hanem hálaadás lehetőségévé.

Óvodánk keresztyén jellegéből adódó ünnepek, programok, hagyományok:		
szeptember	Új kiscsoportosok fogadása - Játszó délelőtt	
	Évnyitó a templomban	
	Kirándulás	
október	A Zene Világnapja	
	Az Állatok Világnapja	
	Reformáció ünnepe	
november	Adventi készülődés	Ebben az időben nemcsak a tennivalókról beszélgetünk, hanem arról a szívbeli várakozásról, mellyel Jézust várják. Sokat beszélünk az elcsendesedésről, az őszinte szeretetről. Hangsúlyt kap az Úrtól jövő világosság az emberi szívekben és az egész világon.
	Családi Ovis Klub	
december	Mikulás ünnepség	
	Adventi nyílt barkácsdélelőtt	
	Karácsonyi ünnepség a Templomban	
január	Családi Ovis Klub	
	Ref. Ált. Isk. leendő első osztályos	

	tanítónőinek bemutatkozása	
február	„Pizsama party”	
	FARSANG- Vidám zenés télbúcsúztató	
	„Suliváró” foglalkozások	
március	Óvodai versenyek: Ovis Olimpia, Mezőcsáti matematika verseny, Rajzverseny	
	Március 15-e ünneplése	A nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.
	Családi Ovis Klub	
	Víz Világnapja	
	Virágvasárnap	Jézus királysága nem olyan, mint a földi királyoké, akiknek a hatalom és a pénz a mindenük. Ő a szeretet, az igazság, békeség és öröm. (Luk 19, 38). A csoportszobát virágokkal, rajzokkal díszítjük fel.
április	Húsvét – nyílt barkácsdélelőtt mindhárom csoportnak	Nagypéntek fölött is győz az öröm: Jézus él! – ezt az örömhírt szeretnénk kiemelni a gyermekek körében. Jézus a győztes.
	Föld napja	
	Ovi-kóstoló	
május	Anyák napja	Hálánkat fejezzük ki Istennek, amiért szüleink, által nevel minket, gondoskodik rólunk. Nyílt

		ünnepséget tartunk.
	Évzáró, ballagás	Meghívott vendégeink: iskola és óvoda lelkésze, a Református Általános Iskola igazgatója és leendő tanítói, szülők, ismerősök, barátok. Bemutatjuk az évközben tanultakat: Bibliai történetet dramatizálunk, közösen éneklünk, verselünk, és néptánc bemutatót tartunk.
	Református óvodák találkozója	
	Gyermeknap	
	Kirándulás a családokkal	
	Pünkösöd	Jézus nem hagyott magunkra, mert a Szentlélek, Vigasztaló velünk van. A Szentlélek ereje legyőzi a rosszat, Ő bennünk él és munkálkodik (J. 14, 16).
Óvodás gyermekeink születés- és névnapját egész évben megünnepeljük. Ezáltal is érezzék a fontosságukat, a közösség szeretetét, megtapasztalják az adni és kapni élményét, örömét.		

9. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

Az óvoda Pedagógiai Programja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára és a Református Óvodai Nevelés Keretprogramjára épülő dokumentum. Az intézmény pedagógiai tevékenységének alapelveit határozza meg. Nyilvános dokumentum nyomtatott és online formában elérhető az intézményben és az intézmény honlapján.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 30. fejezet, „A kötelezően használt nyomtatványok” cím alatt a 88. §- 93. § - ban kerültek rögzítésre.

Ezek a következők:

- **Felvételi előjegyzési napló** (Az óvodába jelentkezett gyerekek nyilvántartására szolgál.)
- **Felvételi és mulasztási napló** (Az óvodába felvett gyerekek nyilvántartására és mulasztásának vezetésére szolgál.)
- **Óvodai törzskönyv** (Az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.)

- **Csoportnapló**
- **Fejlődési napló**

Az **óvodai csoportnapló** tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- összesített adatokat a fiúk és lányok számáról, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négy éves, a négy–öt éves, az öt–hatéves a hat–hét éves gyerekek számát,
- a sajátos nevelést igénylő gyerekek számát, továbbá azon gyerekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek),
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban:
  - verselés, mesélés,
  - ének- zene, énekes játék, gyermektánc,

- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
  - mozgás,
  - a külső világ tevékeny megismerése, a környezeti nevelés feladatai
  - bibliai történet
- az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása), feljegyzés a gyermekcsoport életéből (ünnepélyek, rendezvények, események)

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció, **Fejlődési Napló**.

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,

A mindennapi tevékenységekben zajló óvodapedagógusi megfigyelések a gyermekek természetes életének zavarása nélkül adnak alkalmat mozgásos, értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésére. Kiegészülnek e megfigyelések a gyermeki produktumok elemzésével, családlátogatások, szülőkkel folytatott megbeszélések tapasztalataival is.

Hangsúlyozzuk, hogy a megfigyelések hosszabb időt ölelnek fel, valóság hűbb képet adva az egyenetlen, megtorpanásokkal, majd erőteljesebb ugrásokkal jellemezhető gyermekkori személyiségfejlődésről. A fejlődésben megmutatkozó sajátosságok értelmezése mindig holisztikusan történik, és figyelembe veszi az ok-okozati együtthatókat.

A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége.

Az óvodapedagógusok feladata félévente tájékoztatni a szülőket gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról. A gyermekek aktuális cselekvéseit, magatartását, létrehozott alkotásaikat, feladatmegoldásukat a pozitívumok előtérbe helyezésével, konkrétan értékelik.

10. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség-, és környezeti nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.

Mintakövetés által, biztonságot, egészséges életfeltételeket, személyiségfejlesztő tevékenységeket, és napirendet biztosító közegben valósul meg.

A gyermekek egyéni különbözőségét tiszteletben tartó, személyre szóló gondoskodást, nevelést jelent, melynek tevékenységformái:

- a szabad játék,
- az egészséges életmódot alakító cselekvések gyakorlása,
- mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek,
- a környezettel harmóniát teremtő spontán tapasztalások

Az óvodás gyermekekhez érzelm világához közelálló formában, kutató, felfedező, gyönyörködő szemlélettel közelítünk a természeti környezethez, növényekhez és állatokhoz, ami érzelmi kötődést teremt, természetessé válik számukra azok védelme és tisztelete.

Az óvoda építészeti, tárgyi kialakítása, működése környezettudatosságot tükröz, kiemelten figyelmet kap az anyagok újra hasznosítási lehetősége, takarékos felhasználása, a környező élővilág és épített környezet védelme, a használati tárgyak, eszközök minősége és biztonságossága.

A másság elfogadása természetes módon valósul meg nevelési rendszerünkben, erre neveljük gyermekeinket. Az óvoda elfogadó, bátorító miliójével pozitív életszemléletet közvetítünk, ahol természetes a fejlődésbe vetett hit csakúgy, mint a személyes tulajdonságok értékének elismerése.

Valljuk, hogy a gyermekek pozitív énképének, önismeretének alakításával a világra nyitott, öntevékeny, önmagáért és a közösségért felelősséget vállaló gyermekeket nevelünk.

A gyermekek testi épsége, egészségük megőrzése valamennyi óvodai dolgozó cselekedeteit, magatartását, attitűdjét meghatározza. A gyermekek érthető formában, játékosan, rendszeresen gyakorolhatják a veszélyhelyzetek elkerülését, és az egészségmegőrző tevékenységeket. pl. tisztálkodás, orrfújás, egészséges ételek fogyasztása, testápolás, pihenés, mozgásos tevékenységek

A szülők számára egészségmegőrző, környezetvédő programok, rendezvények, előadások nyílt napok formájában közvetítjük mindezen elveket és tartalmakat.

11. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

11.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda iránt érdeklődő szülő leendő partnerként jelenik meg az óvodában. Ez az első pillanat meghatározó lehet az óvodaválasztásban. Nem mindegy, hogy milyen benyomások érik, ezért a vezetőnek, aki a felvétel idején a szülővel találkozik, végig kell gondolnia, hogy milyen módon fogadja a szülőt, és közvetíti a keresztyén értékeinket az érdeklődőnek.

Az óvodai beiratkozás során fény derül:

- a család értékrendjére, nyitottságára
- a család szerkezetére
- a gyermekek helye a családban
- szokásrendszerre
- a szülőknek nevelési kérdésekben való jártasságára
- elvárásaikra az óvodai neveléssel szemben

Az információkat mindenkinek kötelessége bizalmasan kezelni, a kölcsönös bizalom, a tiszteltetés és a segítség jegyében.

A szülőknek lehetősége van:

- kérés és igény szerint betekintést nyerhetnek az óvoda életébe
- naponta lehetőséget biztosítunk a személyes kontaktusra
- amennyiben igénylik, segítünk kialakítani kapcsolatát a Református Gyülekezettel
- ünnepek alkalmával szülők és nagyszülők a vendégeink

- tájékozódhatnak bármilyen neveléssel, tanulási tevékenységgel, fejlesztéssel kapcsolatos témában (Fejlődési Napló alapján)

Szülő és óvoda együttműködési formái:

- „Ovikóstoló”
- Nyílt napok (játsszó délelőtt délután, barkács délelőttök)
- Kirándulások
- Szülői értekezletek
- Családi Ovis Klub (CSOK)
- A Szülői Szervezettel való együttműködés
- Keresztyén ünnepek a Református Templomban
- Szakemberek előadása
- Folyamatos tájékoztatás faliújságon, e-mailben, közösségi oldalon
- Munka-, és játékdélutánok alkalmával
- Szülők kísérőként való bevonása (versenyek, üzemlátogatás, bábszínház látogatás, stb.)

11.2. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése

Elvei:

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt és azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve valósul meg.
- Ebben nagyon fontos folyamat a családok megismerése, elfogadása, az együttműködésben a konstruktív szemlélet.
- Kiemelten fontos a nyitottság, az óvodai életbe való betekintés lehetősége, az együttnevelés során az elvek minél teljesebb közelítése, a nehézségek őszinte feltárása, és közös megoldásra törekvés.

Tartalma:

- A szülők, gyermekek, pedagógusok számára szervezett közös programok, tevékenységek, együttműködési lehetőségek, melynek során mintát adunk, érzelmi kötődést alakítunk ki.

- Szülői igények, vélemények megismerése, a pedagógiai célok és a gyakorlati munka bemutatása, tájékoztatás a szülőket érintő kérdésekről.
- Egyházi ünnepeken, szeretet-vendégségünkön való részvétel, mely módot és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére.

Formái:

- Egyéni beszélgetések a szülővel, gyermekkel közösen (beiratkozás, ismerkedés az óvodával, óvodakezdés előtt beszoktatás, játszódélelőtt-délután, ünnepi készülődések, növények ültetése, udvarrendezés).
- Nyílt napok, melyek során mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről (játék és tanulási tevékenységek megfigyelése).
- Ünnepi rendezvények, melyek a meghittség, összetartozás élményét adják (karácsony, advent, Anyák napja)
- Kirándulások sportnapok, melyek a szülők közösségének alakulását is elősegítik (ügyességi sportjátékok az óvodában, külső helyszíneken, egész napos kirándulás a természetbe).
- Közös áhítatok, gyülekezeti összejövetelek.
- Fogadóóra keretében félévente tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről a szülők. A pedagógusokkal megbeszéljük a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti.
- Csoportos szülői értekezleten évente három alkalommal beszéljük meg a pedagógusok és szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését.
- A szülők közössége véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját.
- Alapítványi rendezvények, jótékonyági rendezvények lehetőséget teremtenek arra, hogy az óvoda munkatársai együttműködjenek az alapítványi célok megvalósításában, ezáltal anyagi támogatást nyújtsanak az óvodának.

11.3. Kapcsolat a Gyülekezettel

Elvei:

- Az óvoda nevelőközössége kezdeményező a kapcsolatépítésben, szem előtt tartják az óvoda missziós szerepét.

Tartalma:

- Az óvoda elősegíti a gyermekek jelenlétét a gyülekezet életében, ami által a gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.
- A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt.

Formái:

- Részvétel az istentiszteleteken, ünnepségeken, szeretetvendégségen, közös áhítatokon.

A gyülekezetben a gyermekek példát kapnak arról, hogy a felnőttek is hittel, alázattal, szeretettel fordulnak Istenhez. A gyülekezet tagjai megismerik a református óvodák nevelő munkáját, annak szükségességét, létjogosultságát. A gyermekekben örömet és megerősítést eredményez, ha ismerős bibliai történetet hallanak, ezért hívogatjuk a családokat a vasárnapi Istentiszteletekre illetve gyermekórákra.

Ünnepségeinket és szeretetvendégségeinket is gyakran tartjuk a gyülekezet körében, ahol a gyülekezeti tagok is részt vesznek az alkalmak szervezésében.

Évnyitó és Karácsony alkalmával óvodás gyermekeink ünnepi műsorát és a lelkipásztor szolgálatát hallgathatják meg a jelenlévő gyülekezeti tagok és családok.

11.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával

Elvei:

- A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamatjellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását.
- Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása, és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára.
- Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma:

- Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése.
- A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai, iskolai) környezettel.
- A gyermekek tovább haladásának nyomon követése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre. Az iskolai beilleszkedésük tapasztalatait figyelembe vesszük nevelőmunkánk tovább-fejlesztésében.

Formái:

- Óvodába készülő bölcsődések látogatása a gondozónővel, nyílt nap, nyílt hét az óvodában, iskolában, esetmegbeszélések, műhelymunkák, nagycsoportosok iskolalátogatása, részvételük egy játékos órán, közös rendezvények, iskolások kedveskedése énekkel, hangszeres zenével ünnepek alkalmával, pedagógusok szakmai megbeszélései, hospitálások, szülői értekezlet tartása a tanítók részvételével az iskolába készülő gyermekek szüleinek, előadások, kérdőíves felmérés.

11.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel

Elvei:

- Nyitottság, korrekt tájékoztatás, naprakész informáltság jellemzi a kapcsolatunkat a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem, és intervenciós gyakorlat megvalósításában.

Tartalma:

- Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődésének, speciális fejlesztésének, valamint jogaik érvényesítése érdekében:
  - B-A-Z Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
  - Református EGYMI
  - B-A-Z megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
  - Gyermekjóléti Szolgálat
  - Családsegítő Szolgálat
  - Gyámügyi Hivatal

Formái:

- Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

11.6. Külső szakmai kapcsolatok

Kapcsolat a Református Pedagógiai Intézettel

Elvei:

- A keresztyén értékrend szerinti magas színvonalú nevelés érdekében törekszünk a nevelői hatások egységesítésére, a református tartalmak erősítésére, a pedagógus hivatás megújítására.

Tartalma:

- A pedagógusok szakmai és mentálhigiénés támogatása a RPI által nyújtott szolgáltatások igénybevétele útján.

Formái:

- Pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, határon túli óvodákkal történő kapcsolatalakítás támogatása, szakmai kiadványok, publikációk megjelentetése, pedagógiai adatbázisok igénybevétele, pedagógus minősítések és az országos pedagógiai, szakmai ellenőrzésekre való felkészülés és lebonyolítás segítése, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje.
- A vezető/tagintézmény vezető lehetőség szerint rendszeresen részt vesz az Országos Óvodavezetői Értekezleten.

Kapcsolat a magyar Református Óvodákkal

Elvei:

- A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése érdekében rendszeres szakmai együttműködésre, tapasztalatcserére, nyitottságra törekszünk más hazai református óvodákkal.

Tartalma:

- A pedagógiai gyakorlati tapasztalatok átadása.

Formái:

- Hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal:

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.
- A kapcsolatépítés során a hasznosítható tapasztalatok, módszerek és pedagógiai tartalmú információk átadása, valamint a környező országokban működő magyar református óvodák pedagógusainak keresztyén értékek mentén történő értékteremtése valósul meg.
- Lehetőség szerint a minden évben megrendezésre kerülő Református Óvodák Kárpát-medencei Szakmai Találkozóján való részvétel a nevelőtestület részéről.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenekfelett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,
- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

11.7. Kapcsolat a fenntartóval

Elvei:

- Bizalom, és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során.

Tartalma:

- Rendszeres kapcsolattartás az óvoda működési feladatainak naprakész ellátása érdekében a Tiszáninneri Református Egyházkerülettel.
- Az Intézményvezető a fenntartó által meghatározott időszakonként beszámol az intézmény működésével, gazdálkodásával, pedagógiai, tanügy igazgatási, humán erőforrás helyzetével kapcsolatos helyzetről.

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenekfelett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,
- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

12. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELADATOK

A gyermek nevelése elsősorban a család feladata, óvodánk csak segítő, kiegészítő szerepet tölt be.

Az intézmény vezetősége, a gyermekvédelmi felelős, az óvodapedagógusok és a dajkák, valamint az óvoda egyéb dolgozói összehangolt munkája teremti meg a feltételeket. Az esélyegyenlőségek csökkentése mellett kiemelt fontosságú a befogadó környezet megteremtése, a gyermek mindenkifelett álló érdekeinek szem előtt tartása, amely biztosítja és védi a gyermek jogait, az egyenlő hozzáférést az esélyegyenlőségi törvényben megfogalmazottak szerint.

Hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok azok, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

Kialakulásához vezető tényezők:

- alacsony jövedelem
- rossz lakáskörülmények
- a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje

Következménye lehet a gyermek esélyegyenlősége.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek szülője, szülei legfeljebb az általános iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, illetve akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetett gyermekek és fiatalok azok, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

Következménye lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása, negatív társadalmi csoportokhoz való csatlakozás, alkoholizálás, kábítószer – élvezet.

Intézményünk az erre vonatkozó törvény alapján ellátja a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat: felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, a Családsegítő Központ, illetve a Nevelési Tanácsadó címéről, telefonszámáról, óvodai szociális segítő személyéről és elérhetőségéről.

A nevelő-oktató munkánkat a Református EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat segíti.

Alapfeladataiban vállalja az óvodapszichológiai ellátást is, indokolt esetben a logopédiai fejlesztést, gyógytestnevelést, iskola előkészítő feladatokat, pszichoterápiás foglalkozásokat egyénileg, vagy csoportosan.

Ezen szolgáltatások ingyenesek. Minden esetben tájékoztatjuk a szülőket, hogy vegyék igénybe a segítséget.

A szakvélemények eredményeit, instrukciókat az óvodai Fejlődési Naplóban feltüntetjük, és a differenciált fejlesztéseknél figyelembe vesszük.

12.1.A gyermekvédelmi munka célja és az ezzel összefüggő pedagógiai tevékenység

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni, és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni.

A gyermekek, fejlődésében, életében bekövetkezett változásokat az óvodapedagógusok fedezhetik fel leghamarabb, az ő szerepük meghatározó.

A gyermek szocializációjának legfontosabb feltétele, hogy tartós személyes szeretetkapcsolatban, azaz pozitív személyes kapcsolatban éljen közvetlen környezete tagjaival. Ez a kötődés teremti meg a gyermek számára a biztonságot, védelmet, tevékenységre készítetést, a keresztény minta elfogadását. A szeretetteljes kötődés színterei a család, a vele összefüggő felnőtt és kortárs csoportok, a felnőttek, és a kultúrában fellelhető értékek szereplői (mesék, bibliai történetek).

Célja:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- Az óvodába beiratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése.

- A gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetűből ne váljék veszélyeztetetté.
- A családokkal való szoros együttműködés folyamán a nevelés összehangolása, annak kiegészítése a gyermekvédelmi felelős szaktudásával.
- A gyermekek alapvető és speciális szükségleteinek kielégítése, jogaik érvényesítésének biztosítása.
- A törvény betartása, betartatása a gyermek napközbeni ellátása és az ezzel összefüggő teendők alkalmazása.
- Rendszeres óvodáztatás elérése, kiemelten a tanköteles korúaknál és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél.

12.2. Óvodai nevelőtestület gyermekvédelmi feladatai:

- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – és óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását, beilleszkedését segíteni.
- A családok minél átfogóbb megismerése a lehetőségekhez képest.
- A gyermek és a szülők jogainak mindenkori tiszteletben tartása.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén javasolni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást az illetékesek felé.
- Az esélyegyenlőségi program figyelemmel kísérése és a HHH gyermekeknél – a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok csökkentése.
- Figyelem a hiányzásokra.
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés.
- Kommunikációs nevelés a logopédussal együttműködve.
- Érzelmi nevelés, szocializáció, tanulási képességek fejlesztése.
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.

12.3. Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.

- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, illetve a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekről.
- Szakmai rendezvényeken vesz részt.
- Munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleteken.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, és az ezzel kapcsolatos intézkedéseket, eredményeket feljegyzi.
- Segíti a csoportvezető óvónők munkáját, szükség esetén családlátogatást szervez a csoportos óvónővel.

12.4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

A köznevelési törvény értelmében az óvodavezető fő feladata a gyermekek érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

Ezen belül:

- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, ideértve a gyermekbalesetek megelőzését is.
- Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása.
- A törvénynek megfelelően biztosítsa a 3. életévét betöltött gyermek számára az óvodai nevelést, és a tanköteles gyermekek beiskolázását.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.

13. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE AZ ÓVODÁBAN

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. Az átlagtól eltérően fejlődő és ép fejlődésvonallú gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

13.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése

Célok:

- váljon természetessé a gyermekközösségben jelenlétük,

- alakuljon ki biztonságérzetük, stabil helyük környezetükben,
- valósuljon meg a gyermekek szakvéleményben kijelölt képessége területeinek fejlesztése,
- jussanak hozzá az egyéni képességeket figyelembe vevő legeredményesebb speciális fejlesztéshez a számukra megfelelő területen,
- a sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Feladatok:

- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, megismerése, befogadása,
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása az SNI-s gyermekek kapcsolataiban,
- az intézményben dolgozók pozitív attitűdje legyen modell értékű, mert az a gyermekek szemléletének is irányadója,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, a Református Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézménnyel (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a rehabilitáció sikeressége érdekében,
- korszerű pedagógiai módszerek és tanulásszervezési eljárások megismerése, alkalmazása (projekt-módszer, drámapedagógia),
- az egyéni bánásmód jelenléte az egész nap folyamán,
- elvárásaink is igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez,
- erősségeik feltérképezése, azok felhasználása a kompenzáció érdekében,
- pozitív tulajdonságok, tehetség kiemelése, támogatása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutnak fejlődésük optimális szintjére.

13.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Célok:

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek korai felismerése,
- tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása

Feladatok:

- inger gazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása,
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése,
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása,
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása,
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása,
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül,
- a beilleszkedés segítése,
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére,
- sokszínű játékforma felkínálása,
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása,
- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával,
- a családok segítése, tájékoztatása,
- gyenge oldal erősítése,
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük,
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására,
- képesek az együttműködésre,
erősödik önbizalmuk,
- megalapozódik önmaguk megismerése,
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek,
- kreativitásuk fejlett,
- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni,
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában

13.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Célok:

- a fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokon belül,
- ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket

Feladatok:

- a szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az egészség megőrzését,
- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás.
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a btm-es gyermekek kapcsolataiban,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szakszolgálatokkal (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a felzárkóztatás sikeressége érdekében,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- az elvárásaink a gyermek fejlődési üteméhez igazítása,
- a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt, - egyéni bánásmóddal -,
- az utánzásos-, és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a szakvéleményben megjelölt képességek eléri a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,

- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

13.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Célok:

- valósuljon meg a HH és a HHH gyermekek rendszeres óvodába járása,
- csökkenjen az óvodai igazolatlan hiányzások száma,
- legyen arányos a HH és a HHH gyermekek csoportokban történő elhelyezése,
- legyen rendszeres és hatékony a szülőkkel való kapcsolattartás,
- erősödjön az együttműködés a szakszolgálatokkal,
- valósuljon meg az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyermekek komplex állapotfelmérése,
- valósuljon meg a kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- kompenzáljuk a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat,
- valósuljon meg az egészséges életmódra nevelés a szülők, a gyermekorvos, a védőnő bevonásával

Feladatok:

- a gyermekek hiányzásainak nyomon követése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelőse felé,
- a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a hiányzások okainak feltárása, segítségnyújtás,
- rendszeres kapcsolattartás „jelzőrendszer működtetése” a szakszolgálatokkal,
- az arányos elhelyezés figyelembevétele a HH és a HHH gyermekek csoportba sorolásánál,
- a szülők tájékoztatása szociális juttatások, kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevitelére való jogosultságról, lehetőségekről,
- a beilleszkedés segítése, egyénre szabott fejlesztése,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával, a védőnővel,

- kiemelten kezeljük a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat, az egészséges életmódra nevelést,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- az iskolai életre való tudatos ráhangolás,
- megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényüket

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a HH és HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába,
- szociális hátrányaik csökkennek,
- kommunikációs képességeik fejlődnek,
- az óvoda- iskola átmenet könnyebb lesz számukra,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre,
- egyéni ütemben eljutottak fejlődésük optimális szintjére

14. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A szülőkkel való közvetlen kapcsolat kialakításával oldjuk fel a szorongásaikat, így rövid idő után őszintén feltárják az előttük álló nehézségeket. Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Célok:

- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről,
- egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink:

- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítás a gyermekkel,
- a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- az egyéni problémák hatékony kezelése, intervenciók gyakorlat alkalmazása,
- partnerkapcsolatok fenntartása a szülőkkel, munkánkat segítő szakemberekkel, intézményekkel,
- differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása,
- a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
- mozgásfejlesztés a testi képességek, akarat tulajdonságok, sikerorientáltság elősegítésére,
- környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében (ld. „Óvodai élet tevékenységformái” fejezetben),
- tehetségazonosítás és fejlesztés a művészetek eszközével,
- népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,
- népmeséink, Bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül, erkölcsi érzelmek, és magatartás orientálása,
- közös rendezvények, délutánok szervezése a szülők számára,

- tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
  - beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
  - természetben nyújtott segítség (ruha, ételmezés, könyv...),
  - szabadidős programok biztosítás a gyermekek számára,
  - pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
  - tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projekt módszer),
  - fejlesztést segítő eszközök beszerzése,
  - konfliktusmegoldó technikák alkalmazása.
- Az óvodai nevelésbe történő beintegrálás
  - Az óvodába lépés kezdeti szakaszában hátrányok, akadályok felismerése, jelzése
  - Tájékoztató készítése a beiratkozásról, a gyermek felvételével, átvételével kapcsolatos szülői kötelezettségekről, eljárás szabályairól, támogatási igényekről
  - Óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások
  - Mulasztások ellenőrzése, tanköteles gyermek óvodába járásának figyelemmel kísérése, igazolatlan mulasztások esetén hatósági eljárás kezdeményezése
  - Iskolába lépésre való felkészítés, differenciált nevelés alkalmazása, hátrányok csökkentése, tehetséges gyermekeknél tehetséggondozás
  - Olyan tervet és módszert alkalmazzon a pedagógus, melyek nem sértik a csoportok, gyermekek esélyegyenlőségét
  - A család iskolai végzettségéből fakadó hátrányok leküzdése érdekében fejlesztő játékok, eszközök biztosítása, kulturális programokon való részvétel (mozi, színház, kirándulás, stb.)
  - Csonka családokban élő gyermekek személyiségfejlődésének fokozott figyelemmel kísérése
  - Az észlelt probléma megbeszélése a szülővel, és ha nincs változás, akkor szakemberhez való irányítás (pszichológus, nevelési tanácsadó)
  - Az elvárható teljesítmény hiánya esetén differenciált nevelés, felzárkóztatás, fejlesztés biztosítása
  - A szociális helyzetből fakadó problémák esetén a családok szociális viszonyainak, életkörülményeinek figyelemmel kísérése

- A szülő tájékoztatása különböző lehetőségekről az anyagi helyzet javítása érdekében (családsegítő, helyi önkormányzat)
- Folyamatos együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, gyermekorvossal, védőnővel.

15. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok:

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések:

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.
- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúra azonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést – helyezük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.

- Anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munkát (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése) a Református EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai szűrővizsgálataival, logopédiai és részképesség fejlesztéssel... stb. segíti és támogatja.
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
  - gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása), védőnői tanácsadás
  - szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről)

FÜGGELÉK

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA, FELADATOK

1. Egészséges táplálkozás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészséghet szervezése, ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség= érték szemlélete
Évente egyszer gyógynövény-napot szervezünk, ahol a gyógynövények pozitív hatásaira hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvoda- pedagógusok, dajkák	az egészséges életmód és egészségmegőrző szemlélet alakítása
A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe. pl. gyümölcssaláta	folyamatos	óvoda- pedagógusok, dajkák	a közösen elkészített étel, pl. gyümölcs-, zöldségsaláta az étkezés, munkavégzés együttes örömét közvetíti; alakul egészségtudatos szemléletmódjuk

2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Évente egyszer nyilvános sportnap megszervezése, ahol a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	alapvető mozgáskészségek fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők számára értékként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak
Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása valósul meg. Versenyek, játékok. (Bozsik program)	ősz tavaszi	óvoda- pedagógusok	a mozgásigény kielégítése játékos, versenyek formájában valósul meg

3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Ismeretterjesztő játékos foglalkozás a televíziózás és számítógép, tablet korosztályhoz illeszkedő helyes használatáról.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példaadás
A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz hatások és helyzetek elkerülésével. Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák, légző gyakorlatok... stb.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	idegrendszeri, lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával

4. A bántalmazás megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Felderítés és a tanácsadás	folyamatos	óvodavezető,	családi nevelés erősítésében

családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével.		gyermek-védelmi szakember, óvoda-pedagógusok	mintaadás: a gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns
---	--	--	---

5. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Prevenációs Oviprogram minden csoportban. (Rendőrség, Mentőszolgálat, Tűzoltóság)	évente 2x	óvodavezető, óvoda-pedagógusok rendőrség	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése, a közlekedési szabályok megismertetése, baleset megelőzés és védelem
Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok, karbantartó	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szeptember	óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen

6.Személyi higiéné

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Személyes higiéné elsajátíttatása.	folyamatos	óvoda-pedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsos-

			latban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések.	szeptember	óvodavezető, óvoda- pedagógusok, védőnő, egészségügyi szakemberek	fogászati és általános szűrő- vizsgálat megvalósul
Só-szoba rendszeres használata.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	rendszeres használattal felső légúti megbetegedések megelő- zése
Csoportszoba, öltözők, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága.	folyamatos	óvodavezető,	az óvoda működtetése egés- zségügyi előírásoknak megfelel

7. Környezetvédelem

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Minden csoportban természetsarok kialakítása.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Kialakul gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntartha- tóságra irányuló személyes attitűd
Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	folyamatos	óvodavezető, óvoda pedagógusok, karbantartó	felelős, elkötelezett, környezet- tudatos és kulturált magatartás- sal közreműködnek gyermeke- ink az óvoda esztétikus környe- zetének kialakításában, megőr- zésében

Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti program-szervezés.(pl. állatkert, vadspark... stb.)	okt. 4.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Megvalósul a rendszerszemléltre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal
Óvodai nyílt rendezvény a szülők bevonásával. Ünnepekhez kapcsolódó kézműves foglalkozások, áhítat, bibliai történet.	évente 2x	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	óvodásaink testi-lelki fejlődése megalapozódik a családdal szoros együttműködve; értékátadás
Karácsony	december	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	elcsendesedés, szívbeli várakozás, Jézus születése
Könyvtárlátogatás nagycsoportosoknak.	könyvtári program szerint	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul, iskolára való felkészítés, olvasás szeretetére való felkészítés
Lakóhelyünk Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	évente 2x	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Megalapozódik gyermekeinkben a társadalmi környezetbenne az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúrájuk megalapozódik
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez.	január	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Megvalósul a sokszínű tevékenységek átélése közvetlen környezetben, illetve a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre;

A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.			mozgásigényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen, márdáretetés.	téli hónapok	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Farsang	február	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	játékos mulatság gyermekeink „átváltozhatnak” kedvenc mesehősökké
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.	márc. 15.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	beépülnek gyermekeink nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött
A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	Séták alkalmával	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez

Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertése. Teremtett világunk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekünk a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakulnak
Húsvét	április	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	Nagypéntek fölött is győz az öröm: Jézus él! A Feltámadás ünneplése!
Föld Napja Fa- és virágültetés a szülőkkel közösen.	április 22.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekünk az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul
Kirándulás. Csoportonkénti program-szervezés.	május	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos szabályok

- A pedagógiai program érvényességi ideje
- A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata
- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását az óvodavezető és a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az intézményvezető
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközösségei
- a szülői szervezet
- az intézmény fenntartója

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatás jóváhagyása mellett.

- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően – szeptember első napjától kerül bevezetésre.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás – az év eleji szülői értekezleten történik.
- A szülők számára az óvoda a nyitva tartási időszakban biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható:

- Az intézmény fenntartójánál
- Az intézmény irattárában
- Az intézmény honlapján
- Az intézményvezető, tagóvoda vezetőnél

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését a nevelőtestületnek évente ill. a törvényi előírásoknak megfelelően kell elvégeznie, szükség esetén módosítania. A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda módosított Pedagógiai programját a nevelőtestület 2022. június 27. napján megtartott nevelőtestületi értekezleten megismerte és elfogadta. A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda módosított Pedagógiai programja a fenntartói jóváhagyást követően 2022. szeptember 1. napjától hatályos és felmenő rendszerben kerül bevezetésre. A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját jóváhagyom.

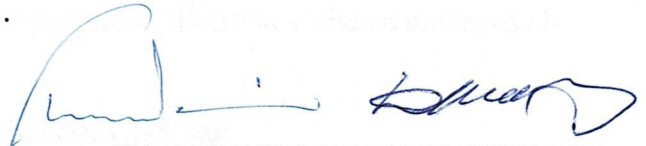
Miskolc, 2022. június 27.

Nagy Attila
igazgató

A Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai programját a Fenntartó Tiszáninneri Református Egyházkerület nevében jóváhagyom.

Miskolc, 2022. *augusztus 11.* .....

.....

a Fenntartó képviseletében

